

hifi magazin

AZ AUDIO KULTÚRA FÓRUMA

I. ÉVF. 2. SZÁM 2019-2020. TÉL

A TARTALOMBÓL:

REFERENCIA KÉSZÜLÉKEINK
TESZTEK, BEMUTATÓK

KR Audio P135, Kuzma Stabi S Stogi S 12 VTA
SZEÁNSZ

Retro CD-játszók, Erősítők

RIPORT

LEMEZKRITIKA

4. DIMENZIÓ

Hegel H90, Ellenfázisban

Absolutely brand new
tonearm with the
oil floated pivot and
the no offset-angle
structure.

Easy installation,
just to put anywhere.
Now with the
original headshell
"Nelson Hold".

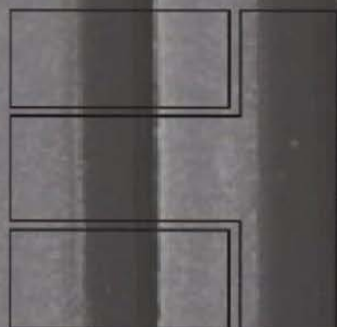
www.AnalogAudio.hu

Tartalom:

Szerkesztő: <i>Torday Ádám</i>	SZERKESZTŐI JEGYZETEK	
	Eljött hát a második szám ideje	3
Felelős szerkesztő: <i>Mohr Tamás</i>	Bevezető	4
	Bevezető tesztek - Best Buy	6
	Referencia készülékeink	8
Műszaki tanácsadó: <i>Dr. Basa Károly</i>	Szeánsz - Bemutatjuk	
	A díszes társaság - avagy négy erősítő tesztje	12
	Advance Acoustic X-I105, Cambridge Audio CXA60,	
Olvasószerkesztő: <i>Dévay Máté, Szelényi András</i>	Marantz PM6006, NAD 356BEE	
	Két tűz között - belépő szintű audiofil erősítők vaktesztje	14
	Kedves HFM	16
Tördelés: <i>Balogh Ernő</i>	Melyik számít a legjobban	18
	Marantz MM7025 sztereó végerősítő	20
	Nehéz eset: Synthesis A50T csöves integrált erősítő	24
Munkatársak: <i>Szentiványi Kálmán, Szungyi Gabriella, Balogh Sándor</i>	Tannoy Glenair 15 hangfal	28
	Kuzma Stabi S lemezjátszó Stogi S 12 VTA hangkarral	32
	Zene - McLorin Salvant másodszor a Műpában	38
Zenekritika: <i>Wagner Sára Zipernovszky Kornél</i>	Kaláka - Békabúcsúztató	40
	A választás művészete - Látogatás Kürthy Tamásnál - 2. rész	42
	Sony PCM-100 Lineár PCM lejátszó és felvevő	50
Fotó: <i>Vörös Gábor</i>	RETRO	
	Nakamichi RX-303 kazettás magnó	58
	Első fejezet a CD játszás hattyúdalához,	
	avagy 12 Sony CD futómű tesztje	62
	Második fejezet a CD játszás hattyúdalához,	
	avagy 25 Sony CD játszó vaktesztje	71
	Sonus Faber Principia 5 - kicsi hangfal nagy névvel	78
	4. Dimenzió	
	Hegel H90 erősítő	83
	A helyes és helytelen fázisállások elmélete	86
	SZEÁNSZ	
	Az ellenfázis hatása a háztartás elektromos hálózatában	89
	HANGSZERVIZ	
	Fázis, vagy nem fázis?	91
	Hi-Fi Show 2019	92
	Egy mikrofonnal közelebb a lényeghez	100
	KR Audio P135 csöves előerősítő - a gyengéd társ	102
	Vendégjárásban a KR Audio P135 előerősítővel	104
	Egy valódi digitális „végfok” és egy út az audio ösvényein	108
	Digit-végfok - a high-end határa?	110

A magazinban megjelent hirdetésekért, azok tartalmáért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Észrevételeket, hozzászólásokat a hifimagazin.net@gmail.com címre várjuk.

**Eminent
Technology
Incorporated**

1147 Budapest, Miskolci u. 91.
06 1/330-7011, 06 20/438-8791

Eljött hát a második szám, a „2019/2020 Tél” ideje.

Számunkra is érdekesen alakult a tartalom, valahogy a fókusz nem is annyira magára a hifire, mint inkább a hifizésre terelődött rá. Mint kiderült, bizony nem volt elég csak úgy bekötni a meghallgatandó eszközöket a kontroll láncba, hanem legtöbbször ki kellett találni, miért is tapasztaljuk velük kapcsolatban azokat a hangzásjegyeket, amelyeket produkálnak.

A figyelem most elsősorban a fázisállásokra terelődött rá, ezért a 2. szám, megjelenésében is egy kicsit igyekszik ezt visszatükrözni. Meglepetésünkre, több tesztelt elektronikánál tapasztaltunk a szabványtól eltérő bekötést, ami a hangjukban mindig visszaköszönt. Emellett szükségessé vált foglalkozni az elektromos hálózatba kötött fogyasztókkal is, ami szintén hallható változást okozott az érintett audio rendszerek hangzásában. Ezzel kapcsolatos kalandjainkat megpróbáltuk a Forintos ötletekben részletezni és a gyakorlatban is felhasználhatóvá tenni.

A hifizés nem csak a különálló audio eszközeink rendszerré állításából áll. A hifizés inkább az, hogyan állítjuk össze azokat rendszerré és itt a hangsúly nyomatékosan a hogyanon van. Ennek elsődleges célja mindig a zene reprodukciója. Az, hogy hangzáshűen-e, vagy a saját ízlés keretein belül, tulajdonképpen mindegy. A hang megszületése a hifi által, igen komplex folyamat eredménye. E felett át lehet siklani, vagy mélyen bele is áshatjuk magunkat a részletekbe. A két véglet között van egy egészséges törekvés a

rendszer installációjával kapcsolatban, mely kiegészíti az átlag hifis tevékenységét.

Nehéz ennek a folyamatnak korlátokat szabni, ezért volt, hogy mi is elkalandoztunk a hifizés terén akár a szélsőségesebb irányokba is. Mentségünkre szolgáljon, minket ez érdekel, és talán mást is érdekelhet.

Az is érdekes szempont, hogy mi van akkor, ha a hifizés kimerül a készülékeink csereberéjében és nem érinti azok installációját, vagy netán a körülmények visszahatását magára a hifire. Sokkal egyértelműbb így a hifis világunk és biztosan kevésbé megosztó. Pedig a hifizés különböző „elhajlásai”, mint a kábelezés, vagy a rezgéscsillapítási megoldások, esetleg az egyéb praktikák mind színesítik és tágítják ennek a hobbinak a határait.

Egy biztos, a hangra mindnek van valós, vagy vélt hatása. A hang a rezgésből születik és világunk úgy van megalkotva, hogy minden, az anyag legapróbb alkotóelemeitől kezdve mozgásban van. Ezt behelyettesítve a hifizés képletébe talán nem túlzás azt feltételezni, hogy a hangra mindennek van valamennyi befolyása. Lehet, hogy leginkább az emberi tudatnak? Hiszen aki nem akarja hallani ezeket, az nem is fogja. Rosszabb, hogy aki akarja, még akkor is hall változást, ha nem is volt ilyesmi a hifi hangjában...

Dióhéjban a cikkekről

A Sonus Faber Principia 5 ellentmondásos rendszerben lett meghallgatva, fittyet hányva a konzekvens és bevált illesztési szabályokra. A leggyengébb láncszem

okán elvben a Retro rovatban lenne a helye, e hasábokon mégsem illik a Sonus Faberhez a vintage környezet.

Ha már Retró, egészen idevágó a gondolat, - miért pont a Sony CD lejátszóit vetettük egymással össze? Amellett, hogy a Sony rendelkezik a legszelebb termékpalettával, általában igen megbízhatónak is bizonyulnak, még a korai, CD szinten matuzsálemi korban lévő példányok is.

A 4. Dimenzióban a forintos ötletek eszköztárát is igyekeztünk bővíteni nem elijesztve az arra tévedőt, vagyis igyekeztünk nem elriasztani a kedves olvasót. Arra ráérünk még, ha tovább boncolgatjuk a fázisos témát.

Köszönjük a hozzászólásokat és észrevételeket, igyekeztünk ezeket megfelelően felhasználni és beépíteni. Egyelőre abban maradtunk, hogy a cikkek inkább lényegre törőek legyenek, lehetőleg ne nyúljanak túl hosszúra. Kedvünkre való azonban az igény, mely még részletesebben és átfogóbban szeretne tájékoztatást kapni egyes készülékekről. Igyekeznünk fogunk megfelelni a kíváncsagságnak, ha nem is minden esetben, de, amennyiben valamilyen műszaki csemege miatt indokolt lehet, akkor mindenképpen.

Utoljára maradt, de érdemes megemlíteni. Elindítottuk a „Vendégjárás” rovatunkat, melynek aktualitása miatt a tesztek között van a helye. Ennek az érdekességét mégis az adja, hogy „idegenben” mutatjuk be a készülékeket és ezzel együtt az ingyencsúszónak számító rendszert is.

bevezető

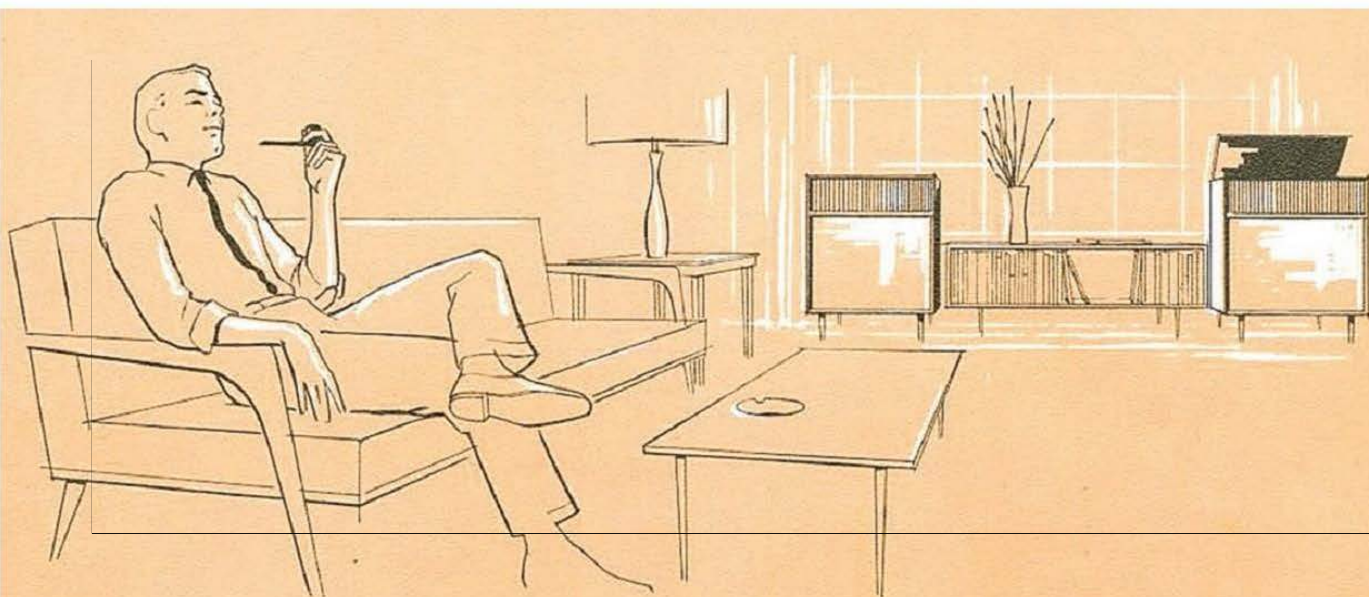
1992-ben, amikor az első HFM a piaci és az olvasói érdekek összeférhetetlensége miatt megszűnt, valami megszakadt a hazai hifis társadalom szívében, tudatában, identitásában. Nem volt mire várni negyedévenként, vagy, ami még rosszabb, többen el is pártoltak a hifis társak közül és más hobbikat kerestek maguknak. A „pásztor nélkül maradt nyáj” lassan szétszéledt. Éveken át töprengtem, hogyan lehetne a hifi langyos állóvizét újra felkavarni és a csapatot ismét összeterezni. Kellene újra valamilyen fórum, ami összehozza a hobbistársakat.

Elődünk sikere az érdekmentes, elfogulatlan, objektív tájékoztatásban rejlett, ami a mai körülmények között már megoldhatatlan feladatnak látszik. Ezt az antagonisztikus problémát a Bevezető – Tesztek cikkünkben részletesen kifejtjük.

Először arra gondoltam, hogy a kapcsolati tőkémét kihasználva, kölcsönkérek különböző készülékeket, ezt az otthoni rendszeremben meghallgatom, és a hallottakat megpróbálom közérthetően és lehetőleg objektívan leírni. Be kellett látnom, hogy ez a két feltétel

sehogy sem teljesíthető, hiszen nagyon szubjektív hobbi a mienk. A hangminőség nem nagyon definiálható és paraméterezhető és pláne nem könnyű mások számára is érthetően leírni. Arról nem is beszélve, hogy finoman szólva is szerénytelenség lenne felvállalni, egy úgynevezett „hifi guru” szerepet, aki majd fújja a passzátszelet olvasóinak...

Be kellett látnom hát, hogy ez az elképzelésem több sebből is vérzett. Kölcsönbe is csak addig kapok tesztkészülékeket, amíg jókat írok

róluk. De akkor, hol maradna az objektivitás és az elfogulatlanság? Aztán, kit érdekelne, hogy én a saját, jó vagy rossz szobámban, egy, az olvasók által valószínűleg ismeretlen láncon, milyennek hallok az éppen tesztelendő készüléket. Ebben túl sok lenne itt az ismeretlen tényező. Ezt a jelenséget legjobban egy kb. 20 éve, kabaréóból ismert matek viccel tudnám szemléltetni: „Ha 3 pók 4 nap alatt 5 hálót tud szőni, akkor hány pók hány nap alatt hány hálót sző?” Így tehát, legjobb esetben is egy senkit nem érdeklő reklám újság lenne belőle, amit lehet, hogy akár fent is lehetne tartani a banner bevételekből, de minek? Egy ilyen fórum inkább még jobban szétszételésztené a nyáját, mintsem összetelerné.

Ezeket átgondolva, rá kellett jönnöm, hogy ez az egyszerűnek tűnő kényelmes út, semmiképp sem járható. Hífi magazint egyedül, otthoni körülmények között, jól nem lehet szerkeszteni. Szükség van vaktesztekre, referencia készülékekre

és egy egész stábra (műszaki tanácsadó, olvasó szerkesztő, zsűritagok stb.) ahhoz, hogy valódi hírtérkép, szakmailag megalapozott, objektív, érdekmentes és lehetőleg olvasmányos információt tudjunk szolgáltatni az érdeklődőknek.

Közismert referencia készülékekre lesz szükség, melyekhez mi is viszonyítani tudunk, s így az olvasók is, ami a legfontosabb.

A vaktesztekhez megfelelő számú készülék és zsűritag egyidejű jelenléte szükséges. Így lehet, hogy túl sokszor nem lesz lehetőségünk ilyet összehozni, de azért törekedni fogunk rá, hiszen igen fontosak. Ennek szükségességét részletesen kifejti a Tesztek menüpont „miért van szükség vaktesztre” című cikkünkben. Ezeket a későbbiekben szeánsznak fogjuk nevezni. A szeánszok lesznek a legfontosabb hírértékű és a lehető legobjektívebb információhordozó leírások. Azért is fontosak számunkra, mert bár hangsúlyozva személyes

véleményalkotásunk befolyását,
vásárlási ajánlásnak is szánjuk őket.

Továbbá, a legjobban előkészített széanszok sem „tökéletesek”, hiszen a takarás szánt paravánok, hangfaltesztél a szembeötő praktikák és a kábelek gyakori ki-be, húzogatósa, nem tesznek jót a hangminőségnek. Cserébe viszont kiküszöbölhetőek az előítéletek.

Így, vakteszt esetében, a készülékek a tudásuk maximum 80%-át tudják megmutatni (ami azért elég jó eredmény!).

Ezt a jelenséget még egy olyan löversenyhez is tudnám hasonlítani, ahol a lovakat hajtó 60 kilós, korrumpálható zsokek helyett 100 kilós, ellenben megvesztegethetetlen lovasok ülik meg. Egy ilyen versenyen világszűcs ugye nem fog születni a túlsúly miatt, viszont a lovak egymáshoz való viszonyát objektíven tudják majd szemléltetni.

TESZTEK:

A készülékeket az etalonjainkkal is igyekszünk összehasonlítani. Ráadásul ennek a módszernek előnye is van, hiszen így a készülékek 100%-osan kifuthatják magukat.

Van esély a csúcspontásra is, mert ebben az esetben már egy optimális 60 kg-os zsóké ül a nyeregben, bár a verseny tisztasága már messze nem olyan biztos, mint az előző példánkban. Erre a tesztelési módszerre inkább a bemutatjuk kifejezés illene, némi szubjektív véleménnyel kiegészítve, de ezeket az etalonhoz mért szubjektív összehasonlításokat fogjuk a későbbiekben tesztnek nevezni. Ezeknek a teszteknek viszont, csak akkor van értelme, ha olyan etalonhoz hasonlítjuk őket, amit az olvasók is jól ismernek. Ekkor valamiféle elképzelésük lehet majd, az általunk hallott hangélményről. Megtudhatják, hogy a górcső alá vett alanyunk jobb, vagy rosszabb az etalonnál.

Szükség lesz még valamiféle virtuális hifi hangminőséget jelző mértékegységre, mint amilyen annak idején az „Orto” is volt. Ez úgy keletkezett, hogy két, egymást árban követő Ortofon hangszedő közötti hangminőség különbséget vették alapul. Az Orto által meghatározott picí hangminőség különbséget, mindannyian jól el tudtuk képzelni annak idején. Fontos, hogy ezeknek a teszteknek nincsen piacbefolyásoló szerepük, vásárlási tanácsnak pedig végkép nem szabad tekinteni őket. A két tesztelési módszer, talán úgy aránylik egymáshoz, mint pl. a dokumentumfilmek a fantasztikus filmekhez. A fantasztikus film is szórakoztató és még mondanivalója is lehet, de azért messzemenő következtetéseket nem vonhatunk le belőle.

Mohr Tamás

Bevezető - Tesztek

**BEST
BUY**

Ahhoz, hogy az új hifi magazinunk értéket tudjon teremteni, teljesen függetlennek kell lennie mindenfajta piaci érdekközösségtől. Ezt elődünk még könnyebben megtehetette egy speciális hiánygazdaságban. Nekünk már sokkal nehezebb lesz ezt megvalósítanunk, úgy hogy ne sértsünk piaci érdekeket, de mégis hírértékű objektív információval lássuk el az olvasóinkat. Azzal, hogy ezt az objektivitást a későbbiekben hogyan szeretnénk megvalósítani, a „Miért van szükség vaktesztre?” című fejezetben részletesen foglalkozunk. Egy teszt újságnak legfőbb feladata, hogy objektív vásárlási tanácsokkal lássa el olvasóit az általa képviselt termékcsoportokkal kapcsolatban, melyek ma már nem is kicsi kínálattal rendelkeznek. Mindenki könnyedén össze tud állítani egy nagyszerű hifi láncot, ha van rá 50 millió forintja, de félmillióból ez a feladat már nehezebb bizonyulhat. Követendő példának tűztük ki a régi magazin antitoronyának építését, mellyel abban az időben is nagyon sok pénzt megtakaríthattak az akkori olvasók.

Köztudott, hogy létezik egy exponenciális görbe a hifiben is, ahol az Y tengelyen az árát, az X tengelyen pedig az elért hangminőséget láthatjuk. Ennek a görbének van egy sarokpontja ahonnan kezdve a hangminőség az X tengelyen már alig növekszik, viszont az ár meredeken emelkedni kezd. Azok a készülékek kerülhetnek elsősorban az antitoronyba, melyek ára és hangminősége, pontosan ebben a kanyarban található, ahol a hangminőség nagyon jó és az ár is megfizethető. Fő célkitűzésünk - a hobbink népszerűsítése mellett - az ebben a kanyarban található jó - ár érték arányú „Best Buy” készülékek

felkutatása. A mai (a nyolcvanas évekéhez képest hatalmas) áruválasztékban, nem is lesz olyan könnyű ezeknek a megtalálása, ezért szeretnénk interaktívvá tenni a magazint.

Mit is értek ez alatt? Szeretnénk olvasóinkat is bevonni a készülékek felkutatásába és a vakteszteken való részvételbe egyaránt, hiszen, nagyon megkönnyíti a munkánkat, ha már bejártatt, de még forgalomban lévő készülékeket tesztelhetünk. Természetesen a régi, ma már nem kapható, készülékeket is várjuk tesztelésre olvasóinktól.

Először megkeressük a még kaphatók közül a legjobbat, hiszen ezzel ténylegesen segítséget tudunk adni -jelen példánkna- maradva- a fejhallgatót vásárolni szándékozó olvasóinknak, majd az újak tesztgyőztesét összemérjük a régiekkel, pusztán az érdekesség kedvéért, ezt a retro rovatban tesszük közzé. A tesztjeink eredményeit sohasem vehetjük 100%-nak, ennek a miéértje a „Miért van szükség a vaktesztre” részletesen kifejtésre kerül, de az azonban biztos, hogyha egy készüléket a zsűri vakon, mondjuk 6-1 arányban győztesnek értékelt (a tesztelési hibák figyelembevételével), azt nyugodt szívvel ajánlhatjuk hobbistáinknak. A 4-3 arányú győzelmet viszont nem, ez sajnos hibahatáron belüli győzelem, ebben az esetben két győztest kell kihirdetnünk. Mivel feltételezzük, hogy a fejhallgatót vásárolni szándékozó hifistákat elsősorban az érdekli, hogy melyik lett az abszolút győztes, mind a három zenei műfajban megszerzett (Klasszikus, Jazz, Pop) pontok alapján, esetleg, ha csak klasszikus zenét szokott

hallgatni, akkor ebben a műfajban melyik szerepelt a legjobban, ezért a zenei kategóriánként elért legjobb eredményt is közzé tesszük, hiszen ez is hírértékű. Üzletpolitikai szempontból viszont nem szerencsés megnevezni a második, harmadik, pláne a hetedik helyezettet, a magazin hosszú távú működésének érdekében. Gondolom, ez nem szorul különösebb magyarázatra a kereskedők szempontjából. Példának okaként tételezzük fel, hogy a 7. helyezettet elért fejhallgatót egy olvasónk hozta és részt is vett a vakteszten, lehet, hogy úgy dönt majd ezek után, hogy el szeretné adni. Erre kevesebb esélye lenne abban az esetben, ha nyilvánosságra hozzuk, hogy az eladásra szánt készüléke az utolsó helyen végzett egy vaktesztben. A mi feladatunk tehát kizárólag a legjobb készülékek (akár zenei kategóriánkénti) felkutatása, nem pedig a piac teljes körű elemzése.

Mohr Tamás

Miért a Denon Márkabolt?

Az ár nem minden.
Ha nálunk vásárol, többet kap.

Kiterjesztett
garancia

5
éves

SINCE 1991
HORN
DISTRIBUTION

DENON MÁRKABOLT
Budapest

ALLEE Bevásárlóközpont
Október 23. u. 8-10

1117 Budapest
Telefon +36 1 2090298

budapest@denon.hu denonmarkabolt.hu

REFERENCIA KÉSZÜLÉKEINK

Tesztjeinkhez, etalonnak választani egyrészt olyan audio komponenseket kell, vagy érdekes, melyek ismertségük, - „vágyottságuk” - miatt, valamilyen szinten megkerülhetetlenek. Ennek rögtön ellentmondok a másik oldalról közelítve, mert etalonnak egyes esetekben kinevezhetünk olyat is, mely ismeretlen ugyan, de hangminőségében nehezen

megközelíthető, épp ezért izgalmas, hogy kategóriatársai miként képesek a közelébe férkőzni az összehasonlító tesztek során. A következőkben mindkét példának megfelelő készülékeket sorolok fel.

Hangfalak

A *Spendor BC1*-et nem kell bemutatni, e darab magában hordozza az angol stúdiómonitor hangfalépítés eredményeit. Ez volt a HFM etalonja, ezért majdnem mindenki jól ismeri. Sajnos nagyon háklis arra, hogy milyen erősítővel hajtjuk, ami részben az alacsony érzékenységenek köszönhető, ami 84dB/W/m.

A *Wilson Audio Specialties CUB* komolyabbnak számít, viszont a Wilsonok között ez a legolcsóbb és a legkisebb modell. Erre azért esett a választás, mert a tervezési filozófiája pont a *Spendor* ellentéte. A két utas felépítésének és a 94dB/W/m érzékenysége miatt könnyen meghajtható és gyengébb minőségű hanganyaggal is jól mutat a hangja.

Avalon Transcendent by Stone Audio. Nem véletlenül tettem alkalmanként idézőjelbe, amikor hivatkoztam rá, mert kívülről úgy néz ki, mint egy *Transcendent*, de belül a keresztváltó túlméretezett Mundorf alkatrészekből van kirakva. Amennyire távolról meg tudom saccolni, nagyobb önkifejezés jellemzi a dobozunkat a standard kivitelhez képest. Eredetileg 88dB / 1W / 1m érzékenységgű, 44 kg súlyú, elismerten semleges hangú két utas hangdoboz.

KEF Reference 207. Ez egy igen bonyolult, 5 utas 66 kg súlyú monstrum 91dB/W/m érzékenységgel. A tervezők itt megpróbálták a lehetetlent, a medve erejét a farkas kitartását és a róka ravaszságát összehozni, mindezt egy ~~általán~~ hangfalban.

A középsugárzók és a szuper magas kikerült a dobozból a jobb térhatás érdekében és egy tölcse-szerű formát kaptak. A B&W 801-nél már láthattunk ilyen megoldást. A csipogó pedig a Tannoy mintáját követve, a középsugárzó közepére került. Van

azért egy egyedi megoldás is a KEF-ben, ez pedig a hatalmas 25 cm-es alsó középsugárzó, ami az 125 Hz - 400Hz közötti sávot fedi le. Ennek köszönhetően a mélysugárzók nem színezik el annyira a hangképet, mint azt a sok utas nagyméretű hangfalaknál általában megszoktuk.

A végeredmény egész jó lett, sikerült a mini monitorok térhatását és tiszta hangját megfelelő mély átvitellel kiegészíteni. A bonyolult sok utas megoldásnak azért hátulütője is van, csak jó minőségű hanganyaggal szól szépen. Mezei lemezeket nem érdemes hallgatni rajta.

Erősítők

Audiolab 8000S. Ez már egy újabb verziója ennek az örök túlélő modellnek, de híven tükrözi a cég filozófiáját. Így az alacsonyabb kategóriájú erősítőknek épp elég dolga lesz azzal, hogy megpróbálja a mércénket átugrani.

Krell KAV-300i. Egy valóságos „olcsó János”, már 300 ezer Ft

körül használtan bárhol elérhető, és ha basszusban nem teljesen, de hangminőségében versenyben van a nálánál jóval drágább erősítőkkel is. Mi több, már rendelkezik XLR bemenettel.

Mark Levinson ML-320S előerősítő és ML-334 végerősítő. Szerintem ez egy megkerülhetetlen páros. Rögtön meg is magyarázom, mire gondolok. Ezeket vagy utálják, vagy szeretik, vágnak rá, esetleg menekülnek tőlük, de olyat még nem tapasztaltam egy igazi hifistól, hogy teljesen érdektelen lett volna. Valamilyen véleménye mindenkinek van róluk. E megkerülhetetlenség miatt választottuk őket, na meg hirtelen pont jó időben került a látószögünkbe azok közül, amelyek alkalmasak ennek a feladatkörnek a betöltésére.

CD játszó

Sony CDP-D11. Egy U magas stúdió CD lejátszó. Alternatív lemezbetöltő nyílása rendszerint idegenkedést vált ki a lemezeik épségéért aggódókból, akiknek nem jön be ez a fiók nélküli performansz.

Talán kevesebben ismerik, de a közölt vakteszt is igazolta, milyen komoly mérnöki munka van benne, s hogy a felhasznált alkatrészek magas minősége is oka a képességeinek.

Krell KAV 250-CD. A Krellek közül szintén a legkisebb, de kitűnő hangú készülék, - ha éppen működik. Sanyo márkájú futóművét még egy music center is szégyellné. 18 év alatt ötször kellett cserélni a lejátszó fejét, de ha éppen működik, az XLR kimenetének és az igazi Krell dacjának köszönhetően (ezt szerencsére nem butították le) a hangja a modern felső kategóriás CD játszókéval is versenyben van.

Hálózati Audio Lejátszó / Digitális forráskészülékek

Lumin D1, mely akár külső, 12V-os akkumulátorról is kaphat tápellátást. Fontos, hogy szinte az összes fájlformátumot támogatja, de főképpen a Tidal-t, és azon belül is az MQA formátumú zeneszámokat.

Tascam DA-3000 digitális magnó, SD/CF kártyás rögzítő és lejátszó. Hangja szintén méltó mércéje bármely hasonló pozícióban lévő társának

Lemezjátszó

Robert Fuchs, svájci illetőségű lemezjátszó, Mr. Brier-Goldbug hangszedővel. Most meg is érkezünk a kakukktojásunkhoz. Néhány szóval bemutatom, hogy ne legyen teljesen ismeretlen. Megközelítőleg 75kg a súlya, az akrilból készült táányér a réz súlyokkal együtt ennek nagyjából a felét teszi ki. A hangkart szintén a Fuchs gyártotta. 14"-os kivitel és két mágnes között „lebeg”, pontosabban a felsővel egy ponton azért érintkezik.

Digitális walkman

Sony PCM-D100 DSD felvevő, lejátszó.

A közölt teszt olvasható vele kapcsolatban.

D/A konverter

DAS-702ES a Sony legelső kereskedelmi forgalomba került D/A konvertere 1984-ből. Alumínium ház, két darab SPDIF bejárat, 44.1 és 48kHz-es maximális jelfeldolgozási képesség. Igazi, már félig meddig kihálófélben lévő dinoszaurusz, de még mindig erős a „harapása” a kitűnő alkatrészbázisának és műszaki megoldásainak köszönhetően.

Kábelek az 1-es teszt szobában

Még keressük azt a szettet, amely alkalmas a tesztek korrekelt levezetésére és egyben élvezet vele a zenélés is. Addig maradnak azok, amelyeket fő alapanyaguk miatt „réz” és „arany” szett néven emlegetek. (Szeretném hangsúlyozni, hogy nagy könnyebbséggel jár a meghallgatások során, hogy a felépített vélemény egy egységes és szerencsére nem különösebben önhangú összekötő megoldáson kell csak átfúzni. Más esetben még ezeken is kötelező lenne valahogyan áthallani ahhoz, hogy a véleménynek a valósághoz valamennyi köze legyen. Sajnos, a semlegesség egyik fő hátránya az, hogy a hibákat is rendre áthozza, amiket persze a beállításnál sorban lehet majd gyomlálni).

Kábelek a 2-es teszt szobában

Tellurium QTM interkonekt és hangfal kábelek.

Fantasztikus kép a cselló belsejéről - Adrian Borda

Állvány az 1-es teszt szobában

Egyelőre a saját fejlesztésű állványaim vesznek részt a tesztekben, de várom a kihívásokat, hogy legyen olyan, amit a későbbiekben szintén etalonunknak nevezhetünk majd.

Állvány a 2-es teszt szobában

Sound Organizer készülék állvány

1. Teszt Szoba

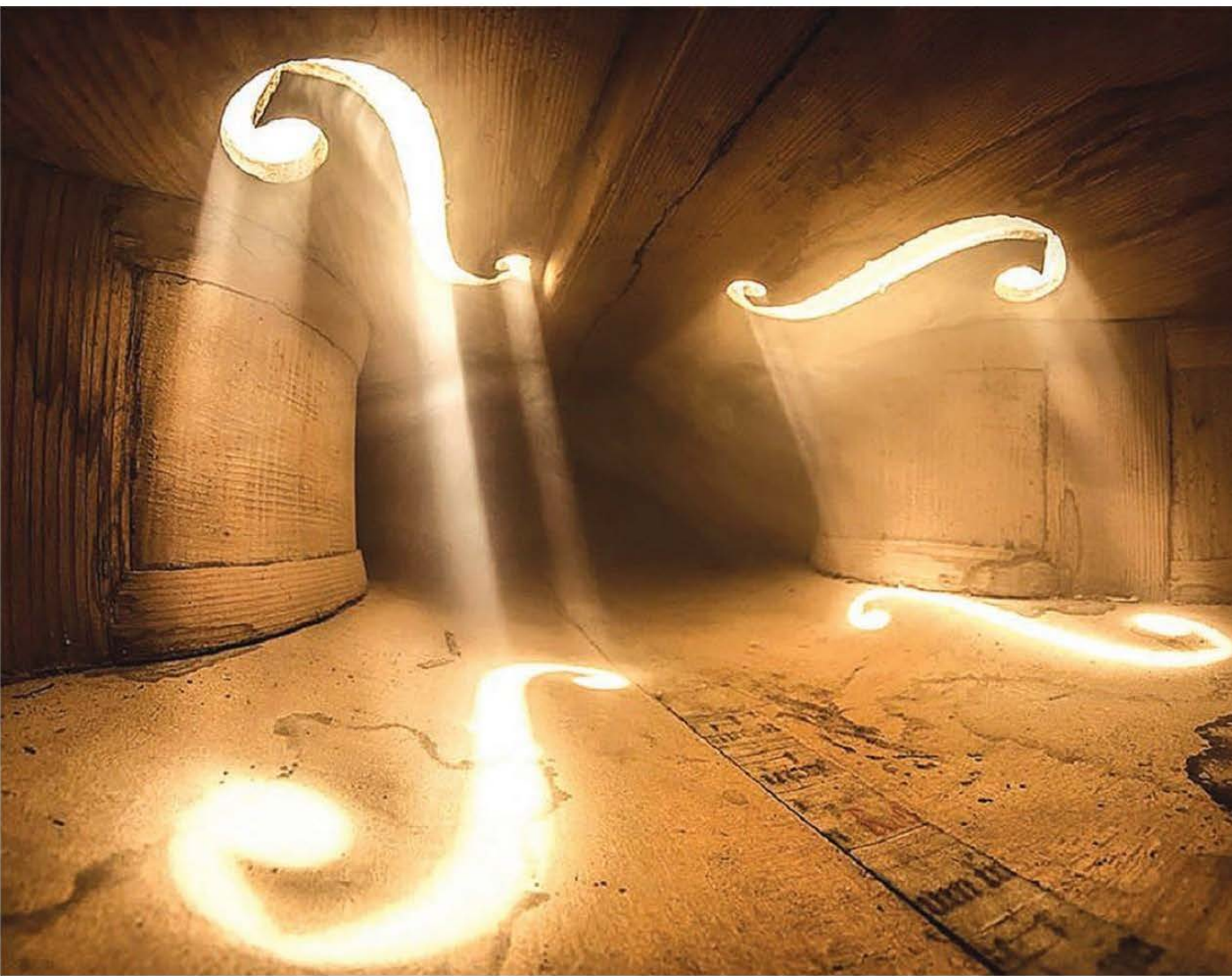
4,5m X 6m (27nm) X 3m. Egyik rövidebb oldalán enyhén köríves kialakítású, ablakokkal fűszerezve, amit teljes egészében függöny borít. A két oldalsó sarok helyett 0,5 X 0,5m-es oszlopszerű betörésekkel. Az akusztika további megszelídítése érdekében körbe van függönyözve a szoba és a parkettát egy összefüggő, vastag szőnyeg borítja.

2. Teszt Szoba

8,4m X 5,25m (44,1nm) X 3,5 m magas = 154,35 m³. Ebbe az átlagnál nagyobb szobába 4 nagy méretű

Helmholtz rezonátort tervezett műszaki tanácsadónk Dr. Basa Károly. A legnagyobb 700 literes a 8,4 m hosszra, 20,4 Hz-re; az 5,25 m szélességre, egy 488 literes 32,6 Hz-re; a 3,5 m magasságra egy 366 literes 48 Hz-re hangolt rezonátor lett tervezve. A stabil, egyenletes basszus érdekében a hosszú 8,4 m-es hossz 20,4 Hz-es rezonancia frekvenciájára még egy 482 literes rezonátor is készült. Az ablakokat vastag nehéz színházi függönyök takarják és még ahol szükséges volt, ott vakablak szerűen is kerültek fel függönyök a falra. A laminált padlót 70%-ban vastag szőnyegek borítják.

Ez a lista bővíthet, amennyiben találunk még olyan komponenseket, amelyeket kitűnő hangzásbeli produkciójuk és ehhez képest elfogadható, vagy kedvező áruk miatt érdemes lesz összehasonlítási alapként használni. A hozzászólásokat és javaslatokat örömmel vesszük ebben a kérdésben is.

Bemutatjuk:

A Díszes Társaság -avagy négy integrált erősítő tesztje.

Advance Acoustic X-i105,
Cambridge Audio CXA60,
Marantz PM6006,
NAD 356BEE

Bevezetés:

Minket audiofileket, avagy hifiseket – nevezzük magunkat bárhogyan is – sokan amolyan csodabogaraknak tartanak az egyedi kinézetű, nagy becsben tartott szerkezeteink, érdekes kábeleink, esetleg jócskán átrendezett lakószobánk, vagy a szertartásos zenehallgatási szokásaink miatt. Vannak, akik úgy vélik, hogy ez az egész csupán „sok hűhó semmiért”, amibe felesleges annyi pénzt és energiát fektetni, mert egy olcsóbb berendezés is szinte ugyanúgy tud szólni, és azon keresztül is éppúgy lehet élvezni a zenét. Mi természetesen nyomban igyekszünk korrigálni ezt az állítást, kiegészítve abbéli saját véleményünkkel, miszerint egy szerényebb masina is valóban képes ugyan szépen zenélni és örömet szerezni hallgatójának, ámde ez a zenei élmény még nagyon is távol jár attól, ahová a berendezésünk színvonalának fokozatos javítása után eljuthatunk. Ezért van az, hogy mi, hifisek igyekszünk fejlődni, előrébb jutni. Ha már szépen szólnálunk a zene, akkor is azon törjük a fejünket, miként érjük el, hogy még szebben szóljon. Lehet, hogy előrébb kellene húznunk a hangsugárzókat

a hátsó faltól, esetleg kicserélni egy kábelt másikra, vagy kipróbálni egy új erősítőt? - Jellemzően ilyen, és hasonló gondolatok bűvkörében élünk. Tudjuk és tapasztaljuk azt is, hogy a hifiben a még oly jónak tűnő ötletek sem mindig váltják be a hozzájuk fűzött reményeket. Gyakran éppen ellenkező eredményre jutunk, mint szeretnénk, ám a kísérletezésnek ekkor is meg van az az előnye, hogy általa valamiféle tapasztalattal mégis gazdagabbak leszünk. Fogalmazhatnánk úgy is, hogy az egész hajcihő még így is megérte! (Feltéve persze, hogy ez a hajcihő nem került rengeteg sok pénzünkbe...) No, de amikor valami isteni szerencse folytán egy kincsre bukkanunk, egy jobb hangú készülékre vagy valamiféle hifi praktikára jövünk rá (amely nem feltétlenül jár többletkiadással), akkor ennek az élménynek köszönhetően a „hifibarat” szervezetében olyan fokú örömhormon termelés veszi kezdetét, amely még az ő várható élettartamára is kedvező hatással lehet. (...most pedig el lehet tünődni azon is, hogy ha a Hifi Magazin képes lenne gyakorta olyan információkkal, ötletekkel szolgálni az Olvasói számára, amellyel valóban sikerülne

ilyesfajta örömöket szereznie, akkor lapunk a műszaki ismeretterjesztésen túl akár egyfajta egészség megőrzési misszió szerepkörét is betölthetné...)

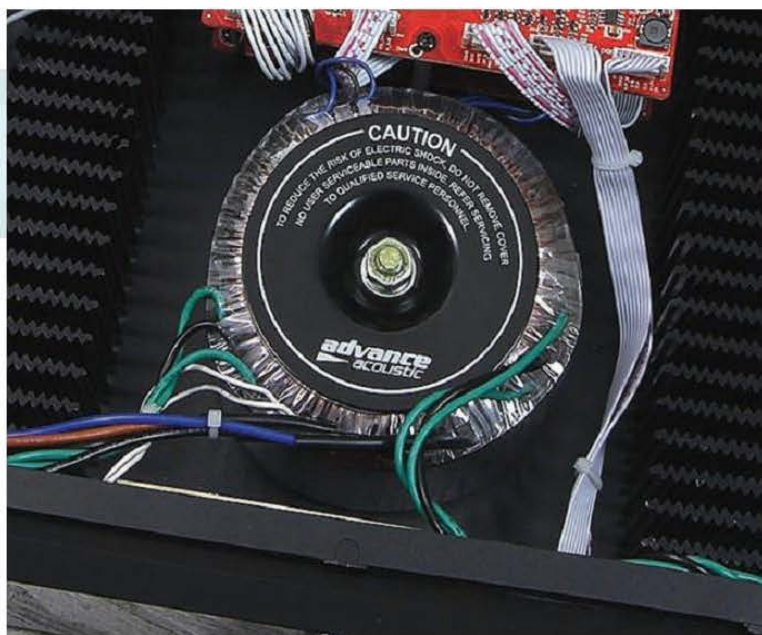
De érzem, hogy a szerkesztő mindjárt a fejemre koppint, több komolyságot kérvén tőlem – egyúttal felhívva a figyelmemet azokra a bizonyos készülékekre, melyeknek a bemutatását ideje volna elkezdenem. Nem is húzom tehát tovább az időt.

Vendégeinkről

Tesztrovatunkban tehát négy erősítőt volt szerencsénk vendégül látni.

Valamennyien integrált kiviteltű készülékek és az áruk alapján nagyjából a középosztályba lehet sorolni őket.

Végigtekintve rajtuk, már első ránézésre feltűnik, hogy a külsejükben mennyire különböznek egymástól. A NAD gúnyája kissé régimódi és úgy fest, akár egy főúri dolmány. Ezzel szemben az Advance Acoustic öltözeke inkább egy asztronauta űrruhájára emlékeztet. A Marantz és a Cambridge Audio már inkább a napjaink divatos eleganciáját igyekszik tükrözni, kissé eltérő elgondolásban. De végül is megállapíthatjuk, hogy a maga módján mindegyikük (az egész

Társaság) külleme izlées, - avagy úgy is fogalmazhatnánk, hogy: Díszes. Ezért is kapta jelen cikkünk mottójául a „A Díszes Társaság” címet, melyet ebben az esetben kértük kellő komolysággal és nem pedig átvitt értelemben venni!

Tesztelésre készülvé

Ahhoz, hogy feltérképezzük őket, először is úgy gondoltuk, szükségünk lesz egy etalon erősítőre, viszonyítási alapként. Egy etalon ugyanis, némi túlzással élve az ítézés jobb keze, amely ismert hangkaraktere révén, fix támpontul szolgál a tesztkészülékek megítélésekor és elhelyezésekor a képzeletbeli audiofil ranglétrán.

De ugyanilyen fontos a lánc többi eleme is, melyek nélkül, ugye nem képes hangadásra egyik erősítő sem. (Ha mégis, akkor sürgősen szervizre van szüksége...)

Innentől kezdve pedig már csak az a kérdés, hogy milyen színvonalú is legyen a lánc többi eleme?

Ha szerényebb képességű eszközöket használnánk, akkor az, bizonyára elmosná az erősítők között fennálló különbségeket, amit nem szeretnénk. Ha pedig egy igazán nivós szettet állítanánk csatasorba erősítőink számára, akkor pedig jobban kiemelne a differenciákat, megkönnyítve ezzel az ítélelhozatalunkat. Ez, ugye önmagában véve igen jó lenne, de ekkor viszont elképzelhető, hogy akaratlanul is inkább az erősítők hibáira, hiányosságaira helyeződne át a hangsúly a véleményalkotásunkban.

Jelen helyzetünköl és időnköl adódóan, - egy magasabb szintű lánc már össze volt állítva, aminek a hangját jól ismerjük, az időnk pedig csak úgy rohant, - így hagytuk a rendszert, és igyekeztünk nem a legmagasabb mércénket elővenni, hanem realisan, a maguk szintjén értékelni alanyainkat. A láncunk elemei tehát a következők voltak:

A front-endet a Sony CDP-XA7ES CD játszó, mint futómű és az MSB Link

Dac együttese alkotta. Utánuk, az audiofilek többsége számára (és az én számomra is) a vágyálmok netovábbját megtestesítő Mark Levinson ML-320S elő és Mark Levinson ML-334 végfok páros következett. A sort a szintén nagy hírnek örvendő Avalon Transcendent állódobozok zárták, melyek a 6x4,5 méteres szoba keskenyebbik fala mentén, a hátsó és az oldalsó faltól is jócskán elhúzva lettek felállítva. Maga a szoba egy kellően csillapított, függönyökkel és vastag szőnyeggel borított, zenehallgatás céljára kialakított helység. A készülékek természetesen hifi állványokon voltak elhelyezve, és az éppen hallgatott tesztkészülék számára is fenntartottunk egy helyet - a könnyebb cserélhetőség érdekében.

Talán essék szó röviden a lánc hangkarakteréről is, melynek nyíltságával, dinamikájával, eszköztelenségével, felbontóképességével, sztereó színpadának kiterjedtségével kapcsolatban leginkább felsőfokon tudnék nyilatkozni.

Hangképe meglehetősen semleges, színezetlen, ezzel együtt ugyanakkor még neki is van egyfajta karaktere. (Melyik berendezésnek nincs?) Talán a mélyhangok jellegéről mondanék kis kritikát: a basszusa feszes, jól követhető, ám néha kissé „kiürül”, amiről alighanem a hangfal tehet, mert még viszonylag újnak számít. De összességében, egy szó, mint száz: engem levett a lábamról a tudásával. Nem vitás, hogy audio berendezésnek klasszis, kontrollberendezésnek pedig minden bizonnyal még több is, mint megfelelő lesz a számunkra.

Természetesen nem vártuk el, hogy utolérjék a Levinson párost, de kiderült, hogy hozzájuk képest milyen irányban és távolságra helyezkednek el a tesztkészülékeink.

Először úgy terveztük, hogy az erősítőinket, külön-külön a Mark Levinsonok után fogjuk meghallgatni, ám gyors fejszámolást végezve, be kellett látnunk, hogy így sohasem érnénk a teszt végére. Ezért amellet döntöttünk, hogy végighallgatjuk a teljes hanganyagot a Mark Levinson szetten, melynek hangját igyekszünk minél mélyebben emlékezetünkbe vésni, – majd ezt követően lépnek színre sorban a többiek.

A teszt mindvégig vakteszt maradt, egy nagy akusztikus paraván segítségével, és csak 1 valaki

segédkezett a zsűri ötöse közül a készülékek cseréjében.

Az alanyok, természetesen forró hangulatban vártak megmértetésükre, hogy énekhangjuk a legcsengőbb lehessen.

A teszten elhangzó felvételeket pedig igyekeztünk úgy összeállítani, hogy erősítőinknek többféle zenei stíluson is lehetőségük legyen megmutatni képességeiket.

Az albumok és zeneszámok a következők voltak: A Stereoplay lemez 1-es számú dzsesszfelvele (1997-es Stereoplay Megatest), Berlioz Fantasztikus Szinfónia 4. (Reference Recordings 4 -March to the scaffold), Lorena McKennith – The Visit – Bonny Portmore (Warner Music), Kylie Minogue & Nick Cave – The Abbey Road Session – Where The Wild Roses Grow (Parlophone).

2 tüz között!

Belépőszintű audiofil erősítők vaktesztje

Minden erősítőt azonos hangerővel hallgattunk meg (57.1 decibelt mértünk a hangfalaktól 3,2 méter távolságra, közepén, az 1 Khz-es mérőjellel), egyenlő feltételek között. A véleményeket és az adott pontszámokat mindenki a mintavételnek fő helyet adó központi auditálási fotelből származtatta.

A zsűri vaktesztje: mi sem szolgálja jobban a közérdeket, mint az, hogyha a magát piedesztára emelő zsűri, kap egy kis kihívást, amivel rögtön bizonyíthatja a rátermettségét. Ennek okáért, félig meddig akaratlanul, de felcseréltem

az első vállalkozó szellemű erősítőt, a Cambridge Audio-n a bal és a jobb oldali összekötő kábeleket, az erősítő és a Dac között. Illetve a bal oldali hangfalkábel plusz/mínusz pólusait. Azonnal lefűlelték, hogy itt felcserélődtek az oldalak, sőt miután ezt helyrehoztam, továbbra sem hallgattak és korrigálhattam a fázisfordítást is. Tehát, a fülek felkészültek a tesztkörökre...

Mindenki 0-10-ig adhatott pontokat, és a Levinson szett volt a viszonyítási alap, ez számított a mi esetünkben tíznek. A többi erősítő az ehhez mért produkciója alapján lett „lepontozva”. Az előzetes meghallgatások alapján tapasztaltakat figyelembe vettem és igyekeztem mindegyiket a legoptimálisabban illeszteni (fázisok

helyessége, legbejáratottabb bemenetek stb.), hogy a lehető legjobb tudásukat mutathassák meg. Az erősítők természetesen bemelegítve várták, hogy sor kerüljön rájuk.

A tisztelt zsűri az összes adott hanganyagon mind a négy esetben átrágtta magát, így született meg a végső sorrend. De ezután, már az éjbe futva, a sztahanovista banda kitalálta, hogy a teszt győztesét a retro tuti tippünkkel, (amit a leendő low budget antitoronyunk ismertetőjében majd bemutatok), vessük össze. Így került terítékre a pontozás végső, éppen csak győztesével, az Advance Acoustic-kal a Sony TA-F 630ESD 1989-ből!

Részletezve: azt hiszem, most mindenki örülhet! Aki a high-endet pártolja, az megnyugodhat, csatát veszített erősítőink meg sem közelítik a Mark Levinsonok színvonalát. Aki viszont a retrót és a second hand-et favorizálja, annak az a jó hírem van, hogy azonos körülmények között, a harminc éves Sony hangminőségben képes volt tartani a lépést a modern technikával.

Ezen túl természetesen hozzátesszük, hogy eredményeinket ezen speciális körülmények között kaptuk. Más installációval, talán más lehetne a sorrend, bár az adott pontszámok alapján elmondhatjuk, hogy a hallgatóság szinkronban volt, és ez tükröz némi objektivitást.

Részletezve:

A Cambridge Audio CXA60, összességében megnyerte a zsűri tetszését, de a hangos éljenzésbe időnként ilyen felhangok is beszűrődtek: dinamikus, egyenletes, jól hallgatható, analógos érzelmek – kontra: kevésbé izgalmas, mélyebb tónusú.

A Marantz PM6006 is megkapta a magáét, de akinek inge, vegye magára. Többek között ezek a gondolatok kerültek lejegyzésre: bensőséges, finom, szemérmes, vagy kulturált, jó sztereó képe van, érzelmes, levegős. Jól hallgatható, de kevesebb az izgalom és a dinamika.

Az Advanced Acoustics Xi-105, sorrendben a harmadik szereplő a következő megjegyzésekre készítette a hallgatózókat: élénk, dinamikus, lendületes, élvezetes és transzparens, énekhang szárnyal. De volt, aki nem átalította azt állítani, hogy kicsit műanyag hangja van, és néha túl élénk az előadásmódja, bár talán még nem harsány.

Igaz, ami igaz, üzemszerűen a

szeánszig nem ment többet néhány hétnél, ami vajmi kevés egy erősítő teljes bejáródásához. Néhány hónap elteltével megint volt alkalmam zenét hallgatni vele (összehasonlítottuk az Audiolab 8000S erősítővel) és akkor a hangjával már sokkal érettebb benyomást keltett.

Utoljára maradt a Nad 356BEE erősítője és rögtön leckét kapott a zsűri jó és rossz megjegyzéseiből is. Az előzőnél is jobb, részletező, áttetsző, hallgatható, elkülönülnek a részletek, nincs hibája. Más szerint: kicsit színezett, kicsit fakó, és van egy enyhe mélyhiánya (- a szerk.).

A Szeánsz végeztével még átbeszéltük egyszer a hangképekkel kapcsolatos benyomásainkat. Többen úgy véltük, hogy a két, utolsóként színre lépő erősítő – azaz az Advanced Acoustic és a NAD szoltak a legszebben, ugyanakkor, meglehetősen hasonló karakterrel. A Mark Levinsonhoz képest mindkettőjük hangszíne kissé magasabbra csúszott ugyan, de ezzel együtt is, egyfajta lendületes, élvezetes, derűs előadásmód jellemezte őket. Hármunknak tetszett jobban valamelyest az Advanced Acoustic szárnyalóbb megszólalása, míg egyikünk a NAD részletgazdagabb hangját szerette inkább. Abban azonban valamennyien egyetértettünk, hogy a két erősítő közötti különbség minden tekintetben eléggé csekély.

A Cambridge Audio abban különbözött az előbbi két erősítőtől, hogy az ő karaktere még az ML kombóéhoz képest is egy mélyebb tónus irányába mozdult el, aminek köszönhetően már-már a csöves erősítők hangképét kezdte idézni. A testes, telt, meleg megszólalása számos rendszerbe illeszkedve bizonyára előnyére is válhat. Ugyanakkor, azt a tényt sem hallgathatjuk el, hogy a

versenytársai valamelyest nyíltabban és levegősebben zenélnek nála.

A Marantz, egybehangzó véleményünk szerint igen jól hallgatható erősítő, igaz némelyikünk szerint időnként kicsit unalmasan is tud szólni, de tulajdonképpen nem éreztünk különösebben zavaró hibát a hangjában. Többünk is utalt arra, hogy ennek az elektronikának igen jó az érzelmközlítő képessége, és szép a középtartománya.

Röviden összegezve hát a Diszes Társaság produkcióját, kijelenthetjük, hogy az est legjobbja 92 ponttal az Advanced Acoustic Xi-105 lett. Meg kell még emlékeznünk a Marantz PM6006-ról is, mely erősítő a pontverseny utolsó helyére került ugyan, ám mérsékelt ára és ennél fogva kedvező ár/érték aránya révén, a jelenlegi mezőnyből gondolkodás nélkül kiérdemelte tőlünk a legelőnyösebb vétel, azaz a „Best Buy” címet.

Amennyiben ezen a teszten önmagunk teljesítményét kellene értékelnünk, akkor úgy érzem, hogy inkább lehetünk elégedettek, mintsem csalódottak.

Egy szubjektív teszt, sohasem kizárólag csak a tesztalanyok tesztje, hanem bizonyos mértékig a tesztet végzőké – vagyis a zsűritagoké is. Tartottunk attól, hogy mi történik akkor, ha a készülékekről alkotott véleményeinket sehogy sem fogjuk tudni majd közös nevezőre hozni. Szerencsére nem igazolódott be az aggodalmunk és, - bár a benyomásaink helyenként ellentmondásosak, - azért az összesített véleményhalmazból az erővonalak többnyire szépen kirajzolódtak.

Balogh Sándor

Kedves HFM!

...azt hittem, már teljesen vége, de nemrég ráakadtam az oldalra! Igencsak megörültem, mert számomra kultikus jelentőségű a HFM, és nem csak (az eredeti) cd-n van meg az összes szám, hanem mind a 40 kötet is itt van a könyvespolcomon. Sok sikert kívánok az oldalnak, bár nem vagyok biztos benne, hogy ma ugyanakkora jelentőségű lehet ez a téma, mint sok évvel ezelőtt, mégis reménykedem...

De ha már írok, akkor tanácsot is szeretnék kérni.

Alaphelyzetem:

Nem kifejezetten high-end berendezésem van zenehallgatásra. Marantz PM 66 KI, és CD5005 (nemrég váltotta a CD 57-es régi Marantzot); a Rút Kiskacsa üvegtányérral, csökarral, és még mindig az Ortofon MC10 - T10 párossal (érdekes, de még most is szépen szól); VDH MC CS 122 hangfal és MC D 102 MkIII hybrid összekötő kábelekkel; Mordaunt Short MS5.50 hangfallal (mod.: átkábelezve VDH kábellel, aranyozott csatlakozók, eltávolítva a selyem, gumiperemek a hangszórók körül, és a csillapító vatta is).

Amit kérdeznék:

Felmerült bennem az erősítő cseréje a Marantz PM6006-ra (UK Edition?), de egyelőre nem érzem, hogy ez a régivel szemben igazi előrelépés lenne. Ebben kérnék megerősítést vagy cáfolatot, vagyis, hogy hangminőség szempontjából szerintetek érdemes lehet-e váltani, és ha igen, akkor miért? A másik (ettől nem független) kérdés, hogy melyik lehet a leggyengébb láncszem // tudom, mindegyik :) // , amelynek a cseréjén érdemes gondolkodnom, esetleg konkrét (típus) ötletet is szívesen vennék... A zenének, amit hallgatok, nagyjából 65%-a könnyűzene (pl. Queen, Chicago, Santana), 25% jazz (inkább a lágyabb irányból), és a maradék, 10% (csak) komolyzene.

Köszönöm előre is, hogy elolvastátok levelemet, bár tudom, hogy ilyen kérdésekre senki sem válaszol szívesen (én sem tenném, ha tőlem kérdeznének ilyeneket). De azért, ha nem nagy teher, mégis reménykedem, hogy jó tanácsot kaphatok. (Idegen helyen, bemutatótermekben lévő meghallgatásokban nem bízom, nem hiszem, hogy itthon tudnám reprodukálni azt az eredményt, inkább a tapasztalatban bíznék...)

Köszönettel: Kurucz Béla

Kedves Béla!

Köszönjük megkeresését, főleg, mert így ez lesz a rovat indító bejegyzése!

Az említett rendszer hosszú távú zenehallgatásra kifejezetten alkalmas. A zenei műfajokhoz, melyeket előnyben részesít nem is feltétlenül van szükség kékvérű high-end technika bevetésére. A bugi-faktor pont abból fakad, hogy élvezetesen

szól a lánc, nem pedig, hogy a felvétel hibáit monitorozzuk vissza, valamilyen extra érzékeny láncon. Különösen a könnyűzenei felvételekre igaz, hogy ritkán teljesítik azokat a nagy ívű elvárásokat, amelyek egy high-end berendezés etetéséhez szükségesek... Visszatérve a kérdésre, valóban hozzá lehet jutni az említett erősítő cseréjével egy kis többlet, például a felbontás területén, de lehet, hogy én először máshol próbálkoznék inkább. A Van Den Hul kábelek méltán népszerűek mind a mai napig. De a termékpalettájukon biztosan van több olyan modell, amely a zeneiséget és a hallgathatóságot még nagyobb, vagy akár jóval nagyobb áteresztőképességgel kombinálja.

Ez nagyobb változást hozhat a hangzásban, olyan színvonalat is elérve akár, hogy így (még) egy ideig meg lehet úszni az erősítőcserét. Ha nem, akkor is érezhetően többet fog tudni a képességeiből megmutatni a rendszer.

Ezek után pedig melyiket válassza a kábelek közül? Mindenképp érdemes próbát tenni a költségvetésbe még illeszkedőkkel, és ki fog derülni, melyik válik be jobban.

Ha még egy ponton javasolhatnék változtatást, az valószínűleg a lemezejátszó részt érintené. A hangszedő és az MC trafó máig hű társa mindenkinek, aki vigyázott rá, magam is elismerem a képességeit. De talán a rút kiskacsát érdemes lenne felnevelni és, ha hatyúvá nem is, de legalább valamilyen (nem buta) „libává” érlelni. Ehhez partnernek a Thorens és Rega korszakos modelljeit tudnám első körben ajánlani, melyek a hosszan hallgathatóságukkal illeszkedhetnek a rendszeréhez.

(- a szerk.)

MELYIK SZÁMÍT A LEGJOBBAN?

Mostanában ezt a kérdést többször feltették nekem. Valószínűleg megnyugtató válasszal senki nem tud szolgálni, ezért a tisztelem mindössze a gondolatébresztés marad, ha már nincs jó válasz erre a kérdésre.

Ha kérdezik, sokáig azt mondtam volna, a kábel a legfontosabb eleme egy hifi láncnak. De, azután rá kellett jönnöm, hogy a hangfal a leglényegesebb, hiszen az közvetít az audio rendszer és én között. Ha az gyenge, mi tölti meg a teret? Később, némi tapasztalás és következtetés után be kellett látnom, hogy az akusztika - amibe a hangfalnak bele kell ugye illeszkednie a megfelelő hangzás érdekében, - számít talán a legjobban. Ugyanakkor hifis társaim felhívták a figyelmemet a forrás kiemelkedő fontossága, hiszen ha az rossz, a végeredmény sem lesz jó. Igen, de akkor már a többi közvetítő elem is fontossá válik, maga az audio közeg, ami a jelet továbbítja és erősíti, ide értve a forráskészülékeket is.

Ha meg már itt tartok a felsorolásban, idővel felfedeztem, hogy a rezgéscsillapítás, a készülékállványok és társaik igencsak sokat nyomnak a latban a zenei összkép kialakítása érdekében.

Még valami! A hallgató aktuális mentális állapota szintén befolyásoló tényező.

Számoljuk csak össze. Hangfal, akusztika, forrás, a hifi, rezgéscsillapítás, kapcsolat (azaz energiaellátás) és az emberi tényező. Ez összesen hét tényező.

Kezdem előlről. Logikus, ha a forrásanyag nem megfelelő minőségű a rendszerünk számára, akkor az a zenehallgatás során kiderül nem? - Miket is beszéllek!...

Azt mondtam előlről. Akkor, tehát az energiaellátó rendszer, azaz az áram lenne az első, ami kiszolgálja az audio rendszerünk igényeit. Bocsánat, már megint tévedek. Valójában akárhogyan is nézem, az első mi magunk vagyunk.

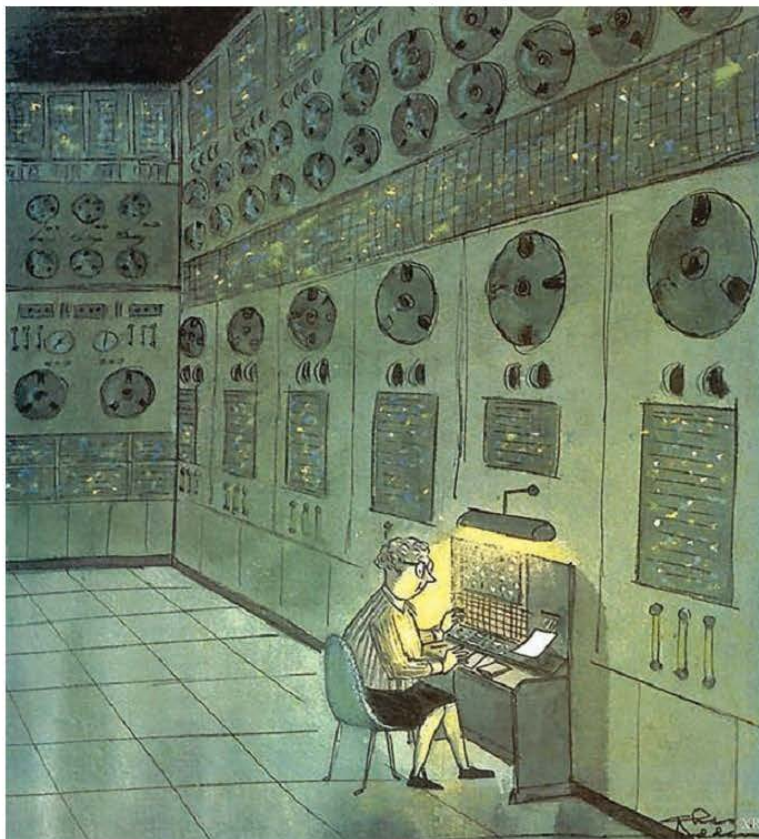
Lehet, hogy magunkat előrébb kéne sorolnom, mint a másik két szempontot.

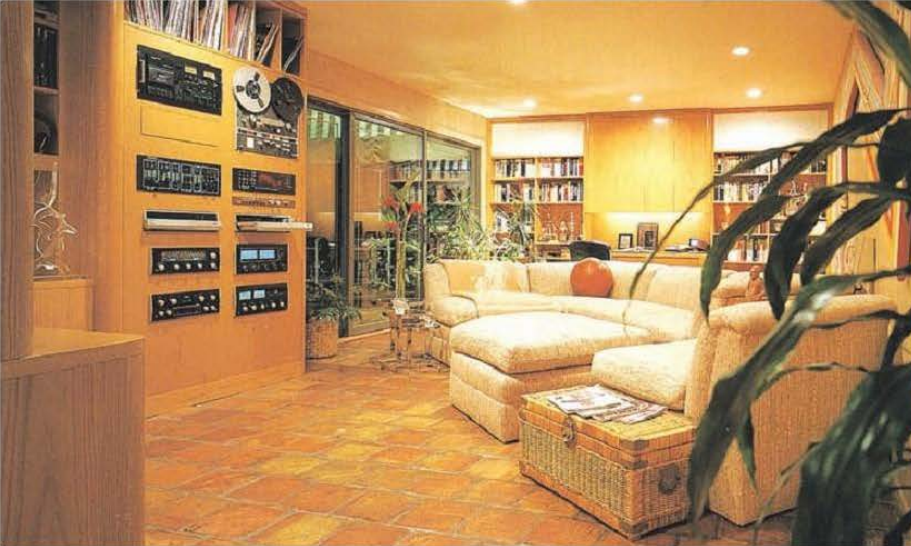
Akkor képzeljük el. Odaülünk a hifi elé, de nincs kedvünk zenét hallgatni, mert más, egyéb dolgok jobban érdekelnének, vagy esetleg valamilyen problémával vagyunk elfoglalva, egyszerűen nem érezzük eléggé a zenét - akkor nem is esik igazán jól, ugye? Azt hiszem az emberi tényező elég fontos. Nehéz megtippelni, hogy mennyire, de ha kettéválaszthatnám a rendszert humán tényezőre és elektronikára, akkor, a humán jelentősége 50% lenne a százból. Ezek szerint a komplett hifi láncnak jutna a másik ötven!? Na de, ha nem kap megfelelő energiát a technika, úgy nem fogom jó kedvvel hallgatni, hasonlóan a zenei anyagok minőségi felhozatalához! Mert azt se kérem, ha vacak. Ebben az esetben arányt vagy százalékot, hogyan határozzak meg? Te melyikről mondanál le? Ha nincs

jó energiaátvitel, bármit csinálsz nem fog átjönni a zene. Helyette inkább a hálózati és egyéb mikrofonias zavarok jelennek meg, amik elnyomják a zene finomságait. Ha meg tiszta, áteresztő, nagy energiájú a tápellátás és készülékeink között a kapcsolat, akkor pedig a felvétel tulajdonságai fognak szépen átjönni rajta, és így már számít az is, hogy az milyen.

Ebből logikusan következik, hogy egy rossz minőségű kapcsolatnál, elvileg kevésbé számít a forrás minősége (hiszen úgysem lehet hallani). Ebből pedig az következik, hogy az összeköttetés, az energiaellátás „fontosabb” lehet, mint a másik tényező.

Innen nem egyszerű továbblépni, mert mi is jöhet logikusan a folytatásban? Mindenesetre marad a hangfal, az akusztika, az audio lánc készülékei és a rezgéscsillapítás.

Ha az emberi tényező fontosságából indulok ki, akkor mindenképpen érdemes előtérbe helyeznem az akusztikát. Ennek a birtokosa a zenehallgató helység, a maga esztétikai és komfortzónájával, illetve a hallgatási pozíció kényelmével. Ez megint csak lényeges szempont, mégpedig ránk nézve, hiszen ki akar kényelmetlen közegben hifizni, vagy egy olyan térben, ami mentálisan ellenérzéseket vált ki belőle. Érdemesnek tartom ezért külön értékelni a háborítatlan akusztikai tér kialakítását, elszigetelését a környezettől, hiszen ennek fontos feladata, hogy ne zavarjanak minket. Illetve, mi magunk is nyugodtan hallgathassunk zenét úgy, hogy senkit nem zavarunk vele.

Az akusztikához tartozik még az a hangfal is, ami ízlésünknek megfelelően illeszkedik bele a közegébe. ... de sajnos úgy látom, felületes hozzáálláson változtatnom kell, mert úgy tűnik az akusztika fontosabb (lehet) a hangfalaknál...

Ezek szerint a többi tényezőhöz képest lényegtelen volna a hifi és a rezgéscsillapítás? Nyilván annak, aki kifejezetten szereti a szép és számára különleges cuccokat, ez lehetne az első. Ámde, én most inkább zenehallgatási oldalról vizsgálódnék, és úgy érzem, egyre nehezebb dolgom van. Azt tapasztalom, hogy az állványok általában, valahogy kevesebb figyelmet kapnak. Ezért, ha a társadalmi megnyilvánulást helyezném előtérbe, akkor ez a terület a többihez képest biztosan jelentéktelen lenne. De szerintem ez nem így van.

Hiába veszek ugyanis csúcs technikát, szükségesnek tartom azokat jól hallani is, ami pedig csak szintén a megfelelő elhelyezéssel válik lehetővé. Azt tapasztaltam, hogy az egyszerű

hifi cuccok is több kategóriát tudnak előrébb lépni akkor, ha jó elcsatolással, zavarmentes közegbe kerülnek. Ennek a fordítottja is igaz. Egy minőségi, felső kategóriás audio rendszer képességeit is nagyban csökkenti a nem megfelelő installációs közeg.

Az, hogy melyik számít többet, nehéz megmondani. Inkább párhuzamot vonnék a kettő között. Amennyiben egy nívós termékskála eredőjeként, van egy támogatott jó hangunk és ez nincs elszúrva valamilyen élhetetlen állvánnyal, akkor végül is a végeredmény elfogadható, mi több szerethető lesz. Vagy, ha van egy egyszerűbb technikánk, ellenben jó alapon demonstrálva, szintén szerethető lesz a végeredmény (bár nyilván teljesen eltérő hangbéli tulajdonságokkal, mint az előző esetben).

Amennyiben pedig hozzávesszük a tényt, hogy a hifi eszközök szerethetőbbek, mint az állványok, akkor azt mondhatnám: fontosabbak is. De én inkább egyenrangúnak tartom őket. A két egység szétválaszthatatlan, szimbiózis van közöttük. Jó hifi nincs jó

rezgéscsillapítás nélkül. Tulajdonképpen, ez a két kategória egy kellene, hogy legyen.

Szerintetek melyik a fontosabb? A hifi az állványokkal, energiaellátás és kapcsolat, vagy az akusztika? Gondolkozom, de úgy tűnik, nem tudom leegyszerűsíteni a dolgokat. Én nagyon szeretem, ha árad az energia a zenéből. Hogyan tudnám ezt jól megfogalmazni? Valahogy egy laza előadást képezek el, aminek az alapját képező audio rendszer minden szempontból „túl van méretezve”. A hangja ezért könnyedén felfogható, lehet azonosulni vele és belengi valami plusz, amit hívhatok talán erőnek, vagy energiának. Az is számít, hogy a tér, amelyet a zene megtölt, nyugodt legyen és csendes. Semmilyen zavar ne terelje el a figyelmem, halljam a zene legapróbb részleteit is, kibontakozhassanak a tér foszlányai a hallásom periferiáján is.

Rengeteg audiotechnikai berendezés elérhető, de nekem igazán mindegy melyikkel élvezem a zenét. (Ebből a szempontból inkább az esztétika dönt, persze azon a határon belül, ahonnan szívesen válogatok).

Azt hiszem, fejtegethetném még messzemenően a fontossági sorrendet, de inkább nem teszem. Ez egy egymásra utaltság és az egyik nem élne meg a másik nélkül úgy, hogy ne sérülne a hangminőség. Ezért engedjétek meg nekem, hogy azt mondhassam, ez utóbbi három tétel egyformán fontos.

Kinek melyik lehet a fontosabb? Ezt talán döntse el mindenki maga, ki, melyiket kedveli jobban, mert neki nyilván az lesz. Én, összességében talán, maradnék a hangfalnál. Ez eddig is bejött...

Marantz MM702S sztereó végerősítő

- a kellemes meglepetés

...a hifizémek kezdetén, a nosztalgikus nyolcvanas években, már egy igényesebb hifi erősítőnek is nagyon lehetett örülni, nemhogy egy audiofilnek tartottak. Az elővégfokok lehetséges ígérete pedig már egy elit világba kalauzolt el, a kiváltságosok közé. Érdekes, de mostanra inkább már csak a high-end világában látom ugyanezt az elvet érvényesülni. A hifi inkább valamilyen kompakt megoldást igyekszik kínálni, amolyan mindent az egyben elrendezés alapján. Ezen a szinten szó sincs az elő és végerősítés szétbontásáról, de már az audiofil közeg is inkább integrált, mintsem részekre bontott lehetőségekkel operál manapság.

Viszont, akkor mit keres itt, és mire is való, ez a listaára alapján, (ami tíz forint hóján háromszázezer) és auditív képességei miatt leginkább audiofilnek nevezhető sztereó végerősítő?

Ha előerősítőt illesztünk hozzá, nem biztos, hogy a két egységgel jobb

eredményt kapunk, mint egy integrált társa esetében.

Viszont, talán egy másik erősítőt, vagy egy hálózati lejátszót is kiegészíthetünk vele, főleg ha tartalmaz szolgáltatásként előerősített kimenetet. Esetleg az X csatornás házimozinkhoz jó lehet, példának okáért, szintén kiegészítésül egy MM7055-ös ötcsatornás erősítő mellé.

Most, hogy lelepleződött a valódi kiléte lássuk, hogyan birkózik meg a feladatával és azzal a helyzettel, mintha visszaléptünk volna az időben és a klasszikus jelerősítés folyamatát követve látnánk be, hogy a hangnak jó az, hogy minden fő funkciót egy külön tápra csatlakoztatott céleszközzel valósítunk meg...

De még ez előtt, úgy gondolom érdemes néhány szót ejteni arról is, hogy ebben a kategóriában igen fontos a márkába vetett bizalom is. Hogy ezt megerősítsem, ide másolom a szöveget, amelyet az egyik forgalmazó oldalán találtam.

„Kevés olyan audió gyártó van a világban, amelynek olyan illusztris története lenne, mint a Marantz-nak. A cég 2003-ban ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját. A történet 1948-ban kezdődött, amikor a Columbia Broadcasting System (CBS) bemutatta első mono long-playing (LP) bakelit lemezeit, így keltve fel a nagyközönség érdeklődését a minőségi zenei reprodukálás iránt. Az egyik ilyen zenerajongó a grafikus és amatőr zenész Saul Bernard Marantz volt, aki 1911-ben született New York-ban. Saul Marantz elégedetlen volt az akkor elérhető audió berendezések hangminőségével és sok időt töltött háza alagsorában erősítők tervezésével, hogy LP lemez gyűjteményét minél jobb minőségben tudja hallgatni. A kezdeti időkben az LP lemezek hangminőségét nagyban befolyásolták az összeférhetetlen felvételi karakterisztikák. Ez nagyon érdekelte Sault, aki 1952-ben megalkotta forradalmi elő-erősítőjét. Ez minden equalizer görbével fel volt szerelve, ami kezelni tudta a szabálytalan karakterisztikákat. Aztán hirtelen minden barátja nagy érdeklődést mutatott az új készülék iránt. Saul el is nevezte a készüléket „Audio Console”-nek. A felesége meggyőzte, hogy készítsen el 100 darabot, amit eladhat, de egy éven belül már 400 darab megrendelése volt. Saul Marantz 1953-ban alapította meg a Marantz Company-t és egyben bemutatta Model 1 Mono előerősítőjét, ami az „Audio Console” kereskedelmi változata volt. A Model 1-et minden zenerajongó elismerte kimagasló zenei hangjáért és dinamikájáért. Olyan technikai jellemzők, mint a Tape Monitor kapcsoló, vagy a forgatható hangerőszabályzó, valamint a különálló tápegységek lefektették a minőségen és az innováción nyugvó Marantz alapokat.” (Extreme Audio)

...kicsit folytatva a bevezető nosztalgikus hangvételét, hozzáteszem: ha a rendszerváltás környékén ez a sok információ a tudomásomra jut, lehet, hogy más szemmel nézek a Marantz termékeire, amikor először találkozok a márkával az üzletek polcain. Nekem, a Sony, Pioneer és a Technics akkoriban elérhető prospektusain előnevelt „egyednek” a Marantz név önmagában véve furcsa csengésű volt. Ráadásul itthon inkább azokkal a képviselőivel találkoztam, amelyek egy egyszerű, akár kommersznek is nevezhető irányt jelöltek ki a márka fő csapásának. Valószínű, hogy ha már a kezdetekkor rálelek a cég által képviselt elektronikák felsőházára, könnyebben fogadom el lehetőségként, vágyaim esetleges célállomásaként.

Azért az évek alatt a Marantz, bizonyított hovatartozását illetően, de az első

benyomás mindig meghatározó marad. (Nem véletlenül kaptak helyet az akkori idők hifis prospektusaiban a felsőház elérhetetlen cuccai is. A Pioneer Urushi, vagy a Sony ES csúcs elektronikai után vágyakozva, könnyebb volt elfogadni a vásárláskor, ha nagy nehezen, egyáltalán az alapmodell összejelehetett...)

A külső és funkciói

A fekete szín alatt megbújó alumínium előlapon mindössze két gomb található. Az egyik a ki/bekapcsoló, a másik gomb pedig az előlap közepén, a teljesítménymérő körüli kötelező kék fényt kapcsolja ki-be, a minden magára valamit adó modern elektronika jelzőfényét, ami üzeni, hogy „helló itt vagyok!” Nekem jobb nélküle, főleg azért, mert a készülékünk árva, nincs hozzá integrálva másik Marantz egység, ami ezzel a

design sajátossággal operálna, erősítve az esztétikai összhatást.

Továbbá, ha nagyon kell, még hivatkozhatok egy kapcsoló párra, ezzel megidézve a végerősítőket általában jellemző gombtalan egyhangúságot. Ezek a kapcsolók a szimmetrikus/asszimmetrikus bejárat közötti döntés fizikai szinten megnyilvánuló manifestációi. Ha pedig már a hátoldalánál tartok, a felsorolásba mindenképpen bele kell vennem a hálózati aljzatot, az önálló döntésünknek helyet adó megnyilvánulást, tápkábel szinten. Tessék, nem gondoltam volna, hogy az erősítő tükröt tart elem és lehetőséget ad ily módon önmagammal szembenézni. De ma már a hifizésnél ez azért kötelező elem. Húsz éve még el lehetett volna intézni ezt a kérdést egy beépített hálózati kábellel, amit azután csak a fanatikusok cserélnek ki egy ilyen aljzatos megoldásra.

A hangfalkábelek fogadó termináljai használata közben viszont érzem, hogy a Marantz tudja, hol az erősítő helye a palettán, mert érezni a saruk befogatásánál, hogy nem egy erőmű látszatát kívánta kelteni a kissé csenevész, de azért stabilan használható

és természetes aranyozott csatlakozók kivitelezésénél.

Tesztre készülve

A közeg, melyben elhelyezkedik az erősítő, a következő:

Forráskészülékek: Sony CDP-D11 CD lejátszó és Kuzma Stabi S lemezjátszó, a hozzá rimelő Stogi S 12 VTA hangkarral és Einstein EMT TU2 VDH Special hangszedővel. Részt vettek még a hang megalkotásában a következő elemek: Szentiványi Kálmán féle MC trafó - első fokozatként az analóg irányból érkező jel erősítésében. A sort, a már megszokott Mark Levinson ML-320S előerősítő folytatta és a kontrollnak bevetett ML-334-es végerősítő zárta.

A Tannoy, Glenair fantázianevű hangfalai pedig az elmúlt néhány hónap alatt úgy megszokták a placcot, hogy nem volt szívem kitessekélni őket most sem a lehallgató szobából, ezért a szokásos etalonunkat ismét mellőztük.

(Egy dologgal viszont még adós vagyok. Ígérem, keresek valamilyen alternatívát a tesztekhez is megfelelő, akár ajánlható kábelezésre, amivel elégedett tudok lenni, és amit mércének is használhatunk. Addig is, míg ez megvalósul, marad az általam eddig is használt „réz” és „arany” néven emlegetett kábel szett, itt és most vegyesen bekötve.)

Teszt Zenék

A felhasznált zenék a teljesség igénye nélkül a következők voltak: Susanna Ridler-Susystems, Loreena McKennit-The Book of Secret (Warner Bros USA), Pink Floyd-Pulse (EMI, United Kingdom), David Hudson-Didgeralia (Australia), Harry Sokal-Roots Ahead (Austria) CD lemezek. Echoes of Enja (Enja Records), Yves Montand-Paris (Columbia USA),

Belafonte-At Carnegie Hall (RCA Victor USA), Vivaldi-The Four Seasons-Academy of St.Martin-in-the-Fields (Decca Argo Division London), Iron Maiden-Powerslave (Holland).

A hang

Mielőtt azonban kitudódhatna, milyen a hangja, - ígérem, nem húzom tovább az időt, - kénytelen vagyok megjegyezni az egyik olyan részletet, ami zavart vele kapcsolatban. Ha nagyon halkan szól a zene, vagy a rendszer csak be van üzemelve, de az erősítő nem szolgáltatja a talpalávalót, akkor idővel egyszerűen magától kikapcsol. „Kösz szépen!” - mondom magamban. Így, hogy fogom bemelegíteni, vagy üzem melegen tartani? Igaz, ez inkább a hifizés és nem a házimoizás kívánalma.

Nos, volt időm eleget hallgatni és ez mindig nagyban hozzájárul a megélt véleményem kialakításához. De ami még ettől is fontosabb, hogy néhány közös zenehallgatás alkalmával többen élvezték a fő zenehallgató fotel vendégmarasztaló ölelését és én a vendégek véleményére is mindig adok! Ez esetben is megbeszéltük és összevetettük a hallottakat.

Fontos elfogadni és átgondolni, hogy vannak különbségek a hallásunkban. Van, aki a zene összhangját élvezi és értékeli, de olyan hallgatóval is találkozok, aki a részegységekhez hozzátartozó részleteket is képes külön-külön kihallani és értelmezni.

Összességében a rendszert mindenki megelégedéssel nyugtázta. Az egész installáció sikeres volt, általános tetszést keltett a hallgatók között.

Viszont figyelve a megbújó részletekre, a valahol semlegesnek és eszköztelennek tekinthető hangképből, észrevehető

volt a Marantz picit édeskés és elektronikusnak érződő hangképe. De valószínű, hogy a még mindig viszonylag új állapota miatt volt érezhető ez utóbbi jelleg. Kell az új elektronikáknak idő, mire „lecsendesednek”. Ennek időtartama elsősorban a használatától függ, de így is inkább hónapokban, években mérhető.

Ettől függetlenül jól illeszkedett az adott rendszerhez és helytállt, ami a környezetét igényeit ár/érték arányra átfordítva is igen jó teljesítmény. Elég szellős, tiszta, kontrollált és precíz is volt egyben, és a mélyhangszóró számára is gondoskodott a megfelelő dinamikáról.

Installációmentesen is érdemesnek tartottuk megfűlelni a képességeit (egyszerűbb körülmények közé illesztve) és örömeinkre, akkor sem okozott különösebben csalódást. Ekkor mindössze az elvárásainkat kellett hozzá igazítani a szerényebb eredményhez, de észben tartva, hogy az installálásában bizony nagy mozgástér van. Továbbra is igaz a megállapítás: amilyenek a körülményei, olyan lesz a hangja is.

Összehasonlítás

Levinson ML-334-esünk már alig várta, hogy megmutassa mire képes az MM7025-höz képest. Nem is késlekedtem sokáig, megkaptam a Marantz helyét az állványokon és az éppen dolga nélkül heverésző kábel szettet...

Egyébként, ha emlékszünk még az Mc trafós tesztre, amikor a Marantz-ot használtam kontrollérősítőként, - igaz a Sony TA-E86B előerősítővel, - már akkor feltűnhetett, talán az olvasóknak is, hogy mennyire belesimult a rendszerbe és milyen jól oldotta meg azt, hogy a legapróbb részletekkel is tisztában legyek a hang változásait illetően. Az, hogy a legapróbb tényleg a legapróbb e, nem tudni, de az biztos, hogy nem volt hiányérzetem a kapott hangot illetően. (Az is igaz, hogy szerencsére nem kell megküzdenem a különböző önhangú kiegészítők sokaságával, amik megnehezítenék a forrásanyag és a résztvevő komponensek közvetlen értékelését.)

Marantzunk tehát megkapta vetélytársaként a „nagytestvért.” Igaz, ami igaz: ő egy kicsit mindent jobban csinált nála. Gondolok ilyesmire, hogy felbontás, letisztultság, áteresztőképesség, stb. De, ha őszinte

akarok lenni, a Marantz hallgatása közben sem volt hiányérzetem. Ha még őszintébb, akkor még ide biggyesztem azt is, hogy a Levinson bekötésével, az érényei mellett, sokkal válogatásabb is lett a rendszer. Csak a legjobb lemezekkel nem volt hiányérzetem és bár mindet meg lehetett hallgatni, akkor is motoszkált belül valami, hogy néhány felvételtől jobb minőségű kellene.

Ajánlás

A Marantz MM7025 visszaidézi a hifi hőskorát, amikor az elő-végerősítők, netán a sztereo végerősítők helyett monoblokkok mennyiségi mámorában hajszoltuk az egyre magasabb(nak vélt) hangminőséget.

Ezután a meghallgatás után, igazán kipróbálnám egy hozzá illő előfokkal is! A megjelenésbeli szinergia miatt is, lehetőleg márkatárs előerősítővel az oldalán kezdeném újra ostromolni, a vele elérhető legmagasabb hangminőséget. Egyértelműen ajánlott vétel.

Műszaki adatok:

A gyártó által megadott specifikációkat bõngészve szeretnék néhány lényeges részletet kiemelni az erősítő műszaki felépítésével kapcsolatban:

Magas minőségű alkatrészeket is tartalmaz, melyek válogatottak. Rövid jelutakat készítettek a veszteség minimalizálása érdekében. Szeparált tápegysége van és alacsony rezonanciájú háza, ami nagy szilárdságú mechanikai felépítéssel társul. De ott van még a névleges 140 Watt leadott teljesítménye is, ami 8 Ohmos terhelésnél igaz...

További részletek, adatok:

DC trigger bemenet

Bus Marantz D-Bus

Rövid jel utak a bemenetek és kimenetek között

Nagy kapacitású elektrolit kondenzátorok

MOSFET fokozatok

Diszkrét teljesítmény-erősítő felépítés

Diszkrét kimeneti fokozatok minden csatornához

Nagy sűrűségű, rezonanciamentes alapzat

Beépített erősítő osztály AB

Teljes harmonikus torzítás 0,03%

Jel/Zaj viszony 105db

Ajánlott hangsugárzó impedancia 4 – 80hm

Frekvencia átvitel

8 – 100000Hz

Kimenő teljesítmény

névleges / zenei

2 x 140 / 170Watt

Méretek

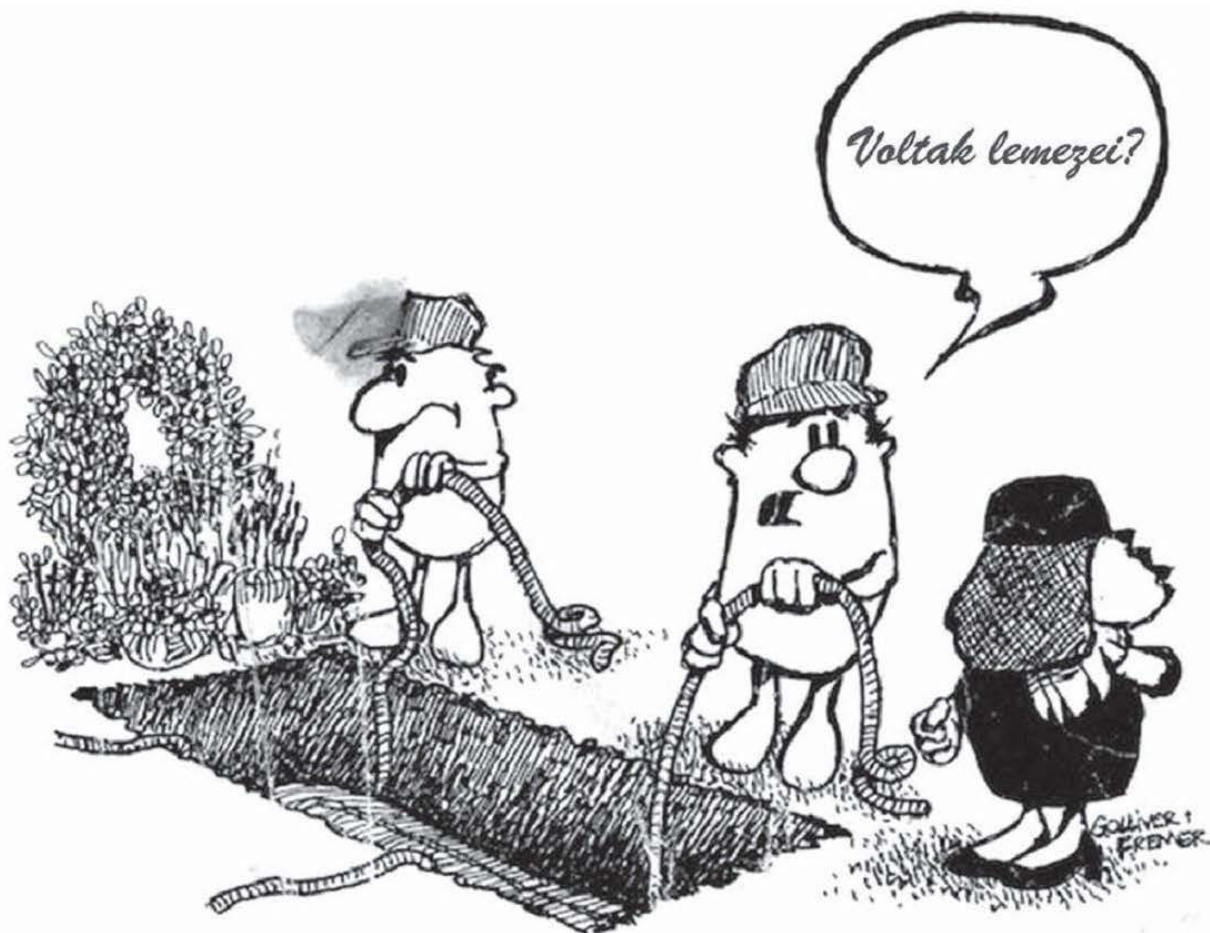
(szélesség x magasság x mélység)

440 x 126 x 350mm

Teljesítményfelvétel (üzemi /

készenléti) 220 / 0,4Watt

Tömeg 10,5kg

Nehéz eset: Synthesis A50T

csöves integrált erősítő

Magától értetődően a címmel, nem a tömegére céloztam. Az rendben van, hogy Olasz barátaink két fekete hasábot egymásba forgattak és erről néhány egyszerű szálcsiszolt fémbetét használatával olyan ügyesen terelték el a figyelmet, hogy merem állítani, a legtöbben, - közöttük én is, - szépnak látják. Szakállas a szöveg, de biztos vagyok benne, hogyha a dizájn nincs az olaszok kezében, most valamilyen semmitmondó, vagy éppen ellenkezőleg, túlzásokkal operáló külseje lenne. Így, ahogy van éppen jó, és valamiért ez az egyszerűség folyamatosan fenntartatja az érdeklődést önmaga iránt. Sokszor fölteszem magamban a kérdést, ha a tekintetem rá vetődik, - hogyan lehet ez a megoldás ennyire pofás?

Anyagból van, a leírása harmincöt kilót említ vele kapcsolatban. Úgy külsőleg ez annyira nem látszik rajta, de igencsak feltűnik, ha meg akarom emelni, vagy, ha szállítani akarom. Szusztól függően lehet tervezni a lehetőleg rövid útvonalat, amíg kézben visszük.

A súlypontja a hátsó lábakra esik inkább, hiszen a zajcsökkentés érdekében a szintén rezgéscsillapított, hálózati és kimenőtrafók is ide kerültek. Gondban is vagyok, hogyan helyezzem el úgy, hogy a tömegközéppontja egy vonalba essék az állványával. De ezt azért helyel-közzel megoldom. Aki úgy telepítené, hogy valamilyen terhelés érzékeny állványra pakolná, mint jómagam, a kiegyenlítésre kénytelen lesz odafigyelni.

Ha már elfoglalta a fő helyet a hifi rendszer közepén, jöhet a bekötése. Már megint az Avalonok társaságát élvezem, ami egyre jobb, ahogy járódik, most már közel

négyszázötven óra lehet benne. Egyébként a szokásos illesztésben kapott helyet az erősítő, ami ismételten a réz alapanyagú vezetőket jelenti. A kapcsolatot a létező összes bemeneten, mind az öt analóg, illetve az USB és az SPDIF digitális bemeneteken is kipróbáltam. Mindent egyszerre bekötve úgy mutatott, ott a kábelerdő közepén, mint egy túlsúlyos bogár a pók hálójában. A kábelek túlfelén a Sony Vaio laptop, a Sony XA-7ES, a D11-es CD játszó, a DTC-77ES DAT magnó, és a TASCAM DA-3000 digitális felvevő/lejátszó sorakoztak fel. Véleményalkotásomhoz a legkülönbözőbb lemezeim adták az alapot, de amiket folyamatosan kéznél tartottam a következők voltak: Ennio Morricone-The Very Best Of, David Hudson-Didgeralia, Metallica-...and Justice For All, (USA, Src-01), Mylene Farmer-Anamorphosée, (Polydor France), Opus3-15th Anniversaey Sampler lemezek voltak.

Az erősítő távirányítható, de a túlméretes központi tárcsán is kivitelezhető a hangerő szabályozás művelete, némi körülményeskedés árán. Itt az ujjunkkal érdemes beletalálni, az ehhez a lehetőséghez kényelmi fokozatként társított kis mélyedésbe és érdemes folyamatos kontroll alatt tartani az elfordulás mértékét, mivel könnyen túltolható.

A hangfalterminálok kialakítása színvonalas, könnyen fogadnak bármit, amit általában a hangfalkábelek végein találunk.

A csövek azért fűtenek valamelyest. Nyáron érezhetően hozzájárulnak a

lakás melegen tartásához, de azért szerencsére nem annyira, hogy egy klíma ne tudná eldisszipálni az így keletkező plusz hőt.

A push-pull, pentódás üzemelésű Kr Audio KT88-as csövek oldalanként 50 wattal állnak rendelkezésre. Ez egy érzékenyebb hangfállal sok mindenre elég lehet, de ahová komolyabb teljesítmény szükséges, alacsonyabb érzékenységu hangszugázóhoz, vagy komolyabb méretu mélyhangszóró igényeit figyelembe véve, ott valamelyest már korlátokba ütközik e képessége.

Hang-próba

Gond van, ez az első érzésem. Mindaddig, míg a zene pianoban szól, vagy mindössze néhány hangszerrel birkózik az erősítő, gyönyörűen elomló, nagy térben hangszer-hű hangok jelennek meg, jelen van a nyugalom, árad a dinamika, elismerésre készítetve az erősítő képességeit illetően. Viszont abban a pillanatban, ahogy beindul a „nagyzenekar”, vagy a hangerő feljebb kúszik és vonalszinten közelít a maximális kivezérlési értékhez, érezhetően beszűkül az előadásmód, főleg a teret tekintve, illetve a felbontásban és a dinamikában is hallhatóan jelentősnek mondható a veszteség. Nem csak arról van szó, hogy szűk területre koncentrálódik az előadás, hanem előkerül egy jól érzékelhető, az egész előadást behatároló torzítás, a teljes lesugárzási spektrumban. Árnyaltan, de elég konkrétan jelentkezett majd' az összes forráskészülék hallgatásánál.

Nem kiáltanék még farkast, de valahol elkezdtem gyanakodni a csövekre, mint a probléma lehetséges forrására.

Eredetileg Psvane KT88 csőkészlettel szállították, ami jól illeszkedett a TAD 12BH7A és Electro Harmonix 12AX7EH csövekhez. Kellemesen hallgatható, igaz nem túl analitikus volt ezekkel az erősítő. Ámde a törekvés valami jobb elérésére ahhoz vezetett, hogy a KR Audio csövei kerültek a Psvane helyére. Ez, általában úgy hallom, hogy jobban fedi a „jel” tulajdonságait, így emiatt kerülhetett bele a hangképbe ilyen jel-jellegzetesség. Ez pedig azért gond, mert így most fogjam a TAD és Electro Harmonix csövekre a hibajelenség okát? Anélkül, hogy érdemben ki tudnám próbálni pontosan, miért tapasztalom?

(A kérdés az: milyen lenne akkor, ha az eredeti Psvane KT88-as csőkészlettel, amivel gyárilag szállították forszírozom a tudását? Úgy vélem, valószínűleg vagy nem, vagy csak tényleg nagyon visszafogottan jelentkezett volna ez a fajta beszűküléses folyamat. Viszont annyira nem tartottam érdemesnek visszarakni, hogy a lehetőséget a válasza végleg feladtam. Valószínűleg hatékonyan tudtam volna kiküszöbölni ezt a „hibát”, hiszen a problémából

alighanem egységesen nem hallottam volna semmit, a csőkészlet illeszkedésének köszönhetően. Nem véletlenül ajánlja a cég így!)

Több héten keresztül nyúztam az erősítőt és ebben a formában stabilan hozta az elébb felvázolt erényeket és hibákat. Ez a helyzetemet egyáltalán nem könnyítette meg, mert így a véleményem végső felhangjának kicsengése nem lesz túlságosan pozitív töltetű. Ezt még lehetne fokozni azzal, hogy nem igazán adta meg a hang teljes informális keresztmetszetét, valahol a legapróbb részletek és a hozzá tartozó térélmény egy része jól észrevehetően elveszett.

Megjegyzem, annyiban volt öncélú ez a tesztelésre szánt időszak,

hogy, ha egyáltalán nem lett volna élvezhető az erősítő társaságában a zene, akkor azért sokkal hamarabb megszabadultam volna tőle. De nem, egészen szerethető volt a tapasztalt anomáliák ellenére, illetve érdeklődésemet életben tartotta a remény, hogy egyszer ezeknek majd búcsút inthetek. Nehéz megmondani miben hittem, de mégis volt valami, ami nem engedte azt, hogy idejekorán elengedjem, és ezáltal visszakerüljön a polcra.

Külön értékelve az analóg és a digitális bemeneteket, ez utóbbit előnyben részesítve sem lett meg az áttörés az erősítő jelerősítésének gyengeségeivel kapcsolatban. Sőt inkább még jobban megterhelte azt, a közölt nagyobb sávszékekkel, felbontással és dinamikával. Ezért a

beszűküléses torzítósdi a hangképben fokozottabban felfedezhető lett. Amúgy a digitális átalakítóknak nyílt és kellően informatív hozzáállása lenne a jeldekódoláshoz. A Wolfson 24Bit 192Khz maximális tudású DAC-ja megfejelhető ugyan egy csúcsra járatott forráskészülékkel, de ettől még elég magas szinten idézi meg a hangminőséget a bekötött lejátszók analóg kimenetével szemben. Például az XA-7ES jobban tetszett rajta keresztül.

Aminek végül sikerült az erősítővel kapcsolatos fő problémáim likvidálása, az az utolsónak bekötött Sony CDP-D11-es stúdió lejátszó volt. Végre valami, ami képes volt kikergetni az erősítőtől a képességeit, vagy annak java részét. Bármilyen korlátozta be az előadásmódját, immáron megadta magát, - bár gondolom a hangkép részeként valamennyire még mindig jelen volt, csak éppen nem tudtam annyira kivenni az újonnan megjelenő erények miatt. Olyan energiák, felbontás, szobát betöltő térélmény és ezzel egyetemben kiterjedt sávszélek jelentek meg, mintha az erősítő alkatrészeinek a jelfeldolgozó és továbbító képessége egy magasabb energiaszinten és szélesebb spektrumban lenne kihasználva. Ezt a hangot csak azért nem hiányoltam eddig, mivel nem gondoltam volna, hogy ebben a felállásban ilyen létezhet.

A bemenetek között nagy különbséget nem vettem észre, de tény, ez a finomság azért már elveszett az erősítő eleinte hosszasan tapasztalt „szűrésén”. A kis D11-es CD-vel meg olyan előadásba csöppentem, ahol ezek a kérdések jelentéktelenné

váltak, így nem is firtattam őket. Azért halkan jegyzem meg, az előerősítő csövek tájékán szívesen tennék egy kísérletet a pontosabb elemzés végett. Ahogy látom a TAD és az Electro Harmonix széles körben elfogadottnak számít, de ezen a szinten azért szívesen kipróbálnék valamilyen nagyágyút, elsősorban valamelyik régiből és amerikaiból, azoknak általában jó a hírük. Meglátom, ha sikerül szereznem, beszámolok az így generálódó tapasztalatokról is.

Csőcsere

Miért érdemes ezt az erősítőt kiválasztani arra a feladatra, hogy kielemezés tárgya legyen? Annyira nincs nagy marketingje és jártamban keltemben alig találkozok a márkával, nemhogy magával az erősítővel. Mi több, a legtöbbszörnek még a Synthesis név sem mond túl sokat. A kedvezményes 6000 dolláros ára sem hagyja tömegméretben elterjedni, inkább egy jelzés, ami a minőségét és a tudását pozicionálja egyfajta hovatarozásként. Mentségemre egyedül a csövek babrálása szólhat...

Hagyományosan eddig tartana az eposz, hősök nélkül, de a végére csak előkerültek azok is. Úgy hívják, hogy RCA 12AX7E, két régi, de jó állapotú amerikai cső. Már félretettem a csővest, mint aki jól végezte dolgát, de csak nem hagyott nyugodni. Így előtűrtam a rég elpakolt csőkészletet fémbőröndöt, mindennek mögül és alól.

Szeretnék kíméletes lenni, de nem fog menni. Igaz, hogy még a két TAD 12BH7A cső benne maradt, mert

egészen egyszerűen nem voltam felkészülve a pótlására. Tegyük zárójelbe azt, amit a csövesről eddig írtam, hiába igaz, de csak arra az állapotára vonatkozik, amelyben a gyári szerelt előerősítő csövek produkciója határozza meg az eléggé elmarasztalóra sikeredett véleményemet. ...és mennyit tud még fejlődni a Synthesis, ha kicserélem az utolsó két megmaradt TAD csövet is?)

Magam sem voltam tehát felkészülve arra a különbségre, amit a két állapot között mutatott meg. Most már mindent áthozott szinte a legapróbb részletekig!

Hirtelen érdemes lett végigzongoráznom a különbségeket a bemenetek között. A DVD és a SAT feliratú tetszett a legjobban, de igazából rendhagyó módon alig volt közöttük differencia.

Teljesen megszűnt a hangképben olyan élénken felfedezhető összeomlás, beszűkülés és a torzítás is. Helyette nyílt karakterű, nagy felbontású zenélésbe csapott át, mindezt az XA-7ES lejátszóval, ami talán most tetszett a saját analóg kimenetén eddig a legjobban. (Jut eszembe, az előerősített kimenetének színvonala idézi az árkategóriáját, igaz, sokat nem próbáltam, de nem is ez az elsődleges funkciója az erősítőnek. „Rendhagyóan” végfokot hajtottam vele, de szélesebb körben inkább egy aktív szobát tudnék vizionálni.)

Ajánlás

A gyári ajánlás egy innovatív, különféle különleges megoldással és eljárással kivitelezett, a maga kategóriájában egyedi, már-már csúcskategóriás terméket idéz, olyan ideológiai háttérrel, ami miatt minden más hirtelen elhomályosulni látszik és szívem szerint már keresném is a „megrendelés” gombot. Bár ezt az igen meggyőző, és műszakilag értékes információhalmazt a mostani hasábokon inkább kerülöm. Ha rákeresünk az interneten, mindez könnyen megtalálható, más felől

a hangot szerettem volna inkább előtérbe helyezni az ideológiai alapokon nyugvó meggyőzés helyett.

A Synthesis A50T hangjával, a könnyen befogadható ligában nyer teret magának. Hosszan hallgatható, elég kellemes, lágy a hangfekvése, ahogy a csöveseknek általában. Nem érezni, ha van egy erős forrásunk,

hogy ne lenne versenyképes, akár a kor szelleméhez illő dinamika és felbontás tekintetében sem.

Összevetve a már megszokott viszonyítási alapokkal, ami az árban is ezzel „valamelyest” rokonságot mutató Mark Levinson ML-320S és ML-334 elő-végfokot jelenti, egyáltalán nem reménytelen a

helyzete. Illesztés kérdése talán, de valahol átfedik egymás kategóriáját, igaz mindkét fél képességei kilógnak erre-arra. A Levinson még informatívabb, precízebb, pontosabb és talán könnyebben megbirkózik a dinamikai csúcsokkal is. (Ezt leírni egy eleve nagyobb teljesítményű erősítővel kapcsolatban nem egy kinyilatkoztatás.) Még érdemes lehet idebiggyesztenem, hogy a KR Audio VA 830 erősítője is megfelel a hangminőséget illetően. Nagyjából annyival tűnik jobbnak, mint amennyivel drágább is. (Már úgy értem, abban a felállásban, amikor az A50T-ben szintén KR végcsövek vannak!

Érdekességként muszáj megemlítenem, hogy amikor először összehallgattam a kettőt, egyértelműen a Synthesis tetszett jobban, mert csak eztán jöttem rá, hogy a KR ellenfázisban üzemel. Ebből látszik, hogy mindegyiknek megvan a maga penitenciája.

Tannoy Glenair 15 hangfal,

- vagyis majdnem az.

Szerintem nem tévedek, ha azt gondolom, szép számmal vannak a hifisek között olyanok, akik kapnának az alkalmon és hazacipelnék a Tannoy-t, már csak úgy próbából is. Engem is ez motivált, mikor úgy döntöttem, hogy elhozom meghallgatni. Most, hogy már bent van a szobában, lassan a jótékony feledés homálya borul a hangfalmozgatás nehézkes folyamatára. Igazából ezzel kapcsolatban annyit érdemes csak megemlíteni, hogy azért a teherautó, vagy valamilyen kisáru-szállítójármű jól jön hozzá. Ez már előre vetíti azt, hogy a méretei, hagyományos hétköznapi értelemben és az átlag hangfalakhoz képest sem hétköznapiak. Ezzel eljutottam addig a pontig, hogy feltegyem a kérdést: mekkora létjogosultsága van egy ilyen hangfalnak, egy átlaglakásban Magyarországon?

A Glenair méreteiből fakadó impozáns megjelenését még jobban fényezi a doboz cseresznye színe. Magassága 110 cm, a legnagyobb szélessége pedig 46 centi. A súlya ehhez mérten 45kg lett, ami elegendő ahhoz, hogy egy kivezérlési szintig elég tehetetlenséggel ellensúlyozza ki a mélysugárzó által keltett hanghullámokat. Tüskézhető, ezzel a megoldással növelhető a doboz rezgéscsillapíthatósága és, mint később kiderült, ezt használva valóban csökkenthető a tapasztalt dobozhang is. Az előlapba szoros illesztéssel passzoló hangszóró borítás könnyen eltávolítható az erre a célra kialakított elegáns fogantyú segítségével.

Most már nem áll semmi a hang útjában, gyorsan be is kötöm. Két csatlakozó pár és egy földpont

várja a lehetőséget, hogy fogadja a hangfalkábelt. Nem is várokoztatom sokáig, némi tanakodás után, kiindulásnak a mélyét választom. A magasra átkötést biztosító lapka alá szorítom be az Audioquest ezüstözött saruival szerelt hangfalkábelt. (A saru közvetlenül a csatlakozó testhez kapcsolódik, míg, ha fölé illeszteném be és úgy szorítanám meg, akkor mindkét hangszóró a lapka által közvetített jelet kapná, ami közvetett jelátvitelt eredményezne, így már mindkét oldalon.)

Több erősítőt is kipróbáltam vele, mert igencsak úgy tűnt, hogy megválogatja, kivel tud eredményesen együtt dolgozni. Végül a Levinson ML-320S elő és a Marantz 7025 végerősítő maradt mellette. Digitális forrásnak a Sony CDP D-11 CD lejátszót használtam a szimmetrikus analóg, vagy az SPDIF digitális kimenetén keresztül. Analóg forrásnak pedig a Kuzma Stabi S lemezjátszót, a hozzá integrált Stogi S 12 VTA karral, Einstein EMT TU2 VDH Special hangszedővel és a Szentiványi Kálmán féle MC trafóval. A megszokott állványok és kábelezés egészítették ki a rendszert.

Az alap állítgatás során már kezdtem rájönni, egy nagy jéghegy csúcsának ütköztem, amikor ebbe a feladatba kezdtem. A java, még csak most jön. Több szempontból is komoly feladat az installálása.

Kezdjük ott, hogy a Tannoy cég ezzel a mérettel tradicionálisan a nagypolgári rezidenciák óriás nappaliját, esetleg kastélyok termeit kívánja behangosítani. Ehhez szükséges a megfelelő test, így indokolható a szekrény méretű káva, illetve a

nagy átmérőjű, 15 colos (38cm-es) mélysugárzó. Könnyen el lehet képzelni, hogy a száz négyzetméteres, vagy még nagyobb helyiségeknek tényleg jól áll ez a méret.

(Egyszer volt szerencsém a Tannoy egyik nagyágyúját meghallgatni, egy kb. 500 négyzetméter alapterületű és 12-15 méter magasságú „nappaliban”. Távolabbról hallgatva a hangfal akusztikai mikroklimája egyre inkább nélkülözte saját jellegét. A hangzásában inkább jelen volt mindaz, ami akusztikailag ilyen méretek mellett visszaköszönhet. Ez, minél messzebb vettünk hangmintát a dobozoktól annál nyilvánvalóbban megfigyelhető volt.)

De az én kérdésem most az, hogy mit lehet kezdeni vele pl. huszonhét négyzetméteren, egy átlag szobában?! Nem könnyű erre válaszolni, és ha ennél még valamivel nagyobb helyem is lenne, úgy érzem akkor is hasonlóan vélekednék.

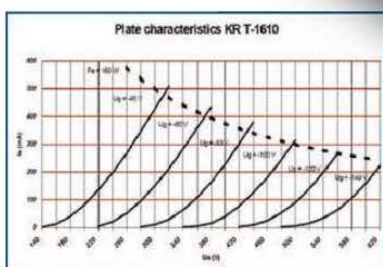
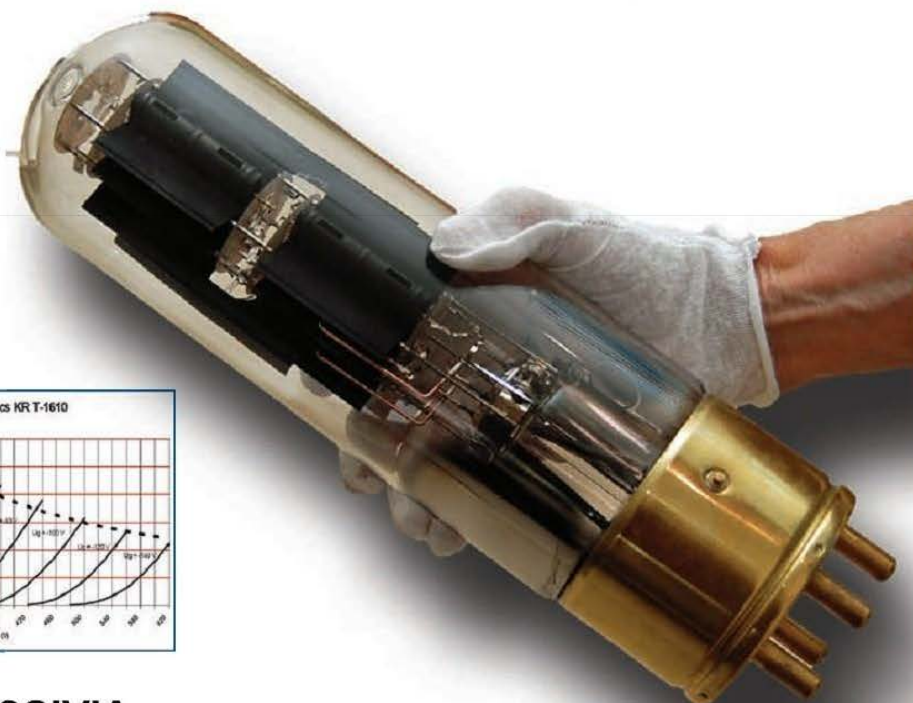
Először is be kell látnom, hogy egyrészt a dualkoncentrikus hangszórója miatt ilyen nehéz a beállítása. A tölcséres magassugárzóhoz képest lomha a mélysugárzó, így egy olyan pontot, metszéspontot kell találni, ahol a mély és magas hangszóró akusztikai teljesítménye úgy adódik össze, hogy ebből már sejthető lesz a hangfal valódi tudása, vagy annak java része.

...közben nehogy úgy tűnjön, hogy ezeket a szavakat rögtön higgadtan, józan megfontolás alapján írtam. Ezt megelőzte egy vázlat, amely bevallom hirtelen felindulásból keletkezett, teret adva a beállítás során keletkező benyomásaimnak.

KR Audio Electronics

A cég 1992-ben kezdett elektroncsövek gyártásába Prágában, az akkori Tesla gyárban. A Ricardo Kron által tervezett, és Marek Gencev főmérnök által továbbfejlesztett T1610 típusú kettős trióda ma a világ legnagyobb audio célra készített triódája. Elektroncsöveik élettartama átlagosan felével, kétharmadával hosszabb, mint más típusoké.

Impressivia Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
1067 Budapest, Csengery utca 62/a. 3. em. 16.
5435 Martfű, Jókai út 24.

Engedelmekkel egy-egy részt ide illeszték ezekből a sorokból:

A zenehallgató helyiség akusztikája döntő fontosságú. Egy esetleges akusztikájú helyiségben kevés eséllyel lehet érdemi beállítást végezni. (Ebből a szempontból ugye, itt jobbak a feltételek, hiszen már elég sok energiát fordítottunk az akusztika beállítására.)

Ha egy kicsi is hibádzik a körülményekben, a magas hang könnyen elnyelődik, elszíneződik, torzul. A mély pedig bummogni, döngeni kezd, kontrollálatlanná válik, hullámszik a frekvenciamenete. Ha a szoba elhangolása frekvenciákat emel, vagy elnyom, illetve tonálisan színez, esetleg eltorzítja az arányokat, az kíméletlenül megjelenik a hangképében.

Ha a hangfal túlzottan előre van húzva, kiürül a hangkép középtájon, visít a magas, sovány a mély. Ha pedig a falra van tolva, tompa és zavaros az előadás, miközben a mély túl intenzív és gombócos. Ha a kellenél jobban kifelé van fordítva, kiüresedik, szétesik a hangkép, ha pedig túllontul befelé, akkor összerosódik és eltorzul, ezzel egyetemben újfent zavarossá válik. Ha pedig messze vannak a hangfalak egymástól, vagy az ideálisnál közelebb, akkor megint hasonló a helyzet. Tehát, ha létezik olyan pozíció, ahol a hangfal valóban jó

lehet, akkor az valószínűleg csak egy pontra korlátozódhat.

Ha eltaláljuk a megfelelő helyet, akkor a terjedő mély és magas hangok elég kiegyenlítettten szólhatnak meg ahhoz, hogy egy relatíve kis helyiségben is megfelelő zenei élményhez jussunk.

...Patricia Barbert hallgatok, (inkább mélytónusú a lemez, lassabb ütemkezeléssel) mást egyelőre nehezen viselek annyira kezdetleges a hang. Keresem a helyét, igyekezek az eddigi tapasztalatokból meríteni, mi, hol volt jó. Lassan alakul, centinként haladok, majd a milliméterek következnek, az összes irányba tájolóva, vagy zavaros a hangkép, vagy kiüresedik. Mindezt egy-két centin belül. Beforgatom, mindkét irányba túlmegyek az ideálisnak tűnő. Megint jönnek a milliméterek. Végre beáll, egész jó.

Jöjjön a felhasznált tesztzenék listája, amelyek alapján kiderül, hogy a hangfal nagyon jó felbontóképességű, kellően dinamikus, jó tere van, de mindegyiknél fontosabb, hogy élvezet vele zenét hallgatni.

Patricia Barber-Café Blue lemezére állítottam be. Szóba sem kerülhetett, hogy a nehéz esetekre tartogatott Metallica legyen a beállítás alapja. De végül olyan jó helyet találtam neki (212 cm a hátsó faltól, 66 cm az oldalsótól), hogy a Master of Puppets hibátlanul lejött róla, így kénytelen is voltam végighallgatni az egészet. A David Hudson - Didgeralia szintén így járt, amit szintén nagyon szeretek (teszteléshez is) hallgatni.

Összességében, bármilyen zenét tettem fel, ha abban az egy hallgatási pozíción belül maradtam, jószerével teljes értékű, háromdimenziós élményt kaptam. Előzetesen így írtam erről az élményről a meghallgatás során:

Szinte „tökéletesnek tűnő” reprodukció jelenik meg, virtuálisan a szem és - jóval valóságosabban - a fül számára is. Ha ebből a pontból oldalra akár néhány millimétert is kilépek, az előadás elveszíti a lényegét. Marad az egymásra öntött részletekből álló kissé kontrollálatlan hangzásokép.

Az a pont viszont úgy viselkedik, mintha egy nagyon kicsi lyukon keresztül tekintenék rá egy külön zenei univerzumra. Ebben mindennek pontos helye van. A kiterjedt térben forr az információ. Robbannak, pendülnek, csendülnek a hangok, mégis finom, zenei az egész. Kontrollált és dinamikus egyszerre. És még nincs külön hajtva a magas, ami az átkötés miatt egy egész picit esést azért produkál, igaz nem zavaróan. Illetve nincs betűskézve sem, ami miatt még az ütős hangszerek dinamikusabb megszólalásánál észlelhetően rezgésbe jön a doboza. Így ezek a hangok nehezebben válnak le és kicsit be is zavarják az egész hangképet. De azért jó, így már nagyon jó. Egyelőre nem is merek tovább menni, a hangképben tett utazást ezen a ponton felfüggesztem, szeretném, ha összeérne a rendszer, azután majd meglátjuk.

Később a szimpla meghajtás helyett inkább átkötöttem, így a magasnak és a mélyeknek is jutott közvetlen kapcsolat az erősítővel. Amint belehallgattam a lemezbe, azonnal visszaigazolást nyertem a döntés helyességével kapcsolatban.

Elég sok lemezt volt lehetőségem végighallgatni a Tannoy társaságában a különféle stílusok képviselői közül. Volt, amelyik unalmasnak tűnt és volt, amelyik élő volt és izgalmas. Talán általánosítás, de a hagyományos hangfalépítésnek köszönhetően az emberközeli megszólalás

hallgathatóvá tette a legtöbb előadást.

Ajánlás

Lassan két hónapot töltök el aktív zenehallgatással a Tannoy társaságában. Ez idő alatt kitágult az a pont, amit az elején, egy kulcslyukon való átkukucskálásnak éltem meg. Mostanra már egy sokkal nagyobb látószög áll rendelkezésemre, aminek a középpontjából egy másik dimenzióra látok rá. Ez a dimenzió a hangfal lételeme. A zene működteti és különös, de azért tűnik egy másik dimenzióknak, mert látszatra semmi nem befolyásolja, nem hat rá a külvilág. Önálló individuumként létezik a zene és bár hangerőfüggő a hatás, ahol kiváltja a „libabőröztetést”, mégsem kell túltolni azt, pusztán azért, hogy az élmény még nagyobb legyen. A hang-élmény feltölt és feledtet oly sok más, ehhez képest már-már a pótcselekvések közé számítható tevékenységet is. (A munkatársak szerint ide most egy találó példa kellene...)

Végül is úgy döntöttem, hogy túszezt nélkül hallgatom. Igaz így időnként jelen van a hangképben egy kissé kontrollálatlan dobozhang, de ez messze nem olyan mértékű, hogy bármilyen szinten elvegye a kedvemet a zenehallgatástól. Ettől még teljes értékűnek élem meg a hang-élményt mindazokkal a lemezekkel, amelyek legalább egy közepes minőséget elérnek és azt hiszem ez nagy szó.

Műszaki adatok:

Tömeg: 45kg
Méret: 1100 x 460 x 448mm
Névleges impedancia: 80hm
Frekvencia átvitel: 32Hz -25kHz -6dB
Ajánlott erősítő teljesítmény: 50 -225Watt
Hangszóró: 2 utas dual koncentrikus 33/380mm
Keresztváltási frekvencia 1.1kHz
Érzékenység: 95dB
Ár: 5249 GBP

Kuzma Stabi S lemezjátszó

Stogi S 12 VTA hangkarral

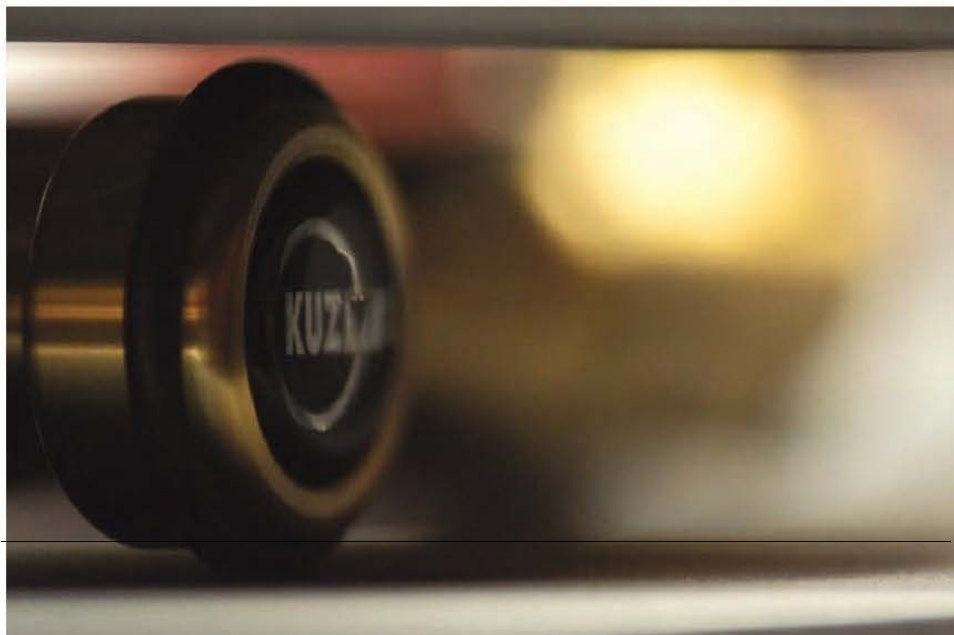

Egy lemezjátszó első látásra egyszerű szerkezetnek tűnik. Meghajtás, ház, tányér, kar, ha csak a fő részeket említem. De pont ez az egyszerűség fedi fel, mennyire összetett feladat megalkotni egy lemezjátszót. A legtöbb a szerkezet stabilitásán és a rezgéscsillapításon múlik, melyek az olvasási pontosság alapfeltételei. Ha ezek adottak, egy műszakilag kifinomult gépet be lehet úgy állítani, hogy elviekben és gyakorlatban is visszakapjuk mindazt, amit a fej eredetileg a lemezbe vágott és abból a gyártás folyamata meghagyott!

Négy dobozt kaptam. Már első látásra feltűnik a masszív karton pontos megmunkálása. A hibátlan illesztések, ahogyan a dobozokat gondosan összeállították, megfelelő védvonalat képeznek az alkatrészeknek a szállítás során. A Kuzma logó mindegyik oldalán látványosan ott virít, hiába keveredtek el a többi, raktárban félretett doboz közé, könnyedén rájuk tudtam találni. A csomagoláson belül minden alkatrésznek pontos helye van, miközben körülöleli azokat a formára alakított védőanyag. Könnyen hozzáférni a részegységekhez és a logikus elrendezés megkönnyíti a lemezjátszó összeszerelését.

Külön doboz rejt a külső tápegységet és a hozzá tartozó hálózati kábelt. Ez utóbbit most figyelmen kívül hagyom és érintetlenül visszazárom rá a tetőt. A tányér 4kg, de van, aki úgy gondolkodik, hogy ez sem elég. Ezt szem előtt tartva, rendelhető a gyártótól az extra, 2,6 kg-os tányér is. Ez pontosan integrálható az alapváltozathoz, így megnövelve a forgatott tömeget, plusz stabilitást adva a lejátszáshoz. A harmadik doboz a hangkaré. A

Kuzma alapkitelben 9"-os karral kínálja a lemezjátszót, de a kiolvasási pontosság fokozása a lemezjátszóik belépő szintjén sem elhanyagolható szempont, ezért rendelhető hozzá ez a 12"-os kar is. A negyedik és egyben a legméretesebb doboz hordozza magában a lemezjátszó ház részeit: az egyik oldalán köríves, 19 mm vastag falapot, ami illeszkedik a lemezjátszó méretéhez, az egyenáramú szinkronmotort, illetve a mára legendássá érett sasszét.

Összeszerelés

Néhány hétig a középső állvány legfelső polcán lesz a helye, amit előre gondolkodva érdemes volt pontosan vízszintbe állítani, mert az alaplapján ehhez a funkcióhoz nincsenek kialakítva lábak. Ha ez megvan, erre a lapra kerül rá a két, T alakban összecsavazott sárgaréz rúd, amire majd a lemezejátszó gépészete épül. Ezt három O alakú gumigyűrű választja el a laptól, a rezgéscsillapítás mellett a megfelelő tapadást is biztosítva. (Megemlitem és hiába dölöngéltem vele egy kicsit jobbra-balra, a helyzete mindvégig stabil maradt.) A motor önrezgéseit egy súlyos sárgaréz ház nyeli el. A lapos gumisíj kellő feszességéhez a motort külön, a gyári ajánlás szerint a sasszétől meghatározott irányban és távolságra (10mm) ajánlott bepozicionálni.

A lemezejátszó T alakú vázát képező hosszabb sárgaréz rúd egyik végébe integrálták a polírozott,

finom szemcsés szénacélból készült futómű csapágyat. Ez a lemezejátszó legstabilabb pontja is egyben, mert a keresztartóhoz egészen közel van. Ez a rész az, ahol leghatékonyabb a kiegyensúlyozás és meglepne, ha a lemezejátszó tömegközéppontja nagyon máshová esne. A rúd túloldalára pedig a karbázis alapja került. A Kuzmától rendelhető a rövid keresztartó kiváltására egy hosszabb is, a végén egy plusz karnak kialakított bázissal, így ezzel a megoldással kétkarossá alakítható át a lemezejátszó. A Stogi S 12 VTA torony fontos része egy kiállítás a kar részére. Ezzel a megoldással áthidalták a 9" és 12"-os karok méretkülönbségét és így a vázon nem kellett változtatni. A Kuzma egy sablont is mellékel a lemezejátszóhoz, amin fel vannak tüntetve a méretek a pontos beállításhoz. Látszik, hogy ezt a lemezejátszás lényegére koncentrálni célszerű volt konstruktív elme építette fel a nyers-anyagból, mert ez a szemlélet a segédleteken

is visszaköszön. Biztonságot ad, hogy ezek segítségével minden paraméter könnyen értelmezhető és így a beállítás is könnyen kivitelezhető.

Az 12"-os unipivot kar egy tűcsapágyon mozog, szó szerint minden irányba. Ahhoz, hogy lejátszás közben oldalra ne billenessen el, a kar tömegközéppontja mélyen a csapágy alá kellett kerülnön. Ezt két ellensúly felhelyezésével biztosíthatjuk. A hangszedő egyenes tartását is ezzel állítjuk be, méghozzá úgy, hogy a kisebbiket addig forgatjuk a tengelyen, míg a hangszedő állása a lemezzel való érintkezés közben, azzal pontosan párhuzamos nem lesz. (Én mindkettőt elforgattam, mert zavart, hogy a másikhoz képest egy kicsit csálén áll, igaz, így a beállítás körülményesebbé vált.) Vegyük figyelembe, hogy a lemezek vastagsága között lehet különbség, de ez inkább majd a karmagasság beállítása után lesz meghatározó, amelyiknél is vissza kell térni még egyszer a hangszedő vízszintes beállítására is, mert a kar magasságának a változása erre a paraméterre biztosan kihatással lesz.

A karcsapágy körüli kis edénybe töltött szilikon olaj, hatékonyan csillapítja majd a lejátszás közben fellépő rezgéseket. A tányér csapágyazásának kenőolaja hosszú életű, jó ideig foglalkozásmentes lesz. (Érdeklődésemre a kapott válasz, években mérhető időintervallumot fogalmazott meg.)

A forgórészre helyezzük rá mindkét, alumíniumból esztergált és feketére festett tányért. A felső felületére egy speciális gumi és textil ötvözése során kapott extra rezgéscsillapító réteg van felvéve, ami fogadja majd a lemezeket. Ezt érdemes használaton kívül a gyári csomagolásban hozzáadott takaróval védeni a szálló portól.

A hangkar pontos helyét is a sablonok segítségével állíthatjuk be. A tányér középpontjához viszonyítva a tengelytávolságot (290mm), míg a VTA torony hátoldalán lévő skálával a becsült magasságot úgy, hogy a hangszedőt finoman az álló (nem

forgó) lemezre engedve, a kar a lemezzel párhuzamosan álljon és a skálán ekkor legyen középen a nullával jelölt értéknél. Az ezüst-arany ötvözet Cardas karkábel elég hosszú, több mint egy méteres. A karkábelt Eichmann csatlakozókkal szerelték, és ahogy a fém a fémen felcsusszan az MC trafó RCA kiállásaira, az szinte már-már simogató, meleg és barátságos érzés.

Ahogy az összeszerelés után a szemem elkezdte befogadni az újabb és újabb felbukkanó részleteket, egyre mélyül abbéli meggyőződése, hogy ez a produktum nem csak megmunkálásában és kivitelezésében kifogástalan a legapróbb részletekig, hanem az anyagok, az összeállítás minősége és ezek egymáshoz integrálása is valahol a kompromisszummentességet fejezi ki. A nyers réz és a fekete színek kombinációja harmonizál egymással, modern hatását erősíti az újabban felkapott, réz enteriőr elemeket előnyben részesítő divathullám is. Aki pedig jobban értékeli a monokróm hatást, annak a saszét fekete színre fújva is lehetősége van megrendelni.

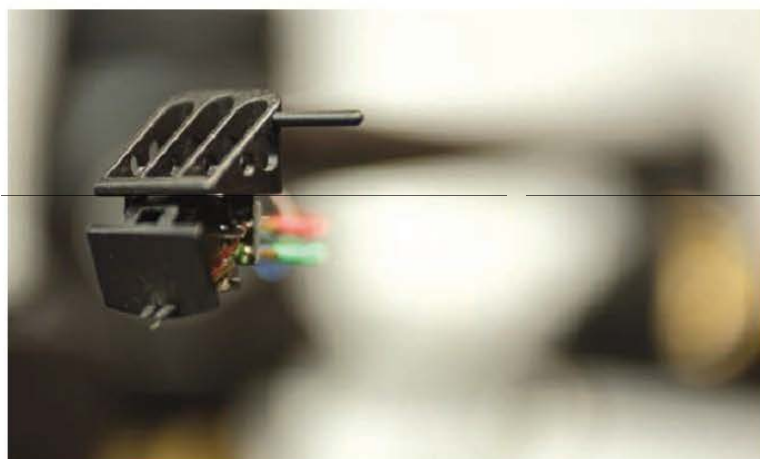
A régóta őrzött Einstein EMT TU2 VDH Special hangszedőt szereltem be a karba. (Ha valaki véletlenül nem

tudná a hangszedő helyes bekötési rendjét, akkor a gyári prospektus ezen a területen is eligazít. A hangkar kábelből a fehér a baloldal +, a piros a jobb oldal +, míg a két negatív közül a kék a balhoz, a zöld a jobbhoz tartozik.) Ezek után nem marad más hátra, csatlakoztatni kell, a motort „elektronossággal” tápláló kábelt a külső táphoz, ami nem lesz nehéz feladat. Az ötpólusú csatlakozó egy bajonettel összezárható a kimenő áramcsatlakozó foglalatán.

Most már tényleg csak a hálózatba kell bedugni és bekapcsolás után rövidesen 33-as fordulaton kezd el forogni a tányér. Ha továbbtekerném a váltógombot, a fordulatszám gyorsan felugrana 45-re, de az összeválogatott

lemezek miatt, egyelőre erre nem lesz szükség. Most, hogy minden a helyére került, és bekapcsoltam, első benyomásom, hogy működése közben legszembetűnőbb a stabilitása. Tétovázásnak, bizonytalanságnak nyoma sincs sehol. Ez megjelenik a tányér forgómozgásában, a kar vertikális és horizontális elmozdulásában és a motor működésében is. Ez utóbbi igen csendes és érezhető, hogy rezgésmentesen teszi a dolgát.

A meghallgatásához igyekeztem a Kuzmának megfelelő kvalitású és lehetőleg hozzá illeszkedő partnereket találni. Közismertség tekintetben a szűk keresztmetszetet a Szentiványi Kálmán féle MC trafó jelentheti

– gondoltam, a Mark Levinson ML-320S és ML-334 elő-vegerősítő kombó pedig szintén jó választásnak tűnik a Tannoy Glenair hangfalak meghajtásához, amit most kontrollnak választottunk.

Első lépések

A várakozásnak nem megfelelően, rögtön jött a kijózanító gondolat, ahogy a zene kicsit jobban kibontakozott: ez meg mi? Agresszív, zavaros, behatárolt, elektronikus... - de miért?

Hát persze!! Úgy elméláztam a látvány felett, hogy alábbhagyott a szokásos óvatosságom. Fel sem tételeztem, hogy a vezérlő tápegységben a fázis, esetleg a szabványtól eltérően, átellenben lehet bekötve! Pedig nagyon úgy tűnik, hogy így lesz. Szerencsémre rendszeresítettem egy tápkábelt az ellen-állásba szerelt eszközöknek, hogy ne kelljen mindig eljártnom az irány-érzékenységüket. Átszereltem erre, és tovább hallgatva a lemezt, a második gondolat helyett jött a megnyugvás, hogy így most már rendben lesz. Az első mintavétel után jöhetett a karmagasság beállítás. Erre, ugye szükség volt, hogy valamihez hasonlítva értsem a magasságállítás közbeni változásokat.

Kissé tanácstalan vagyok, hogyan

is fejezzem ki a tervező mérnök, Franc Kuzma zsenialitását. Ha lenne kalapom, lengetném. Sapkám van, gondolatban egy darabig úgy veszem, hogy lengetve lesz. Ennek az apropója nem más, mint a VTA kar magasságállító funkciója.

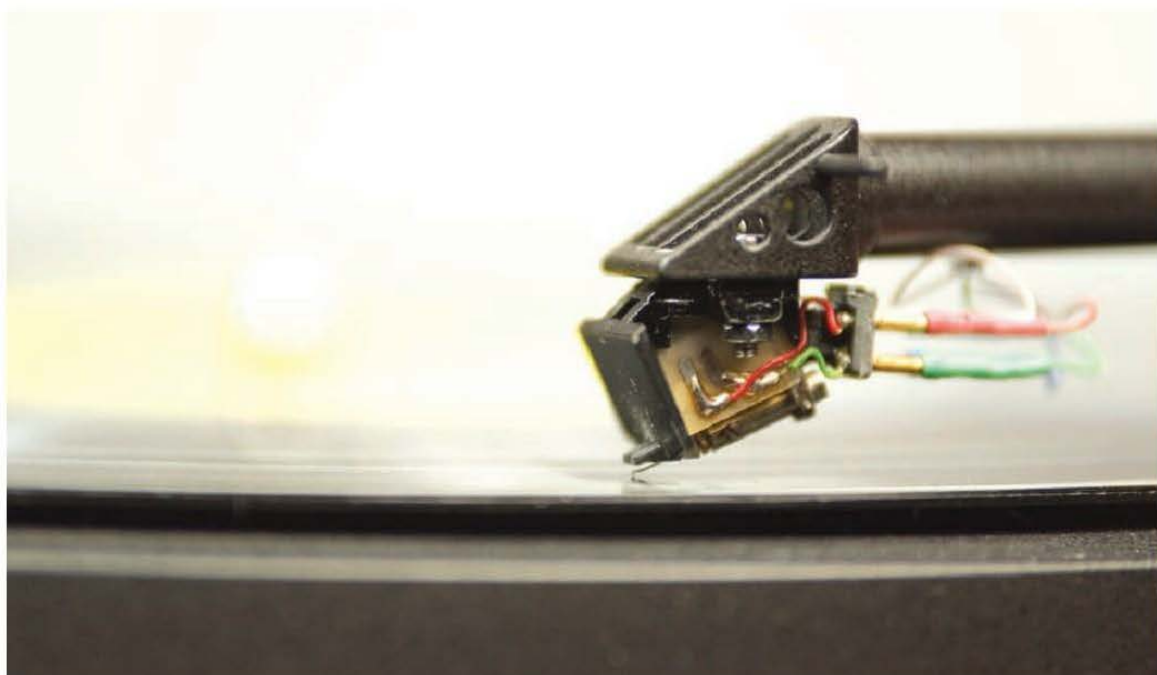
A magasságállítás precíziós tornyának hátsó részén található egy elrekesztelés, amely mozdulatlanságra ítéli a kart az állíthatóság függőleges irányában. Ezt kiengedve, lehetővé válik, tizedmilliméterre pontosan a magasság beállítása. A VTA torony tetején van egy tekerőgomb, rajta egy nyolcosztásos skálával, ami azt jelenti, hogy egy teljes körbefordulás 0.8millimétert jelent. Magabiztosan tekergethetem, mert a beállító gyűrűt lenullázom és így pontosan látszik, ahhoz képest éppen hol tartok. Egy teljes kör után a nulla visszaköszön ugyanabban a pozícióban, de addigra a kar már 0.8mm-el feljebb, vagy lejjebb tart, attól függően, hogy balra, vagy jobbra forgattam-e a gombot. A legjobb benne az, hogy a legtöbb karral ellentétben, mindezt lejátszás közben tehetjük meg, azonnal monitorozva a hangképpen észlelhető változásokat. Nekem a hatás, több mint megdöbbenő volt, mivel még nem találkoztam ezzel a megoldással ilyen kifinomultságban. Tetszett az is, hogy állítgatás közben a lejátszás ugyanolyan stabil és kiegyensúlyozott

maradt. Nincs lötyögés, vagy bizonytalanság. Érezni az anyagot, a mozgás egyenletességét, a forgás finom nyugalmát, amit az egymáson mozduló felületek adnak. Mindezt olyan pontos megmunkálás teszi lehetővé, amellyel a beállítás megadott tűréshatár értéke kevesebb, mint 0.01mm lehet.

Egyértelműen hallható a változás. Ahogy a tizedmilliméterek vándorolnak, úgy követi azt a hang is. Ha lejjebb ereszttem, elmélyül a hang tónusa, egyre mosottabbá és kontrollálatlanabbá válik, ha pedig túl magasra állítom, észrevehető lesz a zavarosság és a dinamika, illetve a mélyszekció gyengülése. De így, folyamatában észlelni ezt a hatást, miközben pontosan hallható minden egyes változás, nagyszerű és egyben komfortos érzés. Van egy pont, amikor minden összeáll, mintha a tű a hangot kitepné a vajatból és az teljesen függetlenné válna a technikától.

A hang leszakad, és a hangfalból kilép a térbe. Értelemszerűen ebben az állásban hagytam és így hallgattam tovább.

Igyekeztem többféle stílust befogni a kiérleltebb vélemény eléréséhez. Ezek a teljesség igénye nélkül a következők voltak: Vivaldi-The Four Seasons – Academy of St. Martin-in-the-Fields

(Decca Argo Division London), Belafonte-At Carnegie Hall (RCA Victor, USA), Echoes of Enja (Enja Records), Yves Montand-Paris (Columbia, USA), Nana Mouskuori-Vieille Chansons, Iron Maiden-Powerslave (EMI London)

Zene füleimnek

Előnyök: a hangszedő és a lemezejátszó egységet képvisel, ez hamar nyilvánvalóvá vált. Mindkettő a pontos, részletező és emellett nagy volumenű auditív tulajdonságairól győződött meg. Vivaldi lemezeit hallgatva, az első figyelem fókuszába a hangszerek arányos kirajzolódása került. Ebben a térélményben a hangok koherenciája megfelelő egyensúlyt kapott, bizonytalanságnak nyomát sem találni. Ebben a magabiztosságban a perifériára szorult apró információ morzsák kiegészítik a hangképet, nem pedig összezavarják, a teret is még realisabbá téve. Az elkülönülés a dinamikában is jelen van, minden hangszer önálló individuumként létezik. A hangszerekhez tartozó frekvenciák nem egymást zavarják, hanem inkább kiegészítik. A térábrázoláson belül a hangszerek valójában jelennek meg és hasonlóan ahhoz, ahogy élőben megismertük, most is olyan, mintha a „saját helyéről” szólaltatná meg a muzsika hangjegyzeit. Ezt könnyű így befogadni, hiszen természetes a hangzás. Segítenek ebben a Tannoy duálkoncentrikus hangszórói is, amik nem húzzák irreálisan szét a teret, hanem inkább koncentrálnak a hangokat.

Harry Belafonte nagy sikerű, Carnegie Hall-ban tartott koncertjét a Matilda című dallal zárta. Sosem értettem igazán, pontosan mi

történik a színpadon, amiért érdemes ennyi ideig elhúzni a közönség énekeltetését. Igaz, a szám egyszerű és dallamos szerkezete, szinte már igényli a közönség bevonását a refrénbe. Biztos, hogy ez élőben ütős lehetett, és gondolom úgy vélték, hogy a lemezt is a csúcson érdemes lezárni. A negyedik oldal, két rövid dalon kívül főleg erről az egy számról szól. Felkapott volta miatt, sokszor hallgattam már meg ezt a részt, mégis a közönség és a zenekar együttesen eddig olyan kihívás elé állította a lemezejátszókat, hogy a részletek, amiért érdemes lenne újra feltenni a lemezt, igazából nem voltak eléggé értelmezhetőek. Vagy inkább úgy fogalmazhatnék, hogy a részletek összerosódtak és, ami ájtott, azt ennyi időn keresztül hallgatni „egészen picikét” unalmas volt. Most viszont a realitást tükrözve bukkantak fel és ezek segítségével már beleélhettem magam az előadás lényegébe.

Belafonte artikulációja érthetővé vált. Amit kifejezett és, ahogy kifejezte azt, a szándék és a szellemiség, (ez esetben a humor és az incselkedés a közönséggel, ahogy bevonja őket az előadásba, tudja, hol vannak a határok és ezen belül mik a lehetőségei), ájtott és engem is bevont az élménybe. A közönség sem egy élettelen masszaként volt jelen, hanem felmérhető lett a helyszín és a benne elfoglalt dimenzió, ahonnan a közönség hangot a felvételhez hozzákeverték. Mindez részletekbe menően, aprólékosan jelen volt, az egyének szinte kiváltak a tömegből.

Az Enja kiadó jazz válogatását is többször meghallgattuk. Nagy dolgok

nem történtek közben, annyit lehet elmondani ezzel kapcsolatban, hogy a zenét akkor is élveztük volna, ha egy sokkal behatároltabb szinten kapjuk vissza. Viszont nem hiányzott a hangképből egy magasabb kategóriás lejátszó ígérete sem, meg voltunk elégedve.

(Egyébként pedig sokszor igaz, hogy amiről nem tudunk, az nem fáj. De ha meg van az egység az elemek között, azt, ha megbontod, még, ha javítani is szeretnél rajta, legtöbbször inkább csak rosszabb lesz.) A zenén keresztül belepillanthattunk a hatvanas évekbe, a korba, amikor a felvételek készültek. Ritmusos, összeszedett, igazi „nagybetűs” zenét kaptunk ezzel a lemezzel.

A Philips igazán kitett magáért, amikor ezt a lemezt összehozta. Mouskuori élénk, szárnyaló éneke és hangszeres kísérete is kiköveteli magának a figyelmet. Talán a valóságot megidéző intenzitás miatt, ahogy megszólal a szobát betöltő előadás. Bárhogyan is van, a hallgató elvonatkoztat a környezetétől és kénytelen a lemezezt figyelni. A zene összetétele nem túl bonyolult és ezzel ájtjon a tisztaság felvétel eredménye és az utómunka gondossága, ami olyan léptéket feltételez, amit még épp elhordoz ez a formátum. A hangulata is megkönyörít, hiszen egy másik korba kalauzol el a lemez, valahová a francia vidék dűnéi közé, ahol még a középkori szőlőtermesztés javában folyik. A lemezejátszó csöndje segít az élmény átélésében, mert nem zökkent ki és ezért nagyon hálás vagyok. Az utazást a lemezoldal vége szakítja meg, de a technika trükkje az, hogy olyan készletet vált ki, amit csak a másik oldallal lehet orvosolni.

A Powerslave olyan amilyen. Többet várnék tőle, éppen ezért kompromisszumot kell kötni a megjelenítés, vagy az élvezhetőség határára. A felbontásból túl sok, elveszi a kedvet ettől a lemeztől.

A nemzetközi sajtó így fogalmaz: „A legrosszabb, amit egy audio berendezés tehet, hogy abbahagyja kedvenc felvételei lejátszását a zene szerelmeseivel,

mert nem engedi elfelejteni, hogy azok nem tökéletesek. A Kuzma tájékoztat a hibákról, ugyanakkor megtalálja a módját, hogy jól bemutassa a lemezeket.” Ebben a szellemben, azért élvezhető volt ez a lemez, de ha jobban odafigyeltem, akkor jelen voltak a nyomás hiányosságából adódó fals részletek is. De nem panaszkodhatok. Inkább meghallgattam néhányszor, ami a rendszer mellett szól. Ha nem szólt volna a „kényes” ízlésemnek megfelelően, nem lett volna igényem rá, hogy újból feltegyem.

De ezt is elárulom, hogy ennél a lemeznél inkább a Sonus Faber Principia 5-ös hangfal volt a jó választás. A zene és a dinamika jól jött ki ezek kapcsolatából, míg a felbontás megmaradt azon a szinten, ami még támogatta a zenei összhatást, mert nem avatott be a hangkép legrejtettebb zugaiba. Erre nem is mindig van szükség, főleg nem olyan műsorforrásnál, ami eleve nem hordozza magában azt a színvonalat.

Hátrányok?

A zenetapasztás. Egyszerűen beleette magát a fejünkbe, hetekig nem sikerült kiszellőztetni. Nem csak „úgy” megmaradt. Úgy maradt meg, hogy belénk sulykolta a mély érzelmi intenzitást, ahogy Yves Montand a hangokat közvetíti. Olasz származása ellenére őt tartják az egyik leghitelesebb előadónak, aki a háború utáni Párizs-életérzést, a

dalaiban legjobban át tudta adni. Valóban olyan mély érzelmeket gerjeszt tolmácsolásában a szonon, hogy képtelenség attól szabadulni. A lemezejátszó és a rendszer is, ezt hüen közvetítette. Most is, ahogy erről írok és felidézem magamban, megérint a hangulata és legszívesebben ott lennék a hatvanas években, valahol Párizsban. Ha lehet időutazni, a zenén keresztül most valósággá vált. (Ehhez persze kell(h)ettek az amerikaiak is, akik ezt a lemezt így, ebben a minőségben letették az asztalra.) Kifogásolni valóm a felvétellel kapcsolatban nincs.

A barátaim most sem maradtak el, a lemezek közül nekik is feltettem párat. Többen csak azért jöttek el, mert jeleztem, hogy tetszeni fog nekik a lemezejátszó. Érdeklődésük azért is volt figyelemreméltó, mert ők, már nálam jóval korábban találkoztak ezzel a modellel.

Elégedetlenek voltak vele és vagy továbbléptek, vagy épp továbblépnek. Most viszont egyöntetű tetszést aratott a Kuzma és láttam, hirtelen zavarba ejtő volt számukra, hogy náluk miért nem viselkedett hasonlóan?! Holott árkategóriában a rendszereik jócskán felülmúlják a mi kontrolláncunkét.

A hallgatózás után egyértelműnek tűnt, hogy az érzékeny komponensek, tükröt tartanak a fázisban, vagy ellenfázisban bekötött elektronikának. Most nyilvánvaló lett, hogy aki váltott,

bánta már és nem is azt sajnálta, ahová mostanra eljutott, hanem inkább azt, hogy nem élvezhette a zenét a Kuzmával, a tudásának a szintjén.

Ajánlás

Franc Kuzma, mérnökként felismerte a stabilitás fontosságát, ezért is kapta a Stabi nevet a lemezejátszó. A precizitásban, ahogy megalkotta és a minőség érzetében, ami minden egyes részét körüllegli, benne van az elhivatottság és a tapasztalat. A Stogi, szlovénul merev, utalás a hangkarra és arra, hogy mire számítsunk a vele való jelközlés tekintetében.

A Stogi S kar nagy mechanikus csillapítású, stabil és szilárd. Minden paraméterében benne van a tökéletes beállítás ígérete. A hangszedő tű nyomóerő optimalizálása, a lemez forgása közben fellépő oldalirányú erő (antiscating) kiegyenlítése, a hangszedő párhuzamba állítása a lemeztányérral, a tű ideális merőlegességének a barázdához állítása, a karmagasság precíz beállításával maximalizálja a kiolvasási pontosságot és a csatorna elválasztást.

Ebben a kiépítésben, (hangszedő nélkül) uszkve 8000 Euro elköltése után megkönnyebbülhetünk, hogy a pénzünk értékálló befektetés részévé vált. Hogy mennyire? Az összehasonlításból az etalonunkkal kiderül.

ZENE

VALLOMÁS

McLorin Salvant másodszor a Müpában

**Új duólemezt (*The Window*)
mutatta be a magyar közönségnek
november 18-án Cécile McLorin
Salvant, a csúcsra rövid idő alatt
berobbant énekesnő.**

Mindenen átsugárzó egyéniség és olthatatlan kreativitás – talán ez lehet a magyarázata, hogy a harminc éves énekesnő pályája ilyen elképesztően felívelt. Négy eddigi sorlemeze közül három kapta meg a legmagasabb szakmai díjat, a Grammyt, de ebből ne következtessünk túl hamar, mert nyakunkon a következő díjátadó.

Apja Haitiról származik, anyja francia, ő Floridában született, viszont – főleg klasszikus zenei – iskolái nagy részét Európában végezte. Tanára, Jean-François Bonnel együttesében tette meg jazzben a kezdő jazz-lépéseket, ám ahelyett, hogy például a Berklee-

re, vagy egy másik tömegesen sztárokat termelő jazzakadémiára került volna, inkább a korai jazz-, és blues példaképekben merült el, hogy azután az egyik legfontosabb tehetségkutatót, a Monk-versenyt huszonhárom évesen megnyerve saját útjára lépjen. 2009-ben adta ki első lemezét, és már óriási figyelmet keltő sztár volt, amikor egy pompás kvartett – amelynek legnevesebb tagja Renee Rosnes volt – kíséretében 2016-ban Budapesten bemutatkozott. Időközben énekelt Archie Shepp, Wynton Marsalis, John Clayton, Jeff Hamilton, Bill Charlap, Fred Hersch és Jacky Terrasson társaságában. Mintha az utóbbi három, érzékenységről ismert zongorista nem volna elég, Budapestre egy negyedik ilyen muzsikussal, régi partnerével, Sullivan Fortnerrel tért vissza.

A Nemzeti Hangversenyterem közönségében kisebbségben voltak azok, akik McLorin Salvant-t már

hallották, de ők is melepődtek kicsit, első alkalommal ugyanis a kortárs jazz legigényesebb válfaját mutatta. Most viszont a nagy amerikai daloskönyvből lapozgatott, de hogy! Miután partnerével hatalmas repertoárt építettek ki, néhány örökzöld (pl. *I Got Rhythm, I Get a Kick out of You*) és saját szám (*Á Clef*) után felváltva választottak dalt, ott helyben a pillanat örve alatt. Igenám, csak hogy Cécile megkérdezte zongoristáját, hogy nem ismeri-e a *Confession*-t, Dietz és Schwartz frivol vallomás-számát, amelyet Liza Minnelli is előadott. Sullivan nem ismerte. De ez nem akadályozta meg őket benne, hogy elejétől végig előadják a dalt, óriási sikerrel. Cécile előénekelte, Sullivan szó szerint kísért. Ezt a fajta intimitást, ami indokolja, hogy keresztnévükön emlegessen őket, csak a legnagyobbak tudják több ezer ember előtt megteremtteni. Fortner képességei eddig is ismertek voltak, Paul Simontól John Scofieldon át Wynton Marsalisig sok világnagyság hívta csapatába, és ha ő kísér, elképesztő beleérzéssel, nincs szükség további muzsikusra. Cécile a bátor előadóktól tanult, frazeálást, színészi játékot, improvizálást meg sok egyebet, de egyénítési képessége tette különleges élménnyé, szórakoztató és változatos estévé ezt a két órát, egyfajta posztmodern dal- és musicalparádét. McLorin Salvant szövegérthetősége ugyancsak mesteri, és így szinte egy pillanatra sem engedi ki bűvköréből a közönséget.

Zipernovszky Kornél

VÁLOGAT, TÖMÖRÍT, ÉS NEM BÚCSÚZIK

Kaláka 50 Békabúcsúztató

„szeretném megköszönni, cimborák,
a sok szép nyári estét, éjszakát”

A Kaláka együttes 1969-ben alakult meg. A magyarországi viszonylatban – stílusát tekintve – műfajteremtő ötlet megvalósítása évtizedek óta töretlen sikert arat. A jószívű fogadtatást igazolja itthoni és világkörüli koncertek mellett az együttes közel harminc albuma és 1300 dala. Dolgoztak együtt Weöres Sándorral, Latinovits Zoltánnal, Kányádi Sándorral, és a kortárs Lackfi János és Szabó T. Anna költőkkel. A Kaláka 50. évfordulója alkalmából három album jelent meg, a „felnőtteknek” szóló Békabúcsúztatót novemberben dobták piacra.

A kerek évfordulók kérlelhetetlenül sarkallnak a visszatekintésre, számvetésre, ahogy az újragondolásra is. A mélyen a Kádár-korban induló magyar zenészek és zenekarok közül a Kaláka mellett sokan aktívak a mai napig, így sok „számos” – 50, 70, stb. – jubileumi koncertplakát díszíti a városi utcákat. E formációk és előadók különleges viszonyba kerülnek az idő múlásával, a technológia fejlődésével és a közönség igényének változásával. A Kaláka versekhez igazított sajátos zenei műfaja azonban az igény változásának áttörésével, nem is újra, inkább tovább szól, egyfelől a felnőttekhez, akik gyerekeikkel, unokáikkal hallgatják fiataláguk kedvelt együttesének előadását, másfelől szól a szavakkal és fogalmakkal ismerkedő gyerekekhez is. Érdemes meghatározni egy harmadik célcsoportot is: a pályatársakat, költőket, írokat, és a pályájuk elején járó zenészeket.

Nem túlzás azt állítani, hogy a

Kaláka három generáció zenével és irodalommal való találkozását határozza meg. A karácsonyok elképzelhetetlenek Szabad-e bejönni Betlehembe?, az állatok nevének tanulása pedig „Laknak-e nálatok” állatok nélkül. Az irodalomoktatásnál és a magyar irodalom zenei értelmezésénél szinte kikerülhetetlenek a József Attila, Kányádi Sándor, Szabó Lőrinc vagy Weöres Sándor-feldolgozások, fesztiválszezon sincs Kaláka Fesztivál, ahogy Kapolcs sem Kaláka-udvar nélkül. Folytathatnám a sort, hiszen a formáció olyan törzse a magyar kulturális életnek és kultúrtörténetének, hogy szerepük jelentőségét felesleges magyarázni. Kevés formációról mondható el, hogy az idő korlátját áthidalva minden korosztályhoz ugyanolyan békés és befogadható hangon szól, mint már évtizedekkel korábban, és stílusukon az érdeklődés fenntartása végett nem is kellett kupálniuk. A feldolgozható anyag, a magyar és világirodalom pedig kimeríthetetlen, ahogy a zenekar jó kedélye és játékosága is.

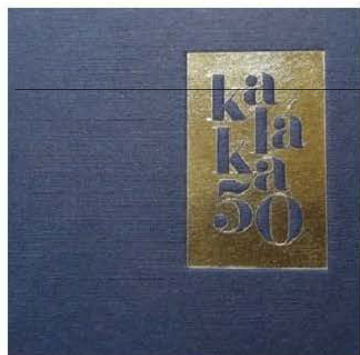
A leltározás nehéz, de ahogy Szabó T. Anna ír a Békabúcsúztató mellékleteként megjelenő Kaláka-laudációjában, a zenekar „megértő szeretettel egyensúlyozza a szomorúságot.” No de fel is tehetnénk a kérdést, hogy kész-e a leltár? Egyáltalán, egy jubileumi lemez bemutathatja azt a sokrétűséget és gazdagságot, amit a zenekar az elmúlt félévszázadban teremtett meg?

A Kaláka 25-albumon 25, magyar és világirodalmi vers hangzott fel a zenekar előadásában, míg a 30. évfordulós lemez koncertfelvételt, a magyar irodalmi kánonból 10 vers megzenésítését rögzíti – amelyek közül négy József Attila-vers. A Kaláka (első) 40 éve interjúkkal, diszkográfiával, fotókkal, plakátokkal kiegészített kötetében a meglepetéskoncert fellépőinek méltatásai is olvashatóak – a kiadás tartalmazza a teljes koncertet tartalmazó dvd-t is, ahol Lackfi János, a Csík zenekar, Lovasi András, a Quimby, a Heaven Street Seven

és sokan mások léptek fel. E sort egészíti ki a Békabúcsúztató és két másik album is, a gyerekeknek szóló Volt egy fakatona, valamint a mai harmincas alternatív zenekarok De jó elhagyni magamat című feldolgozáslemeze. Szabó Benedek, az egyik ötletgazda elmondása szerint céljuk volt, hogy a Kaláka kevésbé ismert, felnőttekhez szóló munkásságára, a gazdag életműre is felhívják a figyelmet – így a klasszikus gyerekdalokként elkönyvelt művek közül kevés került a lemezre. Persze nem alaptalan a gyerek és serdülő korosztályok Kaláka-kapcsolatainak kiemelése. „Az érzés, mikor ennek segítségével tanulod meg a verset a vizsgára, majd ott majdnem énekelve mondd el... felbecsülhetetlen!” – írja egy kommentelő a zenekar egyik dala kapcsán a közösségi médiában.

Aligha lehet összefoglaló méltatást írni a zenekar fennállásának 50. éve alkalmából kiadott Békabúcsúztató kapcsán, legalábbis valamilyen új szempontot becsempészni a dicsérő szavak mögé, összegezni, és kiegészíteni a lemez kísérelő füzetében olvasható nyolc köszöntőt – Dolák-Saly Róbert, Fabiny Tamás evangélikus lelkész, Nyáry Krisztián, Steinbach József református lelkész, Szabó

T. Anna, Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes, Borbély Melinda kaliforniai tanár, Lackfi János –, akik el tudták csípni az ízeiket, amit a Kaláka hozott létre. Valóban, a hangszerelés „humorforrás” is lehet, a Kaláka „kapudrog” az irodalomhoz, „jó kuckós biztonság”, a „bús vidám vándorút”-on „hamuba sült pogácsa”.

A címadó Kányádi-vers mellett négy Örkeny egyperces novella – így ezúttal nem csak a vers, de a próza ritmusa is füllel foghatóvá válik a dallamos beszéddel –, három Weöres-vers, két-két Lackfi- és Oláh János-költemény, valamint Ady Endre, Babits Mihály, Radnóti Miklós, Szabó T. Anna, Kovács András Ferenc egy-egy alkotása kapott helyet a válogatáson. A 18 mű közül az utolsó, Radnóti Éjszakája (zeneszerző Mikó István) a Kaláka első dala koncertfelvétel. Gryllus Vilmos egy interjúban elárulta, hogy sok kedves Áprily-vers van, amit még szívesen megzenésítene, az Őszi rigódal e lemezre fel is került. Eredetileg az album címe is ez lett volna, de Kányádi Sándor tiszteletére a közös koncerteken általa gyakran

idézett versre esett a választás. „Békák, hű társaim, ti brekegők, kik énekelve vesztek levegőt.” Az ősz, mint az elmúlás szimbóluma a Kányádi-versben játékosabban, a tavaszvárás pedig nyíltabban jelenik meg a természet és az állatvilág képei mögött. Talán ez a Kaláka, a „békák” búcsúja a költőtől. Az elmúlás sok oldala vonul végig a több mint egy órással összeállításon, és a kaláka jelentéséhez híven a munka dicsérete, a bolondozás, Isten és ember kapcsolata is jelen van a felvételen, az ember legalapvetőbb kérdései, melyeknek a terhet a zene feloldja. Hozzávalók az élethez. A lemez nem is csak a Kaláka, de a magyar irodalom gondosan válogatott leltára is. Megunhatatlan gitár-fúvós-ütős-énekelte-fütttyös versek, nehéz és könnyed érzések és ütemek egyensúlya, elegáns, aranyat

is magán viselő kiadásban. Azt hiszem, hogy sok karácsonyfa alatt megtalálható volt.

Km.: Becze Gábor (ének, nagybőgő, basszusgitár); Gryllus Dániel (ének, füttty, furulyák, citera, klarinét, harangjáték, tolóslip, melodika); Gryllus Vilmos (ének, gitár, cselló); Mikó István (ének); Radványi Balázs (ének, 12 húros gitár, ukulele, mandolin, kalimba); közreműködik Zsoldos Béla (ütőhangszer)

Pannonia Stúdió 2019
67:09, Hangm.: Mohai György,
Péterffy Máté, keverés: Nyerges
András Imre, Intersound stúdió

Wagner Sára

A választás művészete

Látogatás Kürthy Tamásnál - 2. rész

Köszönettel tartozom. Hirtelen több dolog jut eszembe. A kellemes hangulat? Az emberközeli hozzáállás? Talán. Mindezek és még több más mellett, elsősorban a hangért. Profán dolog előtérbe helyezni a hangot, ezen felvonultatott emberi értékek mellett, ami az időt, melyet Tamásnál tölthettem, maradandó élménnyé avatják. Visszagondolni erre a délutánra, azt hiszem, mindig jóleső érzéssel fogok, amiből még akkor is marad majd egy szikrányi, amikor már emlékek már jórészt megkopnak.

Nem meglepetés a könnyed baráti légkör, a közvetlenség és nem éreztem semmilyen vásárlási kényszert és elmére ható befolyásolást sem. A bemutatóterem, ami egyben otthon is, a megszokott audio létforma kegytárgyait vonultatja föl, némi humorral és művészeti érzéssel megspékelve. A hangulatom mindezt visszaigazolja, a légkör nem feszélyezett, ismeretlenül beesve is otthonosan érzem magam.

Ami viszont meglepetés az maga a hang. Nem vagyok hozzászokva, hogy a hibakeresésem ne találjon okot a kötekedésre. A rendszer több mint megdöbbentő. A minőségnek tükröt

tartó különbséget mindösszesen a lemezek között találtam. Legalább valami, ahol érzékelhető hézag jó és a rossz között. Nem vagyok hozzászokva ehhez, még fel kell dolgozzam. Valaki nagyon tud valamit, hogy ez így összeállt. Az audio láncot lehet hasonlítani másikhoz, de ha az árakat is figyelembe veszem, akkor azért a java kiesik. Nem baj, képet kaphattam az eltökéltségnek egy olyan magas fokáról, amely a zenei reprodukciót a lehető legtermészetesebben és a valósághoz legközelebb képzel el és valósítja meg...

Szerettem volna hát részletesebben megismerni az embert, aki a technika mögött áll. Tamást erről kérdeztem:

Hogyan kezdődött?

A hatvanas években lemezhez jutni nagyon nehéz volt. Czeglédi úr egy maszek lemezboltos volt a Rákóczi úton, balra bent az udvarban és tőle kölcsönözni is lehetett lemezeket, felvételekre is. Azután indult be a magnós klub, aminek én tagja voltam és ott millió lemezt föl lehetett venni. Egy Grundig szalagos magnót használtam és ezen felvételek többsége a mai napig megvan. Igaz, a Grundiggal az volt a baj, hogy félsávoként nem spórolt a szalaggal, ezért minden felvétel dupla költség volt. Azután jött a szokásos AKAI 4000, ami már négysávos volt. Nem az üvegfejes, hanem a régebbi, de ezzel már a hetvenes évek elejére ugrottunk. Ehhez volt még egy nagy Orion tornyom is.

A hetvenes évek végén pedig jött a HiFi Magazin, amire rávettem magamat. Ez teljesen kitágította a látókörömet, hiszen Magyarországon rendkívüli volt abban az időben. Majd a nyolcvanas évek végén, még a rendszerváltás előtt alakult pár cég,

például a L'Auditeur, a Zebraudio, vagy a Merlin is és utána jöttek a high-end show-k, ahol, mint hallgatóközönség, mindig oszlopos tag voltam. De nekem először nem a Merlin vált kedvencemmé. A Zebrának volt egy holland hangfala, sajnos már nem emlékszem a nevére, no, az tetszett a legjobban.

Egyszer bókásztam a High-End Show-n, ami még az Atrium Hyatt-

ban volt. Mindent végignéztam egészen alaposan, majd mondtam magamnak: „menjünk még egy kört!” és ott állt a Merlin ajtajában Szállásy Györgyi, - akivel ma is tartjuk a kapcsolatot, - és ő hívott, hogy lépjek be. Bementem, és ott esett le a tantusz. Addig nem vettem észre, hogy a Merlin volt az, ahol tökéletesen eszköztelen, azaz „semmilyen” nem volt a rendszer hangja. Nekem ez volt az a momentum, amikor rájöttem, ez az igazi. Szerencsémre anyagilag jött egy kis változás az életemben, így egy kezdő rendszer hamar össze is jött.

Az milyen elemekből állt?

A hangfal, az Audio Note – J doboza volt, a hozzávaló állvánnyal együtt, a többi eszköz viszont mind belépőszintet képviselt, mint az Audio Innovation AV 300-as erősítő és a Systemdeck XII lemezejátszó.

Akkor ez tényleg kezdő rendszer volt.

Igen, kivéve a J dobozt, mert a K lett volna az. De nem bántam meg a választást, sőt ráadásul SP változat volt, az ezüst kábelezésű. Ez hosszú ideig maradt is.

A kábel kérdés hogy állt?

Még messze nem ezüst volt, szóval innen lehetett még feljebb lépegetni... A CD-zés viszont sokkal később jött. Az E doboz viszont kimaradt, mert a J-ről egyből az Avantgarde Acoustic Duo-ra váltottam. Ezt már a saját erősítőjével, az M5-el hajtottam, a lemezejátszóm pedig, akkorra már, az Angol Audio Note cégtől volt, bár nem a legnagyobb verzió, hanem a TT3-as. A kábelezés pedig már végig ezüst lett, mindez a kilencvenes évek második felében.

Ez még Csontos István idejében volt...

Igen, ez menet közben fejlődött és a kapcsolat úgy alakult, hogy barátilag is be lehetett még a Rádayba menni, zenét hallgatni. Így alakult ki a szigorú üzleti kapcsolat mellett a baráti is, s ezzel nyilván mások is hasonlóan voltak. Így velük is össze lehetett ismerkedni, szóval táplálta magát a folyamat. A Merlin idő közben átköltözött a Liszt Ferenc térre. Én ott már elég gyakran előfordultam, majd idővel megkért

István, hogy legyek a segédje. Így kerültem ebbe bele 2002 táján. Azután jött István betegsége és természetes dolog volt, hogy igyekeztem segíteni, de szegény elment...

Ezek után egy kicsit gondolkoztam, mert én sem voltam könnyen mozdítható. Majd nemsokára belevágtam, mert úgy éreztem, hogy ezt mégiscsak tovább kell vinni és hogy más nem tudná az eredeti szellemében folytatni.

Nekem az volt szimpatikus Istvánban, hogy ő nem csak üzleti érdekeket képviselt, vagy csak egy hobbit adott át, hanem egy életérzést és hovatartozást is. Ennek keményen része volt az anyagi háttér, de mégis, vagy talán részben pont ezért, az ember kiváltságosnak érezhette magát, mert „a legjobbat birtokolhatta”.

Igen, benne valóban volt egy képesség, hogy az embereknek át tudta adni ezt a szellemiséget. Ő az egész kultúrával így volt, nem csak a hifivel, vagy a zenével kapcsolatban. Nagyon értett a zenéhez, több mint tízezer darab

lemeze volt... Művészeti, vagy akár könyvkiállításokra is járt és általánosan nagyon magasra volt téve a léce. Azon nevettünk, hogy a kiállításon összefutottunk, természetesen vasárnap délután, zárás előtt, de teljesen spontán, egymástól függetlenül találkoztunk össze. Több helyre publikált is, szóval komolyan vette az egészet.

...szóval úgy döntöttél, hogy folytatod. Ebben a döntésedben az is benne volt, hogy továbblépésként hozzáférhetsz komolyabb elektronikákhoz is, vagy inkább az, hogy fölkarold a kultúrát?

Érdekel a kulturális része is. De annak ellenére bíztam abban, hogy némi anyagi megtérülése is lesz a dolognak, hogy akkoriban már változó félben voltak a körülmények és nem tűnt annyira rózsásnak ez az oldala. Viszont, már benne voltam, és a közöttünk lévő barátság okán is jó lett volna az egész termékpalettát

tovább vinni. Eleve más jelentkező nem is volt, legfeljebb az egyik, vagy másik forgalmazott terméket vették volna át. Egyedül az Avantgarde cég ment el, illetve az angol Audio Note, de az természetes is volt, szóba sem jöhetett volna másként. Istvánnál egyébként kivétel volt, hogy az angol és a japán Audio Note is hozzá tartozott.

Akkor a termékpalettád jó része István örökségének tekinthető?

Ez egyértelmű, mindössze néhány változott, de azok is eredendő szellemiségen belül. Ezeknél a kis japán cégeknél a gyártás és a kereskedelem azért szétvált, így, ha fölmerül valamilyen újdonság, akkor én azzal könnyebben kerülhetek közelebbi kapcsolatba. Ezek a kereskedők nagyon jó, megbízható források, megfelelő hozzáértéssel.

Hogyan értékeled az elmúlt tizenöt évet?

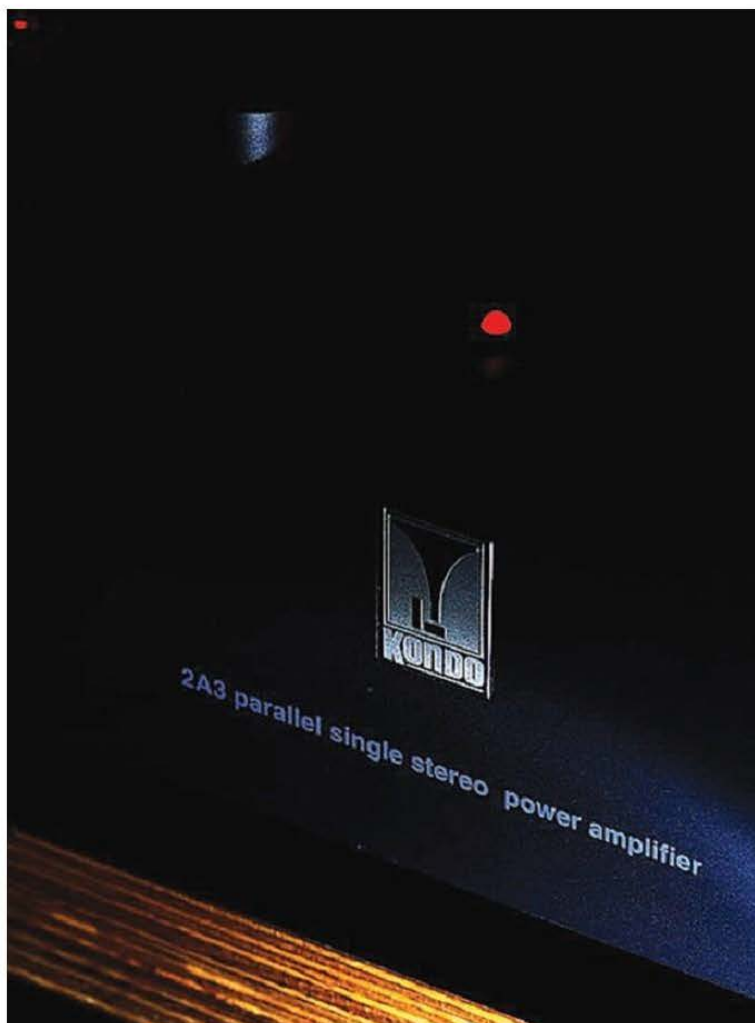
Relatíve ismert cég az Analog Audio, s a többi forgalmazott márkám is. Van Facebook oldalam és ott vagyok az AVX-n is. Ér néha kellemes meglepetés, amikor ismeretlenül felhívnak és az érdeklődő azért tudja, hogy miről is van szó. Ezzel együtt azonban, lehetett volna több mozgás ebben a változó korban. Viszont az igaz, hogy kommersz irányba nem akartam nyitni. Ugyan jól jönne azért egy vetítő...

Szívesen folytattam volna a High-End Showt is, mert a végén már együtt csináltuk Istvánnal. De ez végül nem jött össze, mert ezt a területet is utolérte a változás szele.

Ott van például a streamelés, és én úgy éreztem, hogy ez már nem fér bele a cég szellemiségébe, ezért nem nyitottam felé. Ugyanakkor a vinyl lemez a reneszánszát éli és én inkább ebben vagyok érdekelt.

Van az általad képviselt tradicionális japán cégek közül olyan, amelyik fejleszt streamert?

Nincsen. Érdeklődtem már, volna-e valami tényleg jó, de egyelőre nemigen találtam, legalábbis a környékemen.

A streamelésnek a legnagyobb előnye, hogy azok a felvételek, amiket a stúdiók eleve DSD-ben rögzítenek, azaz szinte veszteségmentesen kerülnek kiadásra, a CD lemezhez képest mindenképpen egyértelmű előrelépésnek számítanak a digitális technikában. A kérdés talán az, hogy meg lehet-e oldani a streamelésen belül, hogy a jelvesztés minimalizálva legyen, míg az információ eljut a DAC-ig?!

Igen, ez egy alapvető kérdés. Az biztos, hogy a CD 44.1 khz-es mintavételezését és 16 bites felbontását érdemes felnyomni, hiszen egyértelműen jobb.

Ez a folyamat elindult, már megjelent a dupla, sőt, a quad DSD is, ki tudja hol fog megállni. Mindennek van határa és nem is baj, ha van.

A streamelés másik érdekes tulajdonsága, hogy sokszor a zenei

információ mennyiségi káprázata, elhomályosítja azt az igényt, ami alapvetően a minőségre irányulna.

Ez nagyon sok kérdést vet fel a jelenlét és a jövővel kapcsolatban. Ezért is szeretném, ha lenne egy megfizethetőbb, belépő szintű rendszerem, mert ki kell nevelni egy olyan közönséget, amelyik értékeli az igazi minőséget. A mostani számítógépes és telefonos kultúra javarészt pont ez ellen hat, nagyon sok szempontból viszi le a minőségi elvárásokat. Azt gondolom, hogy ha a felhasználók tíz százaléka igényes lenne a hangminőségre, az már elég jó lenne. Ez hosszú távon, kedvező hatással lenne a fizikai adathordozók megmaradására is.

Engedelmeddel, pár kérdés erejéig még hadd térjünk vissza a hifihez. Miért pont ezeket az erősítőket választottad?

Az előfokból nincs sok típus, még egy van, az „ezres”. De ez már sokkal drágább, a 2A3-as csövet pedig kifejezetten szeretem. Nem biztos, hogy az Ongakut választanám e helyett.

A lemez készítés célja a reprodukció. Én azt szeretném hallani, ami a koncerten, vagy a stúdióban

elhangzott, ezt kellene megközelíteni. Kondo erősítői pedig messzemenően ezt a szintet hozzák. Ebben benne vannak a különböző technikai paraméterek is, mint például, hogy egyenes a frekvenciamenet... de ez egy részletkérdés ezen a szinten...

Kinek ajánlanád a Kondo cég termékeit és a többi általad forgalmazott eszközt?

Mindenkinek ajánlom, mert szerintem a természetesség, vagy más szóval eszköztelenség, illetve a valósághű reprodukció, amely tulajdonságok ezeknek a fő jellemzői, abszolúte követendő irány.

Mi történik a régi, használt készülékekkel, ha a nálad vásárló frissíteni szeretné a termékpalettáját?

Ez attól függ, miye van és mik a szándékai. Nagyon régi készülékekkel nem szoktam foglalkozni, de ha reális, hogy tovább lehet adni, akkor velem erről is lehet tárgyalni.

Nyílt napokat szoktál tartani?

Jellemzően nem, de lehetne! Közzéteszem, ha majd lesz ilyen.

Akciók vannak nálad?

Nincsenek, ezeknél a termékeknél előre meg vannak határozva az árak, ezeket nem én találom ki. A nagy és a kisker ár is. Ezek egész Európában rögzítettek, bár minimális eltérések lehetnek, nálunk a magasabb áfa tartalom miatt például. Némi engedmény van, amennyiben indokolt, de ezek eléggé fix árak. Annál is inkább, mert ezeknek az árkategóriája olyan, hogy jellemzően nem tartok raktáron nagyobb mennyiséget belőlük. Mindig frissen rendelem meg, akkor kezdenek hozzá az előállításához és nagyjából egy-három hónap múlva kapja meg a megrendelő.

Egy kicsit másik téma. Mi volt az első zenei élményed?

A zene mindig jelen volt a családukban. A szüleim elsősorban klasszikust hallgattak, az én zenei felelősségem pedig egybeesett a beatkorszakkal, jött ez is... A Szabad Európa Rádiót hallgattam, mivel más nem nagyon volt. A Rádión Luxumburgban volt a Top Twenty c. adás, ami mindig vasárnap éjjel, tizenkettőtől egy óráig ment, még azt hallgattam.

Azokat a zenéket, amelyek a fiatal korodban szóltak, hallgatod a mai napig?

Kis mértékben. Soha nem voltam igazán Beatles párti, az erényei elismerése mellett sem. Stones lemezeim vannak, Hendrix pedig zseni volt, vagy eszembe jut még a Cream és hasonló, azokat néha felteszem. Vagy az Animals és a King Crimson, ezeket ma is élmény hallgatni.

Elég nagy lemezgyűjteménnyel rendelkezel, ezek közül melyiket veszed elő legszívesebben?

Elég sok kedvencem van, hallgatok autentikus népzénet, indiai klasszikus zenét, de járok koncertekre is, itt említhetem példának a Calcutta triót. Nagy szerencsénk, hogy Magyarországon van egy ilyen együttes. A klasszikus és kortárs zenét is szeretem, de a rockot mostanra már kevésbé. Azért abból is jöhet egy kevés, elsősorban az avantgarde korszakból, de ezt jobban megválogatom. Aztán ott van ugye a Jazz, s mi is van még? Flamenco, chanson... De mostanában talán Peter Brötzmann lemezét koptatom a

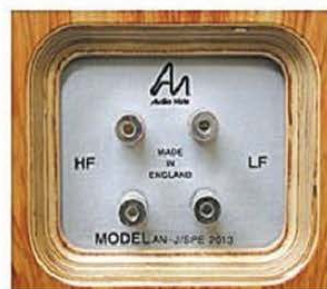
legtöbbet, azt, ami a falon is kint van.

Ha most lennél fiatal és a kezdő rendszeredet készülnél megvásárolni, milyen irányba indulnál el?

Az egész a zenéről szól, ezért először is alaposan körülnéznék, feltérképezném az aktuális kínálatot. Anyagi keretem függvényében belőnöm azt az árkategóriát, ami még elérhető számomra. Az nyilván benne van a pakliban, hogy nem kell mindent egyszerre megvenni... Körbejárnám a cégeket, de azért, már csak a mostani szememmel tudnám nézni a választékokat, így egy minőségi szint alatt nem gondolkoznék.

Most jönne jól az a kezdő rendszer, amit készülsz felvenni a palettára. Úgy érzem e nélkül bajban vagy, hiszen semmilyen konkrétumot nem említettél.

Jókora a választék, a világpiac hatalmas, és itthon is rengeteg a lehetőség. Ezekből ki kellene válogatni az ízlésemnek megfelelően mindazt, ami érdekelhet. Konkrétumként a sajátomat tudnám mondani... Kezdként hangfálnak biztos az ALR Jordant venném, nagyjából egy havi átlagkeresetből kijön. Mindenképpen az állót, mert a kicsinek ugyan jó a hangja, de még állvány is kell alá, ezért árban majdnem ugyanott van. Kábelnek ott vannak a 47Lab termékei, a lemezejátszóval viszont kicsit meg lennék löve, de az erősítő szintén lehetne 47Lab, az olcsóbb. Igaz, ez már fél „milla,” vagy a Konus Audio valamivel elérhetőbb darabja. CD játszósnál a 47Lab minősége alá nem adnám, de ott a belépőszint is

800.000 forint. Nem tudom, hogy az olcsóbbak közül, ma mi jöhetne szóba.

...valószínűleg e helyett valamilyen streamert lehetne még nézni.

Természetesen megnézném azokat is.

Min hallgatnál még zenét szívesen a saját rendszereden kívül? Nyilván ez nem jó kérdés, de ha mégis, tudnál valamit mondani?

Igen, előben! Leginkább élőben. Egyik élményem, hogy a Müpa kistermében Jazz-t hallgattunk, de a koncert erősített volt. Tegyük hozzá, nagyon komoly erősítés volt, mert profi Studer technikával csinálták, szóval ezzel semmi baj nem lehet. A szóló zenész, aki éppen fúj, előrejött a színpadon és kijött a mikrofon mögül, majd el kezdett játszani élőben. A különbség hatalmas volt a kettő között, én ezt nem tudom elfelejteni. Azt, hogy a konkurenciától mit hallgatnék, nem tudom, nem ismerem annyira a kínálatot.

Nyilván az Audio Note-ot (UK) el tudnád viselni?

A maiakat nem biztos...

Akkor úgy kérdezem. A régi Audio Note-ot el tudnád viselni?

A régebbieket persze, az nekem is volt.

Szerinted melyik az audio rendszer legfontosabb eleme? Forráskészülék, erősítő, hangfalak, kábelek, állvány, a forrásanyag minősége, vagy az akusztika?

Mindegyik egyszerre. Erre ez a válaszom, szerintem nincsen különbség. A légypiszkot is meg lehet hallani... Anyiban rangsorolnék, hogy az „elejétől” a forrástól kezdeném összeállítani. Ha valaki „hátról” kezd és ott jobb a cucca, - értve ezt a forrástól a hangszóróig, - akkor a jobb hangszórója, vagy a hangszórókábele az előtte lévő gyengeségét is meg fogja mutatni. Ezt sokan nem tudják sajnos. Ennyi. Én előlről indulnék, de egyik szerepétől sem lehet eltekinteni.

Kérdés, hogy melyik az első? Az órától jövő tápkábel, vagy a lemez?

Ez már attól is függ, éppen hol tartok a fejlesztésben. Ha van egy lakásom, akkor ott nagyon nehéz utólag kiépíteni a közvetlen áramot. Ha felújítandó, vagy átalakítás előtt áll, akkor pedig eleve úgy tervezem, hogy ez meglegyen. Tegyenek be csövet, azután legfeljebb utólag behúdom. Itt is utólag húztam be. A másik fele pedig a forráskészülék a lemez, vagy CD játszó lenne az első és úgy mennék tovább.

Látom nálad még él a VHS video és a kazettás magnó. Mekkora létjogosultsága van még szerinted a mai audio/video kultúrának, ezeknek a tükrében?

A VHS magnónak már nem sok. Nekem azért van ilyen készülékem, mert van hozzá körülbelül 450 kazettám, amin olyan anyagok vannak, amiket nem könnyű megszerezni. Elsősorban filmek és

zenei anyagok. Ami már megvan DVD-n, vagy Blu-ray-en, azt kazettán nem fogom eltenni, de ami viszont máshogy nincs meg, azt igen, sőt néha fel is teszem.

Nézhetőek egyáltalán azon a nagy képernyős LCD tévéen?

A napokban épp elővettem egy VHS kazettát, az nagyon gyenge volt...

Magnókazettából is van vagy száz, nem fogom őket kidobni. A kazettának teljesen élvezhető a hangja.

A hifizés hobbi, életstílus inkább, vagy betöltheti a mentőöv szerepét is?

Mind a három! Ez megint a zenéről szól. A hifi azt a célt szolgálja, hogy reprodukálni tudjam lehetőleg jó minőségben. Engem érdekel az is, hogyan van összerakva egy erősítő, de nem ez a lényege, én hallgatni akarom.

Nem az alapkérdéshez tartozik, de a hifiről szóló „dumákba” a ritmust soha nem szokták belevenni, pedig ez legalább annyira fontos, mint a frekvenciament. Én nagyon hiányolom a hifiről szóló irodalomban vagy diskurzusban a ritmus sebességét és felbontóképességét.

A zenehallgatás nem elidegeníthető a hozzá tartozó technikai részletektől, hiszen azon múlik, hogy egyáltalán mennyit hallunk, mennyit tudunk a zenéből reprodukálni.

Igen, egy szint alá nem jó menni. Akkor pedig, ha megtagasztaltunk egy magasabb minőségi szintet, már nem is lehet ez alá menni, mert halálosan idegesítő. Egyszerűen nem jön át a zenének a java része egy rossz berendezésen.

Miért van az szerinted, hogy a zene ennyire mélyen meg tudja érinteni az embereket?

Én ezt meg nem mondom, szerintem igazán pontosan és részletesen körülírva ezt senki sem tudja, de a zene az egyik legalapvetőbb dolog az életben. Szerintem, - de én nem vagyok hozzáértő, ezért ez abszolúte magánvélemény, - ebből a szempontból a ritmus, ami a

legfontosabb, hiszen az életünk is ritmusokból áll, a legalapvetőbb funkciói is ritmizálva vannak. Ehhez azután, ahogy az emberi kultúra fejlődött és egyre absztraktabb lett, jött hozzá a többi része is a zenének, úgy gondolom. Konkrétan nem tudok semmit kiemelni, alaptétel a zene. Mostanában jönnek olyan híradások, olyan site-okon ahol kifejezetten ezzel foglalkoznak, hogy az öregkorban észlelt betegségek ellen jó a zene, vagy például a táncolás. Egészségügyi szempontból nagyon sok mindenre jó a zene, amiről eddig nem is tudtunk.

Mondják, hogy az áldott állapotban lévő nők hallgassanak zenét, mert az jó a magzatnak is.

Lehet, hogy így van. Aztán igen jó, ha a gyermek valamilyen hangszeren is megtanul játszani, mert az is fejleszti az agyat. Nem csak a zenei és a kulturális ízlést formálja, hanem effektíve az agy fejlődéséhez is hozzájárul. Nekem a zene az egyik legfontosabb, de olvasni is kell és szeretem a mozi is, s a képzőművészetet.

A jövőt hogyan látod? Mik a terveid, ami a céget és az általad képviselt termékeket illeti?

Szeretnék jobban „jelen lenni”, hogy még inkább eljusson ez a fajta kultúra

az emberekhez. Szívügyem, hogy olcsóbb rendszerünk is legyen, hogy utánpótlás is nevelődjön. Függetlenül attól, hogy a felfogásom valamennyire konzervatív – és ezt elsősorban minőségi szempontból értem, - azért nem zárom ki az újdonságokat sem, ha elérnek arra a minőségi szintre, amit elvárok.

Mit üzennél a fiataloknak?

Tanulás, kultúra!

...és kereskedői minősítésedben mit üzennél?

Ugyanazt. Pont azért fogalmaztam így most, „tanulás és kultúra”, hogy lehetőleg minden a minőség irányába menjen el. Én ebben látom a nagy problémát, nem csak itt, hanem bárhol, hogy a minőség értéke mindenhol nagyon háttérbe van szorítva. Ha a nagyközönség elvárása magasabb lesz ezt illetően, a piacon, a könyvek, újságok terén, vagy az internettel kapcsolatban, akkor várható lesz a javulás.

Most a mennyiségen van a hangsúly, ezért van nehéz dolga azoknak, akik a minőséget veszik alapul, mert a mennyiséggel nagyon nehéz megküzdeni. Nagyon látványos, szerteágazó, lenyűgöző és egyre több van belőle. Ez a „trendi”! Ha tetszik az, ami trendi, akkor csinálom, mert

tetszik, mert nekem jó. De ha nem, akkor nem csinálom, és nem érdekel, mások mit szólnak hozzá.

Utolsó kérdés. Hogy is van ez a „patkány ügy”?

A kis plüsspatkányok itt a szobában szanaszét? Nagyon megtetszettek nekem. A patkányok az életben az egyik legintelligensebb és legsikeresebb élőlények, csak ugye nem igazán szeretjük őket. Ez teljesen véletlen, egyszer az IKEA-ban voltam, akkor láttam meg őket és rögtön vettem kettőt-hármat. Később még többet is, nagyon rájuk kaptam, még az autóban is van három darab, azok ott teljesítenek szolgálatot.

SOUGA

Precisely delineates the magical
moment between every fading note.
The sophisticated world of exquisite sound.

Sony PCM-D100

Lineár PCM lejátészó és felvevő

Közzétíten a téma és az olvasó között, összetett feladat. Szükséges hogy eléggé informatív, mégis az érdeklődést fenntartóan olvasmányos legyen. Elveszni a részletekben? Talán, legfeljebb néhány, igazán elhivatottat érdekelhet. Esetleg még azokat, akik eleve megvásárolják a terméket, de nekik felesleges a szájukba rágni mindazt, amit, ha akarnak, a mellékletből úgy is megtudhatnak...

... Ez a felvevő a D-100 mellé csomagolt terjedelmes leírás átfutása után fogalmazódott meg, mert gyorsan beláttam, hogy a nagyját érdemes figyelmen kívül hagyni. Kezdhethném a bevezetőt, például így:

Cikkünk alanya kompatibilis a régóta ismert formátumokat támogató technikákkal, mint a DAT, MD és CD-író például. Még ábra is van hozzá, ahogy összeköttetésben van ezekkel. (2019-ben ez már-már szürreális, de azért örömet szerzett látni, bevallom.) Nem véletlen, házon belüli a formátumok közötti átjárhatóság. A Sony saját univerzumot épített és ebbe jól illeszkedik ez a terméke is.

Mit keres a Sony PCM D-100 most itt nálam? A válasz profán, de egyben rámutat az emberi viselkedés jellegzetességeire is. Anno, mikor még kamera volt a kezemben, ez számos olyan helyzetet teremtett, ami előnnyel járt és pont, hogy a látványossága miatt. Az, hogy

komolyságot feltételező eszközzel láttak együtt, más megvilágításba helyezte a munkám lehetőségeit. Valahogy jobban megkaptam a tiszteletet és az odaszánt időt. Nem mindegy tehát, hogy a vállamon egy kamera-monstrummal jelenek meg, vagy egy kis kézi műtyűrkével próbálok olyan látszatot kelteni, hogy fontos az, amit csinálok. Most sem mindegy, hogy telefon van a kezemben egy riport felvétele közben, vagy valamilyen látványosabb apparátus, mint például ez is. Bár ez önmagában még nem indokolná e cikk létrejöttét, de van egy olyan részlet, amivel előre nem számolhattam.

Szívesen utazom a BKV járművein, főleg a mostani lokális forgalom tükrében, amit újabban az utakon tapasztalok. (Ennyi járművet, már

nem fogad be az úthálózat és a kényelem, amit az egyéni közlekedés jelent a közösséggel szemben, elvész a dugóban ácsorgásnál.) Az unalom, amivel tagadhatatlanul szembe kell nézni a HÉV-en való ücsörgés közben, tétlenségre kárhoztat. Esetemben, az okostelefonok sem jelentenek enyhülést, nem szeretem a képernyőt bámulni, miközben mozog alattam a padló és bevallom hosszútávú zenehallgatásra sem használtam még egyiket sem. Valóban, ha van egy pár hadra fogható céleszköz (Walkman) akkor a telót nem gondolom perspektívának. Nem azért, mert tartanék attól, hogy a hangja esetleg gyenguszka lenne, inkább úgy érzem, a többi ketyerének is kell a törődés. Ha megvettem, hadd halljam! Ha, már sétálómagnónak is lehet használni... nem?

A mérete (72 x156.8 x32.7mm) és üresen is 395 grammos súlya miatt, kell hozzá némi eltökéltség, hogy ez legyen a hanghordozó. De én szinte már várom, hogy mehessek valahová! Miért? Az alábbi sorokból kiderül.

A 32GB-os belső memóriája is feltölthető zenével, de ez most a vésztartalékom, ezért az SD kártyára

telepítem az utazózenéket. Ahogy a kártyát felismeri és elfogadja, azonnal "Foldereket" rak rá, azaz felületeket a hangfelvételek kezeléséhez és megkülönböztetéséhez. A számítógép ezt azonnal felismeri és bármilyen hanganyagot az MP3-tól a DSD-ig másolhatunk rá. Én maximum 32GB-os kártyát használok a gyorsabb elérhetőség végett. Na meg a 44.1 kHz, 16 bites CD felvételeimhez nem is kell túl sok tárhely. (Egy lemez maximum 700MB.)

A zenei tartalom, amire hivatkozva fogom a véleményemet kifejezni, a következők: az utazásaim során társammá szegődött az Iron Maiden aranykorszakának egyik meghatározó lemeze az 1988-as Seventh Son of a Seventh Son, Maika Makovski – Maika Makovski (MP3), Eva Cassidy – Ain't No Sunshine, Arne Domnérus/Gustav Sjökvist – Antiphone Blues (192kHz flac fájlok).

Az első meglepetés az SD kártyákkal kapcsolatban ért. (Fel is vettem, hogy szükség lenne egy olyan tesztre, ahol a kártyák hangzsvilágában mélyedhetünk el.)

Felmásoltam vagy öt, közel azonos tárhelyű, de különböző márkájú kártyára az alábbi lemezeket és a zenei élmény mindegyiknél teljesen más lett. A megszokott, mindent betöltő, élő és magas élvezeti értékkel bíró „sound” helyett, egyeseknél az enerváltság és földhözragadság középszerű élménye felé is vezetett út, különböző mértékben.

A Sennheiser IE80-as füles, ezt annyira jól kimonitorozta, hogy a színvonal csökkenése a legkisebb mértékben sem volt tolerálható. Ezek után mondanom sem kell, használatban a legjobbnak tapasztalt kártya maradt. (Egyébként hozzátesszem, hogy a laptopról, a kártyákat azonos körülmények között, és időben, szoros egymásutánban „tölttem”. Így nem valószínű, hogy a körülmények befolyásolták volna a képességeiket.)

A méretes masinát illik kerülgetni egy darabig, hogy szembetűnjön a picuri on-off gombocskája az oldalán. Átpöckölésre az on állásba,

a kijelző életre kel és beolvassa a kiválasztott forrás infotartalmát. Akár ott is folytathatom a lejátszást ahol abbahagytam, csak az előlapi vezérlés Play gombját kell egy kicsit benyomni. A gomb felületének érintése és a kapcsolási érzet tudat alatt meghatározó és egyben felkészíti a figyelmet a zenefolyam érkezésére.

Amit érdemes mindig leellenőrizni, az a kimeneti jelszint tekerőgombjának az állása. A kellemes hangerő, a lemezek vonalszintjének függvényében a 2-es és a 3-as állás közé esik a 10-ből. De, ha a védőtokban elakad a pot, a ki-be vételi mozdulat során, akkor bizony könnyen előfordulhat, hogy „leszakajtja” a dobhártyát és mindazt, ami még mögötte van. Ezt elég egyszer megtapasztalni, utána kellő motivációknak lesz figyelni erre az "apróságra". Előnye, hogy bármelyik fülest kihajtja, (főleg emiatt váltunk át erre, az etalonnak beharangozott Pioneer XDP-100R helyett.)

A számkeresés, vagy adatpörgetés funkció könnyen kezelhető, csak az előlapon a Play gomb társaságát kell keresnünk és máris meglesz

a funkcióhoz rendelt gombocskája. Más dolgunk nem nagyon lesz vele lejátszás közben, csak élvezni a zenét.

Négy ceruzaelemet eszik meg cca. 50 óra alatt, ami a teljesítményét tekintve nem túl nagy áldozat. Állítottam a menüben a power-kérdést, amit felvet, de ennek ellenére tölthető elemmel nem sokáig megy, ezért maradt az eldobható 1.5V-os. Az IKEA – sárga eleme bevált, hosszú élettartamával és kedvező árával, ajánlom is mindenkinek a figyelmébe.

Megjegyzés: a „monstrum” eléggé feltűnő, ezért fontosságunk látszatát olyan környezetben is megőrizzük, ahol ez inkább hátrány lesz a feltűnősködés látszata miatt...

Nemrég kaptam meghívást egy rögtönzött digiwalkman találkozóra, ahol egy gyűjtő által levetett, kipróbált, de a még javarészt nem bejáratott példányokból lehetett válogatni. (Ebben, akkor kb. 25 óra üzemidő volt.) Az a néhány, amely képviseltette magát, mind az újan megfizethető, 150-300 ezer forintos határon belül mozgott.

Kihagyni egy ilyen lehetőséget, ahol összehasonlíthatom a D-100-at hasonszórú, de csak a lejátszásra optimalizált társaival, butaságnak tűnt. Gépünk, a kollekciónak felső értékhatárán mozog, az euro /forint aktuális libikókájától függően. Ezzel az összehasonlítással majd mindenki jól járt, talán csak a gyűjtő anyagi helyzete nem, mert a mintavétel alatt megállapíthattuk, hogy még a legközelebb eső Sony NW-ZX300-as lejátszó is igen távol van tőle, a hang alkotta univerzumon belül. Sok tapasztalattal és egy javaslattal gazdagabban távoztam. A tudás birtokában ajánlotta: ha lehet, hallgassam össze a walkmanek szent gráljával a Sony NW-WM1Z Signature modellel, mert ennek a hangja és az ára is mércének számít. (Aranyozott réz ház, több, mint 1,2M forint!)

A hang

Könnyebb lenne, ha összesen annyit mondanék, hogy amit a Pioneer kapcsán leírtam, az ennél is érvényesebb. De ott az a „csak még”...

A legszembeütőbb különbség utazás közben tűnik fel. A Pioneer teszi a dolgát, tolja a Sennheiser fülesbe az infót, de normál hangerőnél a környezeti zajok azért beszűrődnek. Arányaiban, amennyi a zene, nagyjából annyi hely van mellette a zajnak is. Ezt pedig, csak a hangerő emelésével lehet kiküszöbölni valamelyest. De sajnos, csak valamelyest. A Sony viszont kitölti zenével a fülhallagató teljes kapacitását. Majdnem azt írhatom, hogy emellett a beszűrődő zaj szinte elenyésző. Ehhez nincsen szükség arra sem, hogy a kellemesnél nagyobb erősítéssel hallgassunk rajta zenét. Úgy is lehet, de akkor tényleg nem sok esélye marad a villamosnak, vagy a Hév-nek zajongani.

Rendkívül letisztult az előadásmódja, igen informatív is és ezek konstellációja adja meg a teljes értékű, zavarmentes zenehallgatási élvezetet. Csak a felvétel marad, körülményeivel együtt, aminek részleteit tisztán hallani. Ahogy az elvileg szinte azonos SD kártyák között is kimutatja a különbségeket, hogyne tenné ezt a felvételek rögzítési folyamata esetében is, megmutatva a legapróbb részleteket.

Nincs mese, át kell itatódni a jól hangzó, broadcast világ kompromisszummentességének irányadó elveivel.

A hanghullámok terjedése a hangszer, mint kezdet és a fül, mint vég között, maga a közvetlen realitás. Ha jó volt a felvétel, a lejátszás is az lesz. Nem kell azzal foglalkozni, volt-e közben egyéb, ilyen-olyan jelút. Nincs szükség a felvétel folyamatában összeesküvés elméletet és egyéb konspirációt keresni, illetve a mellékkörülményeket vizsgálni. Az elektronika kivonul a hang alól. Kivonul, akár csak az MP3-nál. Szabályosan treniroztam

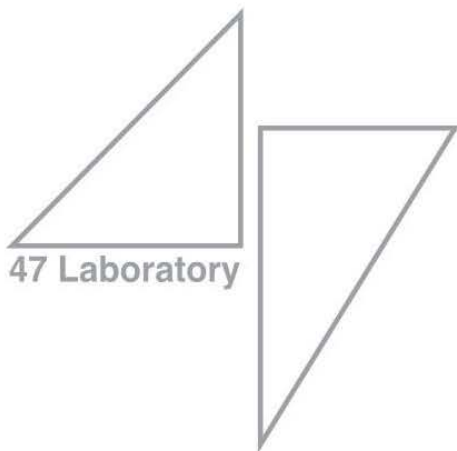
magam rá, hogy bírjam. Kendőzetlen őszinteséggel mutatja meg, hogy ezzel a formátummal még ez a nekem kedves zene is kérdésessé vált, hogy egyáltalán elbírom-e a hallgatását. Ösztönösen nyúltam volna a stop gomb felé, de helyette folyamatosan korrigáltam a mozdulatot, hogy a zene jó, megéri elviselni. (A kis Sony NW-V45 lejátszó kegyes csalásával teljesen szerethető lett ez a formátum is. <http://hifimagazin.net/sony-nw-a45-digitalis-walkman>.) Az MP3 itt, mondjuk a riportokhoz lett elsősorban hozzárendelve. Megkönnyíti az adatvándorlást és tárolást, ami még mindig kényelmetlenséggel jár egy nagyobb adatcsomag esetén.

Jó és bizony aktuális kérdés, hogy a nagyobb felbontás mennyivel képes többet adni és mutatni. Ezt próbáltam meghallani a 192 kHz-es felvételeknél.

Úgy éreztem, a felharmonikusok gazdagabb jelenléte, ahogy a hangszert körülveszi a tér, és ahogy benne a hangok rezegnek, megerősíti a létjogosultságát ennek a magasabb mintavételi frekvenciának.

De azért ennél még mindig fontosabbnak gondolom a felvétel minőségét, mint a felbontás növelésére tett próbálkozásokat. Például tesztelhetjük, melyik szól jobban: egy első nyomású amerikai CD lemez, vagy ugyanennek az anyagnak a 192kHz-re upgradelt flac változata (pláne, ha valamilyen

47 Laboratory

- the world's first, significant clamping method adopted by a screw to achieve a lighter
- 15mm thickness, 1.2Kg of cutting aluminum single plate drive unit straight attached to full hard suspension structure
- Model 4713 and Model 4705 a single Model Can drive with 4799

Digital signal output terminal: Two coaxial lines (RCA)

Analog monitor output terminal: One unbalanced line (RCA)

Model 4713 CD Transport "Flat Fish"

Format: CD dedicated transport

(DVD, SACD not supported)

Digital output terminal: 2 coaxial (RCA) DC coupling, 1 AC coupling each 2 coaxial (BNC) DC coupling, 1 AC coupling

Finish: Select from two types: black hairline and silver hairline
However, only black hairline available for power supply.

Turntable drive system

Direct drive system with ultra-high sensitivity, low inertia, no gogging, high torque coreless motor (spindle diameter 3mm)

Model 4704/04 CD Transport "PiTracer"

Power supply voltage: AC100V

(in case of power line / Japan specification)

Input terminal: RCA pin jack x 3, iPod mini jack x1

Input sensitivity: 0.75VRMS (input impedance 50kΩ)

Amplifier gain: Approx. 31dB (Voltage gain 33.5 times)

Output power : Maximum 40Wx2 (4Ω)

External dimensions: W155 x H100 x D210mm
(excluding protrusions)

Body weight: 2.8kg (excluding power cable)

Model 4736 Stereo Integrated Amplifier "Midnight Blue"

bizonytalan előéletű forrásból származik). Bár hozzá kell tenni, hogy a lejátszó berendezések között is bőven vannak különbségek, amik tovább bonyolítják az összehasonlítást és az értékelést.

...Eva Cassidy puhán, analógosan adott elő, de a kellő dinamikával. Élethű volt, jól hallgatható. A Maiden előnye a BKV járatain egyértelműen megmutatkozik. A hangszerelés az összes dalnál igen sűrű, rendesen hajtós a tempó, na meg Dickinson légiriadójába, a legerősebb környezeti zajok is nehezen tudnának beleszólni. Steve Harris a leggyorsabb basszer hírében áll, a dob is követi, de a többiek is nyomják végig, majd háromnegyed órán keresztül. Egyedül a címadó dalban van egy kis szusszanás, de csak addig leszünk tájékozottak a fizikai körülményeink térhangját illetően, amíg nem csapnak újra a húrok közé.

Egy kis műszeki leírás

A könnyű alumínium ház ellenálló a külső hatásokkal szemben, emellett a felületek kidolgozása is komoly minőségű, egyszóval minőségi érzés kézbe venni. Látszik, hogy benne van hatvan évnyi tapasztalat, hiszen bármihez is nyúlunk, minden úgy működik, ahogy kell, a visszajelzések is mindig a minőséget tükrözik. Fel van szerelve két állítható, elektrét, kondenzátor mikrofonnal, de csatlakoztatható hozzá külső is, a mini sztereo jack csatlakozón keresztül.

Készíthetünk felvételeket, illetve lejátszhatunk, MP3, 128 és 320 kbps, 44.1, 48, 88.2, 96, 176.4, 192 kHz

és DSD 2.8224MHz-en is. Tovább megbírkózik még a FLAC, WMA és AAC formátumokkal is.

Kompatibilis a Windows alapú PC és Macintosh gépeinkkel az USB porton keresztül. A menü teljes felületet ad apró részletekbe menően a beállításhoz, főleg a felvételi résszel kapcsolatosan. Mindez jól átlátható és könnyen kezelhető.

Van viszont sztereo vonalszintű és optikai kiállása is, közvetlenül a fejhallgatónak szánt hangerőszabályozott kimenet mellett. Az SD kártya betöltő nyílása egy fedél alatt portmentes helyen rejtőzik. A folyadékkristályos kijelzőn helyet kapott a kivezérés mérő, a hanganyaggal kapcsolatos számszerűsített adathalmaz és a formátum megjelenítése. Ha szükséges, kék fényárban is úsztathatjuk, ez rossz látási viszonyok között igen hasznos. Mellékelnek hozzá távirányítót is, amit egy csatlakoztatható egységen keresztül használhatunk. Külsőleg is táplálható, mind elektromos hálózatról, mind pedig akkuról. A tapasztalatok szerint egy jó, független áramforrás még emeli is a hangminőséget. (Lehet, hogy így van, de erről az tudna még többet elárulni, aki nekem is említette volt, ezt az opciót.)

Tetszik még az is, hogy a frekvenciamenete 20-50000 Hz-ig terjedhet, igaz akkor már DSD-ben dolgozik. Ahogy növekszik a freki, úgy jutunk el a 44.1kHz-hez tartozó 20000 Hz-es felső határtól, odáig.

Összegzés

Közvetlenül is felvehetünk rá a forráskészülékről, de csatlakoztathatjuk számítógéphez is USB-n keresztül, vagy az SD kártyára másolhatunk, mindegy. Ami fontos, hogy megmutatja a felvételt, a hordozót és beavat a hangba, ha a füles is alkalmas rá. Az „elektronika kivonul a hang mögül” és a zene kerül a főszerepbe. Nem fukarkodik, mindent átad és hogy ez áldás-e, vagy átok, az attól függ, milyen minőségű felvétellel etetjük.

Ára ehhez a tudáshoz képest kedvező. Képességeivel a hangvisszaadás területén egy magasabb ligában versenyez, ráadásul, ha szeretnénk, még élő felvételt is készíthetünk vele. Ezen a területen sem fog szégyent vallani, a felvett anyag, akár mikrofonon, akár vonalszinten érkezik, méltó lesz arra, hogy élvezeti értéket nyújtson visszajátszásnál.

Az MP3-tól a DSD-ig bezárólag kompatibilis a felvétel és a lejátszás mindkét területén. Az igen dekoratív dobozában külön, pihe-puha, párnázott helye van. Mellékelve kapunk még hozzá USB kábelt, szélzaj védő szőrpamacsot, távirányítót és védőtokot is.

Közvetíteni a forrás és a fülesek között komoly feladat. A Sony PCM-D100 méltó arra, hogy teszeteinkhez az etalon szerepét rábizzuk.

EGYEDÜLÁLLÓ HANGZÁS

AZ EMINENT TECHNOLOGY JUTOTT
A LEGKÖZELEBB AHHOZ, HOGY
ÖTVÖZNI TUDJA A LEGJELEN-
TŐSEBB, EDDIG NAPVILÁGOT
LÁTOTT HANGSUGÁRZÓ
TECHNOLÓGIÁK ELŐNYEIT,
AZOK HÁTRÁNYAI
NÉLKÜL!

total

1147 Budapest, Miskolci u. 91. Tel: 06 1/330-7011, 06 20/438-8791

4 Óriásölő hangszedő

Hana EL

Hana EH

Hana SL

Hana SH

A Hana EH nem csak újradefiniálja az olcsó MC hangszedőket, hanem a zenét is a nyitott gondolkodású audiofileknek.

-Wall of Sound

A Hana SL hangszedő enged zenét hallgatni, jobban, mint bármilyen más lejátszó amit eddig hallottam - ártól függetlenül.

- TNT Audio

A Hana SH a legnagyobb durranás a hang-lejátszás terén mostanában, tényleg eltünteti a hangfalakat. *-Mike, NYC*

A Hana EL nagyon zenei és különlegesen nem-mechanikus; színes közepek, áttetsző magasak, színezetlen extra mélyek *-Stereophile*

retro

Nakamichi RX-303 kazettás magnó

Kis előzetes

A Nakamichi RX-303-at viszonylag rövid ideig, mindössze három éven keresztül, 1986-ig gyártották, emiatt elég kevés van belőle, főleg RX-es testvéreihez képest. Használati árát elsősorban nem is csak a műszaki különlegességének és auditív képességeinek köszönheti, hanem a ritkaságának. A gyűjtők valamivel jobban preferált céltermékeként, egyre magasabb áron lesz csak elérhető. A makulátlan, vagy azt a szintet esztétikai és műszaki értelemben is megközelítő példányok, külföldön olyan 1000 Euro-tól vásárolhatók meg.

Megdöbönt, hogy az elmúlt néhány év mennyire átformált és kult státuszi magasságokba emelt jó néhány, valóban különleges és ritka audio terméket. Bár sokukat, néhány éve még potom pénzért, maximum néhány tízezer forintért be lehetett szerezni, - és valljuk be, néhány megrögzött műkedvelő figyelmén kívül, általánosan lesajnált, használt műszaki cikként kerültek az érdeklődés perifériájára, - mostanra, már-már műtárgy státuszba emelkedtek és kötelező kellékei lettek minden, magára adó és önmagát nívós közeggel körülvenni igyekvőnek.

Egy ilyen tárgy, mélyen rávilágít arra és kidomborítja, hogy a modern ember, az igényességet, ami fémjelzi az életét, meg tudja fűszerezni a hagyományos értékek nemesítő hatásával. Például egy irodában, a megfelelő helyen, az ilyen komoly megépítésű vintage technikák, impregnálják a közeg színvonalukkal, s az értékállóság szemléletével.

A Nakamichi RX - 303 ilyen jó társa lehet

tulajdonosának, hozzájárulva akár jelleme fejlődéséhez és sikerességéhez is.

Megéri vigyázni rá és energiát fektetni akár felújítására akár állapota megőrzésére. Egyike a legszebb Nakamichi magnóknak ...és mindig ámulatba ejti közönségét, amikor kiadja a kazettát, az a szemünk előtt megfordul, majd visszahúzza és már indul is. A piros kijelzők pedig közben hipnotizálnak és egy másik világ felé kalauzolnak el...

Üzembe helyezés

Eltelt pár hét, mióta megérkezésekor föltettem a polcra. Jártamban keltemben, amikor elsétálok előtte, mindig megcsodálom a nyolcvanas éveket idéző technicista elejét, amely bőven tele van szórva gombokkal. Ez egy dolog, viszont még funkciót is találtak mindnek, ami ennél a mennyiségnél azért komoly feladat lehetett. De a japánok ezt látszatra könnyedén megoldották a nyolcvanas évek közepére, 1984-re, amikor a magnó készült. Ez a modell, az RX kazettaforgatós, (ún. „UDAR” –UniDirectional Auto Reverse) széria középső tagja. A képessége műszakilag közel megegyezik a nagyobbik testvérel, ami az 505-ös számot viseli, ellenben ez is csak két fejes, mint a nála egyel kisebb RX-202-es.

Sokévi állása után az első feladat az újraélesztése volt. Illendően, némi pucolással kezdtem, majd járatással sikerült feltámasztani. Jól mutatja megépítettségének a színvonalát, hogy ez több mint harminc évvel a legyártása óta, viszonylag könnyen sikerült. Eleinte nem akaródzott neki a lejátszás és a tekerés funkcióinak gördülékeny működtetése, a kazettaforgató mechanizmus pedig pláne be volt lassulva. De a funkciók kíméletlen ismételtetése és a beállt, illetve nem működő kapcsolók alapos megjáratása után, azért csak összeszedte magát. A felvételt is sikerült idővel kipróbálni, holott annyira nem volt hozzá szokva, hogy ennek a funkciónak azért illendő lenne működnie.

Gomberdő – azaz használati utasítás röviden

Azt hiszem, ha most az RX-303 különböző funkcióit kezdeném részletesen felsorolni

az eléggé altató lenne, de azért nézzük át a lényegesebbeket. Balról elsőként a kibekapcsoló gomb esik kézre, amit, ha megnyomok, akkor az ujjam válaszként egy stabil mechanika kapcsolását érzi. A kapcsoló hangja, ahogy bekattan, finom, de egyben elég markáns is. Ezzel életre kel a magnó, felvillannak a piros kijelző fények és a zöld led a stop gomb fölött, ezzel jelezve, hogy még áll a rendszer. A sárgás fényű kazetta megvilágítás is bekapcsol, de ez eléggé halvány, inkább jelzésértékű. A bekapcsoló gomb alatt találjuk az időzítőt, amivel ráprogramozhatjuk a felvételre, vagy a lejátszásra. Utóbbi jól jöhet, ha a kedvenc kazettánkra szeretnénk reggel fölébredni. Valószínűleg nem lenne teljes a gombsor, ami kitölti a magnó teteje és az alja közötti helyet, de itt a lejátszó, felvevő és a jobbra-balra tekerés funkciók mellett van még két gomb, amik gondoskodnak róla, hogy rögzítésnél a kazetta elejét és végét fel, illetve lekeveréssel tehessük stílusosabbá. A négyszegmenses számláló megfelelő komolyságot ad a gépnek, mert a stúdió technikához szokott szem elégedetten nyugtazza az onnan már ismerős piros számokat. A kazettafészek másik oldalán pedig a kivezérlés jelző ágaskodik, a szalagon rögzített jel impulzusváltozásainak függvényében. Tovább haladva, a magnó túlfelén a felvétel finomállításainak tekerőgombjait találjuk, és a hozzájuk tartozó előválasztó kapcsolókat. Benyomjuk a normál (EX), chrom (SX), vagy a metál (ZX) kazettánkhoz a megfelelőt és hozzáigazítjuk az EQ-t, ami lehet a 70-es, vagy a

120 mikrosekundumos érték és jöhet a Bias és a Rec Level beállítása. A (Bias) előmágnesezéssel optimalizálunk a kazettához, míg a jelszint (Level) kiegyenlítődsét a forráséhoz képest, a felvételi szint potméter csavargatásával és a felvétel vissza-visszahallgatásával ellenőrizhetjük. Ez némi nehézséget jelent, de két fejjel monitorozásra nincs lehetőségünk. A Dolby B/C kapcsolóit az előmágnesező sor alján alakították ki, szerintem úgy, hogy minél több helyet foglalhasson el, de az biztos, illeszkedik a körülötte lévő gomberdőbe. A sort a kazetta kiadó és forgató gombokkal zárom, amik a többitől elkülönítve, jobb szélre kerültek.

Bármely funkcióval próbálkoztam üzembe helyezni a magnó egyes részeit, a kapcsolási érzet mindig jó minőségű szerkezetre és anyaghasználatra utalt, de azt hiszem, ezt el is várhatjuk egy Nakamichi-tól. A hátulján két pár RCA csatlakozó van kialakítva a ki

és a bemenetnek plusz a zsinóros távvezérlés csatlakozója.

A kazettát fejfelé, azaz fordítva veszi be és a fejek nem alulról érkező érintik a szalagpályát, mint az a legtöbb esetben megszokott, hanem fordítva, felülről lefelé mozdulnak. A mechanika is a minőség jegyében lett elkészítve, dupla hangtengelyes, a kombinált fej két oldalán pedig a szalagpályát vezető sín keretezi a stabilabb lejátszáshoz. A kazettafészek felső élén a csavarhúzóknak kis kerek szerviznyílások lettek kialakítva. Amennyiben szükséges finom állítani a fejeket, megtehetnénk, de ez inkább azok számára készült, akik megfelelő mérőszalaggal és műszerrel rendelkeznek. Összesen négy motor dolgozik benne, amiből kettő a mechanikát mozgatja, a kiegyenlített lejátszást pedig egy lendkerék segíti.

Első meghallgatás

Készítettem vele egy teszt zenékből álló összeállítást a BASF Chrome Maxima II kazetta még érintetlen B oldalára. A magnót letakartam egy nagyon finom selyem ronggyal, ami teljesen eltakarta a kíváncsi tekintetek elől, és várakozó álláspontra helyezkedtem. A barátok, ismerősök néha fel-felbukkannak egy kicsit zenét hallgatni és megszokták, hogy időnként valami le van takarva. Csak a kérdésemen csodálkoztak, ami nem a megszokott volt, hogy „vajon, milyen erősítő is lehet a rejtett tárgy?”, hanem, hogy mi a forráskészülék?!

Hogy idejekorán lebukjam a magnóval, arra az esélyem nem sok volt, mert nincs a felvételének különösebb szalagzaja!

A leleplezés után pedig a meglepődés általában nem maradt el! A legtöbb hallgató tippje, valamilyen felső kategóriásnak tartott CD játszó volt.

Egyik alkalommal azonban én is meglepődtem, amikor egyik kedves vendégem rögtön kitalálta, hogy magnó szól. Aztán beavatott, hogy otthonában szintén van néhány csúcs Nakamichi magnó, köztük a Dragon is, így felismerte ennek a hangjában is a japán cég „hang-jegyeit”. Külön megjegyzendő, hogy tette ezt idegen helyen és ismeretlen rendszerből! Elismerésem. (Épp a Sonus Faber Venere 2.5 volt meghallgatás alatt.)

Ezután az egész hétvégém azzal telt, hogy az otthon régóta használatban lévő RX-505 magnóval a lemezeimet másoltam. Közben persze újra átállt a fülem, a vinyl lemez és a magnó, fülnek igen kellemes hanghordozásához. Az élményhez érzelmileg külön hozzászoktam, hogy az általam szeretett hanganyaghoz, valamilyen különleges kazettát választok, ami még jobban kiemeli a rajta lévő zene értékét. Most az egyébként dekoratív, Maxell XL II kazettáit használtam, amely típus, egykoron a magnó kortársa volt. Szívesen variáltam volna még a különböző kazettákkal, de pontosan behangolni a felvételhez az előmágnesezést elég aprólékos folyamat, ezért úgy döntöttem egyhez állítom be, azután had vegyen fel kedvére...

...hétfőn reggel bekapcsoltam a fő rendszert, (Avalon Transcendent hangfal, Hegel H300 erősítő, Tascam DA 3000 digitális magnó), ami akármennyire is a zenére koncentrált, tiszta és hallgatható volt, hiányzott belőle, a valahol már megszokott zamat. Belülről éreztem egy enyhe frusztrációt és rájöttem, ennél én „jobbát érdemelek”, s már be is nyomtam a 303-as főkapcsoló gombját.

A meghallgatás

Tesztzenének a már megszokottakat használtam (Diana Krall, Patricia Barber, Harry Sokal, Ingeborg Baldaszi, Jacques Offenbach), de mivel a tesztelés is a zenehallgatásról szól,

odakészítettem Françoise Hardy frissen rögzített lemezeiből is néhányat (Star, Qu'el qu'un qui s'en va).

Mivel a magnó beállítása még gyári állapotát tükrözi, ezért úgy gondolom, hihetek annak az előadásnak, aminek a részesévé váltam:

A Nakamichi RX-303-nak nagyon kiegyenlített a hangképe. Stabílan dolgozik a mechanika, nyávogásnak, vagy bármilyen más bizonytalanságnak a szalagkezelésben, ami beszűrődne a hangba, nyoma sincs. A BASF Chrome Maxima II, TDK MA 60 (ugyanazokkal a zenékkal megpakolva a 303-as által) és a Maxell XL II chrome-os kazettákon lévő anyag úgy éreztem, kielégíti a fülem igényeit, ahogyan a hangokat a zenével jóllakatott térből összegyűjti.

Ennek az állapotnak a békessége elfogadtatja velem (is), hogy ez a magnó, mint forráskészülék nem csak szerethető, hanem méltó erre a feladatra. Az egyik biztosíték erre az, hogy az Avalon hangfalak felbontását ki tudja tölteni elegendő zenei információval és nem érzek különösebb hiányosságot.

Magnó lévén kicsit lekerekíti a hangokat, úgy analógossá tesz, de ez a hangképben egy nüansz, egészen pici részlet, és a magnósok főleg ezért szeretik, na meg azért, mert így hosszan hallgatható.

Sőt, az is kiderült, hogy az átvett hanganyagok minősége, a zenei és térinformáció nem sérült alapjaiban az átmásolástól és annak visszajátszásától. Inkább csak kiegészült a nagyon enyhén ráakódó és szerethető magnós feelinggel. (E dicsérő szavakat a jó műszaki állapotának is köszönheti, de a fáradás jeleit mutató, felújításra szoruló testvéreitől azért erre, nem minden esetben lehet számítani.)

E magnó az egyik legjobb 2 fejes, azok közül, amikkel eddig összehozott az élet.

Naxamichi RX-303E műszaki adatok:

Típus: oda-vissza játszó, egykazettás deck

4 sávós, 2 csatornás sztereo

Szalag sebesség: 4.8 cm/s

Fejek: egy felvevő/lejátszó, egy törlő

Motorok: egy csévéző, egy lejátszó, két mechanikamozgató

Kompatibilis kazetta típusok:

Normal, CrO₂, Metal

Zajszűrés: Dolby B, C

Frekvencia átvitel: 20Hz-20Khz Metal szalaggal

Jel-zaj arány: 68db (dolby c)

Teljes harmonikus torzítás: 1.0%

Kimenő feszültség: 1V

Méret: 450 x 144 x 300mm

Súly 10kg

Új ára (1984): 995 USD

Első fejezet a CD játszás hattyúdalához, avagy 25db Sony CD játszó tesztje

1982-2012-ig /1. futómű tesztek:

Nem áll szándékomban részletesen bemutatni a szerepet játszó CD játszókat - hiszen sok minden adatot találhatunk róluk a világhálón, - hanem most inkább elemezném az egymáshoz való viszonyukat, mégpedig hangbeli képességeiken keresztül. Huszonöt lejátsszót egymásnak

se reagálás a gombjai nyomkodására. Azután pár perc múlva tette a dolgát, mintha nem történt volna semmi sem...

Felvezetőnek, gondoltam jó lesz egy futómű teszt, ahol a digitális kijárat képességeit vizsgáljuk. Túlzottan nem kívántuk a színvonalat leadni, ezért csak azokat a lejátsszókat vettük

ereszteni és értelmezni a produkciójukat emberes feladat, amire egy kis bevezetővel illik készülni.

Legelőbb felmértük a műszaki állapotukat, mennyire felelnek meg a kiértékelés kívánalmainak. Előcsalogatva őket a polcokról, ahová akár évekkel ezelőtt kerültek, hamar kiderül, hogy az idő mennyire volt kegyes hozzájuk és ezáltal hozzánk is. Végigpróbálva őket, meglepetésre mindössze néhány esetben fordult elő műszaki probléma. Az is leginkább a fiókmozgatás hiányában merült ki, amit némi átjáratással még lehetett orvosolni. Ezeket a tüneteket jellemzően a BU-1-es mechanikával szerelt példányok produkálták. Egyetlen játszóval kapcsolatban merült fel komoly kétség, ez pedig egy CDP-552ESD MKII volt. Hirtelen az egész kijelző túlzó fényárban úszott, majd se kép,

fel a listára, amelyek rendelkeztek SPDIF digitális kijáratral, mivel az optikai kimenet hangminősége rendszerint gyengébb szokott lenni a coaxiálissal összehasonlítva. Aki még a CD játszóját futóműnek kívánja használni, az felteszem, igyekszik, ha van, a jobb minőségű kijáratot használni. Ezért mi is így tettünk, meg, hogy lejátsszóink kompatibilisek legyenek a Sony

DAS-702ES D/A konverterrel (2x BurrBrown PCM-53JP D/A chip, alumínium ház, 11,5kg önsúly, 200.000 JPY volt a listaára 1984-ben).

A zenehallgatás lehetősége mindig elsődleges szempont az összes meghallgatás során, sőt, igazából talán így próbálunk ürügyet találni a zenehallgatáshoz. Akkor is így van ez, ha csak néhány számot ismételtünk a lemezekről, amikből nagy választék. Sajnos nem kerülhetett be a repertoárba a tetemes készítménymennyiség miatt. Kerestem hát néhány olyan dalt, amit rendkívül jól ismerünk és megfelel a lejátszók képességeinek feltérképezéséhez is. Nos, remélem jól választottam, amikor elsődleges kontrollnak, Rebecca Pidgeon – Grandmother c. száma mellett tettem le voksomat. Elég árnyalt, részletező, ugyanakkor a megfelelő dinamika is megtalálható a lemezen, ráadásul eléggé jófajta a kiadás is (Chesky Records, USA).

A 12 résztvevő jó előre áram alá lett helyezve és kaptak egy-egy lemezt is, amit forgathattak, hogy az elektronikájuk felkészülhessen a megmérettetésre. A dilemma, mellyel szembe kerültem a tesztelés során, indokot szült, hogyan magyarázom, miért nem teremtek egyenlő feltételt az összes résztvevőnek a hálózati bekötés során. Vegyük úgy, hogy a tápkábelek között vannak hangzásbeli eltérések. (Tudom ezzel nem mindenki ért egyet, de sokan hallják, ez pedig szintén megkérdőjelezhetetlen.) Na most, ha van köztük olyan, akkor a gyári madzagosokat összeereszteni azokkal, amelyek valamilyen úton-módon beszereztek egy hálózati aljzatot és így kapják a „jó” áramot, nem teremt egyenlő feltételeket. Csak akkor lehetne közös nevezőre hozni őket, ha egyszerű villanydróttal kötnénk be az aljzatosokat is.

A minél tisztábban megszólaló

zene szeretetéhez és a közös nevezőhöz is igazodva, az aljzatosok végül kaptak egyet a tesztekhez használt egyszerűbb „réz” tápkábelek közül.

A kontrollrendszer tagjai a már említett D/A mellett a Mark Levinson ML-320S elő és ML-334 végerősítő, természetesen a megszokott állványokon elhelyezve és az Avalon Transcendent hangfalak voltak. Az eddig is használt arany kábelszettel csatlakoztak egymáshoz és a fő áramellátás feladatát is az arany elosztó kapta.

Most már jöhetett a meghallgatás, amit nem kis izgalommal vártunk. Az előre leadott voksok a CDP-XA7ES és CDP-D11 győzelmét előlegezték meg az eddigi tapasztalatokból merítve. De néhány szóban bemutatom a résztvevőket, sorrendben haladva:

Az első lejátszó rögtön az egyik kapitális példánya a mezőnynek, amit be sem kellett külön kötnöm, hiszen napok óta élesztgetem, mert, vagy tíz éve szinte teljesen használaton kívül pihen. Ez pedig egy CDP-X77ES, ráadásul a Swoboda műhely által modifikált változat. Ez a változtatás kizárólag az elektronikát érintette, a hálózati csatlakozását nem, így az maradt az eredeti, gyári állapotban. BU-1D futómű KSS-280A (beszerezhetetlen) lézerrel, két db CXD-2552 D/A chippel. Kerámia lábakon pihen a „Gibraltar” fantázianevet hordozó rezgésmentesített ház. Nagyjából ezek a főbb műszaki jellemzői, de amiket még érdemes lehet vele kapcsolatban, dióhéjban megemlíteni: 1989-ben kezdték forgalmazni a pezsgő színű, fa oldallapos masinát. Felszerelték XLR analóg

kimenettel és az előlapról kapcsolható digitális kijáráttal is. Megjelenése impozáns, kidolgozottsága a high-end színvonalát idézi, 17kg-os tömege tiszteletet parancsol.

Következzen a meghallgatás, az elhangzó véleményekből idézek:

A hangkép nehézkes, testes, kifejezetten terjedelmes, az énekhang élénk, szármalyó. Kicsit összemosta a részleteket, nem bomlott ki a hangkép a maga teljességében, inkább a robusztus jelzővel illethető tulajdonságok kerekedtek felül, mint az energikus, dinamikus. Hogy őszinte legyek nem voltam elragadtatva. Pedig a DAS-702ES kifejezetten élő, reális és valóságghú hangképe miatt lett a tesztorozat főszereplője. Még az is segíthetett volna, hogy házon belül talán az illeszkedés is jobban megoldott, mint, ha valamilyen más márkájú D/A-t használtunk volna, de nem így lett, s a produkció a maximálisan adható 10-ből most csak 7 pontot eredményezett.

Sony CDP-552ESD. Anno 1984-ben, megjelenésekor, az SPDIF digitális kimenetet a

előlapjával. De a gombnyomás érzet válaszreakciója az ujjbegyen a mai napig jó érzéssel tölti el a felhasználóját. A Sony erre mindig is figyelt, így ez a tesztben szereplő többi családtagra is szintén elmondható. Listaára öt évvel korábban, ami az infláció mértéke miatt a gazdaságban már a nyolcvanas években is mérhető időnek számított, ugyanannyi volt, mint a kései utód X77ES-nek, azaz 180.000 JPY. A Japán valuta árát nehezen tudnám forintósítani, megtévezve a ráakódó adóterhekkkel, ezért nem is próbálkozom ezzel. Könnyebb talán a szállóigére hivatkozni, hogy „ennyiből kaphattunk volna már akkoriban egy jópofa kis lakást, egy egész normális környéken”.

Kifejezetten jó véleménnyel voltunk róla, nem hiába tervezték össze a kettőt, jól illeszkedett a saját D/A konverteréhez. Hosszan kitartott hangok, tiszta, részletező, jó a tér és a hangszerek elkülönülése, könnyű hallgatni, korrekt. Így 9 pontban egyeztünk meg.

Sony CDP-XA5ES. Szerettem volna már egy kis kompromisszumot kötni, ezért örültem,

hátlapjára kizárólag a DAS-702ES számára készítették. Ez volt így az első kétdobozos CD játszó és az 552ESD egyben az első digitális kimenettel rendelkező is. A műszaki alapját a CDP-502ES lejátszó adta. D/A chipje a CX20152, míg a futóműve az akkori felsőházban megszokott BU-1. A későbbi nagy modellek előfutárának tekinthető a műszaki megoldásainak többségét tekintve. Nichikon, Elna kondik és LC-OFC monokristályos kábelezés a digitális kimenet számára. 10,4 kg önsúlya komoly megépítettségre utal. (Első ránézésre nem egy túl robusztus méretű készülék, éppen ezért kelt elég tömör benyomást felemelésekor.)

Pofára, mára a klasszikus vintage stílus elemeit hordozza, a kissé csicsás és túlsúlyos

hogy végre egy „kisebb” modell jön a sorban. 1994-es megjelenése egyben új formát is kölcsönzött a sorozatnak, melynek felülről a második készüléke volt. Kifejezetten modern hatását a mai napig őrzi, főleg a látványosan közlekedő fix optikás mechanika tükrében. Ez magában hordozza a teljes lejátszó egységet. A súlyrátét, ami segít a lemezeknek a forgás közben fellépő önrezgések leküzdésében, egyben egy mikrokapcsolót is működtet, így e nélkül nem indul el a lejátszás. A belső felépítése alapjaiban megegyezik az XA-7ES csúcsmodellével, de ez „csak” 13,5kg-ra sikeredett. 280.000-forintos árcédulára emlékszem, amit, ha a teljes keresetemet félreteszem, akkor úgy egy év alatt tudtam volna akkoriban megvásárolni. (A japánoknak

valószínűleg könnyebb falat lehetett a 98.000 JPY bekerülési árával.) Itthon mindenki az eggyel kisebb testvért az XA-3ES modellt vásárolta, mert az hosszú ideig akcióban tartva, megkapható volt 90.000-forintért. Az 5ES a hangminőséget nem vitte túlzásba: hasonlított az 552ESD karakterére, csak kevesebb minőség és mennyiség jött át: hifisebben szól, egyszerűbb a hangja, kissé csöves karakter, ami miatt kellemes, de kevesebb a térinformáció. Mindezt extra tápkábellel, mert ebbe már szerelve lett egy hálózati aljzat. Azért összességében szerethető volt a megidézett hang, kapott is 6 pontot rá.

Az utolsó, csak CD lejátszó következett, amellyel a Sony lezárta az 1982-ben elindított folyamatot. Ez a CDP-XA555ES, ami után a felső kategóriában már csak SACD kompatibilis gépek születtek. Elődjeihez képest a fő változás a három darab R-magos transzformátor alkalmazása lett az addigi kettő helyett (előnye, hogy a nagyfrekvenciás zavarokat kevésbé viszi át a hálózatról). A súlya viszont így is 13.2kg-ra fogyott. Ára 99.000 JPY volt 1999-ben, ami

kifejezetten kedvező volt akkoriban. Hogy, hogy nem, volt olyan árusítóhely nálunk, ahol ettől az ártól függetlenül már-már közelítette a félmillió forintot.

Ez a példány annyiból kakukktojás, hogy egy „ügyes kezű” szakértő kolléga az összes kábelt, - a szalagkábeleken kívül, - vastag tömör kábelekre cserélte benne, ami egyrészt szörnyű látványt nyújtott a csak minimális igényességre nyitott szem számára is, másrészt műszaki hibák sorozatát indította be. Kénytelen voltam átszerelni az egészet a saját, jóval kecsesebb kivitelű, réz alapanyagú kábeleimre. Ezzel, természetesen nem tűnt kevésbé gányolásnak a kábelek átforrasztása, de legalább biztos lehettem benne, hogy műszakilag rendben tesz! (A tuningról pedig ez esetben még annyit, hogy ilyen csinálni egy kifinomult szerkezettel a hifizés ellen elkövetett véték, pláne, hogy a csatlakozók között nincsen hely vastag kábeleknél. Az egész nem ér annyit, hogy egy ilyen ritkaságnak számító csúcsmasínát így széttúrjunk. A hálózati kábel beépítése (lehetőleg szakműhelyben) még hagyján, de én ezzel kapcsolatban is csak akkor

vagyok talán megengedő, ha már akad a külső felületén is valamilyen kötőködési alap és az érintetlen „szentsége” ezzel már nem sérül meg. De ez az én véleményem.)

Nézzük, mit szólt hozzánk: egységes, szárnyaló, érzelmes, részletes és finom hang. Kicsit hifis, nem bontja a végletekig ki a zenei információt, de nagyon kellemes hallgatni. Volt, akinek ez tetszett a legjobban, jelzem a tápkábellel bekötve. Összesen 7.5 pontot kapott, ami nem rossz! (Kéretik figyelembe venni a gyáritól eltérő állapotot.)

Nagy várakozás előzte meg részünkről a sorban következő delikvenst, az 1996-os megjelenésű CDP-D500 stúdiógépet. A várakozásért az analóg kimenetének hangbéli képességeit tettük felelőssé, mert kellemes emlékeink maradtak vele kapcsolatban, és feltételeztük, hogy most is jól fog teljesíteni. 7,2kg önsúly nem túl sok, de ettől még a kivitelezése jó megépítettségre vall. Azért ne versenyeztessük az ES csúcskategóriával, mert ebből a szempontból biztosan alulmarad. Gyárilag hálózati aljzattal szerelt, de kapott még az extrából bőven, ide

értem az analóg (XLR) és digitális (AES/EBU) szimmetrikus kimeneteket is. A digitális konverziót két darab Burr-Brown PCM1702-J chip látja el. Érdekessége, hogy néhány szalagkábelből eltekintve szinte nem alkalmaztak más kábelt a belső összeköttetéseknek. A jel útjai, okosan, a panelekre lettek integrálva. R-magos trafó speciel ebben is van, igaz csak egy darab, így az 555ES-ben lévőkhöz képest ennek nem csak részfeladat jut.

Meglepődni nem csak a belső felépítésével kapcsolatban lehetséges, hanem az SPDIF digitális kimenet leadott teljesítménye miatt is: letisztult, de kétdimenziós, steril, kiürült, hifis hangkép. Igencsak keveselltük a produkcióját, nem győzött meg minket a képességéről, ezért csak 4.5 pontot kapott, jól lemaradva a többiektől. Azért még talán az elviselhető színvonalon belül maradván követte őket. Végül is, ez egy közepes eredmény. Az AES/EBU-t pedig, amely az elsődleges digitális kimenet, ebben az esetben nem próbáltuk, hiszen a DAS nem kompatibilis vele.

A CDP-D11 személyében az egyik favorit került sorra, de hadd említsem meg vele kapcsolatban, hogy ez a gép eléggé rendhagyó és kifejezetten megosztó darab. Egyrészt

jelentéktelennek néz ki, a rack fülek nélkül meg pláne. 1U „alacsony”, ami valljuk be nem túl nagy magasság, ráadásul tálcája sincs, csak egy betöltőnyílás van kialakítva helyette. Ezzel kapcsolatban mindenki hisztizik, hogy karcolja a lemezt, de nyugodtan állíthatom, ez a példány biztosan nem. Volt olyan lemez, ami legalább 30-40 alkalommal közlekedett a betöltőnyíláson keresztül és nem látszott még nagyító alatt sem különösebb sérelmi nyom a felületén. Eredetileg beépített tápkábele van, ezért kapott egy hálózati aljzatot, aminek az elhelyezésére alig-alig volt hely. Nem értem a Sony mérnökeit, egyik stúdió gépre tesznek aljzatot, másakra nem. 1999-ben már tarthattak volna ott, hogy igen, de inkább mégsem tették, szóval hagyjuk... 5,2 kg, ami ehhez a mérethez tisztességes súly, egyébként pedig kerestem, de nem találtam vele kapcsolatosan több információt. Viszonyításként mindösszesen egy 150.000 forintos újkori árat találtam, ami a jelenünkből nézve egész reálisnak tűnik.

A hangja: hatalmas tér és termélység, olyan részletek, amiknek eddig a nyomát sem lehetett hallani, korrekt, reális, nagyon finom hang, jó hallgatni... Igaz, nem villanydróttal lett bekötve, de talán épp ezért nagyon meggyőző produkciót nyújtott. Volt, aki már dörzsölte a kezét, mert nyeregben érezte magát, hogy bejött a tippje. 10 pont.

Sony CDP-552ESD MKII, amiről néhány hónappal ezelőtt még fogalmam sem volt, hogy ilyen típus egyáltalán létezik, valahogyan elkerülte a figyelmemet. ESD! D, mint digitális kijáráttal rendelkező.

Kívülről, ha lehet ezt mondani, a sötétebb alapszíne miatt egy kicsit még csicsásabbnak tűnik, mint a sima MKI-es változat. Maradt a BU-1, de C jelölésű a mechanika, és már PCM53KP a D/A-ja. Az elektronikája mutatja az elődhöz képest, hogy már új szelek fűjtak ennek a tervezésénél. Egyre inkább látszik a fejlesztési irány, ami az egy évvel későbbi, 1987-es CDP-557ESD-ben már kiforrottként jelenik meg. Ezt a modellt egyébként a Sony korai top CD lejátszók korszakának lezárásaként is tekinthetjük.

Ugyanazt az egységet hallom az 552ESD MKII és a 702ES D/A között, mint az 552ESD MKI-nél, de kifejezőbb, zeneibb, még hallgathatóbb. Úgy tűnik minden a zenének lett alárendelve, kicsit barátságosabb, melegebb hangtónusú. Meggyőző volt, és meglepetésemre a legtöbb paraméterében élvezetesebb is, mint az elődmodell. 9.5 pont.

CDP-M70 a kicsik között a legnagyobb, 1987-ből. Nem bírtam ki, be kellett neveznem őt is. Igazából, látszatra csak egy midi méretű, jelentéktelen gép, de valójában figyel benne a korai ES Sony lejátszók fejlesztéseiből eléggé

sok megoldás. PCM56P chipkészlettel és kapcsolható (!) digitális kijáráttal rendelkezik. Ez felettébb meglepő, főleg amiatt, hogy sok csúcs alatti 5-ös szériás gépen csak Toslink (optikai) kimenetet találni, pedig ezektől várnék némi komolyságot ezen a területen is.

Mérlegre téve 4.3kg-ot nyom, mivel elég nagy a „sűrűsége”, pláne ekkora méretből, ráadásul rendes mechanika van benne, amit sokan, nála magasabb kategóriából is megirigyelnének. Mondanom sem kell az összes tesztelt darab, még ez is, echte Japán cucc, a fejlesztés és a gyártás is!

Dicsérhetném még az informatív és dekoratív kijelzőjét is, de inkább lássuk, a borotvacsatlakozós tápkábel végén hogyan teljesített: erőteljes, látványos a hangja, emellett mégis lágy. Elég jó a felbontása, de azért az apró információk hiányoznak. Egységes hang, ami kellemes a fülnek, finom, de egy picit hifis. Mindez a teljesítmény 6.5 pontot hozott neki.

Sony CDP-2700, a CDP-X55ES stúdió változata, infrás távirányítási funkció nélkül, hivatalos szürke kivitelben, extra XLR, AES/EBU és SPDIF kimenetekkel. Ha kell, tudnak a cégnél, szegény 55ES hátulján mindezek helyett csak egy optikai kimenet árválkodik. Egészen súlyos darab, a maga 10,7 kilójával. Dupla D/A konverterrel rendelkezik (AD1860N-T) és komolyan vehető futóművel is (KSS-240A). (Minden idők legjobb futóművei között helye van a Sony BU-1-nek és különféle változatainak. Rendkívül gyorsan olvassa be a lemezt és találja

meg a számokat, emellett stabil a kiolvasás is. Ebben ahhoz képest már kissé könnyűsúlyúnak számítt a futómű...)

Rezeztet házbán dolgozik a dupla trafó, ami ebben a kategóriában alaphól jár, egy a digitális és egy az analóg rész számára. Érdekesség, de mire 1992-ben megjelent, addigra az 55ES már régen lekerült a boltok polcairól, ez viszont még 1995-ig gyártásban maradt. 150.000JPY bekerülési ára kifejezetten magasnak számított, közel egy árban volt a „nagy” 7-es sorozat egyes tagjaival.

Most a másodhegedűs digitális kijáratán bizonyíthatott: eddig ennél jönnek elő a legnagyobb mikrodinamikai különbségek, nagy a „csöndje”, energikus, dinamikus a teljes sávszélen, az élő hanghoz nagyon közel van. Hangulatos, érzelmes az előadása, nagyon zenei a hangja. Talán lehetne egy picivel jobb a felbontása, de igazából nem hiányzik. 9.5 pontot kapott a „megszerelmesedett” zsűritől. (...hát, igen, ha a zenének van hangulata, áthatja az érzelem, intim, vagy akár áhítatos, levesz a lábamról.)

A 10. versenyző pedig a Sony nagyágyúja, a CDP-XA7ES. Mit is mondjak... Ha szinte még gyermekfejjel meglátod a kirakatban és a döbbeneten keresztül megpróbálsz értelmezni a bekerülési árát, akkor a tárgy a szám mögött, többé már nem ugyanaz lesz, mint előtte volt. És, ha megkívántad, már te sem leszel ugyanaz az ember. 750.000 - HUF (250.000JPY) elég sokkolóan hatott 1995-ben és még ma is igen jelentős összeg egy CD játszóért. Ő és az eggyel kisebb XA5ES modell kapta meg először a fix optikás futóművet, ahol megpróbálták javítani a kiolvasáson és a lézer helyett inkább a lemezt mozgatták. Szerintem ez főleg reklámfogásnak volt jó, mert áttörést a hangban ez

a megoldás hallhatóan nem hozott, független attól, hogy nem rossz lejátszó. Amivel elsősorban megnyert magának anno, az a kapcsolható digitális kijárat és a coaxiális SPDIF kimeneten kapott hangminőség. 15kg a súlya, de olyan tömör érzettel, hogy inkább tömeget kellene írjak. A kivitelezése is a Japán finommechanika színvonalát dicséri. A részletek szépen kidolgozottak és esztétikailag igen látványosak, mindkét elérhető színű változatban. Mondjuk, ugyanez a legtöbbre elmondható, csak itt eléggé szembevető a letisztult design miatt. Ami valamelyest zavar vele kapcsolatban az a rengeteg gomb. Ez eddig, ezt a kategóriát elkerülte, de most a szolgáltatás úgy látszik előnyt élvezett a titokzatossággal szemben. CDX-2562Q D/A konverterének a képességei majd a szeánsz alatt fognak kiderülni, amikor az analóg kimeneten versenyeznek gépeink.

Addig is nézzük, hogyan teljesített futóműként: az eddigi legnagyobb távlatok a hangban, tárgyilagos, egységes, megfogott és dinamikus, a zene mellett a CD nyomás színvonala külön is jól hallatszik, részletező, reális hangkép. 9.5 pont. A „legnagyobb” hang az övé volt, a legszelebb színpadkép és a legnagyobb termélység is.

A Sony-nál 2000 tájékán a csúcs CD játszó kihalásával az élet nem állt meg, vagy SACD-ként folytatták az életüket, vagy az éppen a népszerűségének csúcsára ért DVD játszóként, amik már SACD lemezt is lejátszottak. Maradjunk annyiban, hogy ebben a régióban többnyire az ES felirat hitelesíti azt, hogy melyikkel érdemes foglalkozni. Mert hiába DVD a játszó, az ES felirattól bármely Sony iránt elkötelezett rajongónak azonnal párosodik a szeme. S ez a legtöbbször jogos is. Ezért nem hagyhattam ki a sorból a DVP-NC555ES-t sem, főleg, mert van rajta digitális kimenet a DAS számára.

Ne kövezzétek meg, de a felsorolásban lesznek olyan tételek is, amiért néhány kavicsot biztosan megérdemelne. Amerikai piacra készült, ezért 110V-os kivitel, 5 lemezes változat, mert az Amcsik szeretik a kényelmet, de legalább a sorozata legnagyobbja. SACD kompatibilis és hibátlanul olvassa is ezeket a lemezeket. Van benne 192 kHz 24-bites audio D/A konverter! Ugye, milyen öröm manapság ilyesmit olvasni?

Méreteihez képest könnyűsúlyú, csak 8.5kg és ebben már a távirányítója is benne van. Úgy látszik az öt lemezes műanyag tálcá, amivel kitöltötték a helyet belül, nem lehet túl nehéz. Dekoratív design és a megszokott 'szonis' igényesség jellemzi a megépítésében, ami a külső jellemzőit illeti. Ez magyarázza a már-már ormóttan felületi letörést a felső lap élen, ahol a főbb kezelőszervek is helyet kaptak. 2003-ban így hozták közös nevezőre a házimozi márkatársakkal, például a STR-DA9000ES házimozi erősítővel. Lehet vitatkozni, hogy tetszik, vagy nem tetszik, de akkor is ez van.

Lássuk a kedvét, hogyan zenélt nekünk: látványos, szinte már túlzó hang. Színezett, erőltetett, és sajnos inkább csak kétdimenziós. Útközben, valahol elfáradhatott benne a jel, a belső felépítését tekintve nem az az egyszerű eset, így érthető. Ennek meg is lett a börtje, csak 4.5 pontot kapott. Bár ez a közepes teljesítmény elvileg nem is lenne rossz, de, ha azt nézzük, hogy könnyen kapunk nálánál jobb muzsikust a márkatársai között, esetleg ugyanolyan áron, akkor bizony nem éri meg ezt választani. Jah, és mi lett volna még akkor, ha a hálózati aljzatát el sem kényeztetjük egy jobb világba tartozó tápkábellet?

Végül és utolsósorban a Sony DVP-S9000ES következett. Első emlékeim vele kapcsolatban még 2000-be kalandoznak vissza. Akkor, alig hittem a szememnek, amikor megláttam. UFO volt a kortársai között. Most az vagy szerencse

volt, hogy a környékén minden volt Sony felirata miatt a high-endesek fellélegezhetnek, hogy „ez is csak egy Sony”, vagy pont ez volt a baj, hogy „rossz” társaságba keveredett, mert a kinézete alapján simán lehetett volna rajta olyan név, amitől minden kétséget kizáróan elhinni, hogy a lejátszó kékvérű.

A Sony cég akkorra több területen is bizonyított már, így, ha hozzávesszük, hogy volt Sony Music, Sony Pictures és a legtöbb zenei formátum, ami a nyolcvanas évek elejétől vagy húsz éven keresztül megjelent, abban így, vagy úgy, benne volt a keze. Ekkor rájövünk, hogy egy ilyen lejátszót megalkotni és kitönni tudással, a minőség elsődleges szem előtt tartásával, nem is volt akkora „truváj”. A maga idejében felettebb jó vételnek tűnt. Félmillió forintért adtak egy CD játszót, egy SACD játszót és

egy DVD játszót, látszatra csúcsminőségben. Ezzel néhány évre le is horgonyoztam a Murányinál (aki emlékszik még rá, a Mamut 1-ben az emeleten volt bemutatótermük). Ott volt kiállítva az egyik felső polcon és, ha arra jártam kötelező elem volt a megtekintése. 12.5 kg masszív minőségérzet és stílusos, egyben extravagáns megjelenés jellemezte. Ha DVD játszóként már nincs is az első vonalban, a HDMI kimenet hiánya és a BLU-RAY lemezekkel való inkompatibilitása miatt, akkor is lehet vele még CD lemezt hallgatni.

Hát, futóműnek milyen? Kellemes hallgatni, egész jó a tere, de kicsit hifis, loudness-es és egy kis információhiány is felfedezhető a hangképében. 6 pontot kapott, ami elfogadható egy ilyen masinától, ami elsősorban nem erre a célra készült.

Összeszedtük az élen végzeteket és ideje volt azonos körülményeket biztosítani számukra a korrekt megméréstetés érdekében. A világunk inentől fogva a hálózati tápellátás körül forgott, ahol az egyszerű villanyzsinór egyenlített ki az esélyeket az aljzatos masináknál a beépített kábelesekhez képest. A mezőny immár hat résztvevőre szűkült le:

A CDP-552ESD (9 pont), a CDP-552ESD MKII (9.5 pont) és a CDP-XA7ES (9.5 pont) esetében nem volt változás, mert ezek teljesen gyári állapotukban őrizték meg a saját kábeleiket. A CDP-2700-as teljesítményében komoly változás állt be, sajnos pont a zene finomsága és ezzel az érzelmek, amit a hallgatókból kiváltott, tűnt el legelőbb. Így is jó teljesítményt nyújtott, de egy szűkebb, egyszerűbb keresztmetszetét kaptuk Rebecca Pidgeon nagymamájának. A CDP-XA555ES lebutult és képességei a középmezőny színvonalán köszöntek vissza, így villanydróttal csatlakoztatva. A CDP-D11 hangja is visszahúzódott a csigaházába, de még mindig fölényesnek volt nevezhető a legtöbb résztvevővel szemben. A felbontása és közvetlensége, amivel kiváltotta belőlünk a korábbi hű-ha hatást, most inkább nagyvonalúvá és reálissá csendesedett el.

Egyértelmű különbségeket mutattak a CD játésszók egymáshoz képest a meghallgatás alatt. Mindnek átfűtt a saját karaktere, amit a megfelelő körülmények megteremtésével, úgy érzem korrektül sikerűlt kielemezni. Egyrészt kellett hozzá a zavartalan nyugalom, ahol se telefon, se kívülről beszűrűdő zajok nem terelték el a figyelmet. Ami még ennél is fontosabb volt, ezek a körülmények nem támasztottak olyan feltételeket a tesztelők felé, amely megnehezítette, vagy elhangolta volna az értékelésüket. Az akusztika többnyire megfelelt a kívánalmaknak és a kábelek önhangja is elhanyagolható tényező volt. Összekapcsoltak a forrással, melynek tulajdonságai ezáltal szépen átfűttek a rendszeren. Ez köszönhető volt a Levinsonoknak és az Avalonoknak is, amik ezt a hatást szintén továbbvitték. Az állványok pedig az alapvető nyugalmat biztosították a rendszer számára.

Végeredmény egyszerű villanydróttal - az első öt helyezett:

Sony CDP-XA7ES - Tényleg nem sok kivetnivalót találni a hangjában.

Sony CDP-552ESD MKII – Közel van az első helyezetthez, de egy kicsit „lejjebb” adta.

Sony CDP-552ESD – Valamivel szűkösebb előadás, de így is nagyon jó hallgatni.

Sony CDP-D11 – Itt a helye, de vétek villanyzsinórral használni, a valódi tudásához képest csalódás.

Sony CDP-2700 – Elfogadható a hang, csak nem hozza át a zene érzelmi mélységeit.

Végül adjuk meg még egyszer az esélyt a kibontakozásra: az aljzattal szereltek megkapták az eddig is szolgálatot teljesítő tápkábelt. Lássuk, hogyan módosult a sorrend:

Végeredmény tápkábelrel

- az első öt helyezett:

Sony CDP-D11 – Sikerűlt rábeszélne, hogy a hangulat és az érzelmek helyett, inkább a felbontást és megjelenítő képességet válasszam. A hang a legapróbb részletekig kibomlott és megvoltak benne az érzelmek is, csak jobban része volt az egész hangképnek.

Sony CDP-XA7ES – Tápkábel ide, vagy oda, egységes „nagy” hangjával így is a mezőny fölé magasodik, ami elismerésre méltó. Sajnos a D11 kvalitásait ebben a felállásban már nem éri el és bevallom, fogalmam sincs, mi történne akkor, ha kapna egy aljzatot...

Sony CDP-552ESD MKII – Ami jó, az jó, tápkábel nélkül sem sikerűlt a többieknek befogni.

Sony CDP - 2700 – A legszerethetőbb hang, ehhez nincs mit hozzátenni.

Sony CDP-552ESD – Szűkebb, de korrekt előadás. Még mindig van olyan jó, ami képességről a többi, gyengébben szereplő modell csak álmodozhat.

Hát ennyi! Amennyiben szükség lesz összehasonlító tesztre ezen a területen, akkor megvan, hogy melyikkel lesz érdemes. Ezen felül tétje is van a dolognak, hiszen keressük egy „antitorony” elemeit, ebben az esetben a retro szellemében, és, ha a D11 az analóg kimenetein is jól teljesít, akkor annak egyik eleme már megvan. Bekerülési árával sem lesz baj, mert néhány tízezer forintért, vagy inkább 1-200 Euróért másodkézből beszerezhető.

Második fejezet a CD játszás hatyúdalához, avagy 25db Sony CD játszó vaktesztje

1982-2012-ig /2. szeánsz.

Bevezető

A futóművek képességeinek vizsgálatára még csak-csak találtunk elfogadható indokot. A digitális információra éhes világunk kielégítése miatt az adat tovább él, még, ha maga a lemez fokozatosan háttérbe is szorul. A teszt egyik levonható tanulsága volt: az adat nem változott, a zene mindig ugyanaz a zene maradt, de minden futóműnél más hangzású lett. A CD előbb – utóbb, így vagy úgy, lassan eltűnik, az okokat, azt hiszem, nem szükséges részleteznem. Bár én drukkolok ennek a szerethető formátumnak, de nagyon látványos a digitális technika fejlődése és emiatt, a CD játszás jövőbeni kilátásai fokozatosan háttérbe fognak szorulni. Ami érték megmarad belőle, azok az egyesek és a nullák. Ezt pedig egy jó futóművel, valamelyik digitális adathordozóra még átmenthetjük.

A CD játszás hajnalán elterjedt a hír: „nem kell olyan hangzáskülönbségektől tartanunk, mint ahogy az analógnál megszokhattuk. Itt minden lejátszó hangja egyforma.”

Ezt, már akkor sem akaródzott egykönnyen elhinni és valóban, a korai tesztek bebizonyították, hogy a híresztelés kacsza volt. Az indok: a különböző analóg áramköröknek és tápellátásoknak más és más hatása van. „De az egyesek és nullák között nem lehet

különbség”, tartotta magát a szóbeszéd és ebbe egy kicsit, akkor a legtöbben valóban belenyugodtak. Persze, elég hamar kitudódott, hogy ez sem igaz így, pedig az egyesek és a nullák visszajátszása között valóban nem szokott különbség lenni, ha mégis, akkor, az már valami más lesz. Találni még valamit, ami miatt ez a különbség hallható.

De a mi szempontunkból most nem ez az érdekes, ami viszont igen, hogy a stream elvű lejátszás ezekből a nullákból és egyesekből táplálkozik és innentől nem mindegy, milyen forrásból etetjük őket. A stream nem csak a 192kHz-en és DSD-n rögzített master felvételekből dolgozik. Rengeteg CD lemezzel készült átiratot is (44.1kHz, 16bit) találunk a szervereken, vagy a kölcsönöcserélt adathordozókon. Ezeket, valaki, valahol, valahogyan rögzítette, esetleges körülmények között. Ezzel a bizonytalansági faktorial csak annyit szerettem volna kifejezni, hogy amint ismeretes, van különbség a lemezek minősége között és az erről készült másolatok között is. Na most, én még nem találkoztam olyannal, aki nem a lehető legjobb minőségben szerette volna visszahallani a kedvenc zenéit, de ennek ellenére alig találkozok olyanokkal, akik tesznek is érte, hogy ez valóban így legyen. Ez valamiféle tudatosságot és átláthatóságot feltételezne a forrásanyagként használt adatok pontos származtatását illetően. Nekem elvileg mindegy lenne, ezzel nem szükséges foglalkoznom, legfeljebb annyiban, hogy

ha lehet, adjak pár tippet, hátha valakinek pont az a dilemmája, hogy a kedvenc lemezeit miről rögzítse át és valamiért nem a szokásos számítógépes, bitről-bitre beolvasást részesíti előnyben. (A Tascam DA3000 digitális magnót használok felvételhez és elég jó reprodukciós felületet nyújt a CD lemezeim számára.)

Ami miatt pedig most itt vagyunk, az első sorban nem más, mint hogy kiderüljön, a retró antitornyunkat az első taggal meg tudjuk-e alapozni?

Szeánsz/előkészületek

Az előkészületek a következők szerint zajlottak: jellemzően a felső, vagy csúcskategóriából válogattuk össze a lejátszókat. A Sony munkásságát dicséri, hogy még ezeken kívül is temérdek gépet lehetett volna benevezni a termépalettájukról! Bár azt hiszem, mostanra nem lett volna érdemes, mert ennél többel egyszerre elbírní...

Ötös csoportokba válogattuk szét őket, az eddigi tapasztalatok felhasználásával. Minden csoportba jutott egy kicsit szerényebbnek tartott gép a nagybecsű darabok mellett. Gondosan ügyeltünk rá, hogy a csúcsgépek ne egymás hegyén-hátán hemzsegiének egy csoporton belül, hanem azok között arányosan elosztva kapják meg az esélyt a továbbjutásra, így megkönnyítve a kiértékelést is. Ezen felül minden csoportnak jutott egy rack füles stúdió gép is.

A csoportokat külön választottuk egymástól, majd mindegyik CD-be lett kötve a hálózathoz és kaptak egy-egy lemezt is a klasszikus zenei repertoárból.

Már napokkal a tesztre meghirdetett időpont előtt elkezdődött a felzárkóztatás az esélyegyenlőség érdekében, és aznap is mind jól bemelegítve vettek részt a meghallgatáson. Konzekvensen mindegyik ugyanarra a hifi állványra került. Hasonló szellemben, ahogy a futómű teszt zajlott,

a hálózati aljzattal rendelkezők ugyanazzal a tápkábellel lettek bekötve, mint amit eddig is használtunk. Amelyiken volt szimmetrikus kijárat, azt ugyanolyan kábellel kötöttük be, csak az XLR-es változatával. Szerettük volna, ha gépeink kifutják magukat, ugyanakkor arra is kíváncsiak voltunk, ez mennyit hoz a konyhára, vagy mennyit nem. (A tulajdonosi kör gyakorlatában is ez a séma működik, ahol lehet, mindenki igyekszik javítani, hol itt, hol ott, ahol leginkább lehet, hogy a technika a legjobb oldalát mutassa.)

Így teszteltünk: nem terveztük a végletekig húzni a kedves olvasó idegrendszerét (meg a miénket sem), ezért külön csoportteszteket szerveztünk és mindegyik körből a pontozás győztesét juttattuk tovább a végső megmérettetéshez. Ezzel, végül öt közül kell, alapos kiértékeléssel, valamelyikre kimondanunk az áment. Előzetes tapasztalataink alapján reméltük, hogy ez a „titkos” favoritunk lesz. A vakteszt alatt rajtam kívül senki nem tudta melyik lejátszót hallgatja éppen. Ez a bizonytalanság és a nagy szórás hitelesíti az adott pontszámokat. Én is pontoztam, inkább csak magamnak, de ezt a végső kiértékelésnél természetesen nem vettük figyelembe. Mind az öt csoport más zenei repertoárt kapott, hogy a hallgatóság ne fásuljon el, ezzel megkönnyítve az érdeklődés folyamatos fenntartását.

A következő lemezekből állt: Deborah Henson-Conant-Talking Hands (GRP Records Switzerland), – And Then He Kissed Me..., Stacey Kent – Dreamsville (Candid) - I've Got A Crush On You, Musik Des XX. Jahrhunderts Für Bläserquintett – Musagetes Quintett Berlin – Autumn, Rebecca Pidgeon – The Raven (Chesky Records) – Grandmother, Sabine Meyer – Mozart Klarinet Quintet (Denon Japan), David Hudson – Didgeralia (Australia) – Part One. A szeánsz nem nélkülözheti a hazai ízeket sem, ezért vettük fel a repertoárba Sonya Yoncheva –The Verdi Album (Sony, Eu) lemezét is.

1. csoport:

CDP-101, CDP-X505ES, CDP-552ESD,
CDP-XA5ES, D-500

Nem tagadom, számítottam rá, hogy a hallgatóságnak is be kell melegednie, ezért ez első csoportban, ha lehet így fogalmazzak, egy kicsit „egyszerűbb” a felhozatal. Képviselve van a Sony első kereskedelmi forgalomban megjelent lejátszója 1982-ből, a CDP-101 is, a tanulság kedvéért, hogy külön ki lehessen értékelni, honnan-hová fejlődött a CD technika. Korának legnagyobb modellje 1984-ből a CDP-552ESD, ha az „ősdí” CDP-701ES-t nem számoljuk, ami tiszteletet parancsoló ugyan, de még bőven az első széria jegyeit hordozza magán. A CDP-D500 a stúdió vonalat képviseli, a „maradék” X505ES és XA5ES pedig a 7-es széria árnyékában, a másodhegedűs szerepére volt mindig is kárhóztatva. Mellettük szól az az apróság, hogy a korabeli prospektusokon alájuk sorolva találtuk meg az aktuális termékpaletta összes többi modelljét. Most felülről lenézve rá a második, de alulról tekintve, ahogy annak idején hunyorogtunk fel rá valamelyik alapmodell társaságából, meg elérhetetlen anyagi magaslaton csücsültek.

2. csoport:

CDP-M70, CDP-X55ES/1, CDP-552ESD MKII,
CDP-XA7ES, CDP-D11/1

A csoportelső az esélytelenek nyugalmaival versenyezhet, de róla a futóműves teszteknel már volt szó. Megint egy élvonalba tartozó gép az 552ESD MKII, de halad az idő, ezért nem átalítottuk a nyakába ültetni a tíz évvel későbbi zászlóshajót, várva mit kezdenek egymással. A CDP-D11 kapott egy nehéz csoportot, ha itt jó helyen végez, az valóban a becsületére fog válni. A CDP-X55ES egy külön kísérlet alanyává vált. Mivel kettő is szerepelt belőle a teszt-sorozatban, ezért ezt a hangerő szabályozott kimenetére kötöttem. (Ez vissza is köszönt abban a 9.5 pontban, amivel a teljes mezőnyben sereghajtó lett...)

3. csoport:

CDP-X333ES, CDP-X55ES/2, DVP-9000ES,
CDP-D11/2, CDP-77ES Swoboda

A Swoboda 77ES miatt, ha lehet, még magasabbra emeltük a tétet, a D11-es számára. Igen, ebben a csoportban is szerepel egy. Összesen hármat szedtünk össze, biztosra akartunk menni vele. Nem elég, ha egy jól szerepel, egy ilyen ajánláshoz illendő mind a háromnak előkelő helyen végeznie. A külön versenyen belül, amit az X55ES-nek tartottunk, feltűnő volt, hogy a variálható kimenet minőségben mennyire alulmúlja vonalszintű társát, mégpedig látványos különbséggel a kapott dupla mennyiségű pontnak köszönhetően.

4. csoport:

CDP-102/1, CDP-501ES, DVP-555ES,
CDP-XA555ES, CDP-D11/3

A DIY mozgalom előtérbe helyezése a teszt során az egyik fontos momentumává vált. Ha már retró, legyen meg benne a törekvés a legjobb ár/érték mentén, a D11-ből kihozható maximumra. Így, vagy úgy, de szerét ejtjük egy házon belüli versenynek, amiben csak a három D11 vesz részt. Összeeresztjük a gyári állapotú 1-est, a Depner Audio clock tuningját „elszenvedő” 2. példánnyal és a hálózati aljzattal szerelt, a kapcsolóiig kábelcserés harmadik változattal.

A csoportmérkőzést az 1983-as keltezésű CDP-102 nyitotta, aminek az átépített verziója volt a CDP-302ES, szóval ez sem lóg ki annyira a mezőnyből, komoly gép volt a maga korában. A CDP-501 volt a legelső ES szériás CD játszó. Közel egyidősek a CDP-101 modellel, de ez már nem midi méret. Ettől függetlenül műszakilag nagyjából egyívásúak. Az XA555ES a XX. század utolsó csúcs CD játszója, majd' húsz év fejlesztést magában hordozva próbálja megakadályozni a D11 döntőbejutását.

5. csoport:

CDP-102/2, CDP-502ES, BDP-5000ES,
CDP-L3, CDP-2700

Feltűnhetett, hogy a CDP-102 is duplán szerepel a megmérettetésen. Ezt kontrollként vetettük be, - meg, hogy meglegyenek az ötös csoportok, - egymáshoz képest miként szerepelnek. (Egyébként, mindkettő a sorozatának középmezőnyében végzett.) Az igazi megmérettetésre akkor kerülne sor, ha mindegyik lejátszót összehallgatnánk és így kialakulna egymáshoz képest a végső sorrend. (Nem biztos, hogy ennek vajmi értelme is lenne, CD játszóink önmagukban is megbecsülendők és a gazdáiknál tisztességesen teljesítenek, de, ha a közakarát úgy kívánja, újra összetrombitáljuk a bandát és megejtünk egy ilyen összehasonlítást is...) A CDP-502ES korának egyik csúcsgépe 1984-ből bizonyíthatott, a BDP-5000ES Blu-ray lejátszóval egyetemben, amibe a Sony egész kiváló technikát pakolt bele ahhoz, hogy most hangilag is helytálljon. A CDP-L3 a kakukktójás, a polgárpukkasztás non plusz ultrája. Filléres köntöse alatt, jelentéktelen belső lakozik. Kellhetett a Sony kötelékébe egy, hogyan is fogalmazzak... nevezzük igáslónak, amit el lehet hurcolni bejátszó készüléknek és valószínűleg nem kár érte. Ezért gyárilag kapott egy szimmetrikus kijáratot, hogy illeszkedjen a keverőkhöz és egyéb stúdió berendezésekhez. Ez is vendégszereplő volt egy felajánlásnak köszönhetően. (Vagy tíz éve kapott egy teljes belső kábelcserét, szintén nem kár érte alapon.) Most kiderül, hogy a tuning szellemével átítatott gép mire jut a gyári állapotú

felsőkategóriával szemben. Sajnos a CDP-2700 analóg kimenetétől a balansz balra tolódása miatt el kellett búcsúznunk, ezért ennek meghallgatása most elmaradt.

Konklúzió

Vaktesztünk megmérettetése során az igen széles merítés kínálatából az összesített pontozás a következő végeredményt hozta ki.

A csoportelsők:

CDP-X505ES

CDP-D11/1

CDP-D11/2

CDP-D11/3

CDP-L3

Ebből leszűrhető az a nem elhanyagolható tény, hogy a hallgatóság vakon(!) képes volt egységes konszenzusra jutni mindegyik csoportnál. Amelyik CD játszó idáig eljutott, az biztos állíthatom, képes volt felhívni a zsűri figyelmét magára. A vakteszt egységes eredménye (ahol nincs semmilyen ideológiai támpont, amibe kapaszkodni lehetne), felettébb meglepett mindannyiunkat. Ha pedig így esett, immár elfogadtuk ezt a végeredményt.

(Egyedül az első csoportban a D-500 volt az, amelyet az előzetes meghallgatás tapasztalata szerint ide várhattam volna még, de csak az aszimmetrikus kimenetén tudtuk vizsgálni, mert a túl nagy jelerőssége miatt torzítást okozott, amit az XLR kimenetén produkált.)

Nyilván a szimmetrikus kimenetű gépek előnyt élveztek a szimpla RCA csatlakozósokhoz viszonyítva, de ez van, igyekeztünk mindegyiket a lehető legjobban kifuttatni. Nem véletlen, hogy az 505-ES kivételével mind stúdió cucc. Ez meg kvázi új, éppen csak be van járva, friss, élettől duzzadó hangja, kiváló műszaki állapotot feltételez.

Essen néhány szó az X77ES és XA7ES csúcsmasinákról is, amikkel kapcsolatban alapból jó teljesítményt vártunk el. A 77ES Swoboda csoportmásodik lett 3 pontal lemaradva, a 24 pontot kapott és ezzel első helyezett „órajeles” D11-től. Az XA7ES pedig a saját csoportján belül 3.5 ponttal maradt el a gyári D11 22.5 pontos teljesítményétől. Összesítve ezeken kívül 20 pont fölé csak a CDP-501ES került, de ez is csak a második helyre volt elég, szintén a D11 miatt.

A szeánsz kimerítő első periódusa után engedélyeztünk magunknak egy szusszanásnyi időt, majd újult erővel tértünk vissza a tett helyszínére. Első dolgunk volt a 20 búcsúzó leválasztani a hálózatról és ezáltal tehermentesíteni a lakás áramkörét. (Közben, a meghallgatásuk után mindegyiket visszakötöttem a hálózatba, hiszen nem lehetett tudni, melyek lesznek azok, amik a döntőbe

fognak kerülni, ezért továbbra is mindet „melegen” kellett tartani.) Szó, ami szó, ez a mennyiség már hallhatóan be tudta terhelni az elektromos hálózatot, de ezzel most nagyon nem lehetett mit kezdeni.

Következett tehát az öt csoportgyőztes megmértetése, a kiértékelés hitelessége miatt továbbra is mindegyiket eltakarva hallgattuk. A három darab D11 előrehozott versenyében nem is annyira a gépek, hanem inkább a modifikálások, a clock és kábel tuning lesz összehasonlítva a gyári állapottal.

Három lemez járt körbe, ezek sorrendben a következők voltak: Sabine Meyer – Mozart Klarinet Quintet (Denon Japan), Sonya Yoncheva – The Verdi Album (Sony, Eu) lemezét és David Hudson – Didgeralia (Australia) – Part One.

Az első kör megmértetésén részt vevő utolsó résztvevő, a CDP-L3 maradt a helyén, ahol volt, a felső polcon, mert eleve be volt már kötve. A kialakult vélemények eddig is eléggé egységesek voltak a legtöbb szereplőnél, így most sem volt ez másként: élő, tiszta hang, kiváló énekhang, enyhe digitális íz, kissé könnyűsúlyú. A maximálisan kapható 30-ból ez a teljesítmény 22 pontot eredményezett.

A gyári állapotú *D11* következett, lássuk milyen visszhangot keltett a zsűri tagjai között: nagy volumenű felbontás és tér, zenei, több a részlet, mint az előzőnél, dinamikus, nagyobb sávszélek. Elmarasztaló megjegyzést nem is látok vele kapcsolatban felírva. 23 pont.

A clock tuningot magában hordozó második *D11*-es következett. Nem titkolom, meglehetősen izgalommal vártam, hogyan értékel a hallgatóság: a többnyire pozitív jelzőket, amelyek a felbontást, hanghűséget, a hangkép nagy méreteit (nagyot szól) és a térélményt emelték ki. A kicsit zavaros és csattog jelzők, amik szintén elhangzottak, árnyalják, hogy azért ez az előadás sem volt tökéletes. 24 pontot kapott összesen.

A három *D11*-et egymás után kötöttem, hogy könnyebb legyen felismerni a közöttük lévő különbségeket. Az aljzattal szerelt és kábel tuningos ilyen vélemények leírását idézte elő: élő nagy hang, finom érzelmes zenei, levegős, árnyalt és részletes, a sávszéleken is dinamikus. Ezzel 23 pontot zsebelt be.

Utolsó résztvevőnek a *CDP-X505ES* maradt. Jelenléte hasznos volt, így jól fel lehetett mérni, hová pozícionáljunk egy felső kategóriás CD játszó a stúdiógépekhez viszonyítva. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy ez nem csak a gépek csatája, hanem a kimeneteké is. Ebből a szempontból az RCA aljzatosok hátrányban voltak és ez meg is látszott a végeredményen: nyolcvanas éveket idézi, hangulatos, világos, de kétdimenziós az előadás, hifis, érezhetően felbontás hiányos. Csattog, digitális íze van.

18.5 pontot kapott, (mert az egyik zsűritag a precizitása miatt tizedekre lebontva értékelt).

Nem feladatunk rangsorolni és kiemelni, egyes lejátszókat a többiek elé helyezve. Úgy hiszem, mindegyik alkalmas lehet a zenehallgatásra annak, aki szereti bármelyik hangkarakterét. A *D11* pedig nem véletlenül jutott el oda, ahová. Ez a szereplés a többi lejátszót nem minősíti, inkább ezt hitelesíti, amihez csak annyit tehetünk hozzá, hogy a jó szereplése és kedvező ára miatt, ajánljuk a retró antitorony egyik lehetséges résztvevőjeként. Bizonyította hovatartozását és ezt olyan színvonalon, amit valószínűleg árban nem lesz könnyű alulmúlni. 1999-es keletkezésével éppen csak elérte a retró státuszt és ezzel a húsz évével még igen modernnek számít. Műszakilag könnyen fenntartható, gyári lézer még kapható hozzá, de ha máshogyan nem is, annyira olcsó, hogy néhány donorkészülék beszerzésével az élettartama még sokáig nyújtható lehet.

A megmérettetés egyelőre házon belül zajlott, de a kihívást megismételhetjük bármely más márka képviselőjével szemben is, ezzel még inkább törekedve az objektivitásra.

Első helyezett: CDP-D11 - Depner Audio Clock tuning.

Második helyen megosztva: CDP-D11 - gyári és CDP-D11 -kábel tuningos.

Negyedik lett: CDP-L3.

A döntő ötödik helyén végzett: CDP-X505ES.

Sonus Faber Principia 5

kicsi hangfal nagy névvel

Aki a Magazint követi és idáig eljutott, az előtt lassan körvonalazódhat már az a meglátásunk, miszerint önmagában egyik audio komponens sem felelős a saját hangjáért. (Na, jó, talán egy-két félresikerült darab igen.) Általában az installáció teszi őket azzá amik, amikor valóban megmutatkozhatnak a képességeik, vagy éppen, hogy nem. Szóval a befogadó közeg, amelybe helyezzük őket, fogja megteremteni a lehetőségeiket. Ezt csak azért említem meg újra, hogy ne felejtjük el: a mégoly jelentéktelen alap hifi is képes rá, hogy elvarázsolja a hallgatóját, amennyiben a körülményei ezt a lehetőséget biztosítják a számára.

A Sonus Faber nem a zászlóshajóját volt hivatott megidézni, mikor a Principiát gyártásba küldte. De míg ez a kategória gyakorlatilag mindenki számára elérhető és emiatt népszerű, egy csúcsmódból ehhez képest mindössze elenyésző mennyiség talál gazdára.

Kezdetnek, had éljek egy hasonlattal. ...felpattanunk egy komoly, ám egyszerre sportos, full extrás, Mercedes Benz kerékpárra. Hasít, mint a szél! Még egy S osztályos limuzin mellett is kihúzhatjuk magunkat a piros lámpánál – mi is „ilyennel” járunk! De valljuk be, valójában azért inkább csak a cég évtizedek alatt felépített presztízsének nyergében ülünk...

Valahogy így van ez a Principia 5 esetében is, hozzáteszem, az előnyére. Arra jutottam, méltó arra, hogy komolyan vegyék.

Első találkozáskor tudomásul kell venni, hogy ezért az árértéket továbbra is fényűző felületek, a némileg

magamutogató, de önkifejező design. Ami viszont velünk marad, az korrekt és becsületes. Felidézi azt a minőségi alapot, ami a gyár összes termékére jellemző. Kifogástalan a megmunkálás és ebben az esetben szemet pihentető az egyszerűsége is. Szép és egyben jelentéktelen a doboz és ez valahol nagyon jó.

Filigrán megjelenéséhez tartozik, a kellő stabilitást nyújtó domináns alap, „falap”. Pedig biztosan nem azért ilyen vaskos, hogy a tömegközéppontot lejjebb tornássa és a hangfal kevésbé legyen borulékony – azért nem olyan nagy súlyú. Továbbá, stabilan beintegrálhatók az alaplap tüskék, amiket a meghallgatásánál használók is, - mert érdemes a hangzás szempontjából.

Ehhez közeledve, rögtön le is veszem a mágneses előlapjait, hiszen így illik hallgatózni. A hangfal most már azonnal a másik arcát mutatja. A hibátlan illesztésekben helyet foglaló két utas, háromtagú hangszórócsalád játszik a szoba fényeivel, melyek meg-megcsillannak a mélyközeppek membránjain, de főleg a magas sugárzót körülölelő fémpaláston. A belevitt fény-játék a doboz egyszerű fekete famintás fólia borításától való eltéréssel, kifejez egy művészi játékosságot. Ez már így, nem is ugyanaz a hangfal.

Biztosan nem mondok ezzel újat, de itt is hadd irányítsam rá a figyelmet. Ahány elhelyezést próbálunk, annyi féle hangot kapunk. Ez az érzékeny és jó minőségű dobozok ismérve. A szoba akusztikai reakciója a hangfal produkciójára nagyban befolyásoló tényező a kapott végeredmény tekintetében. Bár be lehet állítani a végleteleg pontosítva, amit

meg is hálál a hangkép, de a Principia 5 nem fogja örületbe kergetni a tulajdonosát e téren, mert a legtöbb elhelyezés kellemes hangtónusú válaszreakciót eredményezett, így a zenehallgatásban szinte bármely beállításban kellemes hangú társunk lehet.

Ennek elsődleges oka szerintem, a nem végleteleg felpiszkált felbontásban keresendő. Ebbéli tudása és képessége bőven elegendő és nekem speciel megfelelő. Nem érzem, hogy veszteség érne ezen a területen, sőt olyan zenéket is kedvem lett vele meghallgatni, amit a magasabb kategóriás hangfalakkal, sokkal kevésbé. Hiszen jó néhány hanganyag felbontása, minősége elmarad egy

felső kategóriás lesugárzó rendszer megjelenítő képességének a színvonalától, viszont ehhez a falhoz, így, az „egyszerűbb” lemezek is jobban passzoltak.

Előljáróban ennyit, de lássuk, hogyan is állt össze a rendszer, ami a Principiát táplálta. Most is, mint rendszerint a meghallgatások során, az elsődleges célom a zenehallgatás, a zene élvezete volt, nem pedig önmagában a tesztelés. Logikus talán, de ha úgy érzem, hogy az időmet többszörösen értékes tevékenységgel töltöm, azt megírni, megosztani, a fokozottabb személyes érintettség miatt valószínűleg jobban sikerül. (Lehet, hogy e zenehallgatásról a hangfalat is meg kellene kérdezni, de a funkció, mellyel ki tudná fejezni benyomásait, még nincs kitalálva. Ezért ismét egyoldalú lesz a nézet, mellyel beszámolhatok a közös zenélés részleteiről.)

Egész jó helyet találtam nekik, megközelítőleg egy egyenes szárú háromszöget formáltak a lehallgatási pozícióval. A hangfalak közötti távolság két és fél méter volt, míg a hozzám elérő hangnak ezen felül még harminc centivel többet kellett megtennie. A dobozok egymáshoz képest befordítva álltak olyan szögben, hogy a belső oldallapra bőven ráláttam még. Szimplán hajtottam meg, a hangfalkábellet a mélyközepekre csatlakozva. Eleinte a magasban észre is vettem némi faragatlanságot, ami alighanem a két csatlakozó között átívelő fémlapka vezetési képességébe adott némi betekintést, pardon: „behallást”. Ez idővel átjáródott és bár biztosan része volt még a hangképnek, már nem lehetett abból különösebben kihallani.

Gondoltam, ha már az SF termékskálájának aljáról választottam a jelút végét, akkor az aktuális hóbort kedvéért próbáljuk meg, hogy a jel pedig abszolút felülről, ráadásul analóg forrásból érkezzen! Így lett most a forráskészülék a Robert Fuchs lemezjátszó – MrBrier Goldbug hangszedő kombó. De mielőtt még valaki azt mondaná, hogy ehhez így osztályidegen, még csak

megközelítőleg sem egy kategória, akkor gyorsan hozzáteszem, hogy az egyenlőtlenségek kiegyenlítését egy Sony TA-F606ES integrált erősítőre bízta. Mi több a saját MC elektronikáján és phonoján keresztül. (Érdekességgé említem, hogy az erősítő belső jeltovábbító megoldásai javarészt nélkülözik a kábeles kivitelezést, helyette nyák paneleken fut a zenei információ. A hálózati aljzattal felszerelt erősítő közel harminc éves korára „beérett”, már elég semleges hangú, eszköztelen, ezért rá lehet bízni ezt a hangfalat is, árkategóriáját tekintve nem lóg ki annyira a lóláb.)

Ahol viszont igen, az pedig az arany kábel szett, aminek a segítségével a különböző részegységek egymással összekapcsolódhattak, míg a Fuchs 14 col hosszú karjában és kivezetésén a gyári madzagokat használtam. Némi összejáratás után elkezdődhetett az intenzív figyelemmel terhelt meghallgatás. Valóban igyekeztem, hogy a legapróbb részlet se kerülje el a figyelmemet, ami azért tényleg eléggé megterhelő, de néhány óra után immár kellemesen elfáradva adtam át magamat az örömmzenélésnek, ami meglepő eredményt tartogatott a számomra.

Kezdttem a Queen - A Kind of Magic (EMI Holland) lemezével. Több műfaj lett ezen a korongon összegyűrva. Ha valaki véletlenül nem ismerné, többnyire a pop és a rockzene hangsúlyos elemeit tartalmazza, mindezt a zenekar 1986-ban érvényes szemléletén keresztül. Elég komplex a mű, jellemzően a Queen aprólékos felvételi stílusa miatt. Viszont, szépen ájtjon mindaz, amit Mercury-ék ezzel a zenével ki akartak fejezni: a sejtelmes egymásra mosódó részletek és a kemény, zúzos riffek is. Ahogy újra meg újra lejátszom a lemezt, egyre jobban ráhangolódok és hallom, hogy a hangfal felbontása nem feszegeti a végleteket, ugyanakkor a zene mélységeibe mégis hiányérzet

nélkül beavat. Nem kell külön figyelmet fordítanom a dinamikára, térére és a sávszélekre, mert a zene jól ájtjon. Nem érzem, hogy az egész jól összeállt egységet különösebben elemezni kellene, hiszen nincsenek lemaradozó, vagy zavaró részek. Mindössze némi dobozhang vegyűl az előadásba, ami néha eltereli a figyelmemet, de még nem mondanék rá semmit. Nehéz eldönteni mennyire áll jól ez a hangfalnak, vagy egészíti ki az előadását, esetleg ellenkezőleg, mennyire zavarja a hangképet és tolikodik bele. Valószínűleg mindkettő egyszerre, de ennek a felfedezéséhez a hangfalat jobban feltáró zenére lesz szükségem.

Arról azért ne feledkezzünk meg, hogy a vizsgált hangfal mindösszesen háromszázezer forint, - igaz akcióban, - és emiatt az elvárásaimat is igyekeztem ezen a szinten támasztani felé.

Régen hallgattam már, de szerettem volna, ha terítékre kerül és ez nem más, mint az Iron Maiden - Powerslave lemeze 1984-ből (EMI England). Sosem voltam igazán megelégedve vele, az ék e között és egy idealizált (vágott) eredeti első nyomású Angol, vagy netán USA kiadás hangzása között biztosan tetten érhető. Meglepett! Mivel a doboz szépen felveszi a zenei információt és az én 27 négyzetméteres szobámban ezt önmagához képest tisztességesen le is adja, ezért az egyensúly, amivel ezt a lemezt kezelte parádés volt. Nem avatott be mélyen a hang legapróbb szösszeneteibe, mint mondjuk azt az Avalon tenné, inkább egységet teremtett, ami a felvétel eléggé összetett információtartalmát, ámde korlátozott dinamikáját egységesen kifejezésre juttathatta. Nem véletlenül nem erőltettem az utóbbi években ezt a lemezt, de ezt most ide csak azért is le fogom írni: ezt ilyen jól, még nem hallottam szólni! Nyilván egy önkifejezésében erősebb eredeti első nyomás megtölt akár egy felső kategóriás rendszert is zenével, úgy, hogy nem fogok fanyalogni, most viszont a hangzásképet, amellyel a hangfal a lemez nyomásának a színvonalát kicselezi, fotelhez ragaszt.

Ezen a ponton azért már megsejtettem abból valamit, hogy a dicshimnuszok nem tesznek majd jót a hitelességnek, ezért a következő zenemű Igor Stravinsky - Le Sacre Du Printemps lemeze lett (EMI France). A nagyzenekar hamar eljuttatja képességei határára a Sonus Fabert. Viszonylag kis doboz, mindössze egy méter magas és kizárólag az alsó lap méretei miatt lett 25 centi széles és huszonnyolc mély. A súlya is csak 13,2 kg, a két 150mm-es polipropilén membrántól pedig ebben az esetben nem várhatunk túl sokat. Van az a szobaméret, ahol feltehetőleg úgy hozza a térbeli arányokat, hogy lényegi veszteség

nélkül visszakapunk „valamennyit” a nagyzenekar előadásából. A lényegi veszteséget úgy értem, hogy a hangkép erőnei mellett a „nem elég vájtfülűek” valószínűleg az előadásból elmaradozó részleteket és dinamikát annyira nem fogják hiányolni. (Azt hadd ne mondjam, hogy akinek ez probléma, a forgalmazónál orvosolhatja ezt a hiányt egy magasabb kategóriát megcélózva.) Na, de maradjunk a jó ár/érték arányánál és inkább fedjük fel a további képességeit, Stravinsky-t hallgatva. Ismét úgy hallok, hogy könnyebb dolgunk van felfedezni a zenei részleteket és a rendezettséget a hangképen belül, ami alatt a hangszerek egymáshoz képesti pozícióját és elkülönülését értem, ha a zenekar egy része pihen, vagy csak pianóban húzza. A beindulásnak pedig több jellemezhető oldalát hallom. Egyfelől részben jól prezentálja az információ és dinamika növekedését. A fúvósokat, ahogy belépnek, szépen leköveti, a szólamok egymásra épülnek, hatásos az előadás. A két mélyközép sugárzó ameddig bírja, megteszi a magáét. A hangtömeg, amely szeretne kilépni a dobozból, ugyanakkor rázza azt és ez a visszahatás megjelenik az előadásmódban is. Kissé gombócos itt-ott, egyenetlen, egyes hangszereket jobban kihallani a többiek kárára.

Ekkor figyelek fel jobban a hangerő befolyásoló szerepére, ami a

hangképet illeti. Az a szint, amit elkértem a dobozoktól egy jóval nagyobbak is a becsületére válna. (Jó, de a Maiden meg ezen a hangerőn tetszett...) Visszavettem hát és az arányok is jobban megmaradtak, igaz most meg az egész zene megszólalása nem lett annyira élő, nem lép ki annyira a hangfalból a térbe.

De igazából bármit csinállok vele, a Principia fő erényét, hogy a hangokból zenét csinál, mindig hozza és ez nagyon nagy szó. Nem esik ki a szerepéből. Azért alkották meg, hogy zenét lehessen hallgatni vele és ő nem a különböző részletekre koncentrálna, hanem a saját szintjén a zene méltó reprodukálására.

Ezután Eva Cassidy – Songbird (SP Records) 180 grammos vinyl lemeze következett. Hangfalunk ismét elemében érezhette magát. Mind a vokált, mind a kíséretet a saját lehetőségein belül lazán megoldotta. Szép színpaddal, jól felépített arányokkal csendült, pendült a gitárhang. Kellemes, de sajnos egyben kissé unalmas előadása nem az ő hibája volt... (Közben vágytam volna még visszatérni Dickinsonéhoz és a zúzást házon belül ismét megtapasztalni a maga testet-leket betöltő módján.)

Eva Cassidy hallgatása közben is felfedeztem a mélyközép tartományban egy kis zavaró dobozhangot, amit azért feltétlenül meg kell említenek. Ezt talán még a körülményeim és adottságaim sajátosságának is betudhatnám, de az biztos, hogy a nagyobb akusztikai terhelés elindít egy önrezgést a dobozon belül, ami aztán visszaköszön a hangképben. Ez főleg a gitár leképzésénél jelent meg, ahol egy darabig érzékelttem a hangszert, ahogy zenél, majd a fókusz átvédődött a dobozra, ahogy utózengett.

Majd nem figyeltem tovább, hanem úgy voltam vele, teljesen, mindegy, jöjjön a Maiden! (Amit kénytelen voltam ezek után többször meghallgatni és amíg lehet, még egy párszor biztosan meg is fogok...)

Ajánlás

Könnyen hajtható 90db érzékenységgű, kifejezetten zenei hangú doboz, amely mérete miatt könnyen elvegyülhet a lakás egyéb berendezési tárgyai között, vagy akár a szerény megjelenése ellenére dísz is lehet annak. Nem igényel különösebb végzettséget az elhelyezése, kellemes hangtónusát előszeretettel helyezi előtérbe esetleges mostoha körülmények ellenére is. Meghálálja, ha az installálás során keressük a kegyeit, de annyira nem ragaszkodik hozzá. Beavat a zenébe, valószínűleg különösebb hiányérzet nélkül, de aki a csúcsra akar törni, talál még néhány kategóriával feljebb olyan lehetőségeket magának, ami jobban megizsasztja a beállításánál, ugyanakkor jobban ki is szolgálja a magasabb hangreprodukáló képességével. Van az az ár/érték arány, ahol viszont érdemes megállni, mert ami jobb, az jóval többbe is kerül. Azt hiszem a Principia 5 pont ilyen lehetőséget kínál egy esetleges végállomásra. A Venere 2.5 hangfalakhoz mérve (amit már korábban teszteltünk), a hangzásképet tekintve hasonlít, de szerényebb képességei jobban behatárolják és a méretkülönbségével arányosan kisebb szobába is való, abban viszont könnyen kibontakoztatható a tudása.

Műszaki adatok:

Magas sugárzó: 29 mm-es merevített szövet dóm.

Mélyközép: 2x150 mm-es polipropilén membrán ultra dinamikus lineáris felfüggesztéssel, öntött kosárral.

Frekvencia átvitel: 40 Hz – 25.000 Hz

Érzékenység (2,83V/1m): 90 dB SPL

Névleges impedancia: 4 ohm

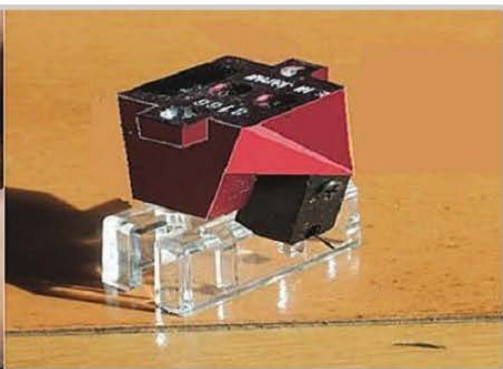
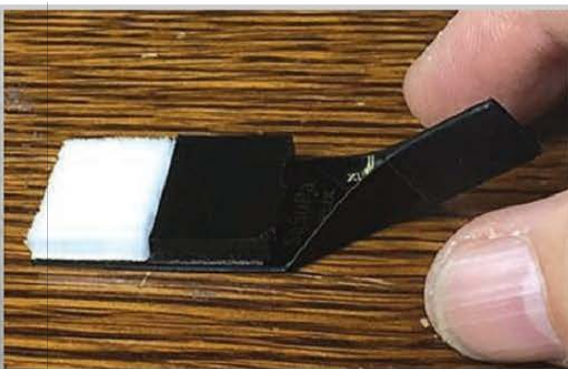
Maximális bemeneti feszültség (IEC-268-5): 22 Vrms

Méretek (magasság x szélesség x mélység): 1000x250x280 mm

Súly: 13,2 kg

LORICRAFT:
loricraftaudio.co.uk

FIDELIX:
www.sibatech.co.jp/sasupa/index.html

TIGLON:
www.tiglon.jp
www.sibatech.co.jp/tiglon/index.html

Analog Audio

www.analogaudio.hu
www.facebook.com/analogaudiohu
telefon: +36/30-595-57-19
m: kyt@analogaudio.hu

4. DIMENZIÓ

HEGEL H90 ERŐSÍTŐ

Néhány szó a körülményekről

Most egy másik szobában vagyunk. A szoba akusztikája semmiben sem tér el egy átlagos, hétköznapi lakószobától (kicsit visszhangos és kiemelésektől, elnyelésektől kusza). Az áramellátás, ugyan külön kismegszakítóról érkezik, de a falban futó villanydrót egyszerű réz vezeték. Csak ezután kerül a képbe az audiofil ártalom egyik jele, a komolyabb kábelezés. Viszont, így ezekkel kiegészítve is csak egy alacsonyabb energiaszintet üt meg a rendszer.

Egyszerű, gurulós faállványra tettem az egészet. Ennek amellet, hogy saját hatása is van, még közvetíti az anyagban terjedő környezeti rezgések zavarait is. Az alsó polcra került a Sony D11 CD játszó és a Tascam HD-R1 digitális magnó. Most ezek lesznek a forráskészülékek.

A Sonus Faber Principia 5 hangfalak sem pontosan a helyükre vannak

beállítva. Emiatt a térképzés és a hanghűség is biztosan csorbulni fog az összesen 17 négyzetméteren, hiába lenne egyébként megfelelő méretű a hangtér kitöltéséhez.

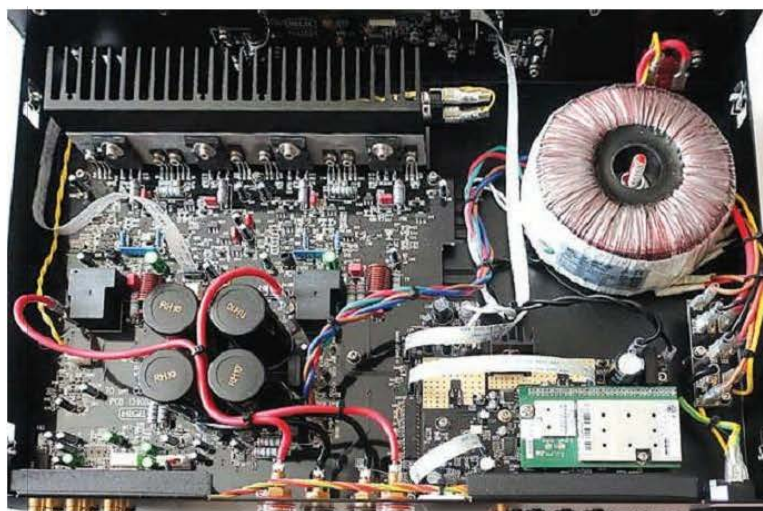
Hegel H90 erősítő

A 11kg-os erősítő igazán mokány darab. Masszív háza stabilitásról árulkodik, kezelőszervei egyszerűségről és letisztultságról, a hátlapja funkcionalitásról. Nem túl nagy, normál szélességű és a mélysége is átlagosnak mondható. A két tekerőgomb az OLED kijelző szélein magabiztosságot sugall a kezelésével kapcsolatban. Ez a megnyugtató magától értetődés, máris könnyebben elfogadhatóvá teszi az erősítőt. A szokásos hangfalterminálok mellett egy hangerő szabályozott analóg kimenetet és két vonalszintű bemenetet is találunk.

Kíváncsi is lettem hirtelen, hogy a modern ember ebbe mit dug bele? Amire igazából szüksége van, az az erősítő másik oldalára lett illesztve és különféle digitális bejáratként van tállva mindazon eszközök számára, amiket valójában használ az, aki ilyen erősítőben gondolkodik. Akad itt SPDIF, optikai – mindjárt három is, USB és Ethernet csatlakozó is a hálózati lejátszáshoz. Ezen felül még az AirPlay jelátvitelt is tudja fogni a beépített vevőkéjével. A hálózati aljzat természetes velejárója a kategóriának, szinte felesleges is betűt pazarolni rá.

2 x 60 watt a kimenő teljesítménye 8 ohmon, ami a Sound Engine2 fantázianévű fejlesztés ígéretének köszönhetően bőven elegendő. Ez sokszorosára növekedett damping faktort és egyéb, olyan hangzásbeli fejlődést jelent, mint az alacsonyabb torzítás, megfogottabb basszus és

kontrollált, részletesebb hangzáské-
Emellett a frekvencia átvitele is elég
széles, ami 5 Hz - 100 kHz közötti
tartomány.

Bekapcsolni, miután kiderült hol kell,
nem probléma. Ezt a lehetőséget
jobb, ha az előlap bal oldalánál,
a Hegel alján keressük. Itt van a
főkapcsoló, míg standby állapotba
hozni már a távirányítóval lehet.
Az informatív kijelző lekapcsolható,
ilyenkor a bemenet és az igen
kifinomult hangerőszabályzás adatai
láthatatlanok maradnak egészen
addig, míg nem változtatunk
rajta. Akkor, átmenetileg néhány
másodpercre újra láthatóvá válik,
majd megint elsötétül.

Most, koaxiálisan a Tascam HD-R1 van
csatlakoztatva, míg analog1-re a
Sony D11. Ez utóbbi a jobb kimeneti
képeségekkal rendelkező, míg a
Tascamnak jól jön a digitális batorítás.
192kHz-ig jók vagyunk, így a Tascam
nem fog összeférhetetlenséget
okozni, ezen a téren a maximális
96kHz-es felbontásával.

A hang

Részletek jelennek meg, de most
nem a hang részleteire gondolok.
A hangzás részleteiről van szó.
A hang próbál életre kelni, vagy
inkább életben maradni. Előbukkanó
szólamok, néhány hangszer együtt,
mások külön zenélnek. Egy-egy
szépen felépülő tér részlet is
megjelenik. Dinamika és basszus
keveredik el, az összhangzat változó
együtthatójában. A materiális sík
önrezgése, függőként nehezedik

rá a hangra. A nyugalom és a
ritmus elvész ebben a zavarban. Az
állvány ezen felül kissé enerválja a
zene tónusát, ez elvékonyodásként
köszön vissza. Az akusztikai reflexiók
szétbontják a teret, az enyhe
visszhang kontrollálatlanságokat visz
bele. Hallgatható így is, de ahhoz,
hogy valóban élvezhető legyen,
nagyon sok korrekciót el kellene
végezni még a rendszeren.

...ez a néhány sor, amit most az első
élményekből osztottam meg, nem
öncélú hivatkozás akart lenni. Arra
szerettem volna felhívni a figyelmet,
hogy a körülményeken „túllátni” és
ebből kikristályosítani a véleményt
egy készülékre vonatkozóan, komoly
feladat. Áthallani az akusztika
befolyásán, a nem megfelelő
rezgécscillapítás befolyásoltságán
és az összeköttetések szűrésén nem
könnyű. Ezek után jönnek még csak
az emberi tényezők, mint a hallás
sajátosságai, a hozzáállás, felfogás és
ízlésbeli különbségek, a viszonyítás
és a saját tapasztalat, melyek mind
meghatározóak lesznek.

Az sem sokkal könnyebb, ha a
tesztkörülmények rendezettek.
Ha a szoba ön-rezonáns állapota
közel lineárisra van beállítva és a
rezgécscillapítás is nyugalmat és
csendet hoz, ha az összeköttetések
áteresztőek, szűrés és önhang nélkül.
Ekkor, várhatóan az összes hiba előjön
a rendszerből, vagy a hálózathoz, vagy
ki tudja honnan.

Az emberi tényező is lényeges és
meghatározó a hibák kiszűrésénél
és felgöngyölítésénél. Mindkét út
nehezen járható, az ítéstől függ,
hogyan képes rajta áthallani.

Ezek után átkerült a Hegel a
megszokott tesztkörülményeink
közé, ahol már teljesen másképpen
viselkedik:

A hang /2

Rendkívül kiegyensúlyozott a hangja.
A hangjegyeknek van eleje és vége,
ahogy a körülöttük lévő tér is szépen
kijárolódik. Meghatározó az erősítő
stabilitása, ahogy a zenei információt
kezeli. Modern hang, lendületes,
magával ragadó. A kontroll alatt a
hangszórók közvetítik az erősítőtől
áradó nyugalmat és közvetlenséget.
Érdekes, de a modernségben
felfedezhető egy kis hűvösség
is. Ez csak addig van jelen, míg a
kijelző megy. (Komoly elektromos
hatása lenne a kijelzőnek?) Ennek a
kikapcsolásával megszűnik még ez a
jelleg is. Nyugodtabb, analógosabb,
már inkább eszköztelennek írnám.

Wes Montgomery -Impressions. A
hangulat azonnal magával ragad.
Benne vagyok a hatvanas évek
sodrásában a hangtechnika korlátaival
együtt. Amennyire lehetséges, jelen
vannak a részletek, a karakter mégis

hosszan hallgatható, ugyanakkor a zenekar ritmustartása egyben van és a hangszerek külön és együtt is szólnak. A gitárjáték hihető és a szaxofon képes rá és berezgeti a levegőt. Ella Fitzgerald – I Ain't Got Nothin' But The Blues. Ella éneke hiteles, készségét tudomra adja, ahogy azt Ő akarja. Szerintem „fogom az adást”. Érezni Őt és tudom, hogy „itt” van. Holott a gépi világ körülveszi a zenei reprodukciót, mégis a hang előtérbe kerül. A zenekar és Ella betölti a teret és a nő énekhang közvetlenül hozzám szól. Táncra perdülnek a tagjaim, holott ülök a fotelban és csak hallgatom a zenét.

Charlie Parker – Just Friends című száma már lendületben talál. Nem keresem a hibákat, a zene élvezetének adom át magam. Hiteles, mégis hangulatos múltidézés, ahol tisztában vagyok a felvétel idejének mulandóságával. Megidézni a pillanatot, megragadni az élményt a Hegel és a megszokott audio rendszer tolmácsolásában nem nehéz. Elmerülni a zenei élményben, figyelni a hangszerek kidolgozottságára, vagy a hangzások elemeire, könnyű. A levegő átveszi a rezgéseket a hangszórótól és hihetően juttatja tudomásomra a zenét (de ehhez persze kell egy kis jóindulat is, amivel a zenehallgatás felé fordulok, hiszen nem felejtettem el, hogy csak CD lemezt hallgatok).

Több lemez és több műfaj is meghallgatásra került mindkét hangfalon. Az Avalon Transcendent egyértelműen nagyobb kihívás volt az erősítőnek. Érezhetően hamarabb fogyott el vele nagyobb hangerőnél és a dinamikusabb részeknél, de ehhez igencsak ki kellett hajtani az erősítőt.

A körülmények vizsgálata

Nehéz különösebb hibába belekapaszkodni az erősítővel kapcsolatban, a már megváltozott körülmények között. Visszatérve most ehhez a gondolatmenethez: Ha a körülmények jók, összeáll a hang, hiszen melyik valamire való erősítő nem szól „jól” ideális körülmények között. Ha ezt az arányosságot megfordítom, ugyanarról írhatnám az ellenkezőjét is. Melyik berendezés az, amelyik rossz körülmények között jól szól?

Az lenne az ideális helyzet, ha a körülmények úgy lennének beállítva, hogy nem játszanának szerepet és a fókuszban lévő egység önmagát adhatná. (E tényezők tehát: a szobaakusztika, a rezgéscsillapítás, az energiaellátás és az összeköttetések.) De ez sajnos a legtöbb háztartásban általában nem áll össze.

Eddigi tapasztalataim viszont azt igazolják vissza, hogy az installáció eredményességétől függ minden készülék, így a mostani tesztalany jó, vagy rossz szereplése és főleg, mint most, a kiértékelés minősége is.

Ez az összehasonlítás és az eredmények megosztása pedig igencsak hatékony lehet abból a szempontból, hogy aki a terméket hazaviszi, nagyjából látni fogja, hogy a saját körülményei mit engednek, mit hoznak ki a készülék(ek) tudásából. Látni fogja azt is, a változtatás melyik irányba tolja el a hangzást és talán azt is, merre kell haladnia...

Végző

A körülmények befolyása valós következményekkel jár, ráadásul sokszor olyan területen, ahol nincs kialakult konszenzus a felhasználók között. Van, aki kerüli ezeket a

témákat és van, aki belelovallja magát. Sok változás közülük nem mérhető és így biztos hivatkozások helyett, találgatásoknak adhat helyet. Az akusztika például felmérhető, rezonátorokkal és megfelelő rezgéscsillapítással alakítható. A készülékek rezgéscsillapítására is elmondható, hogy ez a terület is viszonylag jól mérhető és kielemezhető. (Bár elég macerás mindkét terület és valójában szakember bevonását igényli.)

Nem úgy a kábeleknél. Vannak paraméterek melyek behatárolhatóak, mint a vezetési sebesség, vagy a jelátvitel, hogy csak két példát emeljek ki a néhány közül. Ennek ellenére még nem tartunk ott, hogy mérésrel valóban visszaigazolható legyen a kábelek hangzása közötti valós különbség. Emiatt is igen sok támadás éri ezt a területet és egyáltalán nem biztos, hogy ez változni fog. Már csak az a kérdés kinek van ebben igaza.

Odafigyelve az otthoni rendszerünkre, kiderül, elégedettek vagyunk-e a hangjával, vagy sem. És ha a folyamatos készülékcseré, meg a bevetett praktikák sem segítenek, akkor végső lehetőségként, sokszor mégis marad a kábelezés. Ki tudja, lehet, ez hozza el a megoldást?

Igyekszem tiszteltetben tartani azok véleményét is, akiket ez a téma nem érint, vagy nem érdeklődnek iránta. Ugyanakkor figyelembe veszem azokat is, akiket foglalkoztat, vagy nagyban befolyásol. Saját döntés, mi a követendő példa, vagy mi a fontos. Az egyetlen támpont, amire a hifis támaszkodhat, az nem más, mint a saját audio rendszerének a hangja...

A HELYES ÉS HELYTELEN FÁZISÁLLÁSOK ELMELETE

A helyes és helytelen fázisállások elmélete

A forintos ötletekben röviden volt már szó a helyes fázisállások jelentőségéről. Ez a téma annál, hogy pár szóban lerendezhető legyen, sokkal tartalmasabb. Lássuk, milyen hátrányokat tapasztalhatunk akkor, ha a készülékeink netán fordítva bekötte merítenék az erőt a konnektorból. Néhány alapigazság jöjjön hirtelen, ami megfogalmazódott bennünk az utóbbi években:

„Az elektromos hálózat az utóbbi néhány évben ugrásszerűen terhelődött meg a legtöbb háztartásban. Nézzünk csak körül egy kicsit otthon. A digitális átállás hozadékai közel duplázzák a hálózati becsatlakozások számát.”

„Ha megfelelőek a bekötések, akkor egy egyszerűbb és olcsóbb szett is remekül tud szólni és ez bizony fordítva is igaz. Egy magasabb kategóriájú lánc is képes komoly elhangolódásra, jóval alatta maradványra a tényleges tudása szintjének.”

„Magyarországon minden nehézség nélkül meg lehet fordítani a hálózati dugót, ezért a fogyasztókat mindig kétféleképpen lehet bekötni a hálózatba. Ebből egyik a helyes állás.”

„A hifi egységeknél, hátulról nézve az aljzat bal pontján halad át a fázis, ha az egy álló „házikót” formáz - elvileg, ha a gyártók figyelembe vették a szabványos bekötést.”

„A hifi eszközök, de minden más lakásbéli fogyasztó esetében is érdemes elvégezni a vizsgálatot - az összehatás miatt, ami igen csak összefügg és elemenként is hallható változást okoz!”

Az elektromos kapcsolatok felülvizsgálata

Két lehetőségünk van a vizsgálat elvégzésére. Az egyik, hogy egy erre alkalmas eszközzel közelítünk a feladathoz. De, ha lehet kérem,

egyezzünk meg abban, hogy egyelőre nem így mérjük ki a helyes fázisállásokat. (Így izgalmasabb és talán tanulságosabb is lesz a feladatunk.) Megmérni elvileg könnyű, ami hatékony és gyors eredményt hozhat. Nem kell mást tenni, csak a mért készüléket bekapcsolni és a vonalszintű kimenetének testpontjához (RCA kimenet negatív pólusához), vagy a készülékház földcsatlakozási pontjához, érinteni a mérő egyik pólusát, a másikat pedig a konnektor földjéhez. (Értelemszerűen a mérőt előtte érdemes a megfelelő értékre állítani, ami minimum 250V.) A hálózati dugó forgatásával a mért érték jellemzően eltérést mutat majd. Rendszerint a helyes állás az szokott lenni, amelynél kisebb lesz a mért feszültség. (Általában, legfeljebb néhány tíz voltra számíthatunk, de érdemes egyen és váltóáramon is külön rámérni.) A fázisállás kimutatására szánt céleszközök még egyszerűbben használhatók, a leírásuk mindegyik típus esetén részletesen eligazít minket (Pl. MF-Electronic PDV02 Phase detector). Ezen módszerek hátránya, hogy a kiértékelés eredménye ugyan sokszor helyes, de azért nem minden esetben az! - ezért mindig érdemes kontrollként ráhallgatni, jól mértünk-e. Egyébként, sokszor sajnos nem találni az alanyon fogást (földpontot, vagy egyéb kiállást), emiatt a háztartásban található többi fogyasztó ezekkel a módszerekkel nem is felmérhető.

Az autentikus módszer gyakorlata

Első lépésként érdemes kihúzni a "lakást" az elektromos hálózatból. Maradjon bedugva csak a hifi és az azt kiszolgáló elektromos személyzet, (már ha van, pl. a router és társai).

Lehet, hogy akkurátusan figyeltünk a helyes fázisállásra a nemesített tápkábeleinknél, de ez nem jelenti

azt, hogy a gyártók is ugyanígy tettek volna a készülék aljzatok bekötésénél. Tegyük egy próbát ott, ahol csak a szikrája is felmerül az esetlegességnek. Viszont az is fontos, hogy lehetőleg ne a „high-end” tápkábel forgassuk el, mert, ha az rosszul reagál a fázisfordításra, akkor az okozott elhangolódás bezavar a helyes döntés meghozatalába. Helyette vessünk be egy sima villanydrótot, ami, majd minden háztartás kötelező eleme, ha máshogy nem, hát úgy, hogy hozzacsomagolják egy aljzattal szerelt termékhez. Vegyük figyelembe, hogy ez a kábel más körülményt jelent a hangvisszaadásban, de a különbségek azért hallhatóak lesznek ezzel is. (Amely készülék nem aljzattal szerelt, ott eleve könnyű dolgunk van, a villanyzsinórja rendelkezésünkre áll.)

...(Itt tartok egy sor szünetet, hátha közben valaki neki is veselkedik.) ...

Amikor ezzel végeztünk, és már biztossá vált, hogy a hifink, azaz a kontroll rendszer rendbe van téve, kezdjünk hozzá az elektromos berendezéseink feltérképezéséhez! (Viszont ne felejtsük el most már visszakötni a megszokott tápkábeleinket, amennyiben a rendszer helyes fázisban volt bekötve.)

Könnyebbé tehetjük, ha a hifihez közel eső konnektorban végezzük a mozdítható (és halk, azaz zajtalanul működő) dolgaink vizsgálatát.

Markáns a jelenléte a mostanában divatos kapcsoló üzemű tápoknak is - az egész hálózatban. A router, a töltők, a külső tápos berendezéseink általában könnyen lefűlelhetők, de a mosógép, a hűtőszekrény és a nagyobb fogyasztók szintén. A legnehezebb dolgunk azzal lesz, ami nem tartalmaz különösebb elektronikát. A hagyományos izzóval

szerezelt (irány érzékeny) lámpák, vagy a konyhai robotgép, porszívó sokszor keményebb dió, de egy érzékeny rendszeren ezek hatása is jól átjön. (Egy érzékenyebb berendezés pusztán azt kimutatja, ha ezek csak csatlakoztatva vannak a hálózathoz, de ha könnyebbséget jelent, márpedig azt fog, érdemes lesz bekapcsolni és úgy betájolni ezeket.)

Nyugtathatjuk magunkat azzal, hogy kihúzzuk, és csak akkor kapcsoljuk be, amikor használat alatt vannak, de sajnos hallható nyomot fognak hagyni a hálózaton, ha nem a helyes bekötését találtuk el véletlen. (Akkor is, ha igen, csak kevésbe zavaróan. Lásd: Darvas László – az elmúlt 26 év cikkben.)

Fontos! Ha van tápregenerátor az audio lánc elején, akkor ez a meghatározási módszer így nem fog működni. Amúgy is, ahhoz, hogy behatárolható legyen bármely fázisállás, ezt sajnos érdemes nélkülöznünk a beforgatás erejéig. A beforgatás egyébként a regenerátornak is jót tesz!

Egy gyakorlati példa, ami jól szemlélteti az ellenfázis jelentőségét

Nemrég meghívást kaptam, hogy segédkezzek egy felső kategóriásnak számító rendszer feltámasztásában. Az egymáshoz jól illesztett szettrel minden rendben volt mindaddig, míg

az előerősítő ki nem került belőle. Addig, a tulaj saját bevallása szerint, nagyon élvezhető, háromdimenziós hangja volt, abból a fajtából, mikor az előadó szinte valósággal kilép a térből és az ember elé áll. (Elhiszem neki, a részletekbe menően analitikus hallása meggyőző.) Ez megszűnt és az előerősítő helyettesítésére szánt potméter, mint minimalista koncepció, nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

A hang eredetileg „csinált” volt, (azaz nem természetes, hanem színezett), ez nem kérdés, de az élvezhető fajtából, ahol minden alkotóelem arányosan tette bele a magáét az összképbe. A rendszert szalagos magnó (38, fél sáv), amerikai, monumentális csöves végerősítő és Sonus Faber hangfal a csúcsmontor szériából, alkotta. Hiába volt egységes és nagyon drága a kábelezése is, az illeszkedő csöves előfok nélkül így is kutyautó lett az eredmény. A hang a hangfalból és amolyan „hifisen” szólt, ami alapjában véve még elfogadható is lehetne, csak azért nem ezen az árszinten.

Csodát persze nem tudok tenni egy rendszerrel, de mankót használhattam a hang feltámasztásának érdekében és ezt el is nézték nekem (egy darabig). Legelőbb a hifi eszközök fázisait néztem át, majd, mivel jobban ismerem, egyenként, a rendszeremből kölcsönvett kábel

szettre cseréltem át a vezetékeket. Reméltem ez felfed valamit a rejtett okokból. Előlről kezdtem, egy elosztóval. Majd jöttek a tápkábelek és az összekötők. Minden csere után újra meghallgattuk a kontrollnak meghallgatott egyik Diana Krall dalt. Egy ideig nem történt túl sok minden, mert az eredeti kábelek markáns önhangja erősen meghatározta a hangképet. Mire azonban minden kábel kicserélődött, megdöbbentő módon azt hallottuk, hogy sikerült a rendszert a nem hallgathatóról az élvezhetetlenné konfigurálni. (Aszott, kétdimenziós monochrom hanghatása lett.) Hozzátenném, hogy már egy ideje feltűnt, látszott az arcokon, hogy csak az ajánlás és az e miatti „bizalom” ment meg a teljes hiteltelenségtől. Ma sem értem, miért kaptam erre a negatív eredményre még egy lehetőséget. De ezután a lakás komplett elektromos hálózatát is felülvizsgálhattam, és amit csak lehetett, sikerült helyesen beállítanom. Eredendően egész jól állt a helyzet, csak minden harmadik konnektort kellett átforgatni a másik állásba. Egyedül talán a beépített lámpák nem voltak hozzáférhetőek, de szerencsére ez már nem osztott-szorozott a végeredményen semmit sem.

Az eredmény: a rendszer végre felszabadult! Ella Fitzgerald koncertjétől is megkaptuk az élő zene varázsát. A valóban érzékeny szett

kimutatta az elektromos hálózatban a fázishibákat, ezek orvoslása pedig átbillentette a rendszert a hallgathatóság irányába.

A legfeltűnőbb változás a leglényegesebb részletet érintette. Eredetileg ugye képtelen volt a hang leszakadni, minden a hangszórókból jött. Ekkorra pedig, végre a matériától szabadon, a koncert feeling élő hatását megtartva élvezhettük a zenét. Ráadásul mindez anyagi áldozatot nem kívánt, plusz, még az is kiderült, hogy érdemes lesz visszatérni az előerősítő használatához.

A hang-hatás változás

Megpróbálom körbeírni az installált és a deinstallált állapot közötti különbséget. A helyes fázisú használat legjellegzetesebb hangzásjegyei: teres, nyílt, levegős, finomabb részletek, kevesebb zavar, függetlenebb a hang a rendszertől (jobban leszakad a hangfalról).

Illetve a helytelenek: zavarosabb, elektronikusabb, kevesebb finom részlet jön elő, dinamikusabbnak tűnhet a feldúsuló mély hangok miatt (ez veszély is a helyes értékelés szempontjából), esetleg agresszív, tolakodó is lehet a hang.

Egy másik gyakorlati példa, ami szintén jól szemlélteti az ellenfázis jelentőségét.

Adott egy finom audiofil rendszer, a még éppen megfizethető árkategóriából, - ami ez esetben azt jelenti, hogy egy különálló egységre legfeljebb egy-két évet kell spórolni egy jobb fizetés mellett... PC alapú a lejátszás, szóval a szerver mellett illet beállítani a router és a hálózat elosztóinak a fázisait is. Majd jött a lakásfelújítás, vagyis annak átépítése és megbeszéltük a tulajjal, ha elkészül és bekerül a rendszer az új helyére, felhív, hátha lesz mit beállítani. Majd évek teltek el, én meg gondoltam, hogy ezek szerint minden rendben van, mert nem keresett. Egyszer azonban kaptam a telefont és a meghívást. Mint kiderült, valójában eddig bírta „hang” nélkül. Ellátogattam hozzá és valóban, ilyen beállítással én sem szívesen ültem volna már le hosszan zenét hallgatni a rendszere elé.

Érdekesség, hogy elsősorban az USB kábel lett bűnbaknak kikiáltva. Azonban a gyors vizsgálat kiderítette, hogy a hibákért első sorban a router volt a felelős, mert esetlegesen lett visszadugva a konnektorba! Nem csak az elektromos hálózatot zavarta össze, de a LAN hálózatot is, ami erősen kihatott a jelkölzésre (nem a mennyiségre, hanem a minőségre).

Mi a helyzet a szomszéd árammal?

Az energetikai környezet hatással van a lakás elektromos hálózatára, ezt feltételezzük. De, hogy ez mit is jelent, akkor derül ki, ha beszabadulunk a szomszédokhoz és „felfordulást” csinálunk az ő konnektoraik között is. Az áptolt, jó kapcsolat ehhez nem feltétlenül elegendő, ide több kell, mondhatni családias viszony, ahol elnézik ezt az új hóbortunkat is...

...első lépésként ráhangolódtunk a kontroll rendszerre és felszívtuk magunkba az épp aktuális akusztikai megnyilvánulásait, azaz ráhallgattunk, majd megejtettük a lakás elektromos hálózatába kötött fogyasztók teljes átellenőrzését. Ahol kellett, változtattunk és nagyon figyeltünk rá, hogy a változás visszaköszön-e a hangban. A tulajdonos is hallotta a különbséget, mert az eredetileg bevetett ötletet most már lelkesen támogatta.

Második lépésként, (finoman fogalmazva) letámadtuk a szomszédságot és miután az első számú szomszédokkal végeztünk, (az ikerház másik fele, külön villanyórával) rögtön szaladtunk vissza hangmintát venni. A „tisztulási” folyamat folytatódott és, ha azt írnám, hogy, amennyiben a saját lakás beforgatásának a hatását 100%-nak veszem, akkor ez ahhoz képest annak az 50%-a lehetett. A kontroll rendszeren a zene még jobban kitárulkozhatott.

Harmadik lépésként nekiláttunk a következőnek, egy háromszintes háznak. Ez már nagyobb munka volt, de energetikailag hallhatóan „odébb esett”, mert hazaérve a változást ugyan észleltük, de ez már korántsem volt olyan mértékű, mint az előbb. Talán, az előzőnek a felét érzékeltek. (Így, finoman közelítve a pontatlan mértékhez, úgy

vélem nem tévedek túl nagyot.) A kérdés, hogy mi történik akkor, ha a többi szomszédhoz is bebocsájtást nyerünk? De nem vagyok elégedetlen, az elméletet sikerült valahol a gyakorlatban is visszaigazolni.

Igyekeztem, amivel megpróbáltam a tartalmat egy kicsit felhigítani a gyakorlati példákon keresztül, remélem nem volt hiábavaló. Bizom benne, hogy aki nekiáll felforgatni a konnektoraikat, annak törekvését végül siker koronázza majd!

Kiegészítés, néhány gondolatban, csak ortodox hifiseknek

Elvben úgy működne a dolog, hogy az audio lánc elemei monitorozzák egymás tulajdonságait. Számunkra mindez visszafelé történik, a fő informátorunktól, a hangfalból kiindulva. Áteresztő rendszer esetén, könnyen eljutunk a hálózatiig. A hangszórókészlet kimutatja a keresztváltót és a belső kábeleket, az a hangfalkábeleket, majd az erősítőt. Az erősítő informál a táp és az összekötő kábelekkel kapcsolatban és így tovább. Míg a végén színt vall az elektromos hálózat.

Ha a hálózathoz nem is jutunk el közvetlenül egy olyan rendszer esetén, ahol a komponensek valamelyike, vagy java része önhangú, az attól még befolyással van rá. Az önhangú rendszereknél az alkotóelemek nem monitorozzák egymást, hanem a jelre, amit az egyik a másiknak közvetít, ráépül egy sajátos jelleg és ezzel minden esetben egyfajta szűkítésen is keresztülmegegy ez a folyamat. A végeredmény, ami a hangfalakról lejön, lehet akár még tetszetős is, de jellemzően ezek a rendszerek válogatósabbak szoktak lenni a zenei műfajokat illetően, míg egy áteresztő rendszer ellenben sokkal inkább a felvétel minőségére érzékeny. Az önhangú lánc nem avat be mélyen a forrásanyag minőségébe, hiszen az apró részleteket már könnyen benyeli, vagy összemosza. Ami megmarad, vagy jól áll a hangsugárzónak, vagy nem. A frekvenciamenet lehet hullámzó és elnagyolt, a hangzás fedett, harsány vagy sávhatárolt... Sorolhatnám még, de a lényeg, hogy ezt nem mindegyik zene tolerálja egyformán. Ezért szokták

mondani, hogy a rendszer, válogatós. Ugyanakkor, ha valamely zenei műfajra sikerül ezzel így ráhangolódni, az rendkívül élvezetes lehet, hiszen a zenét támogató hangzásképp erősítheti az akusztikai összefüggéseket. Mint említettem, ilyenkor megvan az a könnyebbség, hogy nem igazán lehet a lejátszott anyagot részletekbe menően elemezni, a hibákat, vagy érényeket keresni, jobbra marad a zene élvezete.

A táp/energiaellátásnak mindig fontos szerep jut. Bármilyen is a hifi, amit hajt, jót tesz, ha minél kevésbé terhelt, főleg zavarral. A gond ott van, hogy erősebb önhang esetén sokkal nehezebb meghatározni fülrel melyik a fázis, vagy az ellenfázis a fogyasztóknál. Ekkor a kiértékelés könnyen megtevesztő lehet, vagy kudarcba is fulladhat. Van úgy, hogy a zavar, amit az ellenfázis kelt, kompenzál olyan negatív tulajdonságot, ami megjelenik valamely komponensen keresztül, így a rosszat fogjuk jónak hallani. Erre egy példát? Ha van egy olyan lánc-szem, ami a sávszéleken zavaros, vagy túl élénk, harsány, esetleg nem eléggé fókuszált, akkor az ellenfázis „nem nyitott”, kevésbé informatív, de a sávhatároltság miatt akár dinamikusabbnak tűnő hangzásjegyei jó megoldásnak tűnhetnek egy kis hibakompenzálásra.

Milyen hangzásjelleg különbséggel számolhatunk a kétféle fázisállás

állapota között? Ismétlem magamat, de ez a gondolat vezeti fel a választ. Ha a fázis rendezetlen, jellemzően a fogyasztó ráterhel a hálózatra némi zavart. Ezek összeadódva már jelentős befolyással bírnak. A terhelt hálózat egyfajta fojtást eredményez az audio rendszer hangjában. Ez így jelenik meg: a hangfalakról részben, vagy teljesen nem szakad le, nem lép ki a térbe a hang. Színezettség, torzítás és frekvencia eltolódások, kioltások, vagy ellenkezőleg, kiemelések lehetnek. Egyszerűbben, például visítós a hang, vagy bizonyos részek alig, vagy nem hallhatóak. Mivel az egész hangképből fokozottan jelen van a hálózati zavar, nem marad más hátra, a rendszert ehhez szokták igazítani. Általában ekkor jön a hibakompenzálás, amely legtöbbször olyan saját hangú megoldás(ok) bevetését jelenti, ami a másikat elfedi. Általában az a tapasztalatom, hogy a hifis, amennyiben komolyan veszi a hangkérdést, jellemzően a hibakompenzálás „bevált” gyakorlatát alkalmazza. Ha a hálózat valamelyest felszabadult, akkor inkább a fent leírtak ellenkezője szokott érvényesülni.

Ennek a mértéke függ a lakhelytől is. Vidéken, nyugalomban, sokszor jobb a körülmények, mint egy zsúfolt városi közegben, pl. panelben, ahol a szomszéd sokkal inkább jelen van a hálózaton keresztül a rendszer hangképeiben.

Felhoznék még egy gyakorlatban tapasztalt esetet, ez talán szolgálhat némi plusz motivációval is. ... megtörtént a komplett ház összes fogyasztójának a fázisállítása. Egyedül a kávéfőző gép, ami csak akkor csatlakozott, ha a használat megkívánta, nem lett beállítva. De a tulajdonos ki lett tanítva, mit, hogyan kell csinálni és ezzel lezárult ez a kérdés is. Később kaptam a hírt és egy érdekes tanulsággal lettem gazdagabb. Egyik kávé után a főző véletlenül bekötve maradt, nyilván fordítva. A normál fázisos állás egybeesett az illogikus bekötéssel, mivel a kábel ilyenkor felfelé indul és úgy kanyarodik vissza, ami esztétikailag nem honosítható és nem is várható el olyantól, aki jó érzésű, hogy így használja. (Hozzáteszem nem üzemelt, csak úgy maradt bekötve!) Eredmény? A hifinek hangja „nincs”, vagyis ilyenre vált: zavaros, sávhatárolt, tompa és kissé torz. Mint megtudtam, nagy volt a kétségbeesés. Részben a zenehallgatás iránti túlzott elhivatottság miatt, másfelől, mert a gondos fejlesztésnek és az aprólékos illesztésnek mindaddig meg volt a gyümölcse és ez most hirtelen tovatűnt. De a turpisság szerencsére kiderült és így helyre állt a világ rendje.

Az ellenfázis hatása a háztartás elektromos hálózatában

Nyomatékosítva a Negyedik dimenzióban megszéllőztetett fázisokkal kapcsolatos részleteket, egyben kiszűrve az esetleges és szubjektív hatást, a vakteszt hatékonyságára bízunk magunkat ebben az esetben is. Összehívtuk az ítéseket, akik legfontosabb szervükkel, a fülükkel hitelesíthetik, mi ebben a kérdésben a valóság. Minél többen vannak, annál objektívebb az eredmény, - de azért persze nem árt elférni a zenehallgató

helyiségben sem, - ezért most öten ülhettek a „referenciafotelben” (persze nem egyszerre...). A teszt hitelessége megint kikövetelte magának a paraván használatát, ami teljes terjedelmével eltakart mindent a kíváncsi szemek elől és sajnálatosan egy keveset a kíváncsi fülek elől is.

Forráskészüléknek a Kuzmát használtuk (Kuzma Stabi S lemezejátszó, Stogi S 12 VTA kar, Einstein EMT TU2 VDH Special

hangszedő), az objektivitás kihangsúlyozása érdekében most az éppen meghallgatáson lévő Lector külső tápos phono-ján keresztül, hogy mindegyik erősítőnél vonalszintre csatlakozhassunk. A Sansui – Bienvenue dans le monde merveilleux du son de Sansui lemezéről válogattuk össze a meghallgatni kívánt két dalt, melyek a következők voltak: The Oscar Peterson Trio – Quiet Night of Quiet Stars, Liszt Ferenc – Danse Macabre.

Kiemelten fontos részletként kezeltük, hogy rajtam kívül senki ne tudja mit is tesztlünk valójában. Mindössze annyit árultam el, hogy erősítő teszt lesz, ezért a Mark Levinson ML-320S előerősítő és ML-334 végerősítő pároshoz viszonyítunk mindent. De ezen kívül más márká, vagy típus neve nem hangzott el, így a hallgatóság teljesen befolyásmentesen adhatta értékelését. Értelemszerűen fejenként 10 pontban határoztuk meg a Levinsonok teljesítményét és ehhez képest adhattak többet, vagy kevesebbet az elhangzó produkcióra. Nyilván, mindegyik erősítő előre bemelegítve várta, mit hoz a sorsa, így jobban kifuthatták magukat a tesztelés során.

Azt pedig pláne nem tudta senki, hogy az „erősítő teszt” leginkább fedőszöveg. Azonban első sorban arra voltunk kíváncsiak, mi történik az audio rendszer hangjával, ha csak egy darab fogyasztót is ellenfázisba kötünk be! Ez egyébként igen óvatos megközelítés, mivel a háztartásokban jellemzően az ellenfázisban használt fogyasztó nem árva, ezért sajnos az összeadódó hatásuk jóval erősebb lehet. Visszatérve ide, ha, már egy is kimutatható változást hoz a hangban, akkor ez a teszt újfent megerősít az elméletünk és gyakorlatunk hitelességében és a téma boncolgatásának létjogosultságában!

A szeánsz menete

Meghallgattuk a kontroll erősítőt, majd a csapat kivonult a másik helyiségbe. Addig én cserélhettem és beállíthattam a megfelelő hangerőt, majd újra meghallgatás következett. Vagy cseréltem, vagy nem, de, ha nem, akkor bekötöttem a hűtőt, fordított fázisállással, ahogy említettem már és így ugyanazt az erősítőt értékelték újra, csak már a hűtővel és hatásával együtt.

Végig mentünk a teszt sorozaton, és a legvégén (rajtam kívül) mindenki értékelt, illetve összesítettük a pontszerűsített eredményeket is. Miután felfedtem a résztvevő erősítők nevét (Mark Levinson ML-320S, ML-334; Audiolab 8000S; Advance Acoustic X-i105; Sony TA-F650ESD), kértem tippeljek meg a legjobb és

legrosszabb szereplőt. Legtöbben a Mark Levinson győzelmére voksoltak és egyöntetűen az Audiolab 8000S-t kaszálták el... (Ehhez képest érdekes lett az eredmény!)

De azt még mindig nem árultam el, mikor melyiket hallották. Előbb, a sorrend szerinti szóbeli értékelés következett, a jegyzeteik alapján. Érdekes, de ennek során megfigyelhető volt a szinkron a beszámolók között. Ez a pontozásban is visszaköszönt, gyakorlatilag egységesen, hűen követték le az akusztikai produkciók sajátosságait. Ez azért kiváló eredmény, mert az egyéni különbségek feloldódtak ebben az összhatásban.

Egységes konszenzus volt abban is, hogy a hatból mindenki a második hangot jelölte meg mélypontnak, automatikusan szegény Audiolabot társítva hozzá, míg a negyedik hangot kiemelték a többi közül. Ez a vélemény vakon is megerősítette azt, miszerint a helyes fázisban való készülékhasználat valós befolyással bír az audio rendszerre a hálózaton keresztül és így a hangjára is, bármilyen fogyasztóról is legyen szó.

Végeredmény...

...a mi aktuális szempontunkból, mert önmagának az erősítő tesztnek is volt érdekeltége, de az egy másik lapra (oldalra) fog tartozni.

Egységesen, az etalon szerepét betöltő Mark Levinson erősítő szett összesített 100 pontja nem került veszélybe egyik erősítő produkciója által sem. A leggyengébbnek titulált és 64 ponttal sereghajtóként végzett erősítő szintén a Mark Levinson

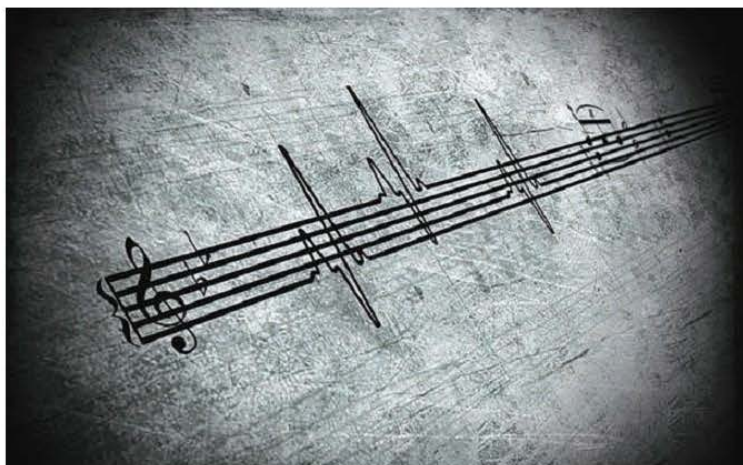
lett, csak az ellenfázisban üzemelő hűtőszekrénnel együtt működve. (Ő régi ismerős, ezen a téren már bizonyította „kéességeit” az MC trafók meghallgatásánál.) Az ötödik hang, a Sony retro erősítője is kapott az ellenfázisba kötött hűtő tudásából és ez ugyan megmutatkozott az általa közvetített hangban, de a hatás nem volt olyan mértékű, mint a Levinsonnál. Önmagához képest, valamennyivel gyengébb szereplése érzékelhető volt és ez az eredményében is visszaköszönt.

De, hogy még jobban érzékelní lehessen etalonunk teljesítményét, - bár nem ide tartozik, - azért közvéteszem az Audiolab és az Advance erősítők összesített értékelését. Ez a fej-fej melletti döntetlen miatt mindkettőnek 67 pontot jelentett.

Vissza a kezdetekhez

Egy átlagos háztartásban nem egy és nem is két ellenfázisban üzemelő elektromos berendezés akad. Mindegyiknek eltérő mértékben, de van visszahatása az audio rendszerre, ráadásul minél több ilyen dolgozik a hálózatban, annál inkább erős ez a hatás. A hifi, rendszerint képtelen fellelegezni ilyen hálózati terheltségben, ezért, így a kéességei jóval alatta maradnak a valós tudásához képest.

Utána járni a helyes fázisú bekötéseknek nem költséges és főleg nem ördögösség. Mindezt pedig még részletesebben kifejtjük „forintos ötletként”, de abban is biztos vagyok, hogy erről a témáról majd még lesz bőven szó.

Fázis, vagy nem fázis?

ez itt a "darálós" kérdés!

Az olvasó szerkesztő is szeretett volna hozzájárulni e szám fő témájához, a fázisos kérdésekhez. Így, egy rövid írás erejéig engedjék meg, hogy én is kiegészítsem tapasztalataimmal az újságot.

Első kalandom a fázissal, olyan esetlegesen történt, ahogy általában minden elektromos eszközünket, vagy így, vagy úgy dugjuk be az aljzatba.

Gyermek voltam, amikor édesapám szerelt valamilyen gépet, és mivel meg lehetett törve a drót a dugónál, így levágta és egy szerelhetőt akart kötni a helyére. Én pedig, mint általában a villásdugóval szokás, szépen fogtam, és reflexből bedugtam. Igen ám, de nem volt már rajta 10cm-nél hosszabb kábel, így az áram, elképzelni sem tudtam hogyan, de a kis összeérő drótvégeken keresztül kiszabadult, és egy félméteres lángcsóvát húzott a fejem mellett... Hála Istennek nem lett bajom és talán közben le is kapcsolt az automata, vagy valahogy rögtön ki is húztam a csonkolt kábeles dugót.

Tehát első kalandom így esett, elég esetlegesen bedugva, helyes fázisállásra nem figyelve, de még csak fogyasztóval sem kapcsolódva, saját bőrömmön tanulva.

Azt hiszem, sokan így dugják be a hifis és egyéb elektromos eszközeiket is a hálózatra. Vagy így, vagy úgy. S, ha komolyan veszi a hifista a foglalatosságát, és értelmezni akarja a hangképet, hogy ehhez mérten állítgasson tovább és fejlesszen, bizony esetleges alaphoz viszonyít.

Egy ideje, - mióta engem is tanítottak róla, - már igyekszem figyelni arra, hogy nem csak a hifi eszközeim, hanem az egész ház minden fogyasztója, a neki megfelelő, helyes fázisállásban csatlakozzon a hálózatra. Így sikerült az ezzel járó, a hangképben is komoly károkat okozó hibákat kiküszöbölni, és amit csak lehet, az eszközeim potenciáljából

kihozni. Így remélem, helyes alapra került a viszonyításom is.

Viszont nemrég egy eset felbosszantott, annyira, hogy el is mesélem. Épp hifis körökben forgolódtam nemrég, tapasztalatot gyűjteni, érlelődni az igényességemben. Ebből ugye, sosem elég.

Amint hazaértem, szerettem volna viszonyítani a saját láncom hangját, az idegenben hallottal. Sőt, két, nekem új eszközt is sikerült hazahoznom. (Több éve hallgatok NS - Natural Sounding erősítőt, egy kedves DIY-ből induló, de magas szintre jutó magyar fejlesztő jóvoltából - most a „retro antitorony” egyik esélyesét, egy hálózati aljzattal szerelt Sony TA-F650ESD-t hasonlítottam össze ezzel. Cd játszóból sokáig 950-es Philips-et használtam, majd Sony CDP-XA5ES-t - most pedig a Sony CDP-2700-as stúdió gépét hoztam hallgatni.)

Bekapcsoltam hát a saját rendszeremet. Az első érzésem: csalódás. Nem ilyen szállásra emlékeztem a saját hangomat illetően. Illetve, szinte zajos az egész hangkép. Kicseréltem az új erősítőre a meghajtást, és bár talán javult a helyzet, de ez a tónus még megmaradt. Hát, biztos a kábeleim nem olyan jók, szűnek és nem elég áteresztőek. Talán ez lehet a baj, és ebben kell még tovább fejlődnöm. Aztán betettem az új CD pörgetőt is. Tisztult valamelyest a hang, de mivel ez pontosabb, precízebb, mint amit eddig hallgattam, a hibajelenség is felerősödött. Zajos, enyhét torzít, mint, ha szemetes LP pörögne... Még arra is gondoltam, hogy esetleg az én fáradtságom, s a fülem állapota okozza a bajt, jelezve, hogy már aludni kellene és holnap próbálkozni a megfejtéssel. (Ugye idő, elvileg holnap is lesz, de milyen a hifis, még ma szeretné a fejlődést átélni, hogy holnap már a következő lépésen gondolkodhasson.) Hát ennek a

felállításnak az impulzusmenetében feküdtem le és másnap kezdtem újra a hibakeresést.

Reggeli készülődés közben a konyhában, eszembe jutott ellenőrizni, az érintetlennek hitt elektromos géppark beállítását. Pedig este még át is gondoltam, mi mindent állítottam már be (a hűtőtől - a sütőig) és, hogy még telefontöltőt sem hagytam bedugva... amikor hirtelen megláttam egy szokatlan kis dugót az egyik hosszabbítóban. Ez, mi lehet, hol van a vége? - kezdtem gyorsan keresni a munkapulton. Meg is találtam! Egy kávé/mák/dió/porcukor darálós! „Szívem, ezt mióta hagytad itt bedugva?” - hangzott a gyors kérdés a hifista férj szájából.

Mondanom sem kell, de ez okozta a „tragédiát”. Két napja be volt dugva és úgy maradt. Pedig hányszor mondtam már a feleségemnek, hogy figyeljen a helyes fázisállásokra!

Nos, helyreállt a láncom hangja, és mindegyik eszköz a tudásához mérten igyekezett újra a legtisztábban szólni!

„Ez kész agyrém!” - gondolhatja a kedves olvasó. Hát ennyire mindenre kell figyelni a hifizésben? Sőt, ennyire képes kimutatni egy rendszer ezeket az elektromos hibákat?

Igen, sajnos igen. Nem mindegyik rendszer képes ugyanannyira a hibák visszatükrözésére, de minél nagyobb egy lánc felbontóképessége, annál jobban hallható minden kicsi változtatás a ház hálózataiban.

Dévay Máté

hifi show

2019

20.
HIFI SHOW
2019. OKTÓBER 26-27.
HILTON BUDAPEST CITY

Számos beszámolót jegyeznek erről, a hifis berkeken belül nem hétköznapi eseményről, amiket magam is szívesen böngészek, kicsit felhajtva az emlékeket és ütköztetve az élményeket. Jó néha, kicsit más szemén keresztül is látni...

De ez most inkább egy rövid, képes beszámoló lesz, mivel csak összefércelek néhány gondolatot a szombati, első napon ért benyomásaimról. Mindarról, ami a helyszínen töltött bő egy óra alatt

mélyebb nyomot hagyott bennem. S, ha bennem megmaradt, akkor lehet, hogy nem vagyok egyedül a kiemelt élményeimmel...

Mikor belépek egy kiállítóhoz, az első gondolatom rendszerint nem az, hogy otthon mennyivel jobban szól, hanem inkább értékelem azt a munkát és tudást, amit két napba sűrítve megkaphatok. Így a fanyalgás, mint a legtöbb esetben, most is távol áll tőlem. Igaz, az első mintavétel újdonsága általában pár perc alatt kiforjra magából a hangzás jellegzetességeit, s a kérdés ezek után mindig csak az, hogy hazavinném-e ezt így, hosszú távú hallgatásra, vagy sem? A válasz általában a 'nem feltétlenül. De meghallgatnám megfelelő körülmények között is!' – és akkor a válaszom is talán más lesz.

...varázsütésre, öt óra tájban szinte kiürült a Hilton. Hirtelen bejuthattam

majdnem mindenhová, mi több a legtöbb helyen egyedül, vagy néhány lézengő zenehallgató társaságában voltam csupán. A kivételt a nagyobb kiállítók közül például Nagy László birodalma (L'Auditeur) képviselte, ott éppen, hogy csak egy talpalatnyi hely jutott számomra. De nem volt véletlen ez az érdeklődés, a nívós termékpaletta vonzása helyén tartja a hallgatóit. Épp a Kawero! hangfalak igyekeztek más megvilágításba helyezni az audiofiliát.

árazású termékekkel kapcsolatban is. A látvány befogadásához, még jó ideig ott kellett volna ülnöm előttük, de a néhány perc alatt, ami megadatott, olyan érzésem volt, mint a Kékestetőhöz szokott hegymászónak a Mount Blanc-t megpillantva. A kisebb vonulatnak tekinthető McIntosh végerősítők, még egy ekkora méretű teremben is mutatták magukat. Az installáció komolyságát pedig, a Djabe zenekarát befogadó, tüzelésre kész hangtechnika jelezte a háttérben.

Nem felocsúdva ebből az élményből

technika arányai túlzóak voltak, hozzánk képest. A hangot kísérő „hú”-zás, nem is a falakból, hanem a hallgatóságból tört elő, egy-egy nagyobb dinamikai csúcs nyomán.

Ezek szerint mégis csak így működik az ember. Ami túlmutat a megszokotton, még, ha az túlzásoktól nem is mentesen van szocializálva,

A Djabe bemutatóterme rendesen meg lett szórva a Sonus Faber csúcscsériás hangfalaival. Mindig is nagyra értékeltem a cég munkásságát, már az alacsonyabb

estem be az Esens Audio termébe. Egy miniaturizált világban ébredtem, ahol úgy tűnt, a valós méreteink fele a bejáraton kívül maradt. Legalábbis a teremben helyet foglaló

egy ilyen élmény-vehemencia, maradandó károsodást okoz, az addig rögzült mércében.

Örömmel konstatáltam, hogy a Technics ismét gyártásba küldte a klasszikus DJ lemezjátszóját, és a Teac a mai napig hordozza a kazettás

elérhetővé válnak a dolgok. Ekkor jöttem rá: engem a frusztráció érzése, ami az új és drága termékeket kíséri, megoszt. Tudom, azokat el nem érhetem. Amit meg igen, azt meg nem akarom elérni, hiszen az kell, ami elérhetetlen... A kék kijelző villogása közben hasított belém a felismerés, ahogy a TDK MA-XG fémtokozású kazetta, lejátszása során indukálta az impulzusokat. Baj, hogy egy negyven éves retro cucc kell ahhoz, hogy a realitás egy szintre kerüljön a valósággal. Szerencsére azért ez nem egy társadalmi átvilágítás, mert a finom új portéka fog, hiszen, ha nem tenné, a kereskedők lebonthatnák a vállalkozásukat.

Hangra, még az Audio Note szoba is eszembe jut, ami szintén kellemes volt. Tovább viharoztam az emeleten és elismerésre méltó volt még pl. az Audiophile Szalon, Elac és T+A rendszere; az Etalon lánc, hasonló beállításban, mint tavaly, vagy az Octogon Audio kiépített rendszere és a fülesei is. Jó volt ránézni az RD Acoustic hangkismogató paravánjára

formátumot az aktuálisan elérhető termékpaletta részeként.

Egyértelműen megjelent a kiállításon a retro és a modern összeolvadása, amit legjobban a VAF (Variable Audio Furniture) köntőse bizonyít, ahogy a nosztalgiahoz szokott szem számára becsomagolják a modern technikát.

Az EISA díjnyertes OLED és QLED kijelzők vonala igen tetszetős kicsomagolása lett a digitális információ képi megjelenítésének. Elnézegettem ezeket is egy kicsit, de a ritmus tovább vitt egy másik szintre. Az emeleti kis szobákba is megpróbáltam valahogy bekerülni, de ahogy említettem, inkább csak 5 óra után sikerült tovább jutni az előszobáknál.

...hirtelen otthon éreztem magamat: a Basys találásában a Pioneer kékkorszakos rack látványa így együtt, egyben, egy másik világba kalauzolt el. A megbékélés és az otthonosság érzését idézte, s azt a területet ahol

is, amivel a felállított technika előlapja szinkronban hullámozott.

A Focal önkifejezése a Horn Distribution találásában, hozta a márkára jellemző önazonosságot, nyílt, részletező előadásmódjával. A SAKE-YOBA szobát sem szívesem hagytam el, kivitelezésük újszerű megközelítését még forgatnom kell magamban, amíg a helyére kerül.

Meglepett, hogy ilyen magas volt a CD forráskészülékek aránya. Azt hittem, a stream és az analóg majd viszi a pálmát, de ezek szerint még van néhány év a plasztik korongban is.

A Zebraudionál kívártam, hogy elinduljon a CD lemezről a zene, amit egy Jadis erősítő volt hivatott továbbítani a Zebra csíkos hangfalaknak. De ekkor sajnos a sújtó szakmai ártalom felülírta az élvezetet. Ugyanis észrevettem, hogy az elért szám léptetve lett lejátszva, nem pedig közvetlenül a stop-ról indítva. (Erről bővebben még írunk.) Most is azonnal hibakeresésre váltottam, ráállt a fülem arra az alig észrevehető torzításra és „elektronikus” összeesésre, ami léptetgetéskor, vagy beletekeréskor a hangkép része lesz. Így már nem tudtam igazán élvezni az előadást, de a bent ülő

hallgatóságnak ez az apróság láthatóan nem terelte el a figyelmét a zene lényegéről...

Biztosan sokan egyetértenek velem abban, hogy ez a mostani, a huszadik jubileumi show, méltó folytatása az eddigi sorozatnak. Én legalábbis újra olyan élményeket

kaptam, amikkel feltöltődtem és ez további lendületet adhat a zenehallgatáshoz.

Fotó: Vereb Norbert

Miért a Denon Márkabolt?

Az ár nem minden.
Ha nálunk vásárol, többet kap.

Kiterjesztett
garancia

5 éves

DENON MÁRKABOLT
Budapest

ALLEE Bevásárlóközpont
Október 23. u. 8-10

1117 Budapest
Telefon +36 1 2090298

budapest@denon.hu denonmarkabolt.hu

Az UI ereje egy kisebb
csomagolásban

Ode to Joy
Ludwig van Beethoven 4/4
DSD 2.822 MHz 1 Bit

14:49
(24.12)

LUMIN

LUMIN U1 MINI

Miért a Lumin U1 Mini?

A Lumin D2 hatalmas sikere után a gyártó megvizsgálta a lehetőséget, hogy a Lumin futómű technológiáját hasonlóan elérhetővé tegyék. Az eredmény nagy teljesítmény kompakt csomagolásban. Az U1 Mini szinte minden kategóriában hozza az UI szintjét, kivéve az árat.

Limar Audio

Szent István krt. 12.
I. em. 4/a
Budapest 1137
Email: info@limar.hu
Telefon:
(+36-1) 359-3136
(+36-1) 329-2980

Ez a futómű kombinálja az UI és a D2 előnyeit.

- a Lumin D2-ben használt processzor ami támogatja a DSD256 és 384kHz lejátszást

- MQA lejátszás

- 5-féle digitális kimenet (USB is)

- Alacsony zajú leszigetelt trafó

Az új doboz és a belső alacsony zajú kapcsolásos PSU alacsonyan tartja az árat, de a magas minőség marad.

- Mintevételezés minden használható formátumhoz DSD128-ig

- DoP támogatás

EGY MIKROFONNAL

Egy mikrofonnal

közelebb a lényeghez

Egymikrofonos, fantasztikusan intim stúdióalbumot tett a szó szoros értelmében közzé a közösségi médiában a Juhász Gábor Trió, aki a technikai körülményekről is nyilatkozott a Hi-Fi Magazinnak.

Zipernovszky Kornél

Juhász Gábor nemzedékének, de az egész magyar improvizatív zenésztársadalomnak is egyik legkreatívabb, legkövetkezetesebb alkotója: évtizedek óta saját zenekart vezet, de sosem öncélúan. Mindig csak akkor áll ki a közönség elé, amikor valami fontos közlendője van. (Ennek egzisztenciális alapját a jazzkonzi főállású tanáráként teremti meg.) Diszkográfiája, amelyet honlapján mindenki kedvére böngészhet (juhaszgabor.eu) mutatja, hogy milyen sokoldalú: meghatározó tagja volt az Off Course, a Tin-Tin Quartet, a Balázs Elemér Group zenekaroknak, társszerzője Téli Márta, Bognár Szilvi, Szalóki Ági, Marozsán Erika albumainak és koncertjeik közreműködője, Binder Károly és Gyémánt Bálint duópartnere, és a sort még folytathatnánk. Bár szerzeményei ezen produkciók elhangzásakor is mindig szerepeltek, szerzői lemezei különleges színt és ritkán hallható ízlésséget képviselnek. Még kevésbé hasonlít bárkire is az, ahogy feldolgozásainak alapanyagát a zenekarvezető-hangszerelő kiválasztja: Coltrane: Love Supreme-jét és Schubert Téli utazását egy-egy ciklusban tette sajátjává, Bartóknak pedig a Rómán népi táncokban szereplő két dallamát. A tény, hogy mindig újra másorra tűzi a jazzgitáros örökzöldek egy részét, és ezekben az egyéni hang, de nem a keresett eredetieskedés a célja, csak azért fontos, mert 2019. december

elején felvett új anyagában ilyenek is szerepelnek: Richard Rogers, Jobim, Mingus és mások számai.

Még mielőtt a szót átadnánk a zenekarvezetőnek, érdemes megemlíteni, hogy ahogy Juhász Gábor művészi programjában már rég nem hajlandó kompromisszumokra, úgy arra is csak minden ideális feltétel esetén hajlandó, hogy CD-lemezt adjon ki, annak minden kötelemével együtt. Viszont továbbra is összprodukcióban és albumban gondolkodik, így nem lehet csodálkozni azon, hogy hazai zenésztársainak nagy részét megelőzve csak interneten publikál, és nem csak a fizetős zenei platformokon (amelyek egyébként kényelmesebbnek találják a megjelent, kiadó által már szépen becsomagolt albumokat tovább osztani), hanem a mindenki által online hozzáférhető közösségi médiában. Juhász és triójának további két tagja, Kovács Zoltán bőgős és Jeszenszky György dobos már így

tettek 2015-ben is, amikor a Téli utazás feldolgozását és további aktuális számaikat albumszerűen rendezték el és osztották meg (erről lásd: <https://fidelio.hu/jazz-world/igy-is-lehet-telen-utazni-24952.html>). A mostani, tavaly december eleji felvétel esetében ez azért különösen is feltűnő, mert a számokat egy lemezstúdióban vették fel, a kamerák is forogtak, és egyhuzamban, nagylemez-szerűen, vagy CD-hez hasonló módon egybefűzve tették azokat közzé. A hallgató és egyben néző, ugyan a digitális technika segítségével, de mégis úgy érezheti, ez a három elképesztően koncentrált, nagy tudású, harmonikusan és kedvvel egymásra figyelő muzsikusszakis neki játszik egy szobában, ő csak leült az odakészített karosszékre és élvezte a lüktető, gondolatébresztő zenét, a mesélős dallamokat.

Az élményt igazán az teszi tökéletessé, hogy a hallgató elképzelt helyét egy mikrofon foglalta el a stúdióban, vagyis mindez

a hangrögzítés hőskorát idéző technikával készült. Erről kérdeztem a zenekarvezetőt, aki arra is reagált, hogy úgy találtam, ezzel az egy mikrofonnal és a zenei produkciót illetően egyaránt a lényegét, a mellébeszélés nélküli, tartalmas zenélést valósították meg.

“Ez egy jellemzően egy mikrofonos felvétel. Középen van egy nagymembrános sztereo ribbon mikrofon, ami azt vesz fel, amit hall. Nagyon részletgazdag. Ugyan a hangszerek elé tettek kiegészítő mikrofonokat is, de azok csak a kisebb aránytalanságokat hivatottak kompenzálni, a hang lényege a nagyon jó minőségű térmikrofon. Ez természetesen veszi a tér akusztikáját is, így a Pannónia stúdió is egy nagy hangszerré válik, a frekvenciák a levegőben összeérnek, nemesednek. Az ötvenes évek jó jazz lemezei épp ezért szóltak ennyire gyönyörűen. Persze ennek a technikának vannak nehézségei, hiszen nincs javítás, nincs utólagos editálás. Több koncentrációt igényel a felvétel, de talán ettől történik meg a ‘lényegezés’.”

<https://www.youtube.com/watch?v=w0LqQf-ipK4&t=2900s>

Juhász Gábor Trió:

Juhász Gábor - gitár,
Kovács Zoltán - bőgő,
Jeszzenszky György - dob.

Hang: Nagy Marek, Gresicki Tamás.

Videó: Nagy Marek

A felvétel a budapesti Pannónia Stúdióban készült 2019 December 8-9.-én.

A számok címe (és szerzőik, ill. kezdetük óraállása a felvételen)

1. 0'00" It Might As Well Be Spring (Richard Rogers)
2. 10'04" Early Morning / Hajnal (Juhász Gábor)
3. 14'24" Zingaro / Retrato Em Branco E Preto (Antonio-Carlos Jobim)
4. 19'50" Verbunk (Juhász Gábor)
5. 22'34" My One And Only Love (Wood-Mellin)
6. 30'18" Noon / Dél (Juhász Gábor)
7. 34'20" Evening / Este (Juhász Gábor)
8. 41'15" Goodbye Pork Pie Hat (Charles Mingus)
9. 46'11" Wes (Juhász Gábor)
10. 52'24" Tikitaki (Juhász Gábor)
11. 56'13" Skylark (Hoagy Carmichael)

KR Audio P135 csöves előerősítő

a „gyengéd társ”

Kompakt csomagot kapok és a figyelmeztetést: kézzel érinteni tilos. Nem csak a csöveket, - ami ugye félig-meddig természetes, - hanem a készülékházat is. Pedig mennyire szerettem volna belülről lefotózni...

Kicsomagolom és tényleg újszerű, karcmentes állapotban van, nem csoda az ideológiai védelem. Én is vigyázok tehát rá. (Kifizetni azonban egy esetleges sérülés miatt nem olyan sok kedvem van, főleg mert nem akarózik megvenni. Mondjuk, szükségem nincs rá, - ami nem azt jelenti, hogy nem jön jól egy ilyen kvalitású gép, - mert olyan szettem, amivel jókedvűen elhallgatózok, már van...) De azért helyükre kerülnek a KR 45-ös csövek és helyére kerül a cucc is, a Mark Levinson ML-334-es végerősítő mellé. A kicsi és műanyagában is csinos távirányítóban már benne van az elem, így azonnal indulhat a bemenetválasztás és a hangerő szabályozás.

A Kuzma külső tápjához rendszeresített hálózati kábelt kapja. Ez, - amint már írtam korábban, hogy sajnos szükség van ilyenre is - fordítva van összerakva, így jól illeszkedik a „másik oldal”, azaz az ellenfázisban összeállított testkészülékekhez. Eleinte nem gondoltam volna, hogy ennyi van belőlük, de mostanra világossá vált, hogy a gyártók erre a „részletkérdésre” nem annyira koncentrálnak. Ennél nagyobb bajunk ne legyen azért, csak jó tudni róla, mivel így bekötve egészen más hangzása lesz. (Emellett újra emlékeztetem magunkat arra, hogy az ellenfázisba kötött készülékek hangja néha sajnálatosan jöhet jól is, ahogy színezést, s egyben egy fajta hibakompensálást/elfedést is okoz, de erről a 4. Dimenzió fázisokkal

foglalkozó cikkében bővebben van információ.)

Főkapcsoló be és máris felvillannak az előlapi ledek a maguk zöld és piros ragyogásában. Elég intenzív a fény és ettől a technika megjelenése egy kissé bazárira sikeredett. Eleve nem nagyméretű, (36.5 x 8.5 x 26cm), így az előlapon a helyet jól kitölti a bemenetválasztó gomb és a led sor, illetve a hangerőszabályozás forgatógombja, ami szinkronban csillog a nyomógombok chrome-ezüstjével. A két KR-45 trióda meghatározó látvány az előerősítő tetején és önmagukban vizsgálva, igazi remekművek. Gyönyörű a megmunkálása és a kivitele, a matricázása is igényes, nagyon tetszetős. Versenyt világitani azonban nem tudnak a ledekkel, mi több, még teljes sötétben is alig látszik belőlük vajmi kilépő fény.

A saszse a minimalizmus jegyében fogant. Egyszerű fém ház, egy téglalapforma az egész. Ha nem tudnám, hogy ez valamilyen gyári termék, csodálnám a munkást, mely ilyen minőséget tudott alkotni a DIY szellemében. A szememnek hiányoznak a KR védjegyének számító bordák, melyek a végerősítők oldalain végigfutva olyan jól szoktak mutatni. Ebbe a presztízis iránt fogékony hifisnek nehezebb lesz belekapaszkodnia, kevésbé tud a megalomán elme, fogást találni rajta. (Azért néhány nap alatt megszokom és már, ha nem is szépnek, de a fotelból egész elegánsnak látom.) Az illesztések viszont szépen, párhuzamosan futnak, de mégis, a ház kialakítása néhol egy kicsit kezdetlegesnek tűnik. Amikor végre felcsendül közvetítésével az első dal, akkor értem meg az előerősítő

valódi lényét... és végre közel érzem magamhoz.

(Ez az „érzés” először fiatalabb koromban érintett meg és az élet teljesen más területéhez tartozott. Létezik egy olyan lelkiállapot, melyet elsősorban mi férfiak élhetünk át. Ehhez kell egy női lény társasága, akit egy kicsit erősíteni, gyámolítani lehet, aki mellett az ember férfinak érezheti magát).

Az előerősítő kicsi és kissé suta, de szerethető és az a kedvesség, ahogy kifejezi a zenét, tudom, furcsa kifejezést fogok erre használni, de egyértelműen a hallgató önazonosságát erősíti. Talán a legjobban úgy fogalmazhatnám meg, hogy hirtelen, a sok finomság és gyengédség, ami a hangfalakból árad, ráébreszt a saját stabilitásunkra. Érdekes és figyelemreméltó eredménye ez a hifizésnek, mindenképpen különlegesnek mondanám, mert olyan, mintha az előerősítőnek saját személyisége lenne.

A hátulján már a szimmetrikus illesztési lehetőség XLR csatlakozói is megtalálhatóak a ki-bemenet jeltovábbításához, illetve még három pár aszimmetrikus RCA bemenet és egy pár kimenet. Míg a Levinson az előbbivel csatlakoztatható, addig a VT6000 az utóbbival. A szimmetrikus lehetőség hallhatóan kitágítja az erősítés lehetőségeit, de ez így is van rendjén. Az előerősítés első lépcsőfoka a osztályban működő JFET tranzistorokat alkalmaz. A két trióda szintén A osztályban dolgozik, de a felvett teljesítmény ezzel együtt is csak 36VA. A legnagyobb kimeneti

feszültség viszont csak 1.5V és a szimmetrikus csatlakozón is csak kétszer ennyi. Tulajdonképpen a vonalszintről lehet halkítani. Ezzel a megoldással egyszerűbb a jelerősítés, ezáltal a belső felépítés is az lesz. Okos megoldás! Mivel a KR elsősorban a saját végerősítőihez illeszti, igazából nagyobb kimeneti jelszintre nincs is szükség. Ennek szabályozását egy motoros ALPS potméter végzi, amit gyengébbnek tartanak, mint az ellenálláslétrás megoldást. Mégsem került hátrányba ez a CAT (Convergent Audio Technology SL1 Legend, amivel összehasonlítottuk) dupla mono hangerőszabályzásához képest, ami már ezt a létrás megoldást használja. A jelátvitel meglepően jónak mondható 10Hz-től több mint 100kHz-ig (-1dB-n belül). A mikroprocesszor vezérelt illesztéssel, a csövek mindig a legjobb tudásuknak megfelelően teljesítenek, így folyamatosan fenntartható ez az átvitel. Még a súlyát lehet firtatni az olvasó képzeletének jóllakatására, ez 6.5kg a gyári adatok szerint.

A távirányítás funkció nem túlzottan kifinomult, ezért megszokást igényel, nem megy könnyen a hangerő finomállítása. Még nem volt időm annyit gyakorolni...

A rendszer a megszokott elemekből épül fel, ami az „etalonos” cikkünkben már olvasható, ezért itt nem hangsúlyozom túl a részleteket.

Hang – élmény

Ha azt írom, hogy a KR Audio P135 meghallgatása, akkor nem vagyok pontos. A helyes kifejezés a varázslat. Ebből később összeáll a hang, de ahhoz, hogy ennek részleteit

kifinomultan tudjam jellemezni, jól fognak jönni az előzményekben tapasztaltak is.

Végtelenül kedves hang, már-már bátorítan, de olyan esdeklően, hogy megszanom. Nagyon finom világa van. Érzékeny, mi több, aranyos. Tele van értékkel, melyet, ha emberről, mint társról írom, akkor mindenki bólogat. Most az a kérdés, mit fogok kezdeni azzal, hogy egy előerősítővel kapcsolatban esik szó mindezekről. Az idő szerencsére a segítségemre siet. Kezdenek a finom hangzsrészletek összeállni és így együtt egy erősebb személyiség bontogatja a szárnyait. Már nem annyira esendő, már elmerem engedni a kezét. Most már stabilan mellettem áll. A hangkép egységet mutat, enyhén csöves karakterrel, ami finom ugyan, de annyira nem áll jól a Levinson szignifikánsan semleges karakteréhez. (A Levinson páros együtt úgy jó, ahogy van.) Érdekes ez az újfajta bemutatkozás, ez a karakter. Van olyan zene, mikor dicsérem és olyan is, amikor azt mondom a Levinson a saját előfokával lehet, hogy jobban tetszene.

A „kedves” magába zárt, megfogott, nem enged. A zenehallgatás kiteljesedett általa és ezt nem csak akusztikai értelemben értem. Kalauz egy olyan valóságba, ahol biztosak lehetünk benne, hogy a bennünk lakó rejtett világunk párhuzamra lel és közösséget alkot vele, miközben általa hallgatjuk a zenét.

Forgalmazó: Impressivia kft.

VENDÉGIÁRÁSBAN

Vendégjárásban

a KR Audio P135 előerősítővel

A változtatás lehetősége hívta életre a kihívást, amikor egy P135 megmértetik korunk egyik legtöbbre értékelt csöves előerősítőjével a Convergent Audio Technology SL1 Legend-el. De térjünk még vissza a kezdetekhez!

...valahol a méretek növelése lehet az egyik olyan terület, ahol kielégíthetjük valós igényünket a hang élethű visszaadására. Nagy méret, nagy hang, következik az elcsépett, ámde logikus megállapítás és valóban, a nagy igény és nagy tér betöltésére ez a megfelelő válasz. Emellett megnyugtató, hogy már nincs hová terjeszkedni, mert igazából elértük a felső határt...

E motivációból kiindulva, ahol most járunk, a nappali jókora, ráadásul magában foglalja a konyhát és az étkező részt is, emiatt, a hangfal hiába nagy, harmonikusan illeszkedik a milióbe. A hifinek fenntartott külön rész, a szobából legkevesebb 30 négyzetmétert vesz el. A kanapé, mely a pihenést és a kényelmet szolgálja, láthatóan keretbe foglalja a teret. Amíg elnyúlunk rajta, - ezt

nem lehet másként jellemezni, - az Avantgarde Acoustic Duo Omega hangfalak jelentősen fölének tornyosulnak.

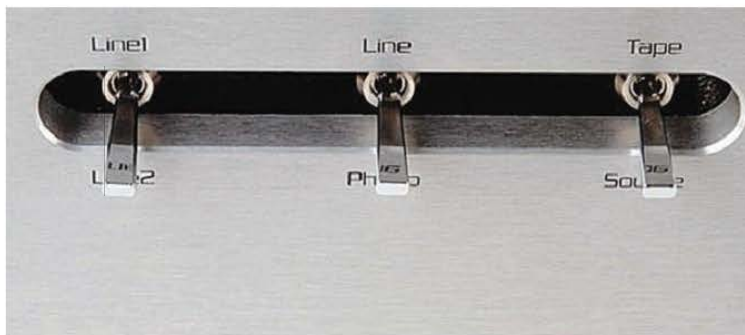
A hallgatási pozíciótól megközelítőleg három méterre vannak a középhangszórók és még csak onnan indulnak el felénk a méretes tölcserék. A koncepció ezek köré épül és egészíti ki egy-egy szinkronban működő tölcseres magas és a két aktív szub láda. Bár, ez utóbbiak, csak szeretnének szinkronban lenni! Ahhoz, hogy ez sikerüljön is nekik, a tulajdonos ügyességére is szükség van a beállításukhoz. A hangszórórendszert kiegészíti egy pár Townshend Audio Maximum supertweeter, ez kiszélesíti az amúgy is széles spektrumú hangsugárzó lehetőségeit.

Megtisztelve éreztem magam, mikor István barátom jelezte felém, szeretné, ha részt vennék a hangfalak beállításának rituáléjában. Így közös erővel próbáltuk legyűrni a kezdeti nehézségeket. Nem álltam szkeptikusan a feladathoz, pedig a néhány alkalommal, mikor

volt alkalmam találkozni már az Avantgarde Acoustic különböző modelljeivel, az installálás nehézségeivel kapcsolatos beszámolóik miatt igazán lehettem volna. Szerencsére a gyári ajánlás, a beállítás megkezdéséhez némi támpontot adott. Ez, esetünkben olyan három méter távolságot határoz meg a hangfalak és a hallgató pozíció között is. Így legalább volt egy kezdeti pont, ahová érdemesnek tűnt lepakolni és összeállítani a hangszóró egységeket tartó fém állványzatot. A beforgatás mértéke is gyári ajánlás szerint követendő és mi híuen, vigyázva a milliméterekre követtük is. A hangfalak a sarkok mellé, a hátsó falfelületre mutattak fenekükkel, kissé jobbra tolódva. Ezen a beállításon később változtattunk, mert a falakról visszaverődő hang nagyban befolyásolta a zenei élményt.

Az első megszólaló hang-jegyek esetlegessége erőteljes odafigyelésre és hangképelemzésre készítetett bennünket. Istvánnal eléggé szinkronban van a hallásunk és bár ízlésvilágunk mutat differenciákat, tudom magamat úgy irányítani,

hogy elsősorban az övét vegyem figyelembe.

A következő pont, felismerés, egy, a magas és a középsugárzót összekötő jumper irányának fordított bekötése volt, pedig gyárilag, a felirat szerinti irányban állt. Ezt megfordítva a magas és a közép immár teljesen összedolgozott. Ettől a változástól hallhatóvá vált a megnövekedett felbontás és sávszélek miatt, hogy az aktív mélyszekció fordított fázisban üzemel. Itt a tápkábelek átkötése lett a jó megoldás. Ezek után jöhetett a supertweeter finomállítása, ahol az intenzitás mellett a pontos helyét is meg kellett keresni, különben a hangképben árnyalt, de komoly torzulásokat okozott. Végül tengelyirányban, pontosan a magas sugárzó alá tettük be, ott volt a leghatékonyabb a működése. Érdekes, de elég volt neki a legkisebb fokozat a megfelelő illeszkedéshez. Ha ennél nagyobb intenzitással működött, „nyomta” a fület. (Népszerűségét igazolja, hogy használata jó hatással

van elsősorban a magas, de a mély szekcióra is, illetve dúsabb tőle a hang a teljes sávon.)

Majd jobban szétoltuk őket, így a hangfalak beállításának az iránya már a sarkok felé mutatott. Ezzel könnyedebb, hallgathatóbb, közelítően hangzashű reprodukciót kaptunk. Érdekes, hogy most pedig a „szuper magas”, amit logikusan a magas sugárzóhoz csatlakoztattunk a saját kis vezetékeivel, közvetve megterhelte a magassugárzót. Fojtott rajta, ezért átkötöttük a mélyhez, ahol a bekötésének már nem éreztük semmilyen hátrányát. De ez csak az új beállítással vált hallhatóvá, ami miatt sokat tisztult a rendszer. Addig a visszhang és a szobaakusztika együtthatója ezeket a finom részleteket elmosta. Beállítottuk még a dölést is, ezért kicsit előre bólint a hangfal, de így lett jó.

Talán leírva és ebben a néhány mondatban összefoglalva nem is tűnik mindez olyan nagy dolognak,

de, ha elárulom, hogy ez a folyamat több hónapon keresztül zajlott, akkor az felfed valamit a hangolás komplexitásából!!

Szükségessé vált a rendszer energetikailag homogén, egységes illesztése, ami az összeköttetések révén meg is valósult. Kifejezetten törekedtünk rá, hogy ha lehet, kerüljük a különböző önhangú megoldásokat, ezért azonos platformra építettük fel a kábelezést, úgy, hogy a vezető keresztmetszete határozta meg azt az energiaszintet, mely a hangsugárzókon keresztül realizálta a szobához ideális méretű megjelenítést. (Idővel a magas és a középsugárzót összekötő jumper is kikerült, minden út közvetlen meghajtást kapott az erősítőről)...

A P135-ös előerősítő bevonását a folyamatba az esetleges fejlődés lehetősége vonzotta, az esély a CAT SL1 Legend kiváltására. Ennek elsődleges indoka a házon belüli illesztés előnye lehet a KR Audio VT6000 végerősítő monoblokkokhoz... Meglehet, ellenben a CAT az elméleti „nincstovábbhováfejlődni” lehetőségnek az ígéretével komoly ellenfél. Főleg azok után, hogy a rendszer beállítására szánt idő egy részét a benne használt csövek csereberéivel töltöttük el.

A gyártó Electro Harmonix-al szállítja és azzal ajánlja, úgy, mint megfellebbezhetetlen nóvum. Nem lennénk magyarok, ha ezt mi is így gondolnánk. Én a csövekkel kapcsolatos hangzásélmélelet állítottam fel ennek a gyakorlatnak a megcáfolására, a gazdi pedig az ízlését, hogy minél jobban magára egyengesse a hangzás tónusát és megszólalásának jegyeit. Így került végül bele a táp és jelerősítés oldalra két Telefunken ECC 88, két JanPhilips

ECC 83 és katódkövetőnek egy Mullard ECC 88. Ez utóbbi egyfajta varázsvilágot hoz létre, míg a többi inkább áteresztően viselkedik (és ugye, itt illik hozzátenni, hogy: ebben az elektronikában).

Az SL1 további előnye, hogy elviseli az utánépített, de ettől függetlenül rendkívül meggyőző Takács Jenő tuningos, Jadis DPMC phono 15,5V jelerősségét. Tapasztalataink szerint, erre az eddig a próbált előerősítők közül egy sem volt képes. Nem csodálom, a legtöbb phono 1-1.5 voltos, átlagosnak számító értékétől ez egy „kicsit” odébb van. A CAT ráadásul saját, beépített phonoval felszerelt változat. Lehet, hogy csak helyszíni sajátosság, de itt nem rúg labdába a Jadishoz képest.

A Jadis régi ismerősüinktől kapja a jelet, ami nem más, mint az Audio Note AN-S7 MC trafó, amit a legalacsonyabb, 10hmos állásban használtunk. A források megnevezésénél pedig rögtön két irányba is lehet indulni. A lemezejátszó a Pierre Lurte J4 az SL5-ös tangenciális karral felszerelve, illetve a régi, de ettől függetlenül jó állapotban lévő Audio Note IO hangszedővel, ami még Kondo Mester keze nyomát viseli magán. Ennek egyik jellegzetessége a kifejezetten alacsony kimeneti jelszint, legalábbis a későbbi példányokhoz képest mindenképpen. Ehhez a rendszerhez biztosan jobban illeszkedik, mint az újabb modell az IO-J. (Volt szerencsém jelen lenni a próbánál.) A másik vonalat pedig a Telefunken M5B szalagos magnó képviseli, egyben le is horgonyozva a rendszert az ősi szemlélet érvényessége mellett!

A stream korszak beköszöntével, korábban itt is megjelent néhány digitális eszköz. Részben a változatosság és az újdonság ígérete, másfelől a trend és szokás szerint a zenei felhozatal bősége hordozta volna ennek létjogosultságát. Hogy mostanra miért nincs látható nyoma mindennek? Talán az egybekötött nullák előtti számjegy magas értéke sem tudta elhozni azt a színvonalat, ami a tulajdonos lelkét olyan finoman tudta volna legyezgetni, mint az analóg. Mivel magunk is analóg módon működünk, ez az analógia érthetőnek bizonyulhat. Pedig ha valaki, akkor István próbálkozik a digitális iz befogadására. Ennek bizonyítéka a nemrégiben kölcsönkért Mark Levinson No.31.5 referencia CD futómű és No.30.6 referencia D/A konverter. (Ezek szerint csak én tudok elgyengülni egy ilyen jelenéstől, mert már az sincs itt...)

Az összehasonlítás

Végre témánál vagyunk, ezért illő előhozakodni a felhasznált zenékkal: LP-ről megszólalt Anne Bisson-Blue Mind (HQ-180 Fidelio Music, Canada) és Al Jarreau-Glow (USA, Warner), míg szalagról Ella Fitzgerald 1970-es koncertjét, - amit az Erkel színházban rögzítettek, - játszottuk le.

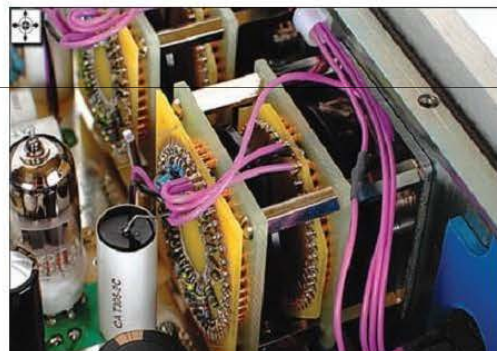
Az első akkordokból már „örömmel” konstataáltam, hogy a KR-nél konzekvensen kerülük a helyes fázisbekötést. Jeleztem is a forgalmazónak a helyzetet, kértem továbbítsa a gyártónak, hátha megkönnyíti az ajánlott bekötés megtartása a hifisek életét. Én végtelenül megkönnyebbülnek, mert a tápkábelek többsége nem kultiválja a fordított irányt. Ezért elsőre zavaros,

beszűkül, csattogó előadást kaptunk tőle, de az csak egy percig tartott, mert az állapot orvoslása miatt gyorsan kikapcsoltuk. Sajnos csak részleges javulás történt, mivel a bekötött tápkábel az előbb felvázoltak szerint, kisebb intenzitással ugyan, de hasonlóan zavarta össze a hangját. Igaz, hallgathatóbb lett a kis előfokunk, de a Convergent pozíciója erősödni látszott.

Két hétre magamhoz vettem hát és megpróbáltam a benne lévő hetven óra menetidőt, - most már helyes fázisban, - egy kicsit felduzzasztani, hogy egy fokkal bejártottabbnak tűnhesen. A visszaadása előtti napon, szerencsére újra meg tudtuk hallgatni és így már egy sokkal élvezhetőbb hangot tudott produkálni. Bár valószínűleg maradhatott benne tartalék, hiszen még így is csak kb. 100 órát volt áram alatt, szemben a cég által megadott, min. 300 óra idővel. Ezt hozzá kell még venni a helyes értékeléshez.

Convergent Audio SL1 Legend előerősítő

Atmoszférát teremt, leválik a hang a rendszerről, önálló, összefüggő térrel. Nyugodt, analógos, zenei. Kicsit zárt világ, a Mullard csőnek köszönhetően, de pont ettől van egy hosszan hallgatható csöves karaktere. Némi zavar érzékelhetően vegyül a külső táp felől, a beépített összekötő tápkábel tulajdonságai miatt, de ez nem különösebben zavaró, igazából részletkérdés, mert: bevon a zenébe! Jól csinálja, hallgatása közben nem vágyunk másra, leköti a figyelmet. Részletező, az énekhang elkülönül a hangszeres kísérettől, de talán előbb is lehetne. Ilyen és ehhez hasonló tapasztalatokkal egy kellemes összehatás ért, ami nem mellékesen

a zenei műfajok széles palettáján hitelesíti a rendszer összeállításának a helyességét. (Kipróbáltuk elég sok felvétellel.)

KR Audio P135 előerősítő

Nagyobb felbontás, tisztább hang. Az énekhang fókuszáltabb, élőbb, jobban elkülönül és jobban a helyén is van. Nagyon közvetlen, de nem tolakodóan, inkább lehet finoman. Részletezőbb hang, mégis vannak benne lyukak, de ahogy melegszik ezek úgy töltődnek fel.

Két hiányossága van, amire szót vesztegetnék. Az első és ez a tulajdonos szemszögéből szubjektív megítélés: az egység és a hangulat, amit a rendszer közöl CAT-ra hangolva és, ha az nincs, a rendszerből ez bizony hiányzik. A másik - és ez mindkettőnknek azonnal feltűnt, - a mélyek elnagyoltsága és kontrollálatlansága. Nincs meg a mélyszekció kidolgozottsága, a hangok összetömrölnek és nincsenek a helyükön. Nagy valószínűséggel erről a bejáratás hiánya tehet, mert ilyen problémával már más hasonló esetben is találkoztam.

Anne Bisson pontosan a két hangfal között foglalja el a színpadot, középen áll. Nincs információ arról, milyen magas, de ha tippelnem kellene, akkor a mikrofont, úgy 160cm-re állították be. Az énekhang elkülönül a zenekartól, jól kiemelkedik a térből, önálló a produkció, melyet a zenekar kísér, kissé a háttérben maradva. A zenészek figyelnek egymásra, összehangolt előadásuk profi szerkesztésre utal, ahol a ritmus minden egyes akkordnál szinkronban van. Úgy érzem, semmi nem vész el a produkcióból. Egyedül

a mélyhangok kidolgozatlansága nem illeszkedik a részletező hangképhez. A Convergent ehhez képest egységesebb, főleg a mélyek miatt, ugyanakkor nincs ez a felbontás és Anne énekhangja valamelyest belevész a zenekarba, mely így jobban elnyomja azt. A produkció inkább tűnik egy nagyon jó minőségű rendszer lenyomatának, mint a stúdió felvétel, helyszíni visszahallgatásán tapasztalható zenei korrektséggel megáldott realitásának. Ettől függetlenül belehelyezi egy térbe, mely a hosszan hallgatható csöves karakter jegyeit viseli magán és ez szerethető. Mégis, miután a fül mintát vesz a KR előadásmódjából és hozzáidomul, kifejezetten fárasztó a CAT elnagyoltabb és kicsit zavarosabb előadása. Ez viszont rendezettebb a mélyek terén, melyek arányosabban vannak jelen a hangban.

Al Jarreau keményebb hangzással sejtet a lemez eredeti hangkarakterét megidézve. Nem lógnak ki a mélyek egyik esetben sem különösebben, köszönhetően a feszebb ritmustartásnak. Az egység itt is a Convergent-tel jellemző inkább. A KR a kidolgozott megjelenítésével és a tisztaságán keresztül a részletekre fókuszál. Olyan, mintha a barázda információtartalmából élővé tudna válni a zene. Az énekhang, hasonlóan alakul, mint Anne esetében. A férfi énekhang is szárnyaló, élő hatásával betölti a teret. A zenekar kissé háttérbe van szorulva és nem elhelyezésében, hanem valahogy mintha jobban le lennének tömörítve az énekeshöz képest. A CAT plastikus megjelenítő képességében, egy zenefolyam részeként ilyen aprólékos benyomás nem jut eszembe, inkább a hangulat és az élmény köt le, valahogy jobban

benne vannak ezek a csöves karakter hanghordozásában.

Ella rendesen megoldoztatja a rendszert. A szalag magasabb minőségű formátum, jelentős többlettel az LP-hez képest, köszönhetően a felvételnek. Itt már a taps is olyan szálon indít el, ahol önkéntelenül kezdjük számolni a koncerten jelen lévő lélekszámot. Jelentős tanulságokat vonhatunk le abból is, mikor a szünet után a zenekar visszatér a színpadra és a cipők megdobbantják a színpadot, néha épphogy wwcsak hallhatóan. A keverésbe is belenyúltak a helyszínen, a bemondó hangja más szünet előtt és után. Ezek a részletek is áruklódóak, de a zenekar és főleg Ella éneke különösen. Lenyűgöző, amit „művel”. Erről mindkét előerősítő sajátos előadást tart. A KR éneke átítatja a teret, mélyen bele látunk, az énekes kinyilatkoztatása közvetlen, részletes, már-már lenyűgöző. A kíséret is jelen van, nem érzek hiányt. Talán kicsit keményebb a hang és a mélyek most is össze-vissza kóborolnak, bár ez magára a felvételre is jellemző tulajdonság. A CAT atmoszférateremtő képessége itt nyilvánul meg a leglátványosabban. Bár nincs az a közvetlenség, átláthatóság, mégis egységes az előadás, nyugodt, hosszan hallgatható. Kicsit zárt világ, nem avat be olyan mélyen, mint a KR, de nem is hiányzik, jól elvagyunk a szerethető, enyhén csöves karakterrel. Mégis, miután a KR-t megszoktuk ez, ahhoz képest kevés és kicsit zavaró, függetlenül attól, hogy mennyire érezni az Erkel színpadát. A KR-t könnyű megszokni és az élő hang nem fedi fel, hogy még nincs meg a teljes kép, ahol az előadás zajlott.

Összességében a KR előfoknak több esélye lenne illeszkedni a VT6000 végfokokhoz. Bár ez sem törvényszerű, a 20 évvel későbbi fejlesztés távlatából. Főleg, hogy mára már teljesen más a cég fő tervezője.

Ezt megelőzően számos próbálkozás volt más előerősítőkkel is és ezek közül a CAT lett a befutó, de István bevallása szerint a KR lenne a második helyezett. Hiába kerül több mint hatszor annyiba a Convergent, (a P135-ös listaára 6000Euro) a kis KR messze nem annyival marad el, mint amit ez az árkülönbség indokol. Megbeszéltük, ha belekerül az ideális ötszáz óra üzemidő, újra kölcsön kérem egy próba erejéig.

EGY VALÓDI DIGITÁLIS „VÉGFOK”

és egy út az audio ösvényein

Úgy 8 évvel ezelőtt kérdezte Farkas Péter barátom, lehetne-e készíteni külső DAC helyett, direkt digitális végfokot? Digitális végfok alatt olyan teljesítmény erősítőt értett, amiben nincsenek karakterisztikáival rendelkező erősítő elemek, vagy visszacsatolás, mint egy analógban. Tehát nem egy jel-erősítő, de mégiscsak szabályozható teljesítménnyel bíró végfokozat.

Ő olyan, nagy teljesítményű ellenállás létrára, vagy kapcsolt áramgenerátorra gondolt, ami egy kis jelű DAC-ban lehetséges. Az volt az elképzelése, hogy ilyen kellene építeni nagyobb teljesítmény leadásra, nem pedig analógban erősíteni utána.

Ez már csak amiatt is dicséretes gondolat volt tőle, mert ő analóg erősítőket fejlesztgetett akkor már majd 15 éve. Egy versenyre hívtuk ki egymást: Ő analógban építi meg azt, amit legjobbnak vél, és én építék egy tisztán digitális végfokot, aztán majd összehasonlítjuk. Így indult részemről a digit-végfok története.

Tehát a lecke fel volt adva, és én hamar rájöttem, hogy ami kis jelnél lehetséges, az nagy jelnél, erősebb teljesítmény leadás mellett felmelegedne, és nem tudná tartani a megcélzott CD minőséget, a 16 bit pontosságot... A kérdés tehát az lett: hogyan lehet akkor energetikailag kifejezni a PCM kódot?

Adódott a PWM technológia. Egy natív frekvenciájú (44.1kHz-en működő) PWM esetében, nagyjából 22us idő adott az impulzusszélesség maximális értékére. Nyilván technikai okok miatt célszerű ennél valamivel kisebbet választani, de a kalkuláció bemutatására vegyük ezt az értéket. Ha ez a 100%, akkor mennyi lehet a legkisebb lépés?

Érdemes volt felismerni, hogy a 16 bit valójában nem is 16 bit, hanem +/- 15. Vagyis a legfelső bit tulajdonképpen a jel polaritását fejezi ki. Ezt műszakilag külön lehetett kezelni, és így emiatt „csak” 15 bites felbontású idő-lépcsőkre lett szükség. Ez 32768 elemi lépést jelentett a felépítésben.

Ha a 22us-ot felosztjuk 32768 lépésre,

megkapjuk az elemi idő „kvantumot”, aminek az egész számú többszöröseit kell összeállítanunk, hogy megkapjuk a pillanatnak megfelelő időértéket (PCM – idő konverzió). Ez az érték nagyjából 670ps-re jött ki. Ez kivitelezni pedig már nem tűnt nekem lehetetlennek.

Nagyjából fél éves munkával sikerült is meghallani az első, ilyen módon készített hangot ami biztató volt! Aztán újabb fél év múlva már össze is volt szerelve az első proto-verzió. (Az elmúlt 10 év alatt összesen három verzió készült, mindegyikből egy-egy darab.)

Mivel nem volt alsó határfrekvenciája (DC-től ment), veszélyt jelenthetett volna a hangfalak számára, akár csak egy hibás wav-file miatt is, ezért ki kellett egészíteni DC védelemmel.

Amikor ez is meglett, már el lehetett vinni ide-oda, meghallgatni jobb akusztikai körülmények között és hangfalakkal, mint amilyenek nálam voltak.

Vissza egy kicsit az elvhez: tehát ha a PCM kódot megfeleltetem területnek, akkor az arányos energiaként jelenik meg egy D-osztályú teljesítménykapcsoló kimenetén.

Ez a terület egyik irányban az idő (a kód szerint változó impulzus szélesség), a másik irányban az amplitúdó, amit egy szabályozható tápegység ad a D-osztályú hídra. Ez a változtatható tápfeszültség a hangerő. (Kis feszültség = kis hangerő.) Tehát nincs bitmanipuláció, kis hangerőnél is a teljes eredeti bit-felbontás van jelen.

Az egész kulcsa a PCM-idő konverzió. El is neveztem akkor szép hangzatos névvel, ez az egység volt a „Time Converter”.

(Annak, aki megkérdezné: nem, nem volt szükség a digit-végfokhoz fluxus kondenzátorra.) Ha a PCM - idő megfeleltetés bit-pontos, akkor az egész teljesítményben erősíteni vágyott hangspektrum fázis-hibáktól, intermodulációs torzítástól, és egyéb analóg hibáktól mentesen kerül át a teljesítmény tartományba, és az eredeti minőségben hallgatható meg.

Van persze egy kis probléma még ebben a helyzetben. Shannon mintavételezési törvénye értelmében, a kimenetre oda kellett volna tennem egy meredek alul-áteresztő szűrőt (20KHz-nél) a kimenetre, ami viszont elrontotta volna a létrehozott precíz fázist. Ez megengedhetetlen, hiszen akkor visszasüllyed a minőség csak hifizős szintre. (Akkor pedig mire volt ez a nagy igyekezet?)

Egy kis kitérő: szerintem mi a különbség a hifi és az audiophile hangzás-világ között?

A hifi megszímogot, (ha kicsi a torzítás és nincs nagy tonalitási probléma). Az audiophile (high-end) viszont képes megérinteni a lelket és a szívet.

A cél pedig az lett volna, hogy a CD formátumból kihozzam azt a lelkesedést, amit akkor tettek bele, amikor készült.

Persze, ha egy felvétel torz volt, akkor sajna az marad, ha viszont törődés, gondosság volt benne, akkor ájtjon, még az előadó lelke is.

Figyeld csak meg például egy századfordulós gépzongorát. Nincs energia árnyalás, minden hang egyforma erővel szólal meg. Mégis, ha nem kislányok, kotta alapján lyukasztották a mesterszalagot kézzel, hanem igazi zenész játszotta fel a lyukasztós-zongorával, akkor az idő hordozza a játész lelkét és azonnal megérzed, hogy e mögött nem gép, hanem ember van.

Az idő és a pontosság a kulcs az eredeti hangspektrum megjelenítésében is. Ha szétcsúsznak a spektrumtartalmak az időben, akkor megváltozik a hangszín, más lesz a hangszerek, az énekesek hangja, szélsőséges esetben a zene lüktetésének csomópontjai is máshová kerülnek és egyáltalán nem lesz érthető egy karmester koncepciója, mert a produkció az elektro-akusztikus megjelenítő pontatlansága miatt szétesik. Ez nagyon kicsi dolgok együtt-nem állásából fakad.

A fül-agy rendszer nagyon fázis érzékeny, és az eredeti akusztikus

teret és eseményt képes újraépíteni a hallott hang alapján. Ha az információ torzul, akkor nem képes visszaállítani az eredeti történést, vagy nagy munka és fárasztó odafigyelni, nem élvezet. Ha pedig minden a helyén van, akkor elmerülünk a zenész eredeti intuíciójában, ami képes megjelenni (persze hozzá véve a zenei rendező, a karmester, és a technikai közreműködők stb. együttes munkáját is).

Mit lehet várni ettől a tisztán digitális megközelítéstől? Eltűnnek a digitális-analóg átalakítás hibái, az analóg teljesítmény erősítők jellemző hibái (néha persze keletkeznek újabb problémák, mint például a „dead-time”, de ez szerencsére szépen kezelhető a legújabb gyors FET-ekkel).

Amikor a hangszerek és az énekesek egyszerre, egymás melletti kicsi és nagy hangerőn szólnak, nem nyomják el egymást, nem oldódnak fel egymásban, hanem egymástól függetlenül, külön-külön tisztán hallhatóak, jól elkülönülnek.

A fázishelyesség miatt a színpadon a hangszerek, énekesek helye nem változik és lehet érzékelni a méreteket, néha még a feltűnőbb mélységi távolságát is. Életszerű képet kapunk, ami nagy élmény!

Ha nagyobb a hangerő, akkor egy analóg erősítő el kezd „szenvadni”, mert a dinamikai maximumoknál erősebben görbül az átviteli karakterisztikája. D-osztályú esetében ilyen probléma nincs: nagyobb hangerőnél csak a hangfal tulajdonságai korlátozóak, nem pedig a végfoké.

Ha a hangfal és a lehallgató helység (visszhang, verődések, rezonanciák) bírja nagy hangerőnél, torzítás és erős visszhang okozta problémák nélkül, különleges élményben részesít minket egy ilyen erősítő. Koncert élményt lehet átélni.

(Egy zongora felerősítése, ami természetellenessé is válhat, persze nem fog eufórikus élményt okozni. De egy nagy vegyeskar, mondjuk orgonával, hárfával kísérve, hát az megrezegteti a lelket is, nem csak a testünket).

(Például: Sampler Volume2 Reference Recordings , /5/ Rutter : „Lux Aeterna” from Requiem.

Vagy egy orgonamű. Ami eredetileg is hangos volt, nagy térben.)

Az első Digit-végfokom csak USB-ről ment, és egy kis lejátszó programmal wav-al táplálkozott. A második verzióknak már kétféle bemenete is volt: USB és SPDIF. A harmadik verziót nagyjából hat évvel ezelőtt készítettem el. Ez két SPDIF bemeneten fogad jeleket. Ebben már volt egy jelentős változtatás: lineáris interpolációval ---- (A+B) / 2 ---- a 44.2KHz-es 16 bites wav-ból 88.2KHz-es , 17 bites jelet készítettem és négyszer finomabb időfelbontás (kb. 170ps) lépcsőt kellett használni. A 88.2KHz-nek köszönhetően nem kellett szűrőt alkalmazni, mert nem volt a hallható tartományba eső keverési komponens a mintavételi jel és hangjel-tartalom miatt. A hangja kitisztult, megmaradt a precíz fázis, ráadásul finomabb felbontásban. Nem hiszem, hogy egy jó CD felvétel esetében könnyen meg lehetne mondani, hogy most sima CD-t hall, vagy valamilyen HD audio felvételt.

A jövő

Szerintem a közeljövőben azzal fogok foglalatostkodni, hogyan lehet a passzív keresztváltókat eltüntetni a hangfalakból, helyette pedig digitális keresztváltókat építeni, minden hangszóró előtt saját végfokkal, digitális átvitel korrekcióval, amihez kisebb teljesítményű erősítők kellenek majd, igaz legalább 6 darab, vagy 8, de jobb minőségűek, mint a mostaniak általában. (És itt most persze nem surround-ra gondolok, csak a kétutas sztereóra, ez a 7+1-nél még szoródnia fog...)

Ezzel olyan megvalósítás érhető majd el egy megfelelően kezelt akusztikájú, de otthoni helységben is, mint ami korábban csak egy drága stúdióban volt lehetséges.

Távolabbi jövő

A sikhullám leképezése történik most a mikrofonokkal. Lehetőség nyílik majd a térbeli hullámok rögzítésére és visszajátszására is, és ezzel megközelítőleg igazi valóságélmény lesz elérhető. Remélhetőleg nem lehet majd megkülönböztetni a jó felvételt, az ott helyben játszó zenész produkciójától.

Melléklet

Volt szerencsém részt venni idén Csobánkán, a Szabó Zoli által rendezett erősítő és DAC meghallgatáson. Ott kiváló akusztikájú helységben hallhattam után-épített csöves

végerősítőt is, aminek nagyon szép hangja volt. Mondtam is magamnak: ha a basszusok a csöves erősítőknél megfogottabbak lennének, (azt az alacsony impedanciát ott nehéz technikailag megvalósítani) akkor azt a hangkaraktert is teljesen jónak tartanám, amivel boldogan együtt lehet élni.

Sajnos egy idő múlva a túl sok (szép tiszta), de úszó basszus hangba belefulladtam, mint a légy a mézbe... (Bár van, aki épp ezt szereti benne.)

Egy másik tapasztalatom a Core Audio-nál: az ott fejlesztett PC-s analóg-tápos zeneszerver, DAC, és analóg nagy teljesítményű mono-blokkok, mindez tisztított, összeszinkronozott órajellel, minden akusztikus igényemet kielégítette. Sajnos ez viszont már túlmeleg a pénztárcám lehetőségein, ráadásul külön zenehallgató helységet is igényelne. Emiatt számomra egy szép, referencia értékű tapasztalat marad, de nem választható alternatíva.

Négy éve jártam a Müncheni HiFi show-n is. (Különös volt látnom ott a KáCsa Audio-t, a bejárat közelében. Egy kis műhelyt rendeztek be, és kívánságra ott helyben meg lehetett rendelni kábeleket, majd egy-két óra múlva vissza lehetett jönni a kész termékért. Hát így is lehet csinálni. Élmény volt ezt látni.)

Akkor ott hangfalakat kerestem, mert szerintem az a leggyengébb része a hangrendszernek, és szerettem volna tudni, azok a darabok, amik számomra elérhetetlen árban vannak, mit tudnak, hogy ennyire drágák? (Az egyik – Lanche termék – 300 000 Euro volt...)

Volt olyan is, hogy nagyon sokat: 20 ülésnyit (nem csak egy fókuszban!!!) tudott egyenletesen ellátni olyan dinamikával, neutralitással, nagy energiával, szuper alacsony torzítással! Ez jobb volt, mint amit ez előtt néhány perccel korábban meghallgattam, a világ egyik legjobb fejhallgatójának tartott elektrosztatikus STAX produkált. Pedig százszor könnyebb jó hangot csinálni a fül hallójárateiba közvetlenül, mint egy nagy térben, több méterre a fültől...

Mindenkinek kellemes hangokat kívánok: *Törőcsik László*

DIGITVÉGFOK

Digit-végfok

- a high-end határa?

A DIY világába kalandozunk el ebben, illetve az - Egy valódi digitális „végfok” és egy út az audio ösvényein cikkből.

...egészen addig minden arról szólt, hogy végre sikerüljön összeállítani egy, amolyan tisztességesnek nevezhető rendszert. Mi mással is kezdhettem volna, mint a Nad 3020-al, a menő manóval. Jött és ment. Valóban jó, de rövid kezdet volt. Érdeklődésemet akkoriban, mondhatni teljesen lekötötte a hifi, így amennyire tölem telt, nem sajnáltam tőle az anyagiakat sem. Már ami egy éppen csak kezdődő, önálló életből kiprélhető volt. Évek alatt lassan felzárkóztam a realisabb igényeimhez, de ez igazából nem jelentett mást, csak az akkoriban elérhető és tulajdonképpen némileg már megszokott termékpalettáról való gyűjtögetést. Nem volt módom feljebb lépni, így hát ezeknek örültem.

Belül azonban kielégítetlen vágy dolgozott. Pontosan nehéz lett volna megfogalmazni merre, mire irányulva, mégis hajtott előre a belső készletet. De úgy éreztem, valahogy mégsem remélhetek áttörést az elérhető technikák palettájáról. Ahhoz, hogy legalább átmenetileg a „csúcson” érezhessem magamat, a megszokottól bőven eltérő színvonalon lett volna szükség újra alkotnom az audio rendszeremet.

Ekkortájt találkoztam Lacival és ez alapjaiban hozott változást a szemléletemben, ahogy a hifit addig láttam és hallottam. Az első prototípussal akkor már nagyjából készen volt és megtisztelt azzal, hogy a finomhangolásába engem is bevont. Egyfajta vaktesztet indukált vele. Modulrendszerben cserélgetve az alkatrészeket demózott, hozva ezzel változást az erősítő hangzásában. Szinte minden esetben valóban konkrét változást hallhattam, annyira kifejező volt az elektronika. Mire összeállt a kész produktum, elfogtam, hogy ez az, amit

eddig tudat alatt kerestem. Kitágította a korlátokat és elkezdte egy új dimenzióját megformálni a zenehallgatásnak.

Az első prototípus még átmenetet képezett valahol a high-end általam ismert határa és valami olyan között, amire leginkább a felfoghatatlan jelző illik. A másodikat már a szűnni nem akaró, „a mindig feljebb” készletése hívta életre. Lacinál ez természetes, hiszen folyamatosan fejleszt és a technológiai fejlődéssel párhuzamosan, folyamatosan helyezi át, tolja ki a korlátait. Rólam pedig ezzel kapcsolatban csak annyit, hogy megláttam a rést a lehetőségre, végre kilépni a hifim korlátai közül.

Egy hosszú fejlesztési folyamat és a finomhangolás végén, végre hazavihettem a saját példányomat. Ez megoldásaiban műszakilag már magasabb színvonalat képviselt, mint az első példány. (Ez a harmadikban csúcsozott ki, amiről a részletes beszámoló készült.)

Addigra már lehetőségem nyílt otthon a nappalit átszervezni hifis zónának és hazacipelni a B&W Matrix 804-es hangfalakat. A választás azért esett rá, mert az előlap igen ellenálló a külső behatásokkal szemben, így ideálisnak tűnt kivédeni a növésben lévő családtagok intenzív életvitelét, mellyel az örökkévalóságnak készített dolgokat is könnyedén átadnak a múltnak.

Az erősítőről dióhéjban annyit, hogy alumínium házat kapott és WBT csatlakozókat a digitális bemenet és a hangszóró kimenet számára, illetve még az USB csatlakozás miatt PC is köthető volt rá. Ezen felül csak a ki-bekapcsoló gomb és a tápfeszültség (!) – azaz a hangerőszabályzás látványos méretű tekerő gombja törte meg a nyers fém ezüstös egyhangúságát.

(Röviden és tömören megragadva a lényegét, figyelemreméltó, hogy az erősítőben nincs digitális konverzió. A PCM (Pulse-code Modulation) jel PWM (Pulse Width Modulation) jelként

impulzusszerűen éri el a hangszórókat, majd ott alakul hallgatható hanggá. Ezzel a technológiával megszüntethető a digitálisról analóggá konvertálás során fellépő veszteség!)

A hangja?

Nos, azt jó lett volna tudni, de az első és legmélyebb megtapasztalás az volt, hogy igazából nem hallom. Addigra már elmondhattam magamról, hogy elég régóta trenírozva volt a fülem a hifi, vagy akár az audiofil világ különféle képviselői által és nem tűnt fel, hogy ne tudnám meghallani, vagy értelmezni a hangképüket. Most, ha nagyon összeszedtem magamat és igazán odafigyelve koncentráltam a hangra, akkor mindössze talán egyetlen pillanatra, ha teljesen be tudtam fogadni! Ezt elengedve, maradt egy hatalmas megjelenítéssel bíró, felbontásában értelmezhetetlen hangkép. Hallottam, hogy szól a zene, csak az egészet folyamatában nem voltam képes követni.

Eleve, amíg idáig eljutottam, feltűnt, hogy a fülem az évek alatt rengeteget változik és lassacskán felnő még a magasabb kategóriás rendszerek szintjéhez is. Most, nagyjából három hónapon át tartott, mire azt kezdtem el érezni, hogy képes vagyok felmérni a rendszerem valódi képességét. Olyan mennyiségű apró információmorzsával és zenei részlettel volt telve a hangkép, hogy szükséges volt kitágulnia a hallásomnak a befogadásához.

Érdekes volt találkozni ezután a hagyományos „analóg”, ámde felsőkategóriás rendszerekkel. Ami elsősorban feltűnő volt, hogy a fülem nem felejt és ezért sokkal könnyebben boldogulok velük a digit-végfokos terápia után.

Talán érdekes részlet lehet még az erősítővel kapcsolatban, hogy zeneőrült ismerőseim, látogatóik során mindig valami újdonságot kívánnak. Audio éhségüket néha nehéz elnyomni

olyan eszközzel, amely hifis létük során számukra (is) már viszonylag megszokottá vált. Ilyenkor látom a kielégítetlenség és az újdonságra vágyás keresztüztét az arcukon, (udvariasak, nem mondják, hogy szerény a tálalás.) No, ekkor történik az, hogy előveszem Laci végfokát és ezzel sikerül kitágítanom a megszokott határaitak.

A harmadik prototípus pedig még a másodikon is túlesz, ezzel lesz kapcsolatos a következő rész.

Az összehasonlítás

Ebben az esetben két szóba jövő lehetőséggel számoltam. Az egyik a Hegel H90 integrált erősítő volt. Modern, digitális bejáratokkal jól felszerelt melyet, ha hallgatók, tiszta, finom, jó készségű elektronikáról kapok benyomást. A másik pedig az etalonunk, a Levinson szett...

Laci a digit-végfokhoz ajánlott egy PS Audio tápsűrőt, hogy azon keresztül menjen a tápellátás. (Ő ezzel használja.) Forrásnak pedig elsősorban a Tascam DA-3000 AES/EBU kijáratát használtuk. Próbálkoztunk a koaxiális digitális kijáratral is (egy átalakítón keresztül), de mivel az erősítőnek ideálisabb a nagy jelerősség, így az előbbinél maradtunk. Hanganyagának az STS Records referencia felvételeit használtuk.

Az első meghallgatást a „másik” szobában ejtettük meg, (a nem rendezett akusztikai viszonyok között) és az Avalon Transcendent hangfalak voltak felkérve a végső kimondására.

(Azonnal mellékvágányra siklottunk a PS-el kapcsolatban és a végfok helyett, ezzel kezdtünk el foglalkozni. Gyorsan világossá vált, hogy ezen keresztül nem lesz egyszerű tesztelni, mert erős lenyomatot képez a hangban. Mivel ez a rész most nem a PS-ről szól, ezért nem is vesztegetném a szót különösebben rá. Csak annyit mondok mégis, hogy e miatt a tesztelés egy részénél volt, hogy nélkülöztük, mivel akkor is meghatározó maradt a hangképben a hatása, ha csak be volt dugva a konnektorba (nem bekapcsolt állapotban is) ezért, ha nem használtuk, akkor inkább teljesen kikötöttük.)

Abban a „deinstallált” rendszerben, ahol a Hegel hűen közvetítette a körülményeinek a hibáit és ezáltal érezhetően tompán, kissé fojtottan

és gombócosan szólt, a digit-végfok áttört rajtuk és nagy felbontású, élő hangzásképpel jelezte, ki az úr a rendszerben. Az installáció mindkét erősítőnek jót tett, de míg a Hegel kellemes társsá vált a zenehallgatáshoz, addig a végfok már egy másik zenei dimenzióban kezdett el muzsikálni.

Félelmetesen gyors. Szinte alig értelmezhető a megjelenített információmennyiség. „Nincs digitális konverzió”, valahogy a jel „áttöri” a teret. Egészen más élmény ez, mint, ahogy a hagyományos erősítésnél megszokhattuk. Sávszélek? – amit a hangfal tud, kiadja. Dinamika? Elegendő, legalábbis ehhez a hangfalhoz biztosan. A leadott teljesítménye, ami olyan 60 watt, sok mindenre elég, de valószínűleg azért nem mindenre. (A kérdés az, hogyan fog ez kiderülni?) Belefolyni az általa közvetített hangba inkább olyan, mint feloldódni annak ideájában. Egyoldalúvá tesz az erényekkel kapcsolatban, a jözanság csak akkor jöhet el, ha kikapcsol a figyelem belőle és van ideje újra regenerálódni a környezeti hangok, vagy netán egy másik zeneforrás megszokott ritmusán. A jel valóban, igen közvetlenül jön át és talán akkor dereng fel, mit is jelent ez igazán, amikor átkötünk az erősítés megszokott képviselőire.

A Hegel után megkívántuk izzasztani a Levinsonokat is. Valahogy az csengett

le az egészből, hogy van, aminek nem illik tükröt tartani, mert egy esetleges „jobb” elveheti a kedvet a hallgatásától. Talán a kulcs az egészben a jelvesztéség lehet. Ahol ennek a hatása tetten érhető, ott már inkább visszafogottá válik a zene élvezete. A Digit-végfoknál ilyesmi nem tűnik fel, a kínlódás a versenytársaknak marad az osztályrésze.

A Levinson hangja pátoszos, szinte már-már csöves karaktert mutat. Lassabb, a dinamikája nem annyira kezdeményező, lekerekítettebb. Kevésbé fogja be a teret az önkifejezéséhez. Kimért, úrias, ezt-azt elmismásol. A hangszereket kicsit begyűri az elektronika alá, saját leképzése korlátokat szab, amivel akkor leszünk tisztában, ha magasabb megjelenítésből közelítünk feléje. Ez a Bricastinál (Bricasti Design M12 előerősítő és M28 monoblokk végerősítő) is így volt és most is így van.

Laci magával vitte az „apparátust”, ezért nem maradt más lehetőség, igyekeztem hamar regenerálódni saját audio környezetemben. Ez, végre már nem a sebeit nyaldossa, hanem büszkén adja át a kedvenc lemezeimet az élvezetes hallgatásnak, most, hogy az emlék halványul és a viszonyítás tompul. (De azért ott van a polcon a második prototípus. Ez a gondolat tudom, segít és így könnyebben szerethetővé lesz a zene a megszokott audio láncon.)

HIGH END ÉS AUDIOFIL BERENDEZÉSEK

Limar Audio

Szent István krt. 12. I. em. 4/a
Budapest 1137

Email: info@limar.hu

Telefon: (+36-1) 359-3136, (+36-1) 329-2980

KEZDET BEN VOLT A HANG

HALLGASS A SZÍVEDRE!

hifi magazin

hifimagazin.net